

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ Ζ'

(Άρθρο 40 παρ. 1 του Κ.τ.Β.)

Πέμπτη 17 Οκτωβρίου 2019

ΘΕΜΑΤΑ

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Ημερήσια Διάταξη:

Συζήτηση επί της πέμπτης θεματικής ενότητας των αναθεωρητέων διατάξεων (άρθρα 62 και 86 του Συντάγματος), σελ. 233-279

2. Επί της διαδικασίας, σελ. 233, 234, 237, 242, 243, 245, 246, 247, 260, 265, 266, 267, 270, 273, 275, 276, 277, 278, 279

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ Ε., σελ. 233-252, 265-279

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ

ΤΡΑΓΑΚΗΣ Ι., σελ. 252- 265

ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Α. Επί της Ημερήσιας Διάταξης:

ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ Α., σελ. 242, 243, 252

ΒΟΛΟΥΔΑΚΗΣ Μ., σελ. 272

ΓΙΟΚΑΣ Ι., σελ. 250, 251, 270

ΚΑΜΙΝΗΣ Γ., σελ. 241, 267, 268, 269

ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ Γ., σελ. 238, 244, 245, 246, 251

ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ Ι., σελ. 271

ΛΑΠΠΑΣ Σ., σελ. 237, 241, 245, 246, 247, 258, 262, 264, 265, 266, 267

ΛΟΒΕΡΔΟΣ Α., σελ. 236, 237, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 266, 267

ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ Θ., σελ. 241

ΜΠΟΥΓΑΣ Ι., σελ. 267, 274

ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΠΑΛΙΟΥΡΑ Α., σελ. 270

ΠΛΕΥΡΗΣ Α., σελ. 242, 246, 256, 257, 258, 259

ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ Θ., σελ. 243, 255, 275, 277

ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ Ε., σελ. 237, 241, 245, 255, 256, 265, 266, 277

ΤΖΑΒΑΡΑΣ Κ., σελ. 234, 236, 237, 241, 242, 244, 245, 246, 264, 266, 267, 268, 269, 276, 277

ΤΖΑΚΡΗ Θ., σελ. 260

ΤΡΑΓΑΚΗΣ Ι., σελ. 237, 259, 269, 270

ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ Β., σελ. 273

ΧΗΤΑΣ Κ., σελ. 247

Β. Επί της διαδικασίας:

ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ Γ., σελ. 233, 234, 245

ΛΑΠΠΑΣ Σ., σελ. 260

ΛΟΒΕΡΔΟΣ Α., σελ. 245, 265, 266, 277, 278, 279

ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ Θ., σελ. 277

ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ Ε., σελ. 233, 234, 237, 242, 243, 245, 246, 247, 265, 266, 267, 270, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279

ΤΖΑΒΑΡΑΣ Κ., σελ. 233, 237, 245, 277, 278, 279

ΤΖΑΚΡΗ Θ., σελ. 260

ΤΡΑΓΑΚΗΣ Ι., σελ. 234, 257, 260

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ Θ., σελ. 244

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Θ' ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΒΟΥΛΗ ΙΗ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΟΕΔΡΕΥΟΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΥΝΟΔΟΣ Α'

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΗ Ζ'
Πέμπτη 17 Οκτωβρίου 2019
(Άρθρο 40 παρ. 1 του Κ.τ.Β.)

Στην Αθήνα σήμερα, 17 Οκτωβρίου 2019, ημέρα Πέμπτη και ώρα 10.18', συνεδρίασε στην αίθουσα της Γερουσίας του Μεγάρου της Βουλής η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, υπό την προεδρία του Προέδρου αυτής κ. **ΕΥΡΙΠΙΔΗ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗ**, με θέματα ημερήσιας διάταξης:

Συζήτηση επί της πέμπτης θεματικής ενότητας των αναθεωρητέων διατάξεων: (άρθρα 62 και 86 του Συντάγματος).

Κατά την έναρξη της συνεδρίασης παρόντες ήταν οι Βουλευτές κ.κ. Μανούσος-Κωνσταντίνος Βολουδάκης, Μαριέττα (Μαριολή) Γιαννάκου, Αθανάσιος Δαβάκης, Χρήστος Δερμεντζόπουλος, Σταύρος Καλογιάννης, Γεώργιος Καρασμάνης, Κωνσταντίνος Κατσαφάδος, Σταύρος Κελέτης, Γεώργιος Κώστηρας, Ιωάννης Λαμπρόπουλος, Ζωή (Ζέττα) Μακρή, Θεοδώρα (Ντόρα) Μπακογιάννη, Ιωάννης Μπούγας, Βασίλειος Οικονόμου, Αικατερίνη Παπακώστα-Παλιούρα, Αθανάσιος Πλεύρης, Ζωή Ράπτη, Θεόδωρος Ρουσόπουλος, Ευριπίδης Στυλιανίδης, Χρήστος Ταραντίλης, Κωνσταντίνος Τζαβάρας, Ιωάννης Τραγάκης, Βασίλειος-Νικόλαος Υψηλάντης, Αθανασία (Σία) Αναγνωστοπούλου, Μιλτιάδης Χατζηγιαννάκης, Δημήτριος Βίτσας, Γεώργιος Ψυχογιός, Θεόδωρος Δρίτσας, Γεώργιος Κατρούγκαλος, Σπυρίδων Λάππας, Θεόφιλος Ξανθοπούλος, Μαρία-Ελίζα (Μαριλίζα) Ξενογιαννακοπούλου, Γεώργιος Παπαηλιού, Ιωάννης Ραγκούσης, Θεοδώρα Τζάκρη, Γεώργιος Καμίνης, Ανδρέας Λοβέρδος, Κωνσταντίνος Σκανδαλίδης, Ιωάννης Γκιόκας, Ιωάννης Δελής, Κωνσταντίνος Χήτας, Αγγελική Αδαμοπούλου.

Ο Πρόεδρος της επιτροπής, αφού διαπίστωσε την ύπαρξη απαρτίας, κήρυξε την έναρξη της συνεδρίασης.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αρχίζει η συνεδρίαση της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος με θέμα ημερήσιας διάταξης: Συζήτηση επί της πέμπτης θεματικής ενότητας των αναθεωρητέων διατάξεων: (άρθρα 62 και 86 του Συντάγματος).

Η πέμπτη θεματική ενότητα, λοιπόν, όπως έχουμε συμφωνήσει, αφορά στα άρθρα 62 και 86 παράγραφος 3,

καθώς και σε μια ερμηνευτική δήλωση στο 86.

Τον λόγο έχει ο εκπρόσωπος της Νέας Δημοκρατίας ο κ. Τζαβάρας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα τον λόγο επί της διαδικασίας, παρακαλώ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ο κ. Κατρούγκαλος έχει τον λόγο για ένα λεπτό.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να σας παρακαλέσω για το εξής: Όπως ξέρετε, αναβάλαμε κατά πλειοψηφία τη συζήτηση επί των εκλογικών θεμάτων, στα οποία περιλαμβάνονται και τα θέματα της ψήφου των αποδήμων, διότι σύμφωνα με την πρόταση, που προήλθε από τον δικό σας χώρο έπρεπε να δούμε πώς θα ρυθμιστεί αυτό το θέμα στο πλαίσιο της Διακομματικής Επιτροπής του Υπουργείου Εσωτερικών.

Ο Υπουργός Εσωτερικών μας είπε, λοιπόν, ότι η τελική πρόταση και η τελική συζήτηση για το θέμα της ψήφου των αποδήμων θα γίνει τη Δευτέρα. Εν όψει αυτού του γεγονότος και επειδή εγώ δυστυχώς θα απουσιάζω Τετάρτη και Πέμπτη, θα ήθελα να σας παρακαλέσω, εφόσον πράγματι επιβεβαιωθεί ότι ολοκληρώνεται –θετικά, ελπίζω, αρνητικά ενδεχομένως– η συνάντηση τη Δευτέρα και έχουμε ένα τελικό αποτέλεσμα, άρα δεν θα συνεχιστεί η προσπάθεια να βρεθεί λύση πέραν της Αίθουσας της Βουλής, την Τρίτη να έχουμε συζήτηση γι' αυτό το θέμα.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κύριε Κατρούγκαλε, μπορεί να κάνει το Προεδρείο δεκτή την πρότασή σας, με την επιφύλαξη, βεβαίως, ότι θα έχουν παρθεί οι τελικές αποφάσεις. Διότι, εάν είναι ανοικτή η συζήτηση, θα πρέπει...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Άρα, δεν έχουμε πάρει απόφαση πώς θα διαμορφωθεί το πρόγραμμα της επόμενης εβδομάδας;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Έχουμε πάρει ήδη απόφαση, αλλά εφόσον θέτει αυτό το ζήτημα ο κ. Κατρούγκαλος, εγώ διατυπώνω μια επιφύλαξη. Εάν έχουμε τελεσίδικα δεδομένα τη Δευτέρα,

ενδεχομένως θα το ξαναδούμε. Θα σας ενημερώσει η Γραμματεία.

Η πρόσκληση θα φύγει όπως την έχουμε συμφωνήσει. Εάν προκύψει τη Δευτέρα μεταβολή, τότε θα σας στείλουμε καινούργια πρόσκληση. Εντάξει; Αρκεί να είναι τελεσίδικη η απόφαση.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Σύμφωνοι, δεν λέμε άλλο πράγμα. Λέμε, λοιπόν, εάν δεν συνεχίζεται η προσπάθεια εκτός Βουλής, να πάμε την Τρίτη.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ: Το τυπικό, όμως, είναι ότι η ημερήσια διάταξη θα πρέπει να διανεμηθεί.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ωραία. Εμείς θα διανεμούμε τώρα, ούτως ή άλλως, την πρόσκληση όπως είχε αποφασισθεί κι εάν έχουμε κάποια εξέλιξη τη Δευτέρα, θα το επανεξετάσουμε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Σύμφωνοι. Όπως λέει, όμως, ο Πρόεδρος, ο κ. Τραγάκης, η υπενθύμισή μου έχει το νόημα πως θα χρειαστεί να παραβλέψουμε ότι θα έπρεπε να έχει οριστεί είκοσι τέσσερις ώρες πριν. Να δεχθούμε, λοιπόν, ότι εφόσον εσείς δείτε ότι τα δεδομένα είναι όπως λέμε και κάνετε την πρόσκληση για την Τρίτη, τότε δεν θα υπάρχει τυπικό θέμα να αλλάξει.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ωραία, να ξεκινήσουμε.

Ο κ. Τζαβάρας έχει τον λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Αγαπητοί συνάδελφοι, σήμερα η επιτροπή θα ασχοληθεί με τις προτάσεις, που έχουν διατυπωθεί για την αναθεώρηση των διατάξεων του άρθρου 62 παράγραφος 1, που αφορά την ασυλία των Βουλευτών και του άρθρου 86, που αφορά την ποινική ευθύνη των μελών της κυβέρνησης, Υπουργών, Υφυπουργών και Πρωθυπουργού.

Πρόκειται για μια πάρα πολύ σημαντική παρέμβαση, που γίνεται μάλιστα κάτω από ένα κλίμα, το οποίο διαμορφώνεται συστηματικά τα τελευταία χρόνια, με μια –θα το πω ευθαρώς– αντιπολιτική και αντικοινοβουλευτική διάθεση.

Ακούμε από παντού –και μέσα στη Βουλή μάλιστα– ότι υπάρχουν πολλοί συνάδελφοι, οι οποίοι εκφράζουν μια απορία: Γιατί οι Βουλευτές, οι Υφυπουργοί, οι Υπουργοί και οι Πρωθυπουργοί να έχουν μια διαφορετική μεταχείριση σε σχέση με τους άλλους πολίτες; Γιατί η δημοκρατία με τον τρόπο που λειτουργεί να ευνοεί την ύπαρξη ενός τέτοιου συστήματος διακρίσεων, που δεν είναι καθόλου δημοκρατικό επί της ουσίας;

Εκ πρώτης όψεως, σ' αυτή την επιχειρηματολογία, όταν αυτή δεν στηρίζεται στην παρατήρηση της ιστορικής εξέλιξης των δημοκρατικών θεσμών, αλλά και στην ουσία της λειτουργίας των δημοκρατικών κοινωνιών, που είναι οργανωμένες με βάση το πρόταγμα των αξιών και των αρχών που ανέδειξε ο Διαφωτισμός και ανήκουν σ' αυτό που λέμε «δίκαιο, ισότητα, ελευθερία», θα μπορούσε να πει κανένας ότι υπάρχει μια μεροληψία του πολιτικού συστήματος υπέρ των Βουλευτών και των μελών της κυβέρνησης.

Όμως, εάν εγγύτερα πλησιάσουμε σ' αυτή τη συγκεκριμένη πραγματικότητα, θα δούμε ότι εν πολλοίς πρόκειται για μια μυθολογία. Μια μυθολογία που καλλιεργείται και επειδή, βέβαια, οι μύθοι είναι πολύ ελκυστικοί, εάν μάλιστα είναι και καλά δομημένοι και επισημμένοι, μας συνδέ-

ουν με αυτό που λέγεται συμβολική τάξη, αυτό δηλαδή που μας ενώνει. Γιατί μέσα από τη διαχείριση των συμβόλων είναι που ενώνονται και συνεχόνται η κοινωνία και η πολιτική.

Ξεκινώντας, λοιπόν, θα αναφερθώ σ' έναν μύθο, ο οποίος αναφέρεται στον «Πολιτικό» του Πλάτωνα και είναι ο μύθος εκείνος που ξεκινά να κάνει λόγο για τη σημασία και την αξία της πολιτικής. Πράγματι, ο Πλάτωνας, αφού είχε διατρέξει το μεγαλύτερο μέρος της συγγραφικής του ιστορίας και δραστηριότητας, αφού πλέον είχε κατά κάποιον τρόπο ανέβει σε σφαίρες της «Καλλιπόλεως» πολιτείας με την «Περί Δικαίου» ή «Περί Πολιτείας» πραγματεία του, έφτασε στο τέλος της ζωής του να καταλαβαίνει ότι δεν έχει αξία και σημασία να είναι ο φιλόσοφος βασιλιάς αυτός, που θα διευθύνει μια κοινωνία, αλλά σημασία έχει να ξέρουμε γιατί μέσω και μόνο μέσω της πολιτικής μια κοινωνία μπορεί να λύνει τα ζητήματα, που άπτονται της οργάνωσης του κοινού, του δημόσιου βίου. Και αυτό το συνέδεσε με το πέρασμα των ανθρώπων από την εποχή του Κρόνου, που ήταν η εποχή του παραδείσου, η εποχή που οι άνθρωποι δεν είχαν ανάγκες, γιατί όλες τις ανάγκες τις έλυνε ο μέγιστος δαίμονας, στην εποχή του Διός, όπου εκεί πλέον ο μέγιστος δαίμονας τους εγκατέλειψε στο έλεος της ανάγκης. Εκεί για πρώτη φορά αντιλήφθηκαν πως είναι δυνατόν να ζήσουν από κοινού, χωρίς να υπάρχει κάποιος που να διευθύνει τις τύχες τους, χωρίς να υπάρχει κάποιος που να αντικαταστήσει αυτόν τον μέγιστο δαίμονα, ο οποίος στην προηγούμενη περίοδο τους έλυνε όλα τα θέματα και αυτοί ζούσαν όμορφα, χαρούμενα και ευτυχισμένα.

Αυτός, λοιπόν, που αντικατέστησε αυτόν τον δαίμονα είναι η πολιτική. Αυτή, λοιπόν, η πολιτική είναι το μέγα δώρο που δόθηκε στους ανθρώπους να λύνουν τα κοινά τους προβλήματα, χωρίς να σφάζονται. Και από εδώ, λοιπόν, ξεκινά η διαχρονικά μέχρι σήμερα ιδιαίτερη μεταχείριση που υπήρχε απέναντι σ' αυτούς, οι οποίοι έβγαιναν ένα βήμα μπροστά από την κοινωνία και ζητούσαν να τους δοθεί η τιμή, για να ασκήσουν αρμοδιότητες πολιτικές που αφορούν τη ρύθμιση και τη διοίκηση των κοινών υποθέσεων.

Έτσι, λοιπόν, από τότε μέχρι σήμερα δεν σταμάτησε ποτέ οποιαδήποτε νομοθεσία να έχει μια ιδιαίτερη μεταχείριση για τους πολιτικούς, που ασκούσαν ενεργό ρόλο στη διοίκηση των κοινών υποθέσεων. Αρχικά, αυτή είχε διατυπωθεί με το λεγόμενο ανεύθυνο του ανώτατου άρχοντος ή του ηγεμόνος. Περνώντας σιγά-σιγά στις νεωτερικές φάσεις της ιστορίας μας, αναγκάστηκαν να πουν ότι όχι, κανένας δεν είναι πάνω από το νόμο, όλοι είναι ίσοι απέναντι στο νόμο: και οι πολιτικοί και οι Υπουργοί και οι Πρωθυπουργοί και οι Βουλευτές και αυτό είναι, βέβαια, εκείνο που πρέπει να γνωρίζουμε ότι ισχύει και στην Ελλάδα σήμερα. Γιατί, για να έρθω γρήγορα στα σημερινά, το γε νυν έχον, θα πρέπει να ξέρουμε όλοι ότι απέναντι στον ποινικό νόμο δεν υπάρχει καμμία μα καμμία ειδική, προνομιακή μεταχείριση των πολιτικών, του λεγόμενου πολιτικού συστήματος, συγκροτούμενου από τα πρόσωπα που ανέφερα προηγουμένως.

Απέναντι, λοιπόν, στον ποινικό νόμο δεν υπάρχει καμμία διάκριση. Όλοι απέναντι στον ποινικό νόμο είναι ίσοι. Οι ίδιοι οι ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται σε όλους τους πολίτες, πολιτικούς και μη. Απλώς, υπάρχουν δυο εξαιρέσεις. Η μια εξαίρεση είναι των άρθρων 61 και 62 και αφορά τους Βουλευτές. Αυτή δεν έχει να κάνει με το ότι ο Βου-

λευτής δεν πρέπει να πληρώνει τις συνέπειες των αξιόποινων πράξεων τις οποίες διαπράττει. Όχι, η εξαίρεση υπάρχει μόνο για εκείνες τις πράξεις, οι οποίες έχουν άμεση συνάφεια με την άσκηση των κοινοβουλευτικών του καθηκόντων ή με την άσκηση της πολιτικής του δραστηριότητας. Και αυτό, γιατί και ο σημερινός συνταγματικός νομοθέτης αναγνωρίζει ότι θα πρέπει, τουλάχιστον, απέναντι στον εκτεθειμένο πολιτικά πολίτη, αυτόν δηλαδή που ο λαός του ανέθεσε την τιμή να γίνει αντιπροσωπευτικό κοινοβουλευτικό θεσμό, θα πρέπει να διασφαλίσει ένα καθεστώς προσωπικής προστασίας, ώστε να μπορεί να ασκεί τα καθήκοντά του, καθήκοντα τα οποία κατά την άσκησή τους αυτόν που ωφελούν δεν είναι τον ίδιο προσωπικά, αλλά το κοινωνικό σύνολο και τον λαό ειδικότερα.

Έτσι, λοιπόν, υπάρχει θέμα. Το θέμα αυτό για το άρθρο 62 έχει να κάνει με το πώς πρέπει να οριοθετήσουμε εκείνες τις πράξεις, για τις οποίες θα πρέπει πράγματι να νομοθετείται και να προβλέπεται η λεγόμενη ασυλία, δηλαδή να μην δίνει η Βουλή την άδεια της για να αρθεί η ασυλία του Βουλευτή.

Μέχρι πρότινος και ειδικά με το ισχύον σύστημα, το άρθρο 62 παράγραφος 1 καθιερώνει το ακαταδίωκτο του Βουλευτή, ορίζοντας ότι κατά τη διάρκεια της κοινοβουλευτικής περιόδου ο Βουλευτής δεν διώκεται, δεν συλλαμβάνεται, δεν φυλακίζεται ούτε κατ' άλλον τρόπο περιορίζεται η ελευθερία του.

Εδώ, πράγματι, η διατύπωση της διάταξης είναι τόσο γενική και ευρεία, ώστε να έχει δημιουργήσει προβλήματα κατά την εφαρμογή της και μάλιστα προβλήματα, που από πλευράς και της Επιτροπής Δεοντολογίας της Βουλής, αλλά και πολλές φορές και κατά τη διάρκεια λήψης των αποφάσεων της Ολομέλειας υπάρχουν καταχρήσεις. Πολλές φορές έχει συμβεί να δίδεται αρνητική απάντηση στο εισαγγελικό αίτημα για άρση της ασυλίας του Βουλευτή ακόμα και σε εντελώς άσχετες με την άσκηση των κοινοβουλευτικών καθηκόντων πράξεις, όπως είναι παραδείγματος χάριν, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, και έχει συμβεί στο παρελθόν, η υπογραφή και η έκδοση μιας ακάλυπτης επιταγής.

Έτσι, λοιπόν, και κυρίως με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων διαπλάστηκε και πράγματι διαμορφώθηκε μια άποψη, που γονιμοποίησε την επιστήμη και έδωσε τα επιχειρήματα εκείνα, που σήμερα αξιολογώντας τα είμαστε σε θέση να τα υιοθετήσουμε, γιατί ακριβώς θα πρέπει να αποκατασταθεί μια κανονικότητα στο ζήτημα, ώστε να αποφεύγονται οι υπερβολές και οι καταχρήσεις.

Θα αναφερθώ σε μερικές αποφάσεις. Υπάρχουν μάλιστα και δύο ελληνικές. Είναι οι υποθέσεις Συγγελίδη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας και Τσαλκτζή εναντίον της Ελληνικής Δημοκρατίας, όπως επίσης υπάρχουν και οι υποθέσεις Κόρντοβα Ι και Κόρντοβα ΙΙ κατά της Ιταλικής Δημοκρατίας, με τις οποίες το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είχε την ευκαιρία να διατυπώσει την άποψη ότι είναι θεμιτός ο έλεγχος του περιορισμού του ατομικού δικαιώματος της παροχής δικαστικής προστασίας, που καθιερώνεται με το άρθρο 6 παράγραφος 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου από τα προνόμια, που δίδονται με την ασυλία στο Βουλευτή, όταν, μάλιστα, αυτή η ασυλία παρέχεται για πράξεις οι οποίες δεν βρίσκονται σε σχέση συνάφειας με την άσκηση των κοινοβουλευτικών του καθηκόντων.

Εκεί, λοιπόν, προέκρινε δύο κριτήρια: Το χωρικό κριτήριο, που αποτελεί μια στενή ερμηνεία της αξιολόγησης, το αν υπάρχει και κάτω από ποιες συνθήκες η απαιτούμενη συνάφεια για να συντρέξουν οι προϋποθέσεις της ασυλίας και η ευρύτερη που είναι το λεγόμενο λειτουργικό κριτήριο.

Σήμερα, λοιπόν, εμείς ακολουθώντας αυτές τις υποδείξεις που μας κάνει η νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, διαμορφώνουμε τη διάταξη του άρθρου 62 παράγραφος 1 κατά τέτοιο τρόπο ώστε να περιορίζεται η άρνηση της Βουλής στην αίτηση της εισαγγελικής αρχής για άρση της ασυλίας μόνο σε εκείνες τις πράξεις οι οποίες έχουν άμεση συνάφεια με την άσκηση των κοινοβουλευτικών καθηκόντων ή την άσκηση της πολιτικής δραστηριότητας του Βουλευτή. Περιορίζεται, λοιπόν, συγκεκριμενοποιείται και εξειδικεύεται το πεδίο εφαρμογής αυτής της συγκεκριμένης διάταξης εν όψει του γεγονότος και με δεδομένο ότι σήμερα δεν υπήρχε κανένας περιορισμός και υπό αυτή την έννοια, χωρούσε και ήταν σύμφωνη με το γράμμα της συγκεκριμένης διάταξης, η οποιαδήποτε απόφαση της Ολομέλειας επί των αιτημάτων άρσης ασυλίας των Βουλευτών.

Υπάρχει, όμως, ένα θέμα το οποίο δεν το καλύπτει η συγκεκριμένη πρόταση που γίνεται. Και αυτό είναι το ζήτημα εάν πρέπει να αποφαίνεται επί των αιτημάτων της εισαγγελικής αρχής η Βουλή, που είναι πολιτικό όργανο και, μάλιστα, η Βουλή που παρουσιάζει και ένα ελάττωμα ως προς την κρίση της. Και αυτό γιατί συμπίπτει στην περίπτωση αυτή ο ελεγχόμενος με τον ελέγχοντα, ο εξεταζόμενος με τον εξεταστή και υπό αυτή την έννοια θα μπορούσε να πει κάποιος, ότι εδώ θα χωρούσε και από πλευράς μιας περαιτέρω, μιας πιο προωθημένης, αν θέλετε, προσέγγισης του ζητήματος η ανάθεση σε ένα όργανο που θα παρουσιάζει εγγυήσεις δημοκρατικές. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του Στρασβούργου έχει πει ότι, βεβαίως, υποχωρεί η διακριτική ευκαιρία που έχει ένα πολιτικό όργανο σε σύγκριση με τη δικαιοκρατική κρίση που θα μπορούσε να έχει διατυπωθεί από ένα δικαιοδοτούν όργανο.

Νομίζουμε, όμως, ότι με αυτό τον τρόπο επιλύεται ένα θέμα, κυρίως αν σκεφτεί κανένας ότι αυτή η διάταξη είχε αναγκάσει πολλούς από εκείνους οι οποίοι επιτηρούν σε διεθνές επίπεδο τα θέματα της διαφάνειας και της διαφθοράς. Και εναντίον της χώρας μας είχαν διατυπωθεί επανειλημμένως επικρίσεις.

Αναγκάστηκε, λοιπόν, τότε η Βουλή να κάνει την τελευταία τροποποίηση, του 2010, στο άρθρο 83 και να στενέψει τα περιθώρια της εφαρμογής της συγκεκριμένης διάταξης και κατά τη διαδικασία της επεξεργασίας των αιτημάτων της εισαγγελικής αρχής για άρση της ασυλίας να υπάρχει το κριτήριο της συσχέτισης της πράξεως για την οποία ζητείται άρση της ασυλίας με τα κοινοβουλευτικά καθήκοντα και την πολιτική δραστηριότητα του Βουλευτή. Βέβαια, υπάρχει επιπλέον και η περίπτωση της έρευνας του αν υποκρύπτεται πίσω από αυτή τη συγκεκριμένη καταγγελία, μήνυση, έγκληση που γίνεται εναντίον του Βουλευτή και κάποια πολιτική δίωξη. Νομίζουμε, όμως, ότι έτσι το πράγμα εξοικονομείται κατά τρόπο, που να μην δημιουργείται η εντύπωση ότι υπάρχει μια προνομιακή μεταχείριση υπέρ των Βουλευτών.

Και τώρα έρχομαι στο άρθρο 86. Το άρθρο 86 έχει μια πολύ μακρά ιστορία και ξεκινάει, μάλιστα, από τα επαναστατικά Συντάγματα ήδη, όπου εκεί είχε πολύ πρώιμα, για

την υπό κυοφορία Ελληνική Δημοκρατία του 1822 και του 1823, δημιουργηθεί αυτό το ζήτημα. Έτσι, λοιπόν, από την πρώτη στιγμή είχαμε ένα ειδικό καθεστώς. Είχαμε από την πρώτη στιγμή ασχοληθεί με τα θέματα αυτά ως έθνος και υπήρχε μια ειδική μεταχείριση για τους Υπουργούς, τους Υφυπουργούς και τον Πρωθυπουργό, τοσούτω δε μάλλον που από την πρώτη στιγμή το αγωνιζόμενο έθνος αναγκάστηκε να αντιμετωπίσει ζητήματα ποινικής δίωξης Υπουργών, όπως ήταν τότε η ποινική δίωξη του Υπουργού Οικονομικών Κουρέτα, καθώς και των αδελφών Μεταξά, Πετρόμπεη και Χαλαράμπεη, που αυτή η δίωξη, επειδή ακριβώς έγινε με την πρόθεση της πολιτικής εξόντωσης του αντιπάλου, ήταν η αιτία και η αφορμή που ξέσπασε ο πρώτος Εμφύλιος Πόλεμος στο '23.

Στη συνέχεια υπήρξε μια σειρά τέτοιων αντιμαχιών, που ουσιαστικά εχρησιμοποιείτο το μέσο της ποινικής δίωξης από την πλευρά των συγκροτημένων κομμάτων, προκειμένου να διωχθούν και να εξοντωθούν, μέσω της ποινικής τους δίωξης, πολιτικά οι Υπουργοί, οι Υφυπουργοί και ο Πρωθυπουργός, που ανήκαν σε ιδεολογικά αντίπαλη η κυβέρνηση.

Είναι, λοιπόν, μνημειώδης η ποινική διαμάχη, που υπήρξε μεταξύ του Χαριλάου Τρικούπη και του Θεόδωρου Δηλιγιάννη. Είναι, επίσης, μνημειώδης όλη αυτή η ποινική αντιδικία που, ουσιαστικά, ήταν μια ποινικοποίηση της πολιτικής ζωής και, μάλιστα, μια ποινικοποίηση που είχε ως ιστορικό υπόβαθρο τον Εθνικό Διχασμό μεταξύ Γούναρη και Βενιζέλου και πρόσφατα, βέβαια αυτά που έγιναν το 1989 με τη δίωξη του Ανδρέα Παπανδρέου.

Αυτά είναι ζητήματα τα οποία οφείλει ο συνταγματικός νομοθέτης να τα λάβει υπ' όψιν του, προκειμένου όχι να δημιουργήσει ένα προνομιακό καθεστώς ποινικής ουσιαστικής μετακίνησης του Υφυπουργών, των Υπουργών και του Πρωθυπουργού, αλλά για να δημιουργήσει μια δικονομική μεταχείριση τέτοια που, χωρίς να εμφανίζει τα στοιχεία της μεροληπτικής μεταχείρισης, να δημιουργεί τις εγγυήσεις εκείνες τις θεσμικές και τις συνταγματικές, που θα προστατεύσουν την πολιτική ζωή από το ενδεχόμενο της επίλυσης πολιτικών διαφορών μεταξύ ανταγωνιζόμενων κομμάτων μέσω της ποινικής οδού. Αυτό είναι το πρόβλημα.

Απέναντι σε αυτό το πρόβλημα υπάρχουν εκείνοι, που μάχονται υπέρ της λεγόμενης ισότητας, υπέρ της λεγόμενης ισοπολιτείας, δηλαδή του ότι δεν είναι δυνατόν να υπάρχει μία ειδική μεταχείριση στους Υφυπουργούς, στους Υπουργούς και στους Πρωθυπουργούς σε μια δικαιοκρατούμενη πολιτεία, αλλά και εκείνοι που, από την άλλη μεριά, μάχονται για το ότι πρέπει να υπάρχει ένα καθεστώς τέτοιο, που επί της ουσίας να απονέμει δικαιοσύνη, απαλλαγμένο, δηλαδή, από τις προκαταλήψεις που προσθέτει σε μια ζωντανή πολιτική συγκυρία και επικαιρότητα, την οποία τη διαμορφώνει και η κοινή γνώμη στην Ελλάδα κάθε φορά, στην οποία, βέβαια, υπεισέρχονται παράγοντες που είναι εξωδικαστικοί.

Έτσι λοιπόν, σήμερα, με τη συγκεκριμένη πρόταση διαπιστώνουμε ότι αν υπάρχει κάτι που εμπόδισε στο παρελθόν -και πράγματι, αυτό είναι αληθές- να φτάσουν στα ποινικά δικαστήρια και να γίνουν οι διαδικασίες, όπως ακριβώς τις προβλέπει και τις επιβάλλει το πνεύμα της δικαιοσύνης που πρέπει να επικρατεί και απέναντι στους πολιτικούς, αυτό -επαναλαμβάνω- που εμπόδισε τη λειτουργία όλων αυτών των ρυθμιστικών καταστάσεων είναι

αυτή η υπερβολικά σύντομη αποσβεστική προθεσμία, η οποία ορίζει ότι, ναι μεν, την ποινική δίωξη κατά των Υπουργών, των Υφυπουργών και του Πρωθυπουργού μόνο η Βουλή μπορεί να την ασκήσει, αλλά αυτό πρέπει να το πράξει μέσα σε μια προθεσμία, η οποία λήγει με το τέλος της δεύτερης τακτικής συνόδου της κοινοβουλευτικής περιόδου, που αρχίζει μετά τη διάπραξη της αξιόποινης πράξης.

Καταργώντας, λοιπόν, αυτήν ακριβώς την αποσβεστική προθεσμία, φτάνουμε στο σημείο να διευρύνουμε τόσο πολύ τον χρονικό ορίζοντα μέσα στον οποίο η Βουλή είναι υποχρεωμένη να ασκήσει το δικονομικό δικαίωμα -και όχι το ουσιαστικό- που είναι η άσκηση της ποινικής δίωξης και μόνο αυτή, μέσα στο χρονικό εύρος της παραγραφής που ορίζουν τα άρθρα 111 και 112 του Ποινικού Κώδικα, δηλαδή πέντε έτη για τα πλημμελήματα και δεκαπέντε ή είκοσι έτη για τα κακουργήματα.

Αυτήν ακριβώς την παραγραφή ήρθε και τη διέκρινε ο ν.3961/2011, γιατί ο νόμος περί ποινικής ευθύνης Υπουργών που ισχύει και σήμερα, ο ν.3126, προέβλεπε αρχικά μια γενική παραγραφή πενταετίας. Και αυτή είναι βραχεία.

Θα μου πείτε ότι υπάρχει ένα ζήτημα, πώς είναι δυνατόν να μένει ανοιχτή σε έναν ορίζοντα χρονικό εικοσαετίας μια ποινική υπόθεση και είτε να ανακυκλώνεται είτε να πηγαίνει από εδώ και από εκεί, χωρίς να έχει το άγχος αυτός ο οποίος την τροχοδομεί στις ράγες της ποινικής νομοθεσίας ότι επιτέλους πρέπει να μπει ένα τέρμα. Αυτό είναι ένα ζήτημα.

Θεωρώ, όμως, ότι ο κοινός νομοθέτης έχει το περιθώριο να εξοικονομήσει τα ζητήματα αυτά κατά τέτοιον τρόπο, ώστε να αποκατασταθεί και στο σημείο αυτό η ποθούμενη ισορροπία. Διότι μια γενική παραγραφή της τάξεως της δεκαετίας νομίζω ότι είναι απόλυτα συμβατή με τους σκοπούς τους οποίους υπηρετεί αυτή η συγκεκριμένη διαμόρφωση της διάταξης του άρθρου 86.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Κύριε εισηγητά, δηλαδή η πρότασή της Νέας Δημοκρατίας είναι να πάει στα δέκα χρόνια η αποσβεστική προθεσμία;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Δεν το προτείνουμε τώρα. Απλώς, είναι μια σκέψη προσωπική. Μπορούμε να τη συζητήσουμε.

Αυτό αφορά η συγκεκριμένη παρέμβαση που κάνουμε η αναθεωρητική, να καταργηθεί η σύντομη αποσβεστική προθεσμία. Καταργούμενης όμως της αποσβεστικής προθεσμίας, τίθεται αυτονόητα ένα ερώτημα: Μέχρι ποιου χρονικού σημείου θα έχει τη δυνατότητα της δράσης με βάση το άρθρο 86 η Βουλή; Η απάντηση που δίνεται είναι: Μέχρις ότου τελειώσει ο χρόνος της παραγραφής που ορίζεται για το διωκόμενο έγκλημα.

Αυτός ο χρόνος της παραγραφής έχει ήδη ρυθμιστεί με τον ν.3961/2011 και συμπίπτει με την παραγραφή, που ισχύει για όλα τα ποινικά αδικήματα: πέντε χρόνια για τα πλημμελήματα, δεκαπέντε ή είκοσι χρόνια για τα κακουργήματα.

Και η προσωπική μου τώρα άποψη, εν όψει και της επιχειρηματολογίας που εξέδωσα στο Σώμα, είναι ότι θα πρέπει αυτές οι ποινικές δίκες, στις οποίες υποβόσκει και ένα πολιτικό υπόβαθρο σύγκρουσης, να τελειώνουν, ώστε να μην είναι όμηροι οι Υπουργοί, οι Υφυπουργοί και ο Πρωθυπουργός για είκοσι χρόνια μιας ιστορίας που μπορεί να ανακυκλώνεται με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης ή

ανάλογα με τους κύκλους που έχουν οι εκλογικές διακυμάνσεις της δημοκρατίας.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κύριε Τζαβάρα, πριν ολοκληρώσετε, επιτρέψτε μου μία διευκρίνιση.

Το διά ταύτα αυτού του σκεπτικού που καταθέτετε...

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Δεν ισχύει αυτό...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Ένα λεπτό, θέλω να σας απαντήσω, κύριε συνάδελφε.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): ...οδηγεί στο ότι ο ειδικός νόμος θα ορίσει τη σχετική προθεσμία;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Αυτή είναι η άποψη η δική μου.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Να μην είναι δηλαδή άποψη του Συντάγματος;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Αν θέλετε, μπορούμε να το συζητήσουμε αυτό, ούτως ώστε να υπάρξει...

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Πάντως, έτσι γινόταν στο παρελθόν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Εγώ ακούω προτάσεις. Νομίζω ότι η ποιότητα της συζήτησης, που έχουμε κρατήσει μέχρι σήμερα εδώ μου δίνει και το δικαίωμα να ζητήσω τις απόψεις των συναδέλφων.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Επί εκατό χρόνια, πάντως, συνέβαινε αυτό το οποίο λέτε. Αυτό άλλαξε το 2001 κι έγινε συνταγματική διάταξη η αποσβεστική προθεσμία.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Αυτό είναι βέβαιο.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Συγγνώμη για τη διακοπή ξανά.

Θα ήθελα –και απευθύνομαι και στους υπόλοιπους γενικούς εισηγητές- εντός της συνεδρίασης αυτής να μας καταθέσετε και το γραπτό κείμενο της διατάξεως όπως θα διαμορφωθεί.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Ήδη, αυτό το έχει αναλάβει ο Ειδικός Εισηγητής μας, ο κ. Θανάσης Πλεύρης.

Δημιουργείται ένα θέμα. Δεν άκουσα τον κ. Λάππα τι είπε. Δεν άκουσα αν έχει κάποια αντίρρηση σε αυτά που λέω.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Μίλησε για την παραγραφή.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Η παραγραφή, πράγματι, με τον ν.3126 ήταν γενική, πέντε χρόνια. Ήρθε όμως ο ν.3961/2011 και κατήργησε αυτή την προνομιακή μεταχείριση και την εξομίωσε με την παραγραφή των άρθρων 111 και 112.

Δεν ξέρω αν έχετε αντίρρηση, κύριε Λάππα.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Όχι. Νόμιζα ότι αναφερθήκατε στο 31...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Όχι, έγινε αυτό.

Θα κάνω, επίσης, και μια άλλη αναφορά.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Κύριε Πρόεδρε, χρειαζόμαστε από τον κύριο εισηγητή, που κάνει μια πραγματική παρέμβαση σήμερα για το άρθρο 86 και πρέπει να τη σκεφτούμε, τον

παρακαλώ πάρα πολύ και με τη δική σας άδεια να επαναλάβει, όχι τα περί παραγραφής, αλλά τα περί αποσβεστικής προθεσμίας, όπως ο ίδιος, κατά τη δική του γνώμη η και κατά τη γνώμη της παράταξής του τα εισηγείται.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Την πενταετία...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Δεν λέω την παραγραφή, αλλά την αποσβεστική προθεσμία.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ: Αυτό όμως είναι θέμα κοινού νομοθέτη.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Η παραγραφή είναι. Εγώ λέω για την αποσβεστική.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Αυτό αποτελεί τον πυρήνα της αναθεωρητικής πρότασής μας. Είμαστε υπέρ της πλήρους εξάλειψης από το άρθρο 86 της αποσβεστικής προθεσμίας. Δηλαδή αυτή η αποσβεστική προθεσμία και από ποινική σκοπιά δεν έχει καμμία, μα καμμία, θέση σε μια διάταξη που ορίζει ότι το δικαίωμα της άσκησης ποινικής δίωξης το έχει μόνο η Βουλή για τις ποινικές υποθέσεις, που αφορούν Υπουργούς και Υφυπουργούς και Πρωθυπουργό.

Δεν υπάρχει, λοιπόν, περιθώριο επιπλέον του χρόνου της παραγραφής να υπάρχει και μία ειδικότερη οιονεί παραγραφή που είναι η παραγραφή -αν θέλετε- του προς δίωξη δικαιώματος. Αυτό σημαίνει αποσβεστική προθεσμία. Είναι η παραγραφή του δικαιώματος προς δίωξη της πολιτείας, της Βουλής στην συγκεκριμένη περίπτωση.

Η άλλη παραγραφή αφορά τον χρονικό ορίζοντα εντός του οποίου είναι ενεργή αυτή η αξίωση της πολιτείας για δίωξη των συγκεκριμένων πράξεων. Αυτό, όμως, το βλέπουμε από την πλευρά του εγκλήματος και όχι από την πλευρά του δικονομικού δικαιώματος της δίωξης.

Καταλήγοντας, -και επαναλαμβάνω, επειδή νομίζω κάποιος ή κάποια συνάδελφος είπε ότι είναι ανεπίτρεπτο να υπάρχει ειδική μεταχείριση για τους Υπουργούς και τους Υφυπουργούς- θα ήθελα να πω και κάποιες ειδικότερες σκέψεις, που προκύπτουν από την παρατήρηση του τι συμβαίνει σε όλον τον κόσμο τον πολιτισμένο, αλλά και τι συμβαίνει στην Ελλάδα μέχρι σήμερα.

Κατ' αρχάς, στην Ελλάδα, σε όλα τα Συντάγματα μέχρι σήμερα υπήρχαν ειδικές διατάξεις, γιατί ο συνταγματικός νομοθέτης ως αυθεντικός παρατηρητής της ιστορίας του τόπου είχε μέσα του ενστερνιστεί την άποψη ότι εδώ στην Ελλάδα οι πολιτικές συγκρούσεις μονίμως τροφοδοτούν ποινικές δίκες. Και αυτοί που, κατά κύριο λόγο, είναι εκτεθειμένοι σε αυτόν ακριβώς τον στόχο του ποινικού κολασμού που τροφοδοτείται από ελατήρια πολιτικής αντιδικίας είναι οι Υφυπουργοί, οι Υπουργοί και ο Πρωθυπουργός.

Γι' αυτό ακριβώς, δεν κάνουμε καμμία ειδική μεταχείριση όσον αφορά την εφαρμογή του ποινικού νόμου. Άλλωστε, πρέπει να ξέρουμε ότι στο Σύνταγμα του 1975 υπήρχαν στην Ελλάδα τα λεγόμενα ιδιώνυμα υπουργικά αδικήματα. Αυτό που λέμε κάποια στιγμή εδώ και έχει επιβιώσει στις συζητήσεις που γίνονται ότι «είσαι κατηγορούμενος για προδοσία», η προδοσία κάποτε, στις αρχές της ζωής του νέου ελληνικού κράτους, ήταν ιδιώνυμο ποινικό αδικήμα. Μπορούσε, λοιπόν, να κατηγορηθεί για προδοσία Υφυπουργός, Υπουργός ή ο ίδιος ο Πρωθυπουργός.

Αυτά, λοιπόν, τα ιδιώνυμα ποινικά αδικήματα, τα αδικήματα δηλαδή που καθ' υπερβολήν τιμωρούσαν για συγ-

κεκριμένες πράξεις, που δεν ήταν αξιόποινες για τον άλλο πολίτη, για τον άλλο λαό, αυτά καταργήθηκαν στο όνομα της ισότητας και πολύ καλά συνέβη, γιατί ο ποινικός νόμος θα πρέπει να ισχύει το ίδιο και για τους πολιτικούς και για τους πολίτες.

Το θέμα, λοιπόν, είναι μόνο το δικονομικό ζήτημα του ποιος ασκεί την ποινική δίωξη. Βέβαια και τούτο περιορίστηκε, γιατί στα παλιότερα Συντάγματα υπήρχε η δυνατότητα και η υποχρέωση και η αρμοδιότητα της Βουλής, όχι μόνο να ασκεί την ποινική δίωξη, αλλά να κάνει και προανακριτικές πράξεις, δηλαδή να ασκεί και δικαστικά καθήκοντα. Αυτά ήδη σήμερα έχουν περιοριστεί έχει απομείνει μόνο αυτό το συγκεκριμένο ζήτημα. Και θα μου πείτε: Γιατί δεν καταργείται κι αυτό; Αυτό δεν μπορεί να καταργηθεί, κατά την άποψή μας, γιατί πλέον θα άνοιγε τον ασκό του Αιόλου στο να είμαστε μονίμως στα δικαστήρια, γιατί δεν υπάρχει περίπτωση, με βάση αυτό που συμβαίνει στην ποινική μας ζωή, να είναι προστατευμένη η πολιτική ζωή του τόπου και κυρίως οι πολίτες και οι πολιτικοί που ασκούν τα ύπατα αξιώματα.

Γι' αυτό ακριβώς η Βουλή έχει τη γενική αρμοδιότητα. Η Βουλή είναι το μόνο Σώμα που έχει άμεση δημοκρατική νομιμοποίηση. Και αφού όλες οι εξουσίες, λοιπόν, ασκούνται και προκύπτουν από τον λαό και ασκούνται εξ ονόματος του λαού, είναι δεδομένο ότι και την άσκηση της ποινικής δίωξης αυτός που προεχόντως μπορεί στο όνομα του ελληνικού λαού να την ασκήσει είναι το Κοινοβούλιο, εφόσον βέβαια στην άσκηση του συγκεκριμένου δικαιώματος αποφευχθούν οι επιβαρύνσεις και οι περιπλοκές που γεννιούνται από την σύντομη αποσβεστική προθεσμία.

Αυτό ουσιαστικά ισοδυναμούσε με το να ανακυκλώνεται και να οδηγείται σε ατιμωρησία το συγκεκριμένο δικαίωμα της Βουλής, επειδή συνέβαινε και την επόμενη κοινοβουλευτική περίοδο να κυβερνάει τον τόπο η ίδια παράταξη με εκείνη για την οποία φέρεται ο Υπουργός της να έχει διαπράξει την αξιόποινη πράξη.

Τελειώνω εδώ, γιατί έκανα κατάχρηση του χρόνου. Βεβαίως, στη δευτερολογία μου θα απαντήσω σε όλους.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Τζαβάρα.

Παρακαλώ τώρα τον κ. Κατρούγκαλο να λάβει τον λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Κύριε Πρόεδρε, αγαπητοί συνάδελφοι, είναι από τα μείζονα θέματα και γιατί άπτεται της λειτουργίας του πολιτεύματος, αλλά και γιατί είναι σχετικό με την ανάγκη να προστατεύσουμε την τιμή του πολιτικού κόσμου, ειδικά σε μια περίοδο που, όχι μόνο στην Ελλάδα, αλλά και στο διεθνές πολιτικό περιβάλλον, η πολιτική γενικά βρίσκεται στο στόχαστρο.

Ορθά έφερε ο κ. Τζαβάρας ότι βρισκόμαστε στο πεδίο έντασης δύο συνταγματικών αρχών και απαιτήσεων. Από τη μία μεριά έχουμε την αρχή της ισονομίας, της ισότητας γενικά απέναντι στον νόμο, που επιβάλλει όμοια μεταχείριση όλων και από την άλλη μεριά έχουμε την αρχή της αναγκαιότητας θεσμικής εγγύησης, τόσο σε ό,τι αφορά τους Βουλευτές, όσο και σε ό,τι αφορά τους Υπουργούς, για να μπορούν να ασκούν τα καθήκοντά τους χωρίς εξωτερικές πιέσεις εκβιαστικού χαρακτήρα.

Για να αντιληφθούμε, όμως, πλήρως την ένταση ανάμεσα στις δύο αυτές αρχές πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι υπάρχει και μια άλλη εσωτερική ένταση που

ανάγεται στη γενεαλογία του θεσμού, ανάμεσα στα πολιτικά και τα ποινικά χαρακτηριστικά του.

Πώς ξεκίνησε η διαδικασία; Ξεκίνησε μέσω της προσπάθειας ποινικού ελέγχου των πολιτικών πράξεων του ανεύθυνου ανώτατου άρχοντα. Επειδή δεν μπορούσε να ασκηθεί έλεγχος απευθείας στις πράξεις του μονάρχη, τα κοινοβούλια και ειδικά το αγγλικό κοινοβούλιο επεδίωξε μέσω της διαδικασίας του *impeachment*, του ποινικού δηλαδή ελέγχου των Υπουργών, να ελέγξει τους Υπουργούς κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Και αυτή η διαδικασία, η οποία τύποις ήταν ποινική, στην πραγματικότητα ήταν πολιτική.

Αυτή η εξέλιξη υπήρχε σε όλη τη διάρκεια του 18^{ου} και του 19^{ου} αιώνα. Μάλιστα, όπου επικρατούσε το δημοκρατικό ρουσσωικό στοιχείο, η πολιτική πλευρά απορροφούσε πλήρως την ποινική. Έτσι, για παράδειγμα, στα γαλλικά επαναστατικά συντάγματα του '91 και του '95, όχι απλώς ασκείτο η ποινική δίωξη από τη Βουλή, αλλά και η δικαιοδοσία κατά των πολιτικών αξιωματούχων ανήκε σε ειδικό δικαστήριο, που αποτελούνταν από ενόρκους που εκλέγονταν *ad hoc* από τις εκλογικές συνελεύσεις, το *departement* δηλαδή. Είχε απορροφηθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό η ποινική διάσταση από την πολιτική.

Και τα ελληνικά επαναστατικά συντάγματα προέβλεπαν την εκδίκαση, όχι απλώς την άρση της ποινικής δίωξης, των κατηγοριών κατά των μελών της εκτελεστικής λειτουργίας από το Βουλευτικό, ρύθμιση που μόνο τα Συντάγματα του '44, του '25 και του '27 επανέλαβαν, αναθέτοντας τη σχετική αρμοδιότητα στη Γερουσία.

Ανάλογη είναι η διαδικασία που εξακολουθεί να επικρατεί σήμερα στις Ηνωμένες Πολιτείες, η διαδικασία του *impeachment*. Θα καταλήξει στη Γερουσία η εκδίκαση της υπόθεσης, αν κινηθεί η διαδικασία πράγματι από την Κάτω Βουλή, από το Κογκρέσο.

Γιατί αναφέρομαι σε αυτή την ιστορική διαδρομή; Αφ' ενός για να δείξω την ένταση ανάμεσα στο πολιτικό και στο ποινικό στοιχείο, αλλά για να δείξω και την εξέλιξη του τι θεωρείται αδίκημα. Ορθά ότι ο κ. Τζαβάρας αναφέρθηκε στο ότι στο παρελθόν είχαμε αντιλήψεις ιδιώνυμων ποινικών αδικημάτων.

Τον 19^ο αιώνα μάλιστα, ακριβώς επειδή επιβίωνε αυτή η αντίληψη της οιονεί πειθαρχικής αρμοδιότητας των Υπουργών μέσω του *impeachment*, είχαμε μια υπερδιεύρυνση των ειδικών προβλεπόμενων αδικημάτων, όχι μόνο με την πρόβλεψη ιδιώνυμων, όπως είπε ο κ. Τζαβάρας, αλλά και μια παράλληλη τάση ως «λευκοί ποινικοί νόμοι», *Blanc Strafgesetze* όπως λέγονται στην γερμανική έννομη τάξη, να παραπέμπονται ως υπουργικά αδικήματα το σύνολο των αδικημάτων της έννομης τάξης.

Αντίθετα η τάση την οποία πρέπει να καθιερώσουμε σήμερα είναι η εξής: Για να υπηρετηθεί η θεσμική εγγύηση της προστασίας που πρέπει να έχει το πολιτικό προσωπικό στην άσκηση των καθηκόντων του, αλλά ταυτόχρονα να υπηρετηθεί και η αρχή της ισονομίας, μόνο εκείνα τα αδικήματα που στενά συνδέονται με τη λειτουργία του πολιτικού προσωπικού πρέπει να τύχουν ειδικής μεταχείρισης. Και για το μεν άρθρο 62, αυτό ήδη αποτυπώνεται στον Κανονισμό της Βουλής και ερχόμαστε απλώς να το τυποποιήσουμε συνταγματικά.

Εκεί κατατείνει και η πρότασή μας, τόσο σε ό,τι αφορά την κατάργηση της αποσβεστικής προθεσμίας και σε ό,τι αφορά την ερμηνευτική δήλωση που προτείνουμε, κατά την οποία μόνο τα υπουργικά αδικήματα τα οποία συνδέ-

ονται στενά με την άσκηση του λειτουργήματός του Υπουργού εμπίπτουν στο άρθρο 86. Μόνο για αυτά, δηλαδή, απαιτείται να δοθεί η άδεια από τη Βουλή, ενώ για όλα τα υπόλοιπα αδικήματα έχει αρμοδιότητα μόνο ο κοινός δικαστής.

Προσέξτε, όμως, τώρα ένα σημείο που θα πρέπει να δούμε για το πώς αντιμετωπίζεται η πολιτική διαφθορά διεθνώς και μια εξέλιξη που υπάρχει στον τρόπο αντιμετώπισής της. Μέχρι τη δεκαετία του '70, μέχρις ότου δηλαδή ενισχυθεί απολύτως η τάση της παγκοσμιοποίησης, η διαφθορά θεωρείτο ένα είδος υποανάπτυξης του πολιτικού συστήματος. Τα ανεπτυγμένα πολιτικά συστήματα δεν είχαν, τα υποανάπτυκτα με την εξέλιξή τους θα τα αντιμετώπιζαν.

Αντίθετα, διαπιστώθηκε στη συνέχεια ότι οι γενικότερες τάσεις παγκοσμιοποίησης της οικονομίας εμφανίζουν νέες εστίες διαφθοράς μέσω της λειτουργίας πολυεθνικών εταιρειών, για παράδειγμα, οι οποίες μέσω προμηθειών εξασφάλιζαν ειδική μεταχείριση των δικών τους προϊόντων σε σχέση με ανταγωνιστικά προϊόντα. Οι μίζες, με λίγα λόγια, στα εξοπλιστικά προγράμματα δεν είναι χαρακτηριστικό μόνο της ελληνικής έννομης τάξης.

Γι' αυτό τον λόγο, στην Αμερική ξεκίνησε ήδη από τη δεκαετία του 1970 ένας νόμος για την ποινικοποίηση της δωροδοκίας ως μέσο επίτευξης επιχειρησιακών συμφωνιών με αλλοδαπά κράτη. Είναι η Foreign Corrupt Practices Act του 1977, διότι αντελήφθη η επιχειρηματική τάξη των Ηνωμένων Πολιτειών ότι η γενικευμένη πρακτική της διαφθοράς συνιστούσε στην πραγματικότητα εργαλείο αθέμιτου ανταγωνισμού σε βάρος των επιχειρήσεων που δεν ασκούσαν παρόμοιες πρακτικές. Και γι' αυτό τον λόγο, λοιπόν, ήδη από τη δεκαετία του 1990, έχει καταρτιστεί στο πλαίσιο του ΟΟΣΑ η Διεθνής Σύμβαση για την Καταπολέμηση της Δωροδοκίας σε ό,τι αφορά τις διεθνείς εμπορικές δοσοληψίες.

Η παγκοσμιοποίηση όμως και γενικά η επέκταση των σχέσεων της αγοράς δημιουργεί και μια άλλη υπόγεια ένταση. Υπάρχει μια εγγενής αντίφαση και ένταση ανάμεσα στη δημοκρατική αρχή της λαϊκής κυριαρχίας που επιδιώκει να ρυθμίσει την οικονομία με όρους πολιτικής και την αντίθετη νεοφιλελεύθερη αντίληψη, που θέλει η ελευθερία της αγοράς να λειτουργεί με τους φυσικούς ρυθμούς της και να επιβάλει αυτή τους κανόνες στην πολιτική.

Με αυτή την έννοια, λοιπόν, η νέα κατάσταση που δημιουργείται στο πλαίσιο της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας -και μάλιστα με καθεστώς κυρίαρχων αντιλήψεων των νεοφιλελεύθερων- δημιουργεί την ανάγκη πρόσθετης προστασίας απέναντι σε παρόμοια φαινόμενα, μάλιστα λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι δεν έχουμε μόνο περιπτώσεις κλασικής διαφθοράς, που συνιστούν αυτόχρημα και ποινικό αδίκημα, αλλά ότι έχουμε και περιπτώσεις αδιαφανών σχέσεων ιδιωτικών ομάδων συμφερόντων με τα δημόσια κέντρα λήψης απόφασης, που μπορεί να μην παραβιάζουν απαραίτητα τον ποινικό νόμο, παραβιάζουν όμως οπωσδήποτε τη δημοκρατική αρχή.

Φαινόμενα lobby ή φαινόμενα -ακόμα χειρότερα- πρώην Πρωθυπουργών, Καγκελάρων, ή Προέδρων, οι οποίοι μόλις αποχωρούν από την πολιτική εξουσία αναλαμβάνουν θέσεις ευθύνης σε μεγάλες ιδιωτικές εταιρείες, που έχουν σχέσεις με τα κράτη, δημιουργούν ένα μεγάλο ζήτημα ηθικής τάξης, το οποίο να μην είναι αξιοπίστο, είναι όμως σημαντικό από την άποψη της ανάγκης να αντιμετωπιστεί ακριβώς αυτή η κρίση της πολιτικής απέναντι

στα μάτια του εκλογικού σώματος και γενικότερα του λαού.

Αυτό το φαινόμενο στην Ελλάδα χρειάζεται ακόμα μεγαλύτερη προσοχή και αντιμετώπιση, ακριβώς γιατί έχουμε ένα ειδικό παραγωγικό μοντέλο που συναρτάται με τη διαπλοκή πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων στην κορυφή της εξουσίας.

Όλα αυτά, λοιπόν, που σας προανέφερα δημιουργούν την ανάγκη να σταθούμε απέναντι στο πρόβλημα και να το αντιμετωπίσουμε με έναν τρόπο που να έχει χαρακτηριστικά μονιμότητας.

Η Αναθεώρηση του 2001, όχι απλώς δεν αντιμετώπισε αυτά τα ζητήματα τα οποία λέμε, αλλά στην πραγματικότητα επιδείνωσε τις δυνατότητες του κοινού νομοθέτη να ρυθμίσει ορθολογικά το ζήτημα. Με ποιον τρόπο; Εισήγαγε για πρώτη φορά την αποσβεστική προθεσμία στη συνταγματική έννομη τάξη, επιβάλλοντας πολύ σύντομα χρονικά διαστήματα για τη δυνατότητα άσκησης ποινικής δίωξης. Σε αυτό υπάρχει -νομίζω- στην αίθουσα μια γενική συμφωνία να καταργηθεί. Να καταργηθεί, λοιπόν, αυτή η συνταγματική ρύθμιση!

Από εκεί μετά, το μείζον ζήτημα το οποίο γεννιέται είναι πώς θα διαφοροποιηθούν τα αδικήματα των Υπουργών, για τα οποία θα πρέπει να δίνεται η άδεια της Βουλής, από τα υπόλοιπα αδικήματα. Και εκεί νομίζω ότι έχουμε μια σταθερή νομολογία των δικαστηρίων. Εμείς ζητούμε με την ερμηνευτική δήλωση, που προτείνουμε να προστεθεί απλώς να τυποποιηθεί συνταγματικά.

Αυτή η ερμηνευτική δήλωση, λοιπόν, ζητά να αποδεχτούμε ότι μόνο τα υπουργικά αδικήματα, τα οποία συνδέονται στενά με την άσκηση του λειτουργήματος του Υπουργού -στα γαλλικά υπάρχει όρος «act rata-sable», αυτά που μπορούν να συνδεθούν αναπόσπαστα με την ιδιότητα του Υπουργού- να θεωρούνται αδικήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 86. Μόνο γι' αυτά απαιτείται να δοθεί άδεια από τη Βουλή. Για όλα τα υπόλοιπα ο Υπουργός έχει τον φυσικό του δικαστή.

Νομίζω, λοιπόν, ότι με αυτό τον τρόπο και θα ρυθμίσουμε ένα ζήτημα το οποίο από πολύ καιρό εκκρεμεί και συνιστά ένα από τα μείζονα θέματα κρίσης της αξιοπιστίας του πολιτικού μας συστήματος και δίνουμε μια θετική απάντηση και στην ανάγκη να έχουμε ασφάλεια δικαίου, για να μην υποτιμήσουμε και την ανάγκη της θεσμικής εγγύησης, που και αυτή θα πρέπει να είναι παρούσα.

Εμείς πιστεύουμε, λοιπόν, ότι αυτά τα θέματα δεν αφορούν μόνο την ποινική πλευρά του ζητήματος, αφορούν και τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβανόμαστε την πολιτική. Κατά μία έννοια, η διαφθορά των πολιτικών αποτελεί την υπερθετική προβολή της ηθικής της αγοράς, ότι όλα μπορούν να αγοραστούν ή να πωληθούν. Θα πρέπει εδώ από την ελληνική Βουλή να δώσουμε ένα σαφές μήνυμα ότι δεν ισχύει κάτι τέτοιο και ότι κάνουμε ό,τι μπορούμε, ώστε όσοι βάζουν το δάχτυλο στο μέλι να έχουν την τιμωρία που πρέπει και ταυτόχρονα να υπάρχει και η ανάγκη προστασίας κατά την άσκηση των καθηκόντων τους των ευσυνείδητων πολιτικών, που ενεργούν ως πράγματι υπηρέτες της βούλησης του λαού.

Και -κακά τα ψέματα- κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχει έρθει η ώρα να το κάνουμε. Δεν είναι λίγα τα πολιτικά σκάνδαλα τα οποία ενέπλεκαν Υπουργούς. Ανήκει στις μεγάλες αδυναμίες συνολικά της ελληνικής έννομης τάξης ότι για τα περισσότερα από αυτά δεν ήταν δυνατόν να

διαλευκανθούν από τους εσωτερικούς μηχανισμούς, την ελληνική δικαιοσύνη, τη Βουλή. Περιπτώσεις, όπως -ας πούμε- η υπόθεση Τσοχατζόπουλου λύθηκε με στοιχεία που μας ήρθαν από ξένες πηγές, από τη γερμανική δικαιοσύνη.

Τώρα, λοιπόν, είναι η στιγμή να αντιμετωπίσουμε με παρρησία το ζήτημα, να διορθώσουμε την αρνητική κατεύθυνση που πήρε επί του συγκεκριμένου ζητήματος η Αναθεώρηση του 2001, καταργώντας τη σύντομη αποσβεστική προθεσμία, να εξασφαλίσουμε ισότιμους όρους ποινικής δίωξης για το πολιτικό προσωπικό, παίρνοντας πάντοτε υπ' όψιν και τη σχετική θεσμική εγγύηση.

Η πρότασή μας που έχει κατατεθεί είναι αυτή στην οποία επιμένουμε και νομίζουμε ότι ούτως ή άλλως υπάρχει σε αυτό το σημείο, σημείο επαφής και με τη Νέα Δημοκρατία και με τις άλλες παρατάξεις στον χώρο, την οποία υποδεχόμαστε.

ΕΥΡΥΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Κατρούγκαλε.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Λοβέρδος από το Κίνημα Αλλαγής.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Καλημερίζω τον Πρόεδρο και το Σώμα!

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, θα μιλήσω στην αρχή για το άρθρο 62 και στη συνέχεια για το άρθρο 86.

Επιτρέψτε μου να επαναλάβω ορισμένες σκέψεις που διατυπώνεται και στην προτεινόμενη Βουλή κυρίως για τους συναδέλφους που δεν ήταν εδώ πριν από έναν περίπου χρόνο, αλλά και για τα Πρακτικά.

Κυρίες και κύριοι, του ακαταδίκτου θεσπίζεται το πρώτον στα επαναστατικά Συντάγματα της Επιδάου και του Άστρους, όπως και στο Σύνταγμα του 1832.

Το Σύνταγμα του 1844 -το επόμενο ακριβώς δηλαδή- επαναλαμβάνει αυτούσια τη σχετική διάταξη του βελγικού Συντάγματος του 1831 και έκτοτε το ακαταδίκτο προβλέπεται σε όλα τα συντάγματα έως και το Σύνταγμα του 1975, που ισχύει σήμερα, με τις Αναθεωρήσεις του.

Το ακαταδίκτο του Βουλευτή αποτελεί, κατά τη θεωρία του Συνταγματικού Δικαίου, θεσμική εγγύηση της πολιτικής λειτουργίας και της ανεξαρτησίας του και εξειδικεύεται, όπως ξέρουμε, από το άρθρο 83 του Κανονισμού της Βουλής, όπως αυτό ισχύει μετά από δύο τροποποιήσεις που έγιναν το 2003 και το 2010 από τον Απόστολο Κακλαμάνη, Πρόεδρο της Βουλής, που εισηγήθηκε την πρώτη, και από τον Φίλιππο Πετσάλνικο, ο οποίος εισηγήθηκε τη δεύτερη, δηλαδή και οι δύο Αναθεωρήσεις έγιναν επί πλειοψηφιών ΠΑΣΟΚ.

Ποιο ήταν το πρόβλημα για το οποίο χρειάστηκε αυτοί οι δύο Πρόεδροι να αναθεωρήσουν τον Κανονισμό της Βουλής; Ότι η Βουλή για κάθε αδίκημα για το οποίο κατηγορείται οποιοσδήποτε Βουλευτής παρείχε ασυλία. Πότε ο ελληνικός λαός το έμαθε αυτό και εξεγέρθηκε; Στην περίπτωση που ένας συνάδελφος μιας κάποιας δεκαετίας -δεν θυμάμαι- οδηγούσε μεθυσμένος το αυτοκίνητό του και δημιουργήσε μία σειρά από προβλήματα με τα ατυχήματα που προκάλεσε και δεν ήρθε η ασυλία του. Ξεσηκώθηκε τότε όλος ο κόσμος; Τι διπλά στάνταρντ είναι αυτά έλεγαν, δημοσιογράφοι και πολίτες; Γι' αυτό έγιναν οι δύο αλλαγές από τον Κακλαμάνη και από τον Πετσάλνικο δηλαδή επί δικών μας πλειοψηφιών.

Μεταξύ των αλλαγών που κάναμε, ήταν και η φανερή ψηφοφορία. Ξεκαθαρίστηκε ο καθένας και η καθεμία εδώ τι ακριβώς επιλογές κάνουν. Η πληθωρική χορήγηση, λοι-

πόν, του ακαταδίκτου οδήγησε στις αλλαγές και οι παραβιάσεις του πνεύματος του Συντάγματος έκτοτε μειώθηκαν. Αν δείτε τις στατιστικές που κάνουν οι Πρόεδροι εκάστης κοινοβουλευτικής περιόδου, το αποδεικνύουν. Από την πληθωρική χορήγηση περάσαμε στην ελαττωμένη και ενίοτε και στην υπερβολική μη χορήγηση. Δεν θέλω επειδή η Ελλάδα τόπος πολύ δημαγωγικός να αναφέρω ορισμένα παραδείγματα άδικης άρσης της ασυλίας, που έγιναν τα προηγούμενα χρόνια και με τον τρόπο που επικρατούσε, δεν μπορούσαμε να πούμε όλοι οι Βουλευτές την άποψή μας. Μάλιστα, όπως έχουμε πει μεταξύ μας τινές εξ ημών, αποχωρούσαμε από τις σχετικές ψηφοφορίες για να μην έχουμε ευθύνη παραβίασης του Συντάγματος από την αντίστροφη πλευρά.

Έχουμε εξαιρέσεις στον καλό κανόνα, έτσι όπως αυτός διαμορφώθηκε από την καλή πρακτική μας; Έχουμε. Τις ανέφερε ο συνάδελφος ο κ. Τζαβάρας, συμφωνώ και με τα παραδείγματα που ανέφερε και λέω, από τη δική μου πλευρά, γιατί υπήρξα και μέλος επί τέσσερα χρόνια της Επιτροπής Δεοντολογίας, ότι ξεχωρίζω τις αλληλομηνύσεις ιδιωτή με μία Βουλευτή, που οδήγησε σε καταδίκη της χώρας μας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ξεχωρίζω επίσης και μία σειρά μη άρσεων ασυλίας, που έκανε η πλειοψηφία ΣΥΡΙΖΑ και ΑΝΕΛ επί τεσσεράμισι χρόνια, όταν για αδικήματα που αφορούσαν Βουλευτή και ήταν κλασικά ανθρώπινα αδικήματα, που δεν προϋπέθεταν ιδιότητες Βουλευτή ή Υπουργού, επειδή ήταν ένας αδικοπραγής Υπουργός έλεγε η Βουλή «δεν αίρουμε την ασυλία του, γιατί πρέπει να ενεργοποιηθεί ο νόμος περί ποινικής ευθύνης των Υπουργών». Και αυτή η πλειοψηφία διατεινόταν ότι θέλει την κατάργηση του άρθρου 86. Δηλαδή έλεος!

Αυτό ήταν μία θεσμική φρίκη που ζήσαμε επί τεσσεράμισι χρόνια, που χρωμάτισε με μαύρο χρώμα, συκοφάντησε τη στάση πολλών ετών, πολλών πλειοψηφιών, διαφορετικών κομμάτων, να κάνουμε την ασυλία έναν θεσμό πραγματικά εγγυητικό της ανεξαρτησίας και της ελευθερίας μας και όχι ένα μέσο εξασφάλισης προνομίων εκ του πονηρού.

Και έχω την τιμή -την αισθάνομαι έντονα αυτή την τιμή- να έχω δώσει ένα πολύ δυνατό παράδειγμα ισότητας των Ελλήνων πολιτών, ζητώντας την άρση της ασυλίας μου σε μία υπόθεση πολιτικής σκευωρίας. Δεν έχει καμμία σημασία η πολιτική ερμηνεία που δίνω εγώ, το κόμμα μου και η πλειοψηφία των πολιτών στην σκευωρία «NOVARTIS». Σημασία έχει να μπορείς να λες στον πολίτη ότι «εγώ που διατείνομαι ότι το άρθρο 86 και το άρθρο 62 πρέπει να αλλάξουν, όταν με αφορούσε ένα σχετικό αίτημα είπα, όχι, δεν θέλω να επικαλεστώ κανένα υπουργικό προνόμιο και καμμία βουλευτική ασυλία». Αισθάνομαι, λοιπόν, αυτήν την τιμή, που μου δίνει και τη δυνατότητα να σηκώνω και λίγο τη φωνή μου όταν μιλάω για πρακτικές άλλων.

Για τις περιπτώσεις, όμως, που ανέφερα καταστροφής του άρθρου 62, δεν φταίει, συνάδελφοι, το Σύνταγμα -διαβάστε το- ούτε ο Κανονισμός της Βουλής. Δεν φταίει οι διατάξεις, τα γράμματα, το χαρτί που αποτυπώνει ένα κομμάτι του ανθρώπινου λόγου, που αποτελεί κείμενο κανονιστικό ιδιαίτερης αξίας, όπως είναι ο Κανονισμός της Βουλής για μας και τους Βουλευτές και καθολικής αξίας, όπως είναι το Σύνταγμα. Όχι. Οι διατυπώσεις είναι καλές. Φταίει όμως η πρακτική κάποιων πλειοψηφιών.

Αυτή την πρακτική θέλουμε να διορθώσουμε με την αλλαγή του άρθρου 62 και όπως είπε ο συνάδελφος Καμίνης –και το επαναλαμβάνω συνεχώς- θα δείτε ότι όταν κάνουμε τον απολογισμό τι είναι αυτή η Αναθεώρηση θα δείτε ότι κατά 100% -αν εξαιρέσω την ψήφο των αποδήμων, των εκτός Ελλάδος ευρισκομένων Ελλήνων- με την Αναθεώρηση αυτή, που σπαταλάμε δέκα χρόνια από τη ζωή των Ελληνίδων και των Ελλήνων -γιατί μετά από δέκα χρόνια θα γίνει πάλι Αναθεώρηση- λύνουμε τα προβλήματα των συγκρούσεων των πολιτικών ελίτ, των πολιτικών πλειοψηφιών. Αυτό κάνουμε.

Γιατί άλλωστε χρειάζεται αλλαγή το άρθρο 68 παράγραφος 2 για να έχει και η μειοψηφία τη δυνατότητα να κάνει εξεταστικές επιτροπές; Αφού το Σύνταγμα το ορίζει αυτό. Διότι ενώ το Σύνταγμα, πράγματι, το επιτρέπει οι πλειοψηφίες, όταν είναι πλειοψηφίες υποστηρίζουν ότι είναι δικαίωμα της πλειοψηφίας οι εξεταστικές επιτροπές, όταν όμως γίνονται αντιπολιτεύσεις αλλάζουν γνώμη. Οι μικροκομματικές συγκρούσεις των πολιτικών ελίτ μάς κάνουν να σπαταλήσουμε μία Αναθεώρηση του Συντάγματος.

Εμείς ως Κίνημα Αλλαγής επιμένουμε, γιατί ακόμη υπάρχει η δυνατότητα εάν πειστεί ο κ. Τζαβάρας και ο κ. Κατρούγκαλος, να κάνουμε το άρθρο 62 ένα άρθρο που θα εξομοιώνει και τον Βουλευτή με τους υπόλοιπους πολίτες, όσον αφορά τη δίωξή τους και να υπάρχει ασυλία όταν ο Βουλευτής την επικαλείται. Δηλαδή για οποιοδήποτε θέμα συμβαίνει στον οποιονδήποτε ή στην οποιαδήποτε ποτε από εμάς...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Πρέπει να το δούμε. Αντιστροφή της λογικής.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Αντιστροφή της λογικής. Πράγματι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Μου επιτρέπετε μία διακοπή;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Βεβαίως.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Με συγχωρείτε για τη διακοπή, αλλά πρέπει να το πούμε. Τότε δεν είναι θεσμική εγγύηση όπως είπες πριν, αλλά αποκτά πλέον εξουσία διαθέσεως, γίνεται προσωπική υπόθεση του Βουλευτή και νομίζω ότι αυτή τη δημοσίου δικαίου, συνταγματικής περιωπής μάλιστα, θεσμική εγγύηση τη φτάνουμε στο σημείο να αποτελεί ο Βουλευτής φορέα αυτού του συγκεκριμένου δικαιώματος και να το διαθέτει κατ' αρέσκεια. Εκεί το βουλευτικό αξίωμα πλήττεται και θα πληγεί περισσότερο και αυτό που λέμε βουλευτική αξιοπρέπεια. Αυτό θέλω να το σκεφτούμε καλύτερα.

ΘΕΟΔΩΡΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ: Μία φράση μπορώ να πω και εγώ;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Βεβαίως.

ΘΕΟΔΩΡΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ: Θυμηθείτε, κύριε Λοβέρδο, τον Καμμένο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Ναι, τον θυμάμαι, σαν τώρα.

ΘΕΟΔΩΡΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ: Το λέω αυτό διότι αν μπορούσαμε να αποδεχθούμε μία τέτοια λογική ο κ. Καμμένος ο οποίος κρύφτηκε πάντοτε πίσω από την ασυλία έχει καταδικαστεί, κύριοι συνάδελφοι, σήμερα -εγώ τον καταδίκασα- και λέει το δικαστήριο ότι έκανε λάθος χρήση της

ασυλίας, ότι δεν είχε ασυλία. Υπάρχει απόφαση δικαστική, όπου παρεμβαίνει πλέον η ελληνική δικαιοσύνη και σου λέει: «Κύριε, επικαλείσαι ένα νόμο -είτε τον νόμο περί ευθύνης υπουργών είτε τον νόμο περί ασυλίας- τον οποίο δεν δικαιούσαι να επικαλεστείς».

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Δεν είναι ατομικό δικαίωμα.

ΘΕΟΔΩΡΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ: Είναι πρωτοφανής αυτή η απόφαση του δικαστηρίου και αξίζει τον κόπο να το δούμε διότι πλέον δυστυχώς δεν υπάρχουν πάντοτε συνάδελφοι με ευθεία, κύριε συνάδελφε. Υπάρχουν και συνάδελφοι με έλλειψη ευθείας. Εσείς, εγώ κ.λπ., ζητήσαμε την άρση της ασυλίας μας, όταν μία φορά μού ζητήθηκε εμένα και πήγαινα έδρανο έδρανο και παρακαλούσα. Αυτό όμως πρέπει κάπως να το προστατεύσουμε, δεν μπορούμε να το αφήσουμε νέο – σκέτο στην ελευθερία της αντίληψης.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Βεβαιότατα. Μακάρι να βρούμε μία λύση.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΜΙΝΗΣ (Ειδικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Πιστεύω ότι η λύση η οποία προτείνουμε είναι μία λύση που συμβαδίζει με τη θεσμική εγγύηση. Απλώς αντιστρέφει το βάρος αποδείξεως ξέρετε. Είναι αντιστροφή του βάρους αποδείξεως. Η θεσμική εγγύηση παραμένει, υπάρχει, απλώς αντιστρέφεται το βάρος απόδειξης.

Πρέπει ο Βουλευτής πια να αποδείξει ότι υπάρχει πολιτικό κίνητρο για τη δίωξή του.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Κύριε Πρόεδρε, τον λόγο θα ήθελα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Ναι, κύριε Λάππα, θέλω να σας ακούσω.

Κυρία Μπακογιάννη, μπορείτε να μας στείλετε την απόφαση έως το μεσημέρι για να τη δούμε το απόγευμα, αν έχει καθαρογραφτεί. Έχει πολύ ενδιαφέρον.

ΘΕΟΔΩΡΑ ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗ: Θα πω στο γραφείο μου να επικοινωνήσει και θα σας τη στείλω.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κύριε Λοβέρδο, την άποψη του κ. Καμίνη νομίζω ότι συμπεριλαμβάνει στις διατάξεις του και το ισπανικό Σύνταγμα, αυτό που λέτε.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Αυτό είπε ο κ. Λοβέρδος, δηλαδή να αντιστρέψουμε το τεκμήριο, δηλαδή εκεί που σήμερα είναι ο κανόνας, δεν αίρεται η ασυλία και κατ' εξαίρεση αίρεται, εμείς να οδηγηθούμε σε μια διάταξη που ο κανόνας να είναι ότι αίρεται πλην...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΜΙΝΗΣ (Ειδικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Για την ακρίβεια, δεν αίρεται. Δεν υπάρχει παρά μόνο αν αποδείξει ο Βουλευτής και τότε ενεργοποιείται και εμφανίζεται μια μερική θεσμική εγγύηση.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Νομίζω ότι ο διάλογος είναι πολύ εποικοδομητικός.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Νομίζω ότι πρέπει να το συνεχίσουμε αυτό.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Θέλω να άρω τις ανησυχίες του συναδέλφου, του κ. Τζαβάρα, με την επιχειρηματολογία που έδωσε ο κ. Καμίνης, υποστηρίζοντας την πρότασή μας. Σωστά μιλάτε. Παύει να είναι θεσμική εγγύηση λέτε.

Σωστά ανησυχείτεσε πρώτο χρόνο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Δημοσίου δικαίου. Γίνεται ατομικό δικαίωμα, όπως είπε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Αγαπητοί, δεν έχω την ίδια άποψη με εσάς.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Εντάξει, ο διάλογος ανοίγει.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Πώς, όμως, αίρεται αυτή η εύλογη ανησυχία; Διατήρηση του ακαταδίκτου στο άρθρο 62, όμως το τεκμήριο που λέει ο κ. Λάμπας σωστά, δεν είναι πια γενικό, καθολικό, αλλά προσωποποιείται στον Βουλευτή, ο οποίος έχει μια εμπλοκή και στη δική του διακριτική ευχέρεια είναι το αν θα απευθυνθεί στο Σώμα να ζητήσει αυτή η θεσμική εγγύηση να τον καλύψει. Και το Σώμα αποφασίζει με την Επιτροπή Δεοντολογίας και με την τελική απόφαση της Ολομέλειας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Αν μου επιτρέπετε, να πω το εξής.

Εδώ τώρα αυτό που λέμε καλύπτεται και από το εξής, ότι ουσιαστικά με την παρέμβαση που κάνουμε, αντιστρέφουμε τον κανόνα. Ενώ μέχρι σήμερα ο κανόνας είναι ότι υπάρχει για όλα ασυλία, εκτός εάν η Βουλή δώσει την άδεια, τώρα με την τροποποίηση που κάνουμε, λέμε ότι υπάρχει πλήρης εξομοίωση του Βουλευτή με τον πολίτη, εκτός εάν οι συγκεκριμένες πράξεις έχουν άμεση συνάφεια με την άσκηση των κοινοβουλευτικών καθηκόντων. Εξαίρεση δηλαδή.

Αυτό που είπε και ο συνάδελφος προηγούμενως, ο κ. Καμίνης, μπαίνει σε αυτή τη λογική, δηλαδή αυτή η έννοια της αντιστροφής του βάρους της απόδειξης προκύπτει γιατί ουσιαστικά εμείς εδώ αντιστρέφουμε τον κανόνα. Κι ενώ με τη σημερινή διάταξη κανόνας είναι η ασυλία, τώρα η ασυλία γίνεται εξαίρεση. Γι' αυτό η θεσμική εγγύηση είναι πολύ πιο απαραίτητη τώρα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Όχι, κύριε Τζαβάρα, εδώ έχω μια διαφωνία και θέλω να την εκφράσω. Τι ορίζει το Σύνταγμα; Αυτή τη θεσμική εγγύηση. Πώς διαμορφώθηκε η πρακτική; Όπως σας το ανέπτυξα. Την παρακολουθώ όσα χρόνια είμαι Βουλευτής.

Τι λέτε εσείς; Για να αποφύγουμε τις υπερβολές, οι οποίες όμως δεν προέκυπταν από κακή ανάγνωση του Συντάγματος, αλλά από κακή πρακτική των πλειοψηφιών, το ένα κόμμα λέει -εσείς λέτε- να βάλουμε τη λέξη «μόνο» και ο ΣΥΡΙΖΑ λέει να βάλουμε τη λέξη «άμεσα». Προσθέτετε μία λέξη για να κάνετε τη γραμματική διατύπωση πιο ισχυρή και ο ένας και ο άλλος.

Εντάξει, εγώ σας λέω ότι δεν λέμε όχι, αλλά τι χρειάζεται η λέξη «μόνο» ή η λέξη «άμεσα» για έναν μέσο πολίτη που είναι Βουλευτής για να ψηφίσει την άρση ή μη της ασυλίας; Οι λέξεις αυτές θα τον βοηθήσουν; Η έλλειψη των λέξεων οδήγησε στην πρακτική για τον κ. Καμμένο που είπε η κ. Μπακογιάννη; Όχι. Η διάθεση μιας πλειοψηφίας, ΣΥΡΙΖΑ και ΑΝΕΛ, να πουν ότι παρότι είναι το αδικημάτιο το οποίο ζητείται η άρση πολύ κοινό, καθημερινό, ανθρώπινο -εξύβρισε κάποιον, συκοφάντησε κάποιον-, να πρέπει να κινηθεί η διαδικασία του άρθρου 86 και να πάει στο Ειδικό Δικαστήριο. Αυτά λέγανε, με εισήγηση του κ. Παρασκευόπουλου και άλλων νομικών συναδέλφων της πλειοψηφίας.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ (Ειδικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Αυτά λέγανε. Και για όλους τους Υπουργούς.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Αν υπήρχε δηλαδή η λέξη «μόνο», θα άλλαζαν στάση; Και στην περίπτωση εκείνη που είπα σχετικά με άλλες πλειοψηφίες, που καταδικάστηκε η χώρα από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο στο οποίο αναφερθήκατε και οι δύο, φταίει δηλαδή ότι έλειπε η λέξη «μόνο» ή λέξη «άμεσα»; Όχι, φταίει η διάθεση να καταστρατηγηθεί το Σύνταγμα υπέρ ενός ή μίας συναδέλφου. Αυτό είναι το πρόβλημά μας.

Γι' αυτό λέμε ότι αν αντιστρέψουμε τη λογική, ίσως βγει κάτι καλύτερο. Πάντως, να μην υπερβάλλουμε, συνάδελφοι όλων των κομμάτων. Το άρθρο 62 δεν έχει πια πληθωρική εφαρμογή υπέρ του Βουλευτή και κατά του νοήματος του Συντάγματος. Αυτό είναι μια πραγματικότητα που την έχουν ζήσει και οι συνάδελφοι του ΣΥΡΙΖΑ τα τελευταία χρόνια. Οι ασυλίες αίρονται πάρα μα πάρα πολλές φορές.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κύριε Λοβέρδο, αν μου επιτρέπετε τη διακοπή, η κ. Αδαμόπουλου θέλει να σας ρωτήσει κάτι.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ (Γενική Αγορήτρια του ΜΕΡΑ25): Πολύ μικρή παρέμβαση υπό τον τύπο ερώτησης.

Αν δεν αντιστρέψουμε τον κανόνα και απλά καταργήσουμε τον κανόνα, ο ίδιος ο δικαστής δεν αποτελεί θεσμική εγγύηση για να κριθεί αν τελικά πρόκειται για δίωξη πολιτική ή όχι; Γιατί θα πρέπει να αφήνουμε στα χέρια της Βουλής αυτή την κρίση; Δεν εμπιστευόμαστε τον δικαστή; Αυτό είναι το ερώτημά μου.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Αυτό το ερώτημα το έχει απαντήσει -μπορεί να σας διαβεβαιώσει ο κ. Κατρούγκαλος, γιατί είχαμε τον ίδιο δάσκαλο- το γραπτό του Δημήτρη Τσάτσου, όπου ανέλυε, μεταφέροντας μια θεωρία από το γερμανικό δημόσιο δίκαιο και στην Ελλάδα, τη θεωρία ορισμένων καθηγητών Συνταγματικού Δικαίου στη Γερμανία περί προεργασμένης θεωρίας του επίσημου ερμηνευτή του Συντάγματος και του νόμου.

Πρέπει να καταλάβετε ότι όλοι μας και προφανώς και οι δικαστές άνθρωποι είναι. Και πριν σας αντιμετωπίσουν ως κατηγορούμενο, έχουν μια αντίληψη περί των πραγμάτων, περί της χώρας, περί γενικών θεμάτων που συγκροτούν μια προσωπικότητα.

Η θεσμική εγγύηση θέλει να προστατεύσει από μια ανθρώπινη αδυναμία έναν άνθρωπο, που λειτουργεί μέσα στη Βουλή με σκοπό το δημόσιο συμφέρον και όχι το προσωπικό του συμφέρον. Περί αυτού πρόκειται. Έχει μεγάλη διαφορά. Υπάρχουν θεσμικές εγγυήσεις για όλα τα κρατικά όργανα. Αλίμονο αν τις αρνηθούμε και για τη Βουλή. Αλίμονο αν η Βουλή γίνει έρμαιο της διαθέσεως του καθενός. Και αυτά που θα σας πω σε λίγο για το άρθρο 86 ίσως σας υποψιάσουν για τον ρόλο των θεσμικών εγγυήσεων στη λειτουργία του πολιτεύματος.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ (Ειδικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Αν μου επιτρέπετε, δεν είναι και δικαστική δουλειά. Το να κρίνει αν η δίωξη έχει ή δεν έχει πολιτικά χαρακτηριστικά, με συγχωρείτε, δεν είναι δουλειά της δικαστικής εξουσίας. Η δικαστική εξουσία πρέπει να κρίνει με βάση το νόμο και να αποδώσει ποινική ευθύνη. Δεν μπορεί να κρίνει με βάση εάν η συγκεκριμένη πράξη έχει πολιτικά χαρακτηριστικά.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ (Γενική Αγορήτρια του ΜέΡΑ25): Θα είναι ένας παρεμπιπτόντων έλεγχος, κύριε Πλεύρη, από την πλευρά του δικαστή. Παρεμπιπτόντως, εφόσον θα απαλλάξει ή όχι, εφόσον θα αθώσει ή όχι, θα κρίνει αν τελικά ήταν πολιτική δίωξη. Και από προκαταλήψεις νομίζω ότι πάσχουμε όλοι, όχι μόνο οι δικαστές, αλλά και οι Βουλευτές.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Η κουβέντα έχει πολύ ενδιαφέρον, αλλά να επανέλθουμε λίγο στη διαδικασία, για να μπορέσουμε να ολοκληρώσουμε το σκεπτικό του ομιλητή πρώτα μπροστά μας και στη συνέχεια να τοποθετηθούν όσοι έχουν άλλη άποψη.

Όμως, θέλει να πει κάτι και ο κ. Ρουσόπουλος.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ: Εγώ το μόνο που ήθελα να πω, εφόσον το επιτρέπει το Σώμα, ως απάντηση σε αυτό που είπε η κ. Αδαμοπούλου, είναι το εξής.

Υπάρχουν περιπτώσεις -και η ταπεινότης μου έζησε μια τέτοια- όπου η δικαιοσύνη ήρθε σε πρώτη φάση, λόγω του πολιτικού κλίματος που είχε δημιουργηθεί και του μιντιακού κλίματος, να ορίσει «Α» και επτά χρόνια αργότερα, όταν ολοκληρώθηκε ο δικαστικός αγώνας, όρισε «Ω», δηλαδή το εντελώς διαφορετικό.

Άρα, ας είμαστε λίγο επιφυλακτικοί ως προς τις πιέσεις, σύμφωνα με αυτό που ο κ. Ανδρέας Λοβέρδος, τις ψυχολογικές εγώ θα πω, όχι τις πολιτικές ή άλλες, που μπορεί να έχει ο άνθρωπος δικαστής.

Ευχαριστώ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κύριε Λοβέρδο, πάρτε τον χρόνο που σας καταναλώσαμε για να ολοκληρώσετε το σκεπτικό σας.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Είμαι πάρα πολύ ευχαριστημένος που έγινε μια συζήτηση, που μας επιτρέπει να καταλάβουμε την ουσία του θεσμού.

Θέλω να χρησιμοποιήσω, στρεφόμενος προς την κ. Αδαμοπούλου -για να κλείσω και την ενότητα αυτή- δύο επιχειρήματα, το ένα είναι καθημερινό ανθρώπινο και θα το εκφράσω με τον τρόπο που εκφράζομαι εγώ εκτός Αιθούσης και το άλλο είναι πιο επιστημονικό.

Κυρία Αδαμοπούλου, οι άνθρωποι συνήθως σε όποιο όργανο του κράτους και αν ανήκουν, όταν βλέπουν πάρα πολύ σκόνη, δύσκολα πάνε να χωθούν εκεί. Αυτό να το έχετε υπ' όψιν σας ως απόσταγμα εμπειρίας.

Το δεύτερο, το επιστημονικό επιχείρημα είναι ότι όλα τα όργανα του κράτους έχουν ανάγκη θεσμικών εγγυήσεων. Αλίμονο αν η Βουλή απεμπολήσει το 100% των δικών της. Σε βάρος σας θα είναι αυτό, σε βάρος δηλαδή και των τριακοσίων και τελικώς της χώρας. Θεσμικές εγγυήσεις ανεξαρτησίας και κατά τον νόμο και το Σύνταγμα λειτουργίας πρέπει να έχει κάθε κρατικό όργανο.

Άρα, λοιπόν, μην γενικεύετε με έναν τρόπο που λειτουργεί ισοπεδωτικά, χωρίς να το θέλετε βέβαια -εγώ καταλαβαίνω τι θέλετε να πείτε-, που λειτουργεί όμως εν τέλει ισοπεδωτικά σε ό,τι αφορά τη λειτουργία της Βουλής.

Πάμε τώρα στο άρθρο που απασχολεί κυρίως, στο άρθρο 86. Και για το άρθρο 86 η δημαγωγία που έχει κυριαρχήσει κατά καιρούς στη χώρα είναι παροϊμωδής και θα πρέπει να την κάνουμε λίγο στην άκρη, για να μπορέσουμε να βρούμε μία καλή λύση στο πρόβλημα που απασχολεί τις Ελληνίδες και τους Έλληνες με το άρθρο 86.

Εγώ νομίζω ότι η προηγούμενη Βουλή έδωσε κάποια

καλά παραδείγματα καλής διάθεσης, αλλά ήταν κάπως στον αέρα γιατί δεν είχαμε την υποχρέωση της συγκεκριμενοποίησης των προτάσεών μας.

Σήμερα, όμως, από το πρωί αισθάνομαι μία ικανοποίηση να ακούω και τους δύο προλαλήσαντες εισηγητές και τον κ. Τζαβάρα και τον κ. Κατρούγκαλο, από τις εισηγήσεις των οποίων προκύπτει ότι μπορούμε να βρούμε μία λύση. Τι έχουμε ως θέμα; Το άρθρο 86, παράγραφος 3, για την αποσβεστική προθεσμία της Βουλής που κρίνουμε όλοι ότι είναι σύντομη και την πρόταση της παρελθούσης πλειοψηφίας να κάνουμε μία ερμηνευτική δήλωση.

Θέλω να τοποθετηθώ και για τα δύο και να βοηθήσω, όμως, την επιτροπή μας να καταλάβει για ποιο θεσμό μιλάμε. Είμαστε κομμάτια, ο καθένας, η καθεμία και τα κομμάτια μας, ενός διαρκώς πολωμένου πολιτικού συστήματος, με διχασμό και συγκρούσεις χωρίς όρια και διαρκείς, συνεχώς, μέσα σε δύο αιώνες, προσπάθειες εξόντωσης πολιτικών αντιπάλων.

Αρκεί να σκεφτούμε, κυρίες και κύριοι, πως δεκαπέντε πρώην πρωθυπουργοί έχουν κατηγορηθεί με βάση τον νόμο περί ευθύνης των Υπουργών. Ποιοι ήταν αυτοί; Δεν θα σας πω και τους δεκαπέντε. Θα σας πω τινές εξ αυτών. Ήταν ο Αλέξανδρος Κουμουνδούρος που τον θεωρώ μετά τον Καποδίστρια τον μεγαλύτερο ηγέτη που ανέδειξε η χώρα τον 19^ο αιώνα προς τον Τρικούπη, ο Χαρίλαος Τρικούπης -περιττεύουν τα λόγια- ο Ελευθέριος Βενιζέλος, ο Δημήτριος Γούναρης, Κωνσταντίνος Καραμανλής, ο Ανδρέας Παπανδρέου, ο Κώστας Μητσotάκης, ο Παναγιώτης Πικραμμένος, ο Αντώνης Σαμαράς. Τα λέω έτσι, για να συνεννοηθούμε.

Ένα όχι κεντρικό θεσμικό πολιτικό θέμα, η διαρκής πόλωσή μας, το καθιστά μεγάλο. Αρκεί να σημειώσουμε, για να μην το ξεχνάμε, ότι ο πρώτος Εμφύλιος πόλεμος θεωρείται πως είχε και ως ένα εκ των βασικών του αιτιών τη δίωξη τριών Υπουργών, του Περούκα, του Μεταξά και του Μαυρομιχάλη. Έτσι έχουν τα πράγματα.

Από τότε ισχύουν, δηλαδή από τα επαναστατικά συντάγματα, ειδικές ρυθμίσεις για την ευθύνη των Υπουργών. Από το Προσωρινό Πολίτευμα της Επιδαύρου του 1822, από τον νόμο της Επιδαύρου του 1823, η κατηγορία υποβαλλόταν στη Βουλή, εξεταζόταν από εννεαμελή επιτροπή υπό την προεδρία ανώτατου δικαστή και αν η κατηγορία εθεωρείτο βάσιμη -με πλειοψηφία 4/5 όριζαν τότε- ο Υπουργός παραπεμπόταν «Στο γενικόν της Ελλάδος κριτήριον».

Στη συνέχεια, με το Σύνταγμα του 1827 οι Υπουργοί κατηγορούνταν ενώπιον της Βουλής. Δύο εμφύλιους πολέμους είχαμε καθ' όλη αυτή τη διάρκεια των επαναστατικών χρόνων, για να συνεννοηθούμε δηλαδή ποια είναι η ιστορία μας και πώς λειτουργούσαν από τότε, μέσα σε συνθήκες επανάστασης και μέσα σε προσπάθειες εθνικής παλιγγενεσίας, οι πολιτικοί συσχετισμοί στην Ελλάδα. Τότε, λοιπόν, από το 1827 προβλεπόταν ότι Υπουργοί κατηγορούνταν ενώπιον της Βουλής και η Βουλή αποφάσιζε την παραπομπή τους και τους δίκαιε η ίδια, που μεταβαλλόταν σε δικαστήριο υπό την προεδρία ενός ανώτατου δικαστικού. Όλα αυτά ίσχυσαν και στο Σύνταγμα του 1844. Η Βουλή κατηγορούσε, η Γερουσία δίκαιε.

Ας έρθω λίγο στο χθες. Αναφέρθηκε ο κ. Γεραπετρίτης στην πρόσφατη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου του Ηνωμένου Βασιλείου. Του φώναξα από κάτω στιγμή «Της Βουλής των Λόρδων, δηλαδή» και μου είπε «Όχι, υπάρχει

Ανώτατο Δικαστήριο» και μου το συμπλήρωσε αυτό ο κ. Κατρούγκαλος, όταν μιλούσαμε μεταξύ μας.

Υπάρχει από το 2009 Ανώτατο Δικαστήριο που αποτελείται από μέλη της Βουλής των Λόρδων. Αυτό είναι που αποφάσισε ως αντισυνταγματικό το κλείσιμο της Βουλής για ένα μήνα με την πρωτοβουλία της κυβέρνησης Τζόνσον που προσυπέγραψε η Βασίλισσα.

Αρα, λοιπόν, η Βουλή κατηγορούσε το 1844, η Γερουσία δίκαιε. Μεσολαβεί το Σύνταγμα του 1864. Εδώ η Βουλή αναθέτει το δικαίωμα να κατηγορεί τους Υπουργούς και την εκδίκαση των υποθέσεων σε Ειδικό Δικαστήριο. Επρόκειτο για τον Πρόεδρο του Αρείου Πάγου και άλλα δώδεκα μέλη, κάτι σαν και το Ειδικό Δικαστήριο περίπου που έχουμε σήμερα.

Τι δικάζαν αυτοί; Για τι κατηγορούσαν τους Υπουργούς αυτοί; Τους κατηγορούσαν για ιδιώνυμα υπουργικά αδικήματα. Το αναφέρω, για να συνεννοηθούμε. Πρόκειται για αδικήματα που μόνο ένας Υπουργός μπορούσε να τελέσει, για αδικήματα που αφορούσαν μόνο τους Υπουργούς. Αυτή η έννοια του ιδιώνυμου αποτυπώθηκε και στο χουντικό διάταγμα 802/1971. Τι κατέγραφε, λοιπόν, το διάταγμα εκείνο; Κατέγραφε τα λεγόμενα «ιδιώνυμα Υπουργικά αδικήματα» ένα προς ένα.

«Πόλωση και ποινική ευθύνη των Υπουργών βαδίζουν μαζί ως πολιτικό ζεύγος επί δύο αιώνες. Αυτό το πολιτικό ζεύγος δημιουργεί την τάση η εκτελεστική εξουσία να προσπαθεί να επηρεάσει ή και να χειραγωγήσει τη δικαιοσύνη», όπως επισήμανε ο αείμνηστος καθηγητής Ιωάννης Μανωλιδάκης στον πρόλογο που έκανε για δικό μου βιβλίο «Η ποινική ευθύνη των μελών της κυβέρνησης και των Υφυπουργών». Το είχα γράψει το 1995 και μου έκανε την τιμή να το προλογίσει με αυτή τη φράση.

Ο θεσμός της ποινικής ευθύνης των Υπουργών, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, είναι ακριβώς ίδιος και για τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Το σχετικό άρθρο 49 παραπέμπει στο άρθρο 86. Έρχεται, λοιπόν, πίσω από τον 19^ο αιώνα για την Ελλάδα και εισήχθη στην Ελλάδα τότε από το αγγλικό πολίτευμα, που είναι και η μήτρα του δικού μας πολιτεύματος. Με ποια χαρακτηριστικά το είχαν στο Ηνωμένο Βασίλειο της εποχής προ αιώνων και το πήραμε εμείς σιγά-σιγά από εκεί; Τα χαρακτηριστικά ήταν ότι ήταν ιδιώνυμα αδικήματα που μόνο Υπουργοί μπορεί να τελέσουν και υπήρχε ειδική πολιτική διαδικασία δίωξης και ειδικό δικαστήριο το οποίο εκδίκαζε αυτές τις υποθέσεις. Δηλαδή, υπήρχε ειδική δικαιοδοσία, ξεχωριστή από των υπολοίπων πολιτών.

Αν κάποιος θέλει να διαβάσει έστω και τώρα Αραβαντινό, Μ.Ν. Σαρίπολο, Κυριακού, Σγουρίτσα για τον 19^ο αιώνα και το πρώτο μισό του 20^{ού} αιώνα, θα καταρτιστεί επαρκέστερα.

Αναφέρομαι, λοιπόν, εδώ ως εισηγητής ενός κόμματος που όπως σας είπα και για το ακαταδίωκτο, είναι υπερήφανο γιατί –κύριε Κατρούγκαλε, σημειώστε το αυτό, σας παρακαλώ πάρα πολύ– γιατί όπως κάναμε για το άρθρο 62, έτσι και για το άρθρο 86 αφαιρέσαμε πολλά πολιτικά του χαρακτηριστικά στην προσπάθειά μας να σεβαστούμε την αρχή της ισότητας των πολιτών.

Ο κ. Τζαβάρας ανέφερε ένα. Εγώ θα αναφέρω κι άλλα. Πρώτον, με το ν.2509/1997 καταργήσαμε τα ιδιώνυμα υπουργικά αδικήματα. Καταργήσαμε, δηλαδή, το νομοθετικό διάταγμα της χούντας, το 802/1971 και πιστεύω ότι αυτή ήταν η πιο σοβαρή υπεράσπιση της αρχής της ισότητας. Δεύτερον, αναφορικά με την Αναθεώρηση του

2001, εδώ μας αδικείτε. Ναι, ο νόμος καθόριζε ένα έτος παραγραφής, αποσβεστικής προθεσμίας. Το κάναμε «δύο».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Στο Σύνταγμα γιατί το κάνατε;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Το μόνο που μπορείτε να μας πείτε είναι γιατί το κάνατε στο Σύνταγμα. Αυτό μπορείτε να μας πείτε.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν είναι λίγο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Μας μέμφεστε αλλά και μας αδικείται. Το γεγονός, όμως, ότι αυξήσαμε τη χρονική δυνατότητα να ελέγχεται ένας Υπουργός είναι θετικό. Πάρτε το κι απ' αυτή την πλευρά. Γιατί δεν το παραβλέπετε αυτό;.

Να σας ρωτήσω και επί τη ευκαιρία, εσάς του ΣΥΡΙΖΑ. Αναθεωρούμε το άρθρο 86 στην κατεύθυνση που είπατε εσείς οι δύο και έρχεται μετά ο κοινός νομοθέτης και ψηφίζει νόμο. Εσείς, ως Υπουργός πριν από τρεις μήνες, σε ποιον νόμο θα υπαχθείτε; Σε ποιο Σύνταγμα θα υπαχθείτε, σ' αυτό που θα φτιάξουμε ή σ' αυτό που προϋπήρχε; Μπορείτε να μου πείτε; Μια πρώτη σκέψη...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Γιατί, όμως, αυτό είναι κρίσιμο;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Διότι είναι κρίσιμο, κύριε συνάδελφε και για σας. Δεν μιλώ για σας προσωπικά, αλλά για την κυβέρνηση που ήταν κυβέρνηση πριν από τρεις μήνες.

Εσείς τι λέτε, συνάδελφοι της ΝΔ; Οι δικοί σας Υπουργοί υπογράφουν εκατοντάδες πράξεις κάθε μέρα. Έτσι έρχονται στα γραφεία των Υπουργών οι πράξεις. Στίβες! Τώρα το ξέρουν και οι της από εκεί πλευράς της αριστερής.

Κύριε Κατρούγκαλε, για τα μέλη της προηγούμενης κυβέρνησης, ποια συνταγματική διάταξη θα ισχύει; Θα ισχύει το άρθρο 86 όπως θα το ψηφίσουμε ή το 86, όπως ίσχυε και συνοδά ...

ΧΡΗΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Είναι οικονομική διάταξη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Είναι όπως το λέει ο κ. Τζαβάρας. Είναι οικονομική διάταξη και θα εφαρμοστεί σε όλους. Είμαστε απολύτως διατεθειμένοι να εφαρμοστεί και σε μας και ακριβώς γι' αυτό την προτείνουμε. Δεν είναι ουσιαστική ποινική διάταξη. Συμφωνώ μ' αυτό που λέει ο κ. Τζαβάρας, που εφαρμόζεται η ευμενέστερη...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Ακούγεται, καταγράφεται και εδώ είμαστε να τα πούμε. Θα έρθει και ο νόμος περί ευθύνης των Υπουργών και όλα θα τα ακούσουμε στην Εθνική Αντιπροσωπεία.

ΧΡΗΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Το θέμα είναι επιστημονικό εδώ, δεν είναι πολιτικό και μπορούμε να το συζητήσουμε με επιχειρήματα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Είναι επιστημονικό, αλλά υπερχειλίζει...

ΧΡΗΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Η πρώτη δική μου εκτίμηση είναι ότι πρόκειται για οικονομική διάταξη, οπότε μπαίνει σε άλλη λογική.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Τώρα το διορθώσατε...

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Να αφήσουμε, όμως, τον άνθρωπο να τελειώσει, έτσι;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Αποκτά περισσότερο ενδιαφέρον έτσι.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Τώρα το διορθώσατε.

Εμένα αυτή η διαδικασία μου αρέσει. Δεν ξέρω αν έχετε διαφωνία, κύριε Πρόεδρε, μπορείτε να μας βάλετε «στις ράγες», αλλά τώρα συνεννοούμαστε.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κι εμένα μου αρέσει, αλλά δεν είναι στο χέρι μας.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ακούσατε τι είπε τώρα ο κ. Τζαβάρας; Η πρώτη μου αντίδραση είναι αυτή, γιατί εδώ είμαστε ένα πολιτικό Σώμα που κάνει σύνταξη Συντάγματος.

Άρα, με αυτό θα συμφωνήσω, που το λέτε ως πρώτη σας άποψη, γιατί υπάρχουν και δεύτερες και τρίτες, κύριε Τζαβάρ. Για οιονεί παραγραφή κάνουμε λόγο! Ο νοών...

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κύριε Λοβέρδο, μου επιτρέπετε εμένα αυτή τη φορά;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Βεβαίως.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Θέτετε ένα πολύ κρίσιμο ζήτημα όχι μόνο για σήμερα, αλλά και για τις επόμενες γενιές: Την εργαλειοποίηση της δικονομίας για λόγους πολιτικής σκοπιμότητας. Αυτό, λοιπόν, πρέπει να απαντηθεί σε αυτή την επιτροπή, διότι αν απαντηθεί σωστά, θα λύσει πρόβλημα ή, αν απαντηθεί λάθος, θα δημιουργήσει πρόβλημα.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Κύριε Πρόεδρε, επιτρέψτε μου να πω κάτι.

Εγώ απέφυγα μέχρι τώρα να μπω σε αυτή τη διεκδικασία, μολονότι την ήθελε ο ομιλητής. Πρέπει να τοποθετηθούμε επί της αρχής, όχι επί των κινδύνων στους οποίους μπορεί να εκτεθούμε με βάση αυτή τη ρύθμιση. Ακριβώς αυτή είναι η αντίθεση που έχω. Δεν επενέβην προηγουμένως στην προσωποποίηση των παραδειγμάτων που έθεσε ο συνάδελφος, γιατί για τα περισσότερα από αυτά δεν έχω καν άποψη. Να μιλήσουμε, λοιπόν, επί της αρχής και μην τα εξειδικεύουμε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Σωστό αυτό.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Η δική μου παρέμβαση, με το ερώτημα, ήταν συνέπεια της επιμονής του ΣΥΡΙΖΑ να μη λέει έστω μια καλή λέξη για την αύξηση κατά ένα έτος ή και κατά δύο ή και κατά τέσσερα, όπως λέει ο κ. Τραγάκης, της αποσβεστικής προθεσμίας, γιατί οι βουλευτικές σύνοδοι μπορεί να κρατήσουν και δύο χρόνια. Έχει συμβεί αυτό. Το Σύνταγμα όρισε δύο συνόδους. Δεν όρισε πόσα χρόνια θα έχει η κάθε σύνοδος. Άρα, από τέσσερα που το έκανε το Σύνταγμα του 2001, πάμε τώρα να κάνουμε κάτι καλύτερο. Το τέσσερα, όμως, είναι καλύτερο από το ένα που ίσχυε βάσει της προηγούμενης νομοθεσίας από τον 19^ο αιώνα.

Τρίτη δική μας συνεισφορά: Προβλέψαμε την περαιτέρω δικαστικοποίηση του θεσμού με το Σύνταγμα, αλλά και τον ν.3126/2003, αλλά, όπως είπε ο κ. Τζαβάρας, εξισώσαμε την παραγραφή των αδικημάτων -φύγετε από την αποσβεστική προθεσμία της Βουλής, που την αποκα-

λούμε «παραγραφή», πηγαίνουμε απευθείας στην κοινή παραγραφή των αδικημάτων. Πέντε χρόνια για τα πλημμελήματα, δεκαπέντε και είκοσι για τα κακουργήματα. Αυτό ρύθμισε ο ν.3961/2011 ή, αλλιώς ειπείν, νόμος Καστανίδη.

Επίσης, προβλέψαμε το γνωμοδοτικό συμβούλιο δύο εισαγγελείς εφετών και έναν αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου για να υποβοηθήσουν τη Βουλή. Καμμία, όμως, πλειοψηφία δεν χρησιμοποίησε αυτό τον θεσμό, ούτε η προηγούμενη ούτε η παρούσα. Ο ν.3361/2011 έκανε και την πρόβλεψη αυτή. Και αυτό το έχει κάνει ο κ. Καστανίδης.

Τώρα είμαστε προ της αλλαγής του άρθρου 86. Και τα τρία κόμματα -εμείς, ο ΣΥΡΙΖΑ και η Νέα Δημοκρατία- είχαμε εκφράσει στην προτείνουσα Βουλή την πρόθεσή μας να εξισώσουμε την αποσβεστική προθεσμία της Βουλής με αυτή της κοινής παραγραφής για τα αδικήματα των υπολοίπων ανθρώπων. Πρέπει να βρούμε τη βέλτιστη λύση στο πλαίσιο αυτό.

Η εικόνα που είχαμε και αποτυπώθηκε στην πρόταση της προηγούμενης Βουλής -και πήρε διακόσιες πενήντα πέντε ψήφους!- προς τη δική μας, ήταν -είχαμε διατυπώσει την άποψη αυτή- να αναθεωρήσουμε το άρθρο 86 παράγραφος 3, κύριε Τζαβάρ. Σήμερα φέρνετε την πρόταση να καταργήσουμε το άρθρο 86 παράγραφος 3, να καταργήσουμε, δηλαδή, την ειδική αποσβεστική προθεσμία της Βουλής. Αυτό λέτε.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Ναι.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Και συμφωνεί ο κ. Κατρούγκαλος.

Λοιπόν, ναι, να την καταργήσουμε και να αφήσουμε τον κοινό νομοθέτη να κάνει τις σχετικές επιλογές.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Μου επιτρέπετε, κύριε συνάδελφε;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Παρακαλώ. Αυτό δεν είπατε;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Ο νομοθέτης θα μπορεί να ρυθμίσει μόνο τα θέματα παραγραφής. Αποσβεστική προθεσμία δεν θα μπορεί να θέσει ο νομοθέτης.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Ποιος θα το κάνει, άμα απαλείψουμε το άρθρο 86 παράγραφος 3; Ο Κανονισμός θα το κάνει;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Αυτό λέω. Δεν θα υπάρχει το άρθρο 86 παράγραφος 3.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Δεν θα υπάρχει το άρθρο 86 παράγραφος 3. Άρα -και τώρα σκεφτείτε αυτά που λέγατε περί κατευθύνσεων, που δεν ίσχυαν δηλαδή και δίνετε τώρα και ένα παράδειγμα- κατά την πρότασή σας, απαλείφεται το άρθρο 86 παράγραφος 3.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Αυτό προτεínουμε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Διαβάστε τι προτείνετε.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Την έχω μπροστά μου.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Διαβάστε την.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Και μάλιστα την έχει και διαγραμμένη πλήρως. Η

παράγραφος 3 στην πρότασή μας είναι πλήρως διαγραμμένη. Δεν υπάρχει, δεν υφίσταται ως πρόταση. Μάλιστα, αναπληρώνεται όλο το άρθρο με την απάλειψη της παραγράφου 3 με την ερμηνευτική δήλωση. Αυτή είναι η πρότασή μας. Απαλείφεται ο όρος πλέον «αποσβεστική προθεσμία».

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Α, μπράβο! Απαλείφεται ο όρος αυτός.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Πιθανόν, ο κοινός νομοθέτης να ρυθμίσει άλλα θέματα παραγραφής στο πλαίσιο πλέον...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Η άποψη που υποστηρίζατε ήταν η αποσβεστική προθεσμία να εξομοιωθεί με αυτή της κοινής παραγραφής, δηλαδή από τα δύο χρόνια έως τέσσερα να πάμε στα πέντε και στα δεκαπέντε. Αυτή ήταν η πρότασή σας. Ωραία, αλλά να έχουμε συνείδηση ότι αφήνουμε τον θεσμό στα χέρια του κοινού νομοθέτη.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Αυτό είναι άλλο θέμα.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Αυτό είναι άλλο θέμα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Όχι, δεν είναι άλλο θέμα. Είναι το ίδιο θέμα, γιατί μπορεί ο κοινός νομοθέτης να αλλάξει άποψη.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Εσείς τι προτείνετε;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Εμείς δεν είμαστε αρνητικοί. Θέλουμε όμως να συνειδητοποιήσει το Σώμα τι θα προτείνει στην Ολομέλεια. Θέλω να είμαστε πεντακάθαροι. Θέλω να «λάμπουμε» από σαφήνεια στις προτάσεις μας. Δεν θέλω να συσκοτίσουμε το θέμα, να μην καταλαβαίνει η Ολομέλεια τι ψηφίζει και να λένε οι Βουλευτές άλλα πράγματα στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Η πρόταση, λοιπόν, που έχουμε είναι απάλειψη του άρθρου 86 παράγραφος 3 και καθορισμός αποσβεστικών προθεσμιών ενδεχομένως από τον Κανονισμό της Βουλής ή πλήρης εξομοίωση από τον κοινό νομοθέτη και καμμία διαφοροποίηση σε κανένα επίπεδο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Αν επιτρέπετε, κύριε Λοβέρδο, επειδή έχω μπροστά μου ακριβώς τη διατύπωση.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Τη διάβασε ο κ. Λάππας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Έχουμε καταθέσει -αυτό το απευθύνω κάθε φορά που μας ζητείτε να φέρουμε το αναλυτικό κείμενο προτάσεων- και λέω λοιπόν, για να καταγραφεί και στα Πρακτικά ότι στο στικάκι που μας διανεμήθηκε είναι η πρόταση επί της ψηφοφορίας που έχει την κατεύθυνση, αλλά είχαμε καταθέσει αναλυτικό κείμενο άρθρου στην εισαγωγική μας πρόταση των πενήντα Βουλευτών της έναρξης της διαδικασίας. Το έχετε, γιατί έτσι εκκίνησε η διαδικασία.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κύριε Κατρουγκάλε, πρέπει να το καταθέσετε ξανά, γιατί είναι μια καινούργια διαδικασία αυτή, όπως κάνετε και στην προηγούμενη.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Δεν διαφωνώ. Αυτό που είπα απλώς είναι ότι εξακολουθούμε να λέμε ότι δεσμευόμαστε από το κείμενο της εισαγωγικής μας τοποθέτησης, εκτός αν το τρο-

ποποιήσουμε στο πλαίσιο της κατεύθυνσης που ψηφίσαμε. Σας διαβάζω ακριβώς την πρότασή μας: «Το πέμπτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 86 καταργείται». Αυτό λέει η πρότασή μας. Άρα, καταργείται η αποσβεστική προθεσμία, με λίγα λόγια.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Λοιπόν, για να ολοκληρώσω, η πρόταση είναι σαφής. Η λογική της προτάσεως είναι ο κοινός νομοθέτης να πάρει τις αποφάσεις του.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ (Ειδικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Μπορεί, όμως, να τις πάρει;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Θα δούμε.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Παρακαλώ, μη συνεχίσουμε τη διαδικασία του διαλόγου, διότι δεν θα τελειώσουμε. Κρατήστε τις παρατηρήσεις και στο τέλος θα τοποθετηθείτε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Εδώ ο καθένας παίρνει το βάρος των προτάσεων που κάνει. Ο καθένας να αναλάβει την ευθύνη των προτάσεων που κάνει.

Κύριε Τζαβάρα, κύριε Πλεύρη, ο καθένας πρέπει να πάρει την ευθύνη των προτάσεων που κάνει.

Δεν θα δικαιολογηθούμε σε καμμία περίπτωση να συσκοτίσουμε τα πράγματα εν όψει της συζήτησης στην Ολομέλεια και να κληθούν τριακόσιοι Βουλευτές να ψηφίσουν, ενώ δεν ξέρουν τι ψηφίζουν. Κάθε πρόταση για απάλειψη πρέπει να εξηγεί και να καταγράφει με τρόπο ολοκληρωμένο τι αντιπροτείνει. Η κατάργηση δεν αρκεί.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Τι αντιπροτείνετε ακριβώς;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Έχουμε, λοιπόν, μια κοινή βάση -μένω σε αυτό- θα αναθεωρήσουμε το άρθρο 86 παράγραφος 3. Με διακόσιες πενήντα πέντε ψήφους η προτείνουσα Βουλή μάς το είπε και πρέπει να έχουμε συνείδηση, διατυπώνοντας το δίκαιό μας, ότι ο θεσμός της ποινικής ευθύνης των Υπουργών εμπεριέχει υπερεκχειλίζοντα πολιτικά στοιχεία -εξ ορισμού, ό,τι και να πούμε, εξ αντικειμένου συμβαίνει αυτό- και για να βοηθηθεί ο καθένας και η καθεμία από εμάς να καταλάβει τι εννοούμε, πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι η τριπλή διάκριση της ευθύνης των Υπουργών -ποινική, πολιτική και αστική- είναι αποτέλεσμα της γέννησης της δημοκρατικής αρχής. Δεν ξέρω κατά πόσο αυτό είναι κατανοητό.

Πριν εφευρεθεί η δημοκρατική αρχή και στη συνέχεια, το κοινοβουλευτικό πολίτευμα, η ευθύνη των Υπουργών ήταν ενιαία. Μια ευθύνη είχαν. Κακώς οργάνωναν την άμυνα της χώρας; Θάνατος. Κακώς διαχειρίζονταν τα οικονομικά της χώρας; Θάνατος. Ούτε ποινική, ούτε πολιτική, ούτε αστική ευθύνη υπήρχε. Ξεκάθαρα πράγματα, για να μην έχουμε αυταπάτες.

Η πρόοδος της δημοκρατίας τι δημιουργήσε; Τη διάκριση του μορφών της ευθύνης. Και τι συμβαίνει στην πράξη; Οι πολιτικές πολώσεις να διαπλέκουν εκ νέου τις μορφές ευθύνης των Υπουργών, προκειμένου να εξοντώνονται πολιτικοί αντίπαλοι.

Αν θέλετε να καταλάβετε τι διαδικασία κινείται εναντίον του Αμερικανού Προέδρου σήμερα με το impeachment και τι διαδικασία κινήθηκε εναντίον του Προέδρου Κλίντον για διάφορες υποθέσεις, πρέπει να συνειδητοποιήσετε ότι στις μήτρες των δημοκρατικών πολιτευμάτων η ευθύνη ήταν ενιαία και διατηρείται εν τίνι μέτρο ακόμη έτσι

και σήμερα.

Πρώτη αρχή, λοιπόν, είναι αυτή. Έχουμε να λύσουμε ένα θέμα ακουμπώντας έναν θεσμό με υπερεκχειλίζοντα πολιτικά στοιχεία.

Δεύτερον, είναι αποδοχή -νομίζω όλων πια- να μην εξομιώνεται πλήρως η ποινική ευθύνη των Υπουργών με αυτή των πολιτών ως προς το ποιο όργανο δικάζει και ως προς το αν παρεμβαίνει η Βουλή. Και αυτό ξεκαθαρίστηκε. Δεν ξέρω αν υπάρχει κόμμα σήμερα, δεν ξέρω εάν υπάρχει ακόμα κόμμα που να λέει: «Κατάργηση και της ψηφοφορίας στη Βουλή και κατάργηση και του Ειδικού Δικαστηρίου».

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Ε, βέβαια υπάρχει.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Υπάρχει το ΚΚΕ.

Ωστόσο, ο κύριος κορμός του πολιτικού συστήματος έχει μετακινηθεί.

Τρίτη αρχή. Η Βουλή αποφασίζει -συμφωνούν οι περισσότεροι- να κινηθεί η διαδικασία και η Βουλή πρέπει να διαθέτει μία ασφαλή αποδεικτική βάση, όπως έγραψα στο σχετικό μου βιβλίο του 1995. Κάναμε πρόταση στην προηγούμενη Βουλή, απορρίφθηκε, άρα το αναφέρω απλώς για τα Πρακτικά, να αντικατασταθεί το «αμελλητί» με μια εξέταση ενός φακέλου πριν έρθει στη Βουλή από μεικτό Συμβούλιο Αρεοπαγιτών και Συμβούλων της Επικρατείας -αυτό είχαμε προτείνει εμείς για να αλλάξουμε το «αμελλητί»- και δεν έγινε δεκτό -ήταν στο άρθρο 86 παράγραφος 2- άρα δεν συζητείται.

Σε τι θα βοηθούσε όμως; Ακούστε τρεις αντιφατικές πρακτικές που ακολουθεί η δικαιοσύνη: Υπάρχουν εισαγγελείς που με το που ακούν ένα όνομα ενός Υπουργού αμέσως στέλνουν τον φάκελο διά του Αρείου Πάγου στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, από το Υπουργείο Δικαιοσύνης στην Βουλή. Αμέσως!

Υπάρχουν εισαγγελείς, όπως πρόσφατα με τη «NO-VARTIS», που κρατάνε τον φάκελο τρεις-τέσσερις μήνες για να τον «διαμορφώσουν» όπως θέλουν.

Και υπάρχουν και δικαστές, όπως τώρα ο κ. Ζαχαρής, ο κ. Σοφουλάκης και ο κ. Πλεύρης πέρυσι το 2018 η κ. Δημητρίου, που παίρνουν έναν φάκελο, βλέπουν ότι προκύπτει *prima facie* η έννοια του στοιχείου -ας πούμε- δεν τον στέλνουν αυτομάτως, τον κρατούν λίγες και τον στέλνουν μετά στη Βουλή. Τρεις διαφορετικές πρακτικές. Λέμε ότι αυτή ανυπαρξία ενιαίας πρακτικής δεν είναι σωστή και επιτρέπει την αυθαιρεσία. Και έτσι είχαμε προτείνει να αναθεωρήσουμε το «αμελλητί». Δεν έγινε δεκτό. Το αναφέρω απλώς για την ιστορία.

Εν τέλει, κύριε Πρόεδρε, για να ολοκληρώσω, κυρίες και κύριοι του ΣΥΡΙΖΑ, το έχω πει στη Βουλή πάρα πολλές φορές και στην επιτροπή της προτείνουσας Βουλής, το ξαναλέω και σήμερα: Αν ένα νέο παιδί, ένας νέος φοιτητής της Νομικής με ρωτούσε ως δάσκαλό του: «Μα πως προέκυψε ένα άρθρο, όπως το άρθρο 86;», θα του έλεγα την ιστορία της χώρας -σε έναν βαθμό και εδώ τη μετέφερα- και θα του έλεγα και την πρόσφατη ιστορία με εσάς και με την υπόθεση «NOVARTIS» με τις δέκα κάλπες. Θα του έλεγα: «Να, γιατί μία πολιτική σύγκρουση, όπου ένα κόμμα θέλει ντε και καλά να αποδείξει ότι τα άλλα κόμματα πρέπει να διαλυθούν, γιατί δεν είναι έντιμα και είναι διεφθαρμένα, ιδού, πώς αυτός ο θεσμός χρησιμοποιείται για να εξοντωθούν πολιτικοί αντίπαλοι...». Και θα το έδινα ως ένα πολύ καλό παράδειγμα. Και νομίζω ότι και οι συ-

νάδελφοί μου στο πανεπιστήμιο όταν θα τελειώσει αυτή η ιστορία και θα εκδοθούν και οι σχετικές αποφάσεις, θα έχουν ένα πάρα πολύ καλό παράδειγμα να εξηγήσουν για ποιους λόγους διαμορφώθηκε το άρθρο 86.

Ήμουν από εκείνους τους Βουλευτές, τους δέκα μόνο, που είχαμε πάρει την πρωτοβουλία αναθεώρησης του άρθρου 86 το 2006. Την πρωτοβουλία την πήραμε εγώ με τον κ. Μητσστάκη, την υπέγραψε από το ΠΑΣΟΚ ο κ. Κοσμίδης και άλλοι επτά Βουλευτές της Νέας Δημοκρατίας. Απευθυνθήκαμε και στους τριακόσιους. Δεν πήραμε άλλες υπογραφές, δεν γίναμε πενήντα, δεν καταφέραμε, συνεπώς, να έρθει στην Ολομέλεια η πρότασή μας. Ωστόσο, τώρα που μετά από χρόνια ήρθε η ώρα να κάνουμε αυτή την αλλαγή, ας την κάνουμε με έναν τρόπο πάρα πολύ σοβαρό, μελετημένο και ζυγισμένο. Και όταν θα τελειώσουν οι εργασίες μας εδώ και θα έρθει η ώρα της ψηφοφορίας, να ξέρουμε καλά τι θα αποστείλουμε στην Ολομέλεια της Βουλής ως αλλαγή του άρθρου 86.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Λοβέρδο.

Για την ερμηνευτική δεν μας είπατε τίποτα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Με συγχωρείτε, κύριε Πρόεδρε, ήταν ο διάλογος που με εμπόδισε να το αναφέρω.

Είμαστε απολύτως αρνητικοί για την πρόσθεση της ερμηνευτικής δήλωσης με όλα τα επιχειρήματα που είχαμε αναλύσει και στην προτείνουσα Βουλή.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Χήτας, γιατί πρέπει να παρευρεθεί σε μια άλλη επιτροπή.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΧΗΤΑΣ (Γενικός Αγορητής της Ελληνικής Λύσης): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε, όπως και εσάς, κύριε Γκιόκα, για την παραχώρηση της θέσης.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, έχω ξαναπεί από αυτό το βήμα ότι θεωρώ ύψιστη τιμή να εκπροσωπώ την Ελληνική Λύση και τον Πρόεδρό μας, τον Κυριάκο Βελόπουλο, σε αυτή την παρθενική συμμετοχή του κόμματος στη συζήτηση για τη Συνταγματική Αναθεώρηση.

Είναι μία διαδικασία πρωτόγνωρη και ταυτόχρονα διδακτική για εμάς, τόσο για την πραγματική σημασία του καταστατικού μας χάρτη, όσο όμως και για το πώς τον αντιμετωπίζουν τα κόμματα εδώ και δεκαετίες. Δυστυχώς, παρά τη σπουδαιότητα του ελληνικού Συντάγματος, με λύπη διαπιστώνω ότι οι κυβερνήσεις το χρησιμοποιούν κατά το δοκούν εξυπηρετώντας μικροπολιτικά παιχνίδια. Έτσι, όποτε μας συμφέρει μιλάμε για συνταγματική πολιτική, όποτε δεν μας συμφέρει μιλάμε για συνταγματική επιστήμη.

Εμείς, όμως, είμαστε εδώ για να ασκήσουμε πολιτική που θα λειτουργήσει προς όφελος του λαού. Δεν είμαστε εδώ προκειμένου να συναγωνιστούμε για το πόσο καλοί επιστήμονες, συνταγματολόγοι ή καθηγητές είμαστε. Δεν είναι λίγες οι στιγμές που αισθάνομαι ότι μέσα σε αυτή την αίθουσα γίνονται -εντός εισαγωγικών, ας μου επιτραπεί η έκφραση- «κοκορομαχίες» με συνταγματική πάντα χροιά φυσικά, απλά και μόνο για το θεαθήναι.

Αντίθετα, η πρόταση της Ελληνικής Λύσης για την Αναθεώρηση του Συντάγματος είναι ρεαλιστική, είναι προσαρμοσμένη στην πραγματικότητα, μακριά από κορώνες εντυπωσιασμού. Πρέπει συνεπώς να αξιολογήσουμε την αναθεώρηση ως αυτό που κυρίως και πρωτίστως είναι,

δηλαδή ως μια μείζονα πολιτική πρωτοβουλία, ως μια μεγάλη δέσμη κρίσιμων πολιτικών αποφάσεων, η λήψη των οποίων θα αγγίξει όλα τα κρίσιμα μέτωπα και θα θέσει όλα τα κρίσιμα διλήμματα.

Το πρώτο ζήτημα αφορά στη θέση της λαϊκά ελεγχόμενης πολιτικής εξουσίας σε σχέση με τις άλλες τυπικές ή άτυπες μορφές εξουσίας. Και φυσικά μιλάω για την οικονομική, την επικοινωνιακή και τη δικαστική εξουσία.

Το δεύτερο μέτωπο ή δίλημμα -αν θέλετε- είναι η στάση μας απέναντι στο κράτος δικαίου, στο κοινωνικό κράτος. Είμαστε σε θέση να διατηρήσουμε -και ρωτάω- και να ενισχύσουμε τις εγγυήσεις του κράτους δικαίου και του κοινωνικού κράτους; Ναι ή όχι;

Το τρίτο μέτωπο αφορά το κύρος, το ήθος και την εντιμότητα του δημόσιου βίου. Προφανώς και αναφέρομαι στο περιβόητο ζήτημα της διαφάνειας.

Τέλος, είναι μείζονος σημασίας και το μέτωπο που αφορά στη σαφή απάντηση στο ερώτημα για την ευρωπαϊκή προοπτική της χώρας, μια ισότιμη πορεία που να θέτει και να προϋποθέτει όλα τα σύγχρονα προβλήματα της κοινωνίας. Μόνο αν αντιμετωπίσουμε επί της ουσίας αυτά τα διλήμματα, θα συγκροτήσουμε μια πετυχημένη συνταγματική πολιτική, μια συνταγματική πολιτική στην υπηρεσία του πολίτη που θα βρίσκει εφαρμογή στην οικονομία, το διεθνές σύστημα και στην ευρωπαϊκή προοπτική, αλλά και στη σύγχρονη εποχή της ψηφιακής οικονομίας και παγκοσμιοποίησης.

Στο πλαίσιο, λοιπόν, των μικροκομματικών σας διαξιφισμών αυτό που κάνατε εχθές, μέσα σε αυτή εδώ την Αίθουσα, ήταν να απαξιώσετε τους Έλληνες πολίτες, στους οποίους είπατε κατάμουτρα ότι δεν τους εμπιστεύεστε και ότι δεν έχουν τη γνώση για να αποφασίσουν για το αν και πότε μπορούν ή μπορούμε να πάμε σε δημοψήφισμα. Το είπατε αυτό και η Νέα Δημοκρατία, που απαρνήθηκε τον εαυτό της, τις προηγούμενες προτάσεις που είχε καταθέσει, αλλά και το πάλαι ποτέ Σοσιαλιστικό Κίνημα Αλλαγής, που με τη σειρά του γύρισε την πλάτη στην κοινωνία σε ό,τι αφορά στα δημοψηφίσματα με λαϊκή πρωτοβουλία.

Η στάση σας είναι βαθιά προσβλητική απέναντι στον ελληνικό λαό, σε έναν λαό που οι δικές σας πολιτικές καταδίκασαν στη χρεοκοπία, τον ανάγκασαν να σηκώσει αυτό το βάρος των δικών σας πράξεων, αυτόν τον λαό που σας ψήφισε, που σας έδωσε εξουσία, που σας εμπιστεύθηκε, εμπιστεύθηκε τη ζωή του σε εσάς. Και σήμερα τι του λέτε εσείς; «Εσύ δεν ξέρεις, εμείς θα αποφασίσουμε».

Αν θέλετε, υπάρχει χρόνος να αλλάξετε γνώμη και δεν είναι κακό να παραδεχθείτε το λάθος. Έχετε μια πίστωση χρόνου μέχρι να το κάνετε όχι για το καλό το δικό σας, αλλά για το καλό του λαού.

Ας πάμε, όμως, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, στα σημερινά άρθρα. Ξεκινάω με το άρθρο 62. Με μεγάλη πλειοψηφία πέρασαν δύο προτάσεις του ΣΥΡΙΖΑ για τα λεγόμενα ζητήματα ηθικής της πολιτικής. Η πρόταση αφορά στον περιορισμό της βουλευτικής ασυλίας αποκλειστικά στα αδικήματα που σχετίζονται με τη βουλευτική ιδιότητα εντός ή εκτός Βουλής. Η πρόταση αυτή έλαβε διακόσιες τριάντα επτά ψήφους. Με διακόσιες πενήντα τρεις ψήφους κρίθηκε επίσης αναθεωρητέα και η παράγραφος 3 του άρθρου 86 για την ποινική ευθύνη των Υπουργών. Και οι δύο πιο πάνω διατάξεις έχουν ξεσηκώσει θύελλα διαμαρτυριών στο λαό. Και αυτό συμβαίνει γιατί έχουν προσβάλλει το περί δικαίου αίσθημα και πολ-

λές φορές, μάλιστα, έχουν κατακριθεί και από τον ίδιο τον πολιτικό κόσμο ως διατάξεις που μπήκαν στο Σύνταγμα για πολιτικές σκοπιμότητες και μόνο.

Δυστυχώς, η μέχρι σήμερα κοινοβουλευτική πρακτική έχει αποδείξει ότι η Βουλή σε ελάχιστες μόνο περιπτώσεις έχει δεχθεί να άρει ασυλία Βουλευτή, προκειμένου να βρεθεί ενώπιον της δικαιοσύνης. Και για να είμαστε συγκεκριμένοι, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, σημειώνουμε ότι από το 1975 έως το 2005 -μιλάμε για μια πορεία τριάντα ετών- κατατέθηκαν περίπου χίλιες αιτήσεις για άρσεις ασυλίας. Σε διάστημα, λοιπόν, τριάντα ετών χίλιες αιτήσεις άρσεις ασυλίας Βουλευτών! Ξέρετε πόσες από αυτές έγιναν δεκτές; Μόλις πέντε. Πέντε αιτήσεις έγιναν δεκτές σε τριάντα χρόνια σε χίλιες περίπου αιτήσεις άρσης ασυλιών.

Αυτή ακριβώς λοιπόν η βουλευτική, αν θέλετε, συναισθηματική ήταν ο κύριος λόγος, που απορρίπτονταν αιτήσεις για άρσεις ασυλίας Βουλευτών που κατηγορούνταν μεταξύ άλλων για πρόκληση τροχαίων ατυχημάτων, για έκδοση ακάλυπτων επιταγών, για ψευδορκία, για μη πληρωμή ασφαλιστών εισφορών, για πλαστογραφία και ο κατάλογος δεν έχει τέλος. Και κάπως έτσι φτάσαμε στην αναθεωρητική πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ που προτείνει τον περιορισμό της ασυλίας, αποκλειστικά στα αδικήματα, που σχετίζονται με τη βουλευτική ιδιότητα εντός ή εκτός Βουλής.

Η δική μας πρόταση είναι ξεκάθαρη. Καμμία ασυλία. Στο πρόγραμμά μας λέμε ξεκάθαρα ο Βουλευτής δεν μπορεί σε καμμία περίπτωση να έχει ασυλία για ποινικά αδικήματα. Η ακριβής διατύπωση της πρότασής μας έχει ως εξής: Όσο διαρκεί η βουλευτική περίοδος, ο Βουλευτής δεν διώκεται χωρίς άδεια του Σώματος για ψήφο που έδωσε στη Βουλή, για τις αγορεύσεις του εντός της Βουλής και για γνώμη που διατύπωσε στο πλαίσιο των βουλευτικών του καθηκόντων, εφόσον τόσο οι αγορεύσεις όσο και οι γνώσεις του αυτές δεν θίγουν συγκεκριμένα πρόσωπα με συκοφαντική δυσφήμιση.

Δεύτερον, δεν απαιτείται άδεια σε αυτόφωρα κακούργηματα ή πλημμελήματα.

Προχωράμε στο άρθρο 86 παράγραφος 3. Ερχόμαστε, λοιπόν, στο καυτό άρθρο 86 του Συντάγματος, γνωστό σε όλους μας ως άρθρο για την ατιμωρησία των Υπουργών. Γνωρίζετε, επίσης, αγαπητοί συνάδελφοι, ότι οι πολίτες είναι δικαιολογημένοι εξαιτίας αυτού του άρθρου. Θα το πω ευθέως. Η Ελληνική Λύση από ιδρύσεώς της ζητά την πλήρη κατάργηση του άρθρου 86 του Συντάγματος, έτσι ώστε τα μέλη των εκάστοτε κυβερνήσεων να δικάζονται ως απλοί πολίτες. Κανένας μας δεν πρέπει να θεωρείται υπεράνω του νόμου. Αυτά αλλού, όχι εδώ, όχι στην Ελληνική Δημοκρατία.

Ξέρετε τι ισχύει στην Ευρώπη; Θα σας φέρω μερικά παραδείγματα που αποτυπώνουν αυτή την ευρωπαϊκή πραγματικότητα.

Ισπανικό Σύνταγμα, άρθρο 102. Τι λέει; Τα μέλη της κυβέρνησης είναι ποινικώς υπεύθυνα ενώπιον του ανώτατου δικαστηρίου. Μόνο αν η κατηγορία αφορά εσχάτη προδοσία ή άλλο αδίκημα κατά της ασφάλειας του κράτους, τότε πρέπει να υπάρξει πρόταση του ενός τετάρτου των μελών του Κογκρέσου και έγκριση από την πλειοψηφία.

Γαλλικό Σύνταγμα, άρθρο 68. Λέει εν ολίγοις: Τα μέλη της κυβέρνησης δικάζονται από το δικαστήριο της δημοκρατίας. Η μήνυση κάθε πολίτη, όμως, υποβάλλεται στην επιτροπή προσφυγών και αυτή είτε τη θέτει στο αρχείο,

είτε την εισάγει ενώπιον του δικαστηρίου της δημοκρατίας.

Να μην αναφέρω άλλα παραδείγματα και καταχρώμαι τον χρόνο. Στη δική μας περίπτωση, όμως, και παρά τη λαϊκή κατακραυγή, έρχονται στην παρούσα Αναθεωρητική Βουλή δύο προτάσεις απλού -ας το πω- φτιασιδώματος.

Έρχεται η πρόταση της κατάργησης της σκανδαλώδους μικρής παραγραφής των εγκλημάτων η οποία έλαβε στην προτεινόμενη Βουλή διακόσιους πενήντα πέντε ψήφους και προφανώς θα καταργηθεί. Έρχεται και μια ερμηνευτική δήλωση που έλαβε εκατόν εβδομήντα πέντε ψήφους και τώρα θα απαιτηθούν εκατόν ογδόντα, μιας και πρέπει να την ψηφίσει και η Νέα Δημοκρατία. Αν θέλουμε να ανατρέξουμε στο συνταγματικό παρελθόν της συγκεκριμένης διάταξης, θα διαπιστώσουμε ότι η διάταξη αυτή έχει περάσει από σαράντα κύματα. Από το Βασιλικό Σύνταγμα του 1952 έως και τη λεγόμενη συναινετική Αναθεώρηση του 2001.

Κοινός παρονομαστής της διάταξης στο πέρασμα των χρόνων είναι η τροποποίησή της, σύμφωνα πάντα με την εκάστοτε κυβερνητική βούληση. Και σήμερα, λοιπόν, όπως έχει το άρθρο 86 είναι σχεδόν αδύνατο να τιμωρηθεί μέλος της κυβέρνησης. Συγκεκριμένα, ορίζει ως αρμόδια για τη δίωξη πολιτικών μόνο τη Βουλή. Διατηρεί την προστασία και για τους διατελέσαντες Υπουργούς. Τονίζει ότι προστατεύει αυτούς και τα ποινικά αδικήματα, δηλαδή τους προστατεύει από τα κοινά εγκλήματα. Απαγορεύει στη Βουλή να θεσπίσει διώνυμα εγκλήματα κατά Υπουργών κ.λπ., ώστε να μην υπάρξει ποτέ περίπτωση να τιμωρηθούν με κάποιον νόμο από την πίσω πόρτα κάτω από την πίεση της κοινωνίας.

Πέμπτον, επαναφέρει την άμεση διακοπή της εξέτασης και όχι μόνο στην περίπτωση της ένορκης διοικητικής εξέτασης, όχι μόνο όταν προκύψουν στοιχεία, που να θεμελιώνουν ποινική ευθύνη Υπουργού, όχι μόνο στο πλαίσιο της διοικητικής εξέτασης, όχι μόνο στο πλαίσιο της συγκεκριμένης υπόθεσης, αλλά και στο πλαίσιο κάθε άλλης υπόθεσης. Τι συμβαίνει, δηλαδή, τώρα εδώ; Μόλις ουσιαστικά ακουστεί όνομα πολιτικού, διακόπτεται όχι μόνο η ΕΔΕ, η ένορκη διοικητική εξέταση, αλλά και κάθε ποινική ανάκριση, προανάκριση, προκαταρκτική εξέταση και ο σχετικός φάκελος αποστέλλεται αμελλητί στη Βουλή. Όσο απίστευτο και να φαίνεται, το άρθρο 86 στην τελευταία Αναθεώρηση είναι αυστηρότερο από κάθε άλλη φορά.

Συγκεκριμένα ορίζει στην παράγραφο 2 β' εδάφιο αν στο πλαίσιο άλλης ανάκρισης, προανάκρισης, προανακριτικής εξέτασης ή διοικητικής εξέτασης προκύψουν στοιχεία τα οποία σχετίζονται με τα πρόσωπα για τα αδικήματα της προηγούμενης παραγράφου, αυτά διαβιβάζονται αμελλητί στη Βουλή από αυτόν που ενεργεί την ανάκριση, προανάκριση ή εξέταση.

Έκτον. Εισήγαγε μια δαιδαλώδη διαδικασία εντός του Κοινοβουλίου όταν φτάσει εκεί ο σχετικός φάκελος, ώστε μόνο εάν το επιθυμεί η κυβέρνηση να γίνει δίωξη.

Και το χειρότερο, εισήγαγε στην παράγραφο 3 του άρθρου 86 συντομοτατή αποσβεστική προθεσμία, δηλαδή παραγραφή των εγκλημάτων των προνομιούχων μελών της κυβέρνησης σε αντίθεση με όλους τους υπόλοιπους Έλληνες. Και σήμερα, μετά από όλα όσα έχουν γίνει, μετά από τη λάσπη και τη λαιμοδία που έχει δει σύσσωμο το πολιτικό μας σύστημα, μετά από τα σκάνδαλα τύπου «NO-

VARTIS», τύπου «SIEMENS», τύπου Βατοπεδίου, έρχεστε και προτείνετε μόνο την απαλοιφή της αποσβεστικής προθεσμίας.

Αλήθεια, τι θα πείτε σε αυτούς που σας ψήφισαν; Μας κάνει εντύπωση που και η Νέα Δημοκρατία και ο ΣΥΡΙΖΑ δεν έφεραν για κατάργηση όλο το άρθρο. Μήπως πιστεύετε ότι, όπως και για τα δημοψηφίσματα, ο λαός δεν ξέρει; Ξέρει και βλέπει.

Εννοείται ότι συμφωνούμε πως πρέπει να γίνει κατάργηση της αποσβεστικής προθεσμίας, της παραγραφής δηλαδή. Ωστόσο, η παράγραφος 3 μιλάει και για άλλα θέματα, για τα οποία η Ελληνική Λύση προτείνει τα εξής:

Πρώτον, να αναγνωριστούν δικαιώματα στη μειοψηφία του Κοινοβουλίου. Δηλαδή, να μην απαιτούνται τριάντα υπογραφές για να γίνει πρόταση για προκαταρκτική εξέταση εναντίον Υπουργού, αλλά να αναγνωριστεί το δικαίωμα αυτό σε κάθε κοινοβουλευτικό κόμμα.

Εμείς για παράδειγμα από τις 7 Ιουλίου που εκλεγίκαμε, προσπαθούμε τόσο καιρό να βρούμε άλλους είκοσι Βουλευτές -θα το έχετε ακούσει στις ολομέλειες πολλές φορές- προκειμένου να διερευνηθεί η υπόθεση της μήνυσης των Παμμακεδονικών Οργανώσεων. Είναι η υπόθεση Κοτζιά που θέλουμε προκαταρκτική για να μας εξηγήσει τι έγινε. Θέλουμε τριάντα Βουλευτές. Σε αντίθετη περίπτωση, θα το είχαμε πετύχει μέχρι τώρα.

Οι ανώτατοι δικαστές της χώρας, δηλαδή οι Αρχηγοί των κομμάτων σας δεν αφήνουν να υπογράψετε. Εκτός και αν όλοι συμφωνείτε ότι και οι Πρόεδροι ήταν στο σωστό δρόμο και θέλετε να καλύψετε τον κ. Κοτζιά.

Στη συνέχεια, δεύτερον, να απαιτείται μια μικρότερη πλειοψηφία, προκειμένου να συγκροτηθεί ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης από το ένα τρίτο του συνόλου των Βουλευτών.

Τρίτον, η απόφαση της παραπομπής να λαμβάνεται από την πλειοψηφία των παρόντων Βουλευτών, οι οποίοι δεν πρέπει να είναι κάτω από τα δύο τρίτα του συνόλου των Βουλευτών. Αν όμως μείνουν τα πράγματα ως έχουν, αυτό σημαίνει ότι η μεν κυβερνητική πλειοψηφία δεν θα στραφεί ποτέ, μα ποτέ εναντίον του εαυτού τους παρά μόνον εναντίον των προηγούμενων. Βλέπε Παπαγγελόπουλο κ.λπ.. Η δε αξιωματική αντιπολίτευση που χρημάτισε κυβέρνηση ποτέ δεν θα ζητήσει εξέταση για τα πεπραγμένα της δικής της θητείας. Βλέπε υπόθεση Κοτζιά, Συμφωνία Πρεσπών, κ.λπ..

Είτε, λοιπόν, οι κοινοβουλευτικές μειοψηφίες θα έχουν πραγματικά δικαιώματα, ώστε να τις υπολογίζει η εκάστοτε κυβερνητική πλειοψηφία, είτε θα συνεχίσουμε στα χνάρια του ίδιου ολιγαρχικού μοντέλου και μάλιστα των τεχνητών πλειοψηφιών.

Τέταρτον και τελευταίο, ανάκληση απόφασης ή αναστολή δίωξης δεν πρέπει να υφίσταται.

Επομένως, η δική μας πρόταση για την παράγραφο 3 του άρθρου 86 έχει ως εξής: «Πρόταση άσκηση δίωξης υποβάλλεται από δέκα Βουλευτές ή από το σύνολο της Κοινοβουλευτικής Ομάδος οποιουδήποτε κόμματος. Η Βουλή με απόφασή της, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία του 1/3 του όλου αριθμού των Βουλευτών, συγκροτεί ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή για τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης, διαφορετικά η πρόταση απορρίπτεται ως προδήλως αβάσιμη. Το πόρισμα της επιτροπής του προηγούμενου εδαφίου εισάγεται στην Ολομέλεια της Βουλής, η οποία αποφασίζει για την άσκηση ή μη δίωξης. Η σχετική απόφαση λαμβάνεται με την απόλυτη πλει-

οψηφία των παρόντων Βουλευτών οι οποίοι δεν μπορεί να είναι κάτω από τα 2/3 του όλου αριθμού των Βουλευτών.».

Και συνεχίζουμε. Άρθρο 86 ερμηνευτική δήλωση.

Ο ΣΥΡΙΖΑ στην προηγούμενη Βουλή πρότεινε να προστεθεί ερμηνευτική δήλωση, η οποία θα διευκρινίζει ότι το άρθρο αφορά αποκλειστικά στα αδικήματα, που τελέστηκαν κατά την άσκηση και όχι επ' ευκαιρία της άσκησης των υπουργικών καθηκόντων.

Κατ' αρχάς, συμφωνούμε με αυτή τη διευκρινιστική δήλωση. Είναι ένας τρόπος να μην προστατεύονται για ποινικά αδικήματα, που έγιναν επ' ευκαιρία της άσκησης των υπουργικών καθηκόντων. Όμως, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, εδώ μας δίνεται μία πολύ μεγάλη ευκαιρία εν όψει του ότι η Αναθεωρητική Βουλή δεν δεσμεύεται ως προς την κατεύθυνση της Αναθεώρησης. Έτσι, στην ερμηνευτική δήλωση του ΣΥΡΙΖΑ μπορεί η σημερινή Βουλή να προσθέσει κάτι παραπάνω. Σημαντική εδώ είναι η έννοια του αμελλητί και τι πρέπει να πράξουν οι ανακριτές και οι εισαγγελείς ανάλογα.

Εξηγώ ευθύς αμέσως τι εννοώ. Η παράγραφος 2 του ίδιου άρθρου λέει: Εάν στο πλαίσιο άλλης ανάκρισης, προανάκρισης, προανακριτικής εξέτασης ή διοικητικής εξέτασης προκύψουν στοιχεία τα οποία σχετίζονται με τα πρόσωπα και τα αδικήματα της προηγούμενης παραγράφου, αυτά τι γίνονται; Διαβιβάζονται αμελλητί στη Βουλή απ' αυτόν, που ενεργεί την ανάκριση, προανάκριση ή εξέταση.

Με την ερμηνευτική δήλωση μπορούμε να διευκρινίσουμε την παράγραφο 2 αυτού του άρθρου. Η ερμηνευτική δήλωση θα αναφέρει ότι όταν προκύψουν επαρκή στοιχεία, που να μπορούν να θεμελιώσουν κατηγορία κατά μέλους της κυβέρνησης, τότε ο διενεργών την όποια εξέταση, υποχρεούται να διαβιβάζει τα επαρκή αυτά στοιχεία στη Βουλή, χωρίς χρονοτριβή. Αντίθετα, όταν κρίνει ότι δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία, να μην τα στέλνει στη Βουλή.

Με αυτή την πρότασή μας τι καταφέρνουμε; Καταφέρνουμε, πρώτον, να μην αποστέλλεται στη Βουλή κάθε δικογραφία απλώς και μόνο επειδή αναφέρθηκε το όνομα ενός μέλους της κυβέρνησης και δεύτερον, να διενεργεί ελεύθερα την ανάκριση ο εντεταλμένος δικαστής μέχρι αυτός να κρίνει ότι έχουν συγκεντρωθεί επαρκή στοιχεία, που στοιχειοθετούν ποινική ευθύνη Υπουργού. Έτσι, δεν θα στιγματίζονται οι πολιτικοί και από την άλλη, η υπόθεση δεν θα «κουκουλώνεται».

Η δική μας πρόταση εδώ, πέραν της ερμηνευτικής δήλωσης του ΣΥΡΙΖΑ και ως συνέχειά της είναι η εξής: «Στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 νοείται πως εάν στο πλαίσιο οποιασδήποτε ανάκρισης, προανάκρισης ή προκαταρκτικής εξέτασης ή διοικητικής εξέτασης και μέχρι πέρατος αυτών προκύψουν στοιχεία, δυνάμενα να θεμελιώσουν ποινική ευθύνη για τα πρόσωπα της προηγούμενης παραγράφου, αυτά διαβιβάζονται χωρίς καθυστέρηση στη Βουλή απ' αυτόν που ενεργεί την ανάκριση, προανάκριση ή εξέταση.».

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, είναι ευκαιρία να διώξουμε τη ρετσινιά του πολιτικού κόσμου και να αφήσουμε τη δικαιοσύνη να κάνει τη δουλειά της. Καταργούμε τη σύντομη αποσβεστική προθεσμία, την παραγραφή, για να το πω πιο απλά, ώστε οι πράξεις του κάθε Υπουργού να υπόκεινται στην ίδια παραγραφή όπως αυτή ισχύει για κάθε πολίτη. Αυτό είναι το σημαντικό και αυτό θα πρέπει να καταλάβουμε. Ας κάνουμε, λοιπόν, και το επόμενο

βήμα και ας αφήσουμε τη δικαιοσύνη απερίσπαστη να κάνει τη δουλειά της, ώστε αφ' ενός να μην σπιλώνονται υπολήψεις ανθρώπων, που είναι πολύ σημαντικό και αφ' ετέρου να ολοκληρώνεται ελεύθερα η ανακριτική διαδικασία. Στο τέλος η Βουλή ας αναλαμβάνει κάθε φορά τις ευθύνες της.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε Χήτα.

Τον λόγο έχει ο κ. Γκιόκας από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΚΑΣ (Γενικός Αγορητής του ΚΚΕ): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Παρά το γεγονός ότι είναι υπερώριμο το αίτημα εδώ και καιρό να υπάρξει ριζική αλλαγή του άρθρου 86 ή κατάργηση του άρθρου 86, όπως ήταν το λαϊκό αίτημα εδώ και χρόνια και το σύνθημα πολιτικών δυνάμεων, ο γνωστός νόμος περί ευθύνης Υπουργών με την πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ και με τις βελτιώσεις που γίνονται ουσιαστικά δεν καταργείται. Γίνονται ορισμένες τροποποιήσεις και βελτιώσεις, αλλά αυτό απέχει ακόμη πολύ από το αίτημα που υπήρχε αυτά τα χρόνια, ότι δεν θα πρέπει να υπάρχει ανισοτιμία απέναντι σ' έναν Υπουργό, σ' έναν πρώην Υπουργό και έναν απλό πολίτη σε ό,τι αφορά την ποινική τους μεταχείριση.

Και απέχει, γιατί η ανισότιμη μεταχείριση δεν στηρίζεται μόνο στην απαράδεκτη –συμφωνούμε– αποσβεστική προθεσμία ως ειδικό λόγο εξάλειψης του αξιοποίνου, που φυσικά πρέπει να καταργηθεί και εμείς συμφωνούμε να καταργηθεί, η ανισότιμη μεταχείριση στηρίζεται και σ' έναν ακόμη βασικό πυλώνα, στον ρόλο της Βουλής που έχει αρμοδιότητα δικαιοδοτική, δηλαδή αρμοδιότητα ουσιαστικά δικαστική να διεξάγει προκαταρκτική εξέταση, να ασκεί την ποινική δίωξη, ακόμη και να ανακαλεί την ποινική δίωξη. Και όταν μιλάμε για απόφαση της Βουλής, εννοούμε προφανώς την απόφαση της εκάστοτε κοινοβουλευτικής και κυβερνητικής πλειοψηφίας.

Αυτός ο ρόλος της Βουλής παραμένει, διατηρείται και με την πρόταση που κάνει ο ΣΥΡΙΖΑ και με την πρόταση, την πιο περιορισμένη που κάνει η Νέα Δημοκρατία. Αυτός είναι σε τελική ανάλυση ο βασικός πυρήνας του άρθρου 86.

Και ξεκινώ με το άρθρο 86, γιατί το άρθρο 62, που αφορά τη βουλευτική ασυλία, κατά τη γνώμη μας, είναι άλλης φύσης ζήτημα. Δεν σχετίζονται τα δύο άρθρα. Ανεξαρτήτως εάν τα συζητάμε μαζί, αυτά τα δύο άρθρα δεν σχετίζονται και το είχαμε πει και στην προηγούμενη Βουλή, την προτείνουσα Βουλή, που και εκεί τα συζητήσαμε μαζί.

Γιατί δεν σχετίζονται; Γιατί, πρώτον, ο Βουλευτής, σε αντίθεση με τον Υπουργό, δεν διαχειρίζεται δημόσιες υποθέσεις και κατ' επέκταση δεν διαχειρίζεται δημόσιο χρήμα.

Δεύτερον, η ασυλία του Βουλευτή είναι προσωρινή, για όσο διαρκεί η βουλευτική θητεία, ενώ ο νόμος περί ευθύνης Υπουργών, που αφορά και πρώην Υπουργούς, ισχύει εσαεί.

Τρίτον, η προκαταρκτική εξέταση, η δίωξη και η εκδίκαση μίας υπόθεσης για έναν Βουλευτή γίνεται πάντα από τα τακτικά δικαστήρια. Προφανώς κατόπιν άδειας της Βουλής, αλλά πάντα γίνεται από τα τακτικά δικαστήρια.

Τέταρτον και πιο σημαντικό, η πρακτική που έχει ακολουθηθεί τα τελευταία χρόνια –τουλάχιστον απ' αυτά που

εμείς γνωρίζουμε από τη συμμετοχή μας στην Επιτροπή Δεοντολογίας της Βουλής- δεν έχει εμποδίσει ούτε στην Επιτροπή Δεοντολογίας ούτε στην Ολομέλεια με βάση τη σημερινή συνταγματική διάταξη και τον σημερινό Κανονισμό της Βουλής την άρση της ασυλίας για αδικήματα του κοινού ποινικού δικαίου, που δεν σχετίζονται με την πολιτική δραστηριότητα, πλην εξαιρέσεων φυσικά όπου εκεί υπάρχει και αρκετή δόση υποκρισίας στην κάλυψη, για την οποία δίνεται.

Άρα, εμείς κατ' αρχάς δεν συγχέουμε ούτε συσχετίζουμε τα δύο άρθρα. Το άρθρο 86 είναι ένα απαράδεκτο άρθρο, το οποίο πρέπει να καταργηθεί ή να αλλάξει ριζικά, γιατί οδηγεί στη συγκάλυψη. Το άρθρο 62 αφορά την πολιτική δραστηριότητα του Βουλευτή και σε ό,τι μας αφορά, ως ΚΚΕ, αυτή η δραστηριότητα έχει να κάνει πάντα με τη στήριξη των εργατικών λαϊκών αγώνων και αυτή πρέπει να προστατεύεται.

Εμείς καταθέτουμε μία συγκεκριμένη πρόταση. Λέμε ότι είναι υπερώριμο το αίτημα και πρέπει να αρθούν όλα τα εμπόδια που θέτει το άρθρο 86: Και αυτό που αφορά την αποσβεστική προθεσμία, αλλά και αυτό που αφορά τον δικαιοδοτικό ρόλο της Βουλής, δηλαδή της κυβερνητικής πλειοψηφίας, να ερευνά, να διώκει ή και να ανακαλεί ποινικές διώξεις. Επαναλαμβάνω, αυτός είναι ο δικαιοδοτικός ρόλος της Βουλής, είναι ο βασικός πυρήνας του άρθρου 86 και όχι μόνο η διατήρηση της αποσβεστικής προθεσμίας.

Αυτή είναι η δική μας θέση, χωρίς φυσικά να υιοθετούμε –ποτέ δεν το κάναμε– όλη αυτή την αποπροσανατολιστική θεωρία, που έγινε πολύ της μόδας τα χρόνια της κρίσης και των μνημονίων, σύμφωνα με την οποία θεωρία για την οικονομική κρίση, για τα μνημόνια, για τη χρεοκοπία του λαού, φταίει η ηθική, η τιμή του πολιτικού κόσμου και όχι ένα ολόκληρο οικονομικό και κοινωνικό σύστημα που παράγει και τις κρίσεις και τη φτώχεια και τα σκάνδαλα και τη διαφθορά.

Πρόκειται, κατά τη γνώμη μας, για μια θεωρία ανυπόστατη, γιατί ούτε η κρίση ούτε τα σκάνδαλα είναι ή ήταν ένα στενά ελληνικό φαινόμενο, αλλά αφορούσε, αφορά και θα αφορά και άλλα κράτη, ακόμα και κράτη τα οποία δεν έχουν στο Σύνταγμά τους διατάξεις παρόμοιες με αυτές του άρθρου 86.

Είναι μια θεωρία που, κατά τη γνώμη μας, αξιοποιεί πολιτικά τη σκανδαλολογία και τη μετατρέπει σε διαχωριστική γραμμή μεταξύ των κομμάτων, προκειμένου να κρύψει και να συγκαλύψει τις άλλες μεγάλες συγκλίσεις που έχουν. Αυτό έγινε κατά κόρον, για παράδειγμα, παλιότερα με τον πρώην δικομματισμό ανάμεσα στη Νέα Δημοκρατία και το ΠΑΣΟΚ. Αυτό, κατά τη γνώμη μας, γίνεται και σήμερα με τον νέο διπολισμό ανάμεσα στο ΣΥΡΙΖΑ και τη Νέα Δημοκρατία.

Είναι μια θεωρία επικίνδυνη, γιατί -θυμίζουμε- σε μια σειρά από χώρες ακροδεξιές δυνάμεις ήρθαν στην εξουσία μετά από αντίστοιχες επιχειρήσεις τύπου «καθαρά χέρια» και είναι και μια θεωρία, τελικά, βολική, γιατί αφήνει στο απυρόβλητο τους μεγάλους διαφθορείς που είναι οι επιχειρηματικοί όμιλοι, είναι η καπιταλιστική αγορά, ο ανταγωνισμός, το αδυσώπητο κυνήγι του κέρδους που γίνεται και με νόμιμα, προφανώς, αλλά και με παράνομα μέσα και με αυτόν τον τρόπο «μένει στον αφρό» η νόμιμη κλοπή, που διεξάγεται σε βάρος του λαού.

Κατά τη γνώμη μας, λοιπόν, στόχος αυτής της συζήτησης είναι άλλος. Θέλετε να κάνετε ένα μακιγιάζ -να το πω

έτσι- πολιτικό και συνταγματικό, για να αναστηλώσετε το κύρος του αστικού πολιτικού συστήματος, το οποίο κλονίστηκε ιδιαίτερα τα χρόνια της κρίσης λόγω των μνημονίων, λόγω των αντιλαϊκών πολιτικών, αλλά και λόγω της ασυνέπειας λόγων και έργων. Γιατί ισχύει αυτό που είχαμε πει και την προηγούμενη φορά, ότι η τιμή και η υπόληψη του πολιτικού κόσμου δεν αφορά μόνο ή δεν αφορά κυρίως το άρθρο 86. Αφορά το τι υπερασπίζεται, τι λέει ο καθένας και το τι πράττει τελικά.

Συνεπώς, το υπερώριμο αυτό αίτημα για κατάργηση του άρθρου 86 το ξεπερνάτε με ορισμένα ημίμετρα. Η παρέμβαση που γίνεται και με την πρόταση της Νέας Δημοκρατίας, αλλά και με την πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ, είναι, κατά τη γνώμη μας, ελλιπής. Κι αυτό γιατί αντιμετωπίζει την εξάλειψη ενός μόνο εμποδίου για την ίση αντιμετώπιση των Υπουργών με τους υπόλοιπους πολίτες, που είναι το ζήτημα της κατάργησης της αποσβεστικής προθεσμίας, η οποία προβλέφθηκε σε προηγούμενες Αναθεωρήσεις και η οποία, φυσικά, δεν μπορεί να ασκηθεί μετά το πέρας της Β' Συνόδου της βουλευτικής περιόδου, που ακολουθεί την τέλεση του αδικήματος.

Η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ προσθέτει μία επιπλέον ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 86, που όντως περιορίζει την εφαρμογή της ειδικής διάταξης του νόμου περί ευθύνης Υπουργών, μόνο, όμως, στα αδικήματα που τελούνται κατά την άσκηση των υπουργικών καθηκόντων και όχι στο σύνολο των αδικημάτων. Αυτός είναι οπωσδήποτε ένας περιορισμός, αλλά είναι και μια νομική κατασκευή, που διευκολύνει την παραπομπή ορισμένων αδικημάτων των Υπουργών στη Δικαιοσύνη, όπως, για παράδειγμα, για δωροληψία. Όμως, στην αρμοδιότητα της Βουλής θα παραμείνουν πολλά άλλα σοβαρά αδικήματα, όπως απιστία, παράβαση καθήκοντος, κατάχρηση εξουσίας κ.ο.κ..

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ (Γενικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Μόνο αυτά. Όχι άλλα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΚΑΣ (Γενικός Αγορητής του ΚΚΕ): Θυμίζω ότι πριν μία εβδομάδα ψηφίστηκε μια προανακριτική επιτροπή, η οποία κατά κύριο λόγο αναφέρεται σε αυτά τα αδικήματα, τα οποία θα παραμείνουν πάλι στην αρμοδιότητα της Βουλής. Και θα είναι η Βουλή αυτή που θα ερμηνεύει αν ένα αδίκημα τελέστηκε κατά την άσκηση των καθηκόντων ή επ' ευκαιρία αυτών.

Αυτό σημαίνει τα εξής: Εξακολουθεί η διεξαγωγή προκαταρκτικής εξέτασης να αποφασίζεται από τη Βουλή και όχι από την εισαγγελία. Εξακολουθεί η προκαταρκτική εξέταση να γίνεται από επιτροπή που αποτελείται από Βουλευτές, ενώ για τους απλούς πολίτες αυτή διενεργείται από δικαστικούς λειτουργούς. Εξακολουθεί η ποινική δίωξη να ασκείται με απόφαση της Ολομέλειας της Βουλής και όχι από τα δικαστήρια. Εξακολουθεί η Βουλή να μπορεί, με απόφασή της, να ανακαλεί ή να αναστέλλει τη δίωξη, την προδικασία ή ακόμη και την κύρια διαδικασία στο ακροατήριο. Τέλος, εξακολουθεί η εκδίκαση των υποθέσεων, που αφορούν την ποινική ευθύνη Υπουργών, να μη γίνεται από τα τακτικά δικαστήρια, ανάλογα, φυσικά, με τη βαρύτητα της πράξης, αλλά από ένα ειδικό δικαστήριο.

Παραμένει, συνεπώς, ένας κρίσιμος πυρήνας του άρθρου 86, που αφορά το δικαιοδοτικό δικαστικό ρόλο της Βουλής και επιτρέπει με αυτό τον τρόπο να παίζονται τα διάφορα πολιτικά παιχνίδια, τα οποία είμαστε σίγουροι ότι θα εξακολουθήσουν να παίζονται, ανάλογα με τις ανάγκες της εκάστοτε πολιτικής συγκυρίας, τις ανάγκες της

αντιπαράθεσης και με όρους μικροκομματικής πολιτικής.

Εμείς ως ΚΚΕ στην προηγούμενη Βουλή, στην προτεινόμενη, ψηφίσαμε και την κατάργηση της διάταξης 86 παράγραφος 3, ψηφίσαμε και την ερμηνευτική δήλωση. Όμως, ξεκαθαρίσαμε σε όλους τους τόνους, ότι σε αυτή εδώ τη Βουλή θα ψηφίσουμε μόνο για την κατάργηση συνολικά του νόμου περί ευθύνης Υπουργών. Θέλαμε με τη στάση μας στην προηγούμενη Βουλή να δώσουμε ένα μήνυμα ότι πρέπει να υπάρχει ώθηση σε αυτή την κατεύθυνση. Όμως, σε αυτή τη Βουλή θα ψηφίσουμε μόνο την κατάργηση του νόμου περί ευθύνης Υπουργών ή, τουλάχιστον, το να μην εξαρτάται αυτή η διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης από την εκάστοτε κοινοβουλευτική πλειοψηφία.

Στο παρελθόν, για παράδειγμα, και εμείς και άλλα κόμματα είχαμε προτείνει ότι η διενέργεια της προκαταρκτικής εξέτασης πρέπει να καθίσταται υποχρεωτική, εφόσον η σχετική πρόταση συγκεντρώνει κατά την ψηφοφορία έναν πιο περιορισμένο αριθμό Βουλευτών. Κάτι παρόμοιο έγινε και με τις εξεταστικές επιτροπές. Το επιχείρημα που είχε προβληθεί τότε, ότι έτσι ανατρέπεται η αρχή της πλειοψηφίας, κατά τη γνώμη μας δεν ευσταθεί, γιατί ο περιορισμένος αριθμός επιβάλλει μεν τη διενέργεια της έρευνας, αλλά εδώ σταματά και η οποιαδήποτε εμπλοκή της Βουλής. Μετά η προκαταρκτική εξέταση γίνεται από δικαστικό συμβούλιο και αυτό στη συνέχεια αποφασίζει αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την άσκηση ή όχι της ποινικής δίωξης. Με αυτό τον τρόπο αφαιρείται και το άλλο σοβαρό εμπόδιο, που εξαρτά την απόφαση για την άσκηση δίωξης από την εκάστοτε πλειοψηφία της Βουλής.

Το λέμε αυτό, γιατί η κατάργηση ή έστω η ριζική αλλαγή του νόμου περί ευθύνης Υπουργών ήταν η θέση και άλλων κομμάτων τότε της Αντιπολίτευσης και του ΣΥΡΙΖΑ συμπεριλαμβανομένου. Τώρα προσπαθείτε να το αντιμετωπίσετε με κάποιες μεσοβέζικες λύσεις, με ορισμένα ημίμετρα, στο όνομα της μη ποινικοποίησης της πολιτικής ζωής. Όμως, η εμπλοκή της Βουλής που θα υπάρχει, θα οδηγεί εκ των πραγμάτων σε αυτό, που υποτίθεται ότι θέλετε να αποφύγετε. Ποιο; Να παίζονται τα διάφορα πολιτικά παιχνίδια για τα ζητήματα των σκανδάλων, της σκανδαλογίας κ.ο.κ..

Αρα, κατά τη γνώμη μας, αυτή είναι μια λύση στο όλο ζήτημα: Ριζική κατάργηση του άρθρου 86 ή έστω αναμόρφωσή του, που να αφαιρεί την αρμοδιότητα της Βουλής, η οποία είναι στα χέρια της εκάστοτε κοινοβουλευτικής πλειοψηφίας.

Σε σχέση με το άρθρο 62 -και τελειώνω- επαναλαμβάνω αυτό που είπα και αρχικά. Ρυθμίζει άλλης φύσης ζητήματα και δεν μπορεί να ομαδοποιηθεί με το άρθρο 86. Θεωρούμε ότι η σημερινή συνταγματική διάταξη, που υπάρχει και ο σημερινός Κανονισμός της Βουλής -και εδώ επικαλούμαι και την εμπειρία όσων Βουλευτών συμμετέχουν ή συμμετείχαν τα προηγούμενα χρόνια στην Επιτροπή Δεοντολογίας της Βουλής- δεν εμπόδιζε να γίνεται η άρση της ασυλίας για περιπτώσεις αδικημάτων του κοινού ποινικού δικαίου, πλην -ξαναλέω- ορισμένων εξαιρέσεων.

Αρα, θεωρούμε ότι δεν χρειάζεται αναθεώρηση του άρθρου 62. Χρειάζεται κατάργηση του άρθρου 86, χωρίς, φυσικά, να έχουμε οποιεσδήποτε αυταπάτες ότι αυτό το σύστημα, το πολιτικό σύστημα, μπορεί είτε να εξυγιανθεί είτε να ηθικοποιηθεί.

Ευχαριστώ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε Γκιόκα.

Τον λόγο έχει η κ. Αδαμόπουλου από το ΜέΡΑ25.

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ (Γενική Αγορήτρια του ΜέΡΑ25): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, συζητούμε σήμερα τις προτάσεις αναθεώρησης των άρθρων 62 και 86 του Συντάγματος. Πρόκειται για τα πολύ σπουδαία ζητήματα των περιορισμών αφ' ενός της βουλευτικής ασυλίας και αφ' ετέρου των υπουργικών προνομίων ως προς την ευθύνη και τη δίωξη των Υπουργών.

Κινούμενη από το μείζον προς το έλασσον, θα προτάξω στη σημερινή μου τοποθέτηση το άρθρο 86 «περί ποινικής ευθύνης Υπουργών».

Κατ' αρχάς και ανατρέχοντας στο ιστορικό υπόβαθρο του θεσμού της ποινικής ευθύνης των Υπουργών, αντιλαμβανόμαστε ότι σήμερα δεν συντρέχουν οι λόγοι εκείνοι που στο παρελθόν δικαιολογούσαν την άσκηση ποινικής δίωξης από τη Βουλή.

Μήτρα της ποινικής ευθύνης των Υπουργών υπήρξε ο αγγλικός θεσμός του *impeachment*, δηλαδή της διαδικασίας μομφής, στον 17^ο και 18^ο αιώνα, στην οποία αναφέρθηκε, προηγουμένως, και ο κ. Κατρούγκαλος. Τότε, όμως, δεν υπήρχε αυτό που αργότερα προέκυψε και εδραιώθηκε ως κοινοβουλευτική ευθύνη των Υπουργών, με αποτέλεσμα η αναζήτηση ποινικών ευθυνών από τα κοινοβούλια να καλύπτει ακριβώς αυτή την ιστορία.

Όταν πλέον καθιερώθηκε η κοινοβουλευτική ευθύνη και το κενό έπαψε να υπάρχει, τότε, ακόμη και η ίδια η Βουλή των Κοινοτήτων αναζήτησε ποινική ευθύνη Υπουργού για τελευταία φορά το 1804.

Η ιστορία έχει πάρα πολλές φορές αποδείξει ότι οι διαδικασίες αυτές τελικά είχαν άλλη στόχευση και όχι την περίφημη ανάδειξη της αλήθειας. Μπορούμε να αναφερθούμε στις δίωξεις του Αλέξανδρου Κουμουνδούρου, του Μιχαήλ Σπυρομήλιου, του Χαριλάου Τρικούπη στα μέσα και στα τέλη του 19^{ου} αιώνα, μέχρι τον εθνικό διχασμό και του Χαριλάου Τρικούπη στα μέσα και τέλη του 19^{ου} αιώνα. Επίσης, μπορούμε να αναφερθούμε στις δίωξεις του Σκουλούδη και Λάμπρου από τους Βενιζελικούς και από την πρόταση ποινικής δίωξης του Ελευθερίου Βενιζέλου για το Κίνημα Πλαστήρα μέχρι το βρώμικο '89 και φιάσκο της υπόθεσης Κοσκωτά. Όλα αυτά τα παραδείγματα, λοιπόν, αποδεικνύουν μάλλον το αντίθετο.

Όταν, δε, ανέλαβε η αντιπολίτευση τέτοιες θνησιγενείς πρωτοβουλίες, τότε συνέβη μόνο ως ένα ακραίο μέσο άσκησης κοινοβουλευτικού ελέγχου, όπως μαρτυρεί για παράδειγμα η υπόθεση Δόβα για τις εκλογές του 1961.

(Στο σημείο αυτό την Έδρα της Επιτροπής καταλαμβάνει ο κ. **ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ**)

Άλλοτε πάλι, η διαδικασία αυτή χειραγωγήθηκε από κυβερνητικές πλειοψηφίες, οι οποίες ξεκίνησαν ποινικές δίωξεις πολιτικών αντιπάλων τους και στη συνέχεια υπαναχώρησαν, προσδοκώντας να κατοχυρώσουν για τον εαυτό τους το επικοινωνιακό προνόμιο μιας προσχηματικής μεγαλοψυχίας και αδιαφορώντας για την αντισυνταγματικότητα ως προς την τελικά αμνηστευτική απαλλαγή των συμμέτοχων, κάτι το οποίο παραβιάζει ακόμη και το άρθρο 47 παράγραφοι 3 και 4 του Συντάγματος για την αμνηστία σε σχέση με τα πολιτικά και κοινά εγκλήματα.

Είδαμε και το πολύ πρόσφατο παράδειγμα με την υπόθεση του Βατοπεδίου. Η Βουλή αποφάσισε να διωχθούν

τέως Υπουργοί, παρ' ότι τα αδικήματα αυτά είχαν παραγραφεί σύμφωνα με το νόμο.

Κάπως έτσι, συνάδελφοι, φτάσαμε στη διαβόητη ποινικοποίηση της πολιτικής ζωής, όπου ο θεσμός της ποινικής ευθύνης Υπουργών έχει γίνει τελικά όπλο στα χέρια της εκάστοτε κυβέρνησης, με το οποίο επιδιώκει την πολιτική εξόντωση του αντιπάλου.

Αντιλαμβανόμαστε, λοιπόν, ότι το παρελθόν αυτό διαψεύδει, τελικά, όσους επικαλούνται τη δήθεν θεσμική χρησιμότητα αυτών των διαδικασιών.

Στη Μεγάλη Βρετανία αναφέρθηκα προηγουμένως. Εδώ και διακόσια δεκαπέντε χρόνια ήδη μία ευρωπαϊκή χώρα αντιλήφθηκε αυτό που μας διαφεύγει στη συγκεκριμένη χώρα, καθώς η Βουλή των Κοινοτήτων πλέον δεν διώκει ποινικά Υπουργούς, αφήνοντας στην τακτική δικαιοσύνη τη σχετική αρμοδιότητα. Το ίδιο, λοιπόν, συμβαίνει και στην Ιρλανδία, στη Γερμανία, στην Ισπανία με εξαίρεση κάποια πολιτικά εγκλήματα.

Στη Γαλλία δεν χρειάζεται η άδεια της Βουλής για να ασκηθεί ποινική δίωξη και στην Ιταλία, η μόνη δυνατότητα που παρέχεται τελικά στην Εθνική Αντιπροσωπεία είναι να παύσει τη διαδικασία, αν κρίνει ότι ο Υπουργός έδρασε για την προστασία ενός συνταγματικά κρίσιμου κρατικού ή δημοσίου συμφέροντος.

Συνεπώς, ούτε στον ευρωπαϊκό νομικό πολιτισμό βρίσκεται τέτοιο έρεισμα η επιμονή να συνδέουμε την ποινική ευθύνη των Υπουργών με το Κοινοβούλιο.

Προχωρώντας στα δογματικά ζητήματα, κάποιοι υποστηρίζουν ότι οι ποινικές κατηγορίες κατά των Υπουργών δεν είναι αμιγώς ένα νομικό θέμα, αλλά έχουν και πολιτικό χαρακτήρα και για αυτό τον λόγο, τελικά, θα πρέπει στην όλη διαδικασία να συμμετέχει η Βουλή ως πολιτικό όργανο.

Ωστόσο, στην πραγματικότητα η πολιτική και η ποινική ευθύνη είναι εντελώς διακριτές έννοιες. Πολιτική ευθύνη έχουμε για πράξεις και παραλείψεις Υπουργών, οι οποίες βλάπτουν το δημόσιο συμφέρον και εν τέλει, ελέγχονται με μέσα κοινοβουλευτικού ελέγχου, που προβλέπει έτσι κι αλλιώς το Σύνταγμα, όπως είναι οι εξεταστικές επιτροπές.

Αντιθέτως, ποινική ευθύνη έχουμε για πράξεις αξιόποινες, οι οποίες διερευνώνται πάντοτε από τις δικαστικές αρχές.

Η κατοπινή, λοιπόν, εμπλοκή της Βουλής με την ειδική διαδικασία του ισχύοντος Συντάγματος και του νόμου περί ευθύνης Υπουργών αποτελεί ένα σαφές πλήγμα στη θεμελιώδη αρχή της διάκρισης των εξουσιών.

Πράγματι, η διερεύνηση της τυχόν αξιόποινης συμπεριφοράς από Υπουργό είναι κάτι που επηρεάζει την πολιτική ζωή. Αυτό, όμως, δεν ακυρώνει την παραδοχή ότι ο έλεγχος του αν παραβιάστηκε μία ποινική διάταξη παραμένει μία γνήσια και ξεκάθαρη νομική κρίση που είναι εντελώς απαράδεκτο να μετατρέπεται σε πολιτική, απλώς επειδή ο κατηγορούμενος τυχαίνει να φέρει ή να έφερε την υπουργική ιδιότητα.

Να ανακαλέσουμε, λοιπόν -γιατί είναι αξιοσημείωτο στη μνήμη μας τα λόγια του Χαρίλαου Τρικούπη που το 1891 ενώπιον της Βουλής έθεσε το ζήτημα στην πραγματική του διάσταση με την εξής αναφορά: «Κατηγορούμενος θα είμαι ενώπιον της δικαστικής αρχής. Ενώπιον υμών είμαι Βουλευτής και ως Βουλευτής ήλθον, ίνα ελέγξω τα παρ' υμών τελούμενα και κατηγορήσω τους διέποντας τα καθ' υμάς»

Σε μία χώρα, λοιπόν, όπου οι εξαγγελίες για ποινικές διώξεις πολιτικών αντιπάλων έχουν αντικαταστήσει σε μεγάλο βαθμό τον πολιτικό λόγο και σε μία εποχή όπου βλέπουμε ότι ο εσφαλμένος χειρισμός πολιτικών και οικονομικών θεμάτων μετατρέπεται σε ποινικό αδίκημα, είναι λογικό να μην συνειδητοποιούμε ότι τελικά η κρίση για το αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της αντικειμενικής ή υποκειμενικής υπόστασης διάπραξης ενός ποινικού αδικήματος από έναν Υπουργό δεν είναι πολιτικό ζήτημα, αλλά νομικό. Απλώς γίνεται πολιτικό, επειδή εμπλέκεται η Βουλή και επειδή η πρακτική έχει αποδείξει ότι εξυπηρετούνται συνήθως κομματικά συμφέροντα, ακόμη και αμοιβαία.

Άλλοι πάλι, αντιθέτως, υποστηρίζουν ότι οι Υπουργοί, λόγω της ίδιας της φύσης των καθηκόντων τους, που απαιτεί να λαμβάνουν σταθμισμένες αποφάσεις για την εφαρμογή πολιτικής, ενίοτε δυσαρεστούν πολλούς και ισχυρούς. Συνεπώς, χρήζουν μιας ενισχυμένης προστασίας -είναι η θεσμική εγγύηση, στην οποία αναφέρθηκε ο κ. Λοβέρδος- από πολλές και καταχρηστικές ή αβάσιμες ποινικές διώξεις που αν δεν φιλτραριστούν με κάποιο τρόπο, υπονομεύουν την αποτελεσματική άσκηση του έργου τους.

Όντως, ένας Υπουργός αντιμετωπίζει τέτοιους κινδύνους. Όμως το ερώτημα που δημιουργείται είναι: Είναι ο μοναδικός ο Υπουργός που ενεργεί με μία τέτοια δαμόκλειος σπάθη να επικρέμαται πάνω από το κεφάλι του; Διότι θα έπρεπε το ίδιο, τελικά, να ισχύει και για τους αιρετούς της τοπικής αυτοδιοίκησης, για τους δικαστικούς και εισαγγελικούς λειτουργούς, για τους υπαλλήλους ελεγκτικών οργάνων του δημοσίου, για τους διοικητές δημοσίων επιχειρήσεων. Είναι η ίδια η φύση των αρμοδιοτήτων τους και της ιδιότητάς τους, που τελικά μάλλον θα έπρεπε και αυτοί να περιβάλλονται με παρόμοια θεσμική εγγύηση.

Θα έπρεπε, λοιπόν, με την ίδια λογική να προβλέπεται για αυτούς αντίστοιχη προστασία. Και πού θα σταματούσε μία τέτοια επέκταση; Τι θα απέμενε, τελικά, ως αποκλειστική ύλη των τακτικών ποινικών δικαστηρίων;

Θεωρούμε, λοιπόν, ότι όλες αυτές οι προσεγγίσεις είναι εξόχως προβληματικές. Η ίδια η πρακτική -για να απαντήσω στον κ. Λοβέρδο- έχει αποδείξει ότι η πραγματικότητα σε σχέση με τα άρθρα που εξετάζουμε, είναι ισοπεδωτική.

Η προστασία, λοιπόν, μπορεί να διασφαλιστεί και με άλλα μέσα. Γιατί να μην ανατίθεται, για παράδειγμα, η άσκηση ποινικής δίωξης για αδικήματα Υπουργών σε ανώτερους εισαγγελικούς λειτουργούς, οι οποίοι διαθέτουν και εμπειρία και κατάρτιση και τα εχέγγυα ευθυκρισίας, αλλά και εμπειρίας; Γιατί, λοιπόν, -διερωτόμαστε- δεν έχει τελεσφορήσει μία τέτοια προοπτική; Μάλλον, τελικά, διότι είναι το ίδιο το πολιτικό σύστημα το οποίο δεν εμπιστεύεται τον δικαστή. Μάλλον, γιατί θεωρεί ότι ακόμη και οι ίδιοι οι εισαγγελείς είναι ευάλωτοι σε ταπεινά πολιτικά ελατήρια, ότι θα ασκούν διαρκώς ποινικές διώξεις, οι οποίες θα φέρουν ένα ανεπισκεύαστο ρήγμα στις σχέσεις μεταξύ πολιτικής και δικαστικής εξουσίας.

Εδώ, όμως, αντιμετωπίζουμε πάλι το εζής παράδοξο: Οι ίδιοι που δυσπιστούν απέναντι στους δικαστικούς λειτουργούς, τελικά εμπιστεύονται περισσότερο τους πολιτικούς, δηλαδή τους εαυτούς τους. Και τι λέει εδώ για αυτό το ζήτημα ο καθηγητής Χρυσόγονος; «Αν, όμως, η πολιτική αμεροληψία των δικαστών είναι αμφίβολη ή αμ-

φισβητήσιμη, η πολιτική αμεροληψία των Βουλευτών είναι εξ ορισμού ανύπαρκτη». Είναι συνεπώς δυνατόν, όπως αναφέρει και ο κ. Βλαχόπουλος, μία συνταγματική διάταξη να στηρίζεται και να αποπνέει δυσπιστία απέναντι στον θεσμό της δικαιοσύνης; Προφανώς, όχι.

Για όλους αυτούς τους λόγους, η άποψη του ΜέΡΑ25 για το άρθρο 86 συμπίπτει με τη λακωνική διατύπωση του καθηγητή Κασιμάτη, αλλά και με τις παραπλήσιες θέσεις του καθηγητή Ανδρουλάκη: Να καταργηθεί πάραυτα το σημερινό προνομιακό σύστημα ποινικής δίωξης των μελών της κυβέρνησης και στη θέση του να θεσπιστεί ότι στο εξής οι Υπουργοί θα διώκονται και θα δικάζονται όπως όλοι οι πολίτες ανεξαιρέτως, αλλά με απόλυτη χρονική προτεραιότητα, ώστε με αυτό τον τρόπο να τερματίζεται σύντομα η πολιτική εκκρεμότητα που βλάπτει τη δημοκρατία.

Η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ για απαλοιφή της διάταξης για την αποσβεστική προθεσμία είναι μια πρόταση η οποία κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση. Συμφωνούμε, αλλά εντός του ισχύοντος καθεστώτος. Κάνει, δηλαδή, μια απόπειρα να βελτιώσει από τη μία τις συνέπειες ενός λάθους, αλλά όχι τελικά να το διορθώσει οριστικά, γιατί αποδέχεται το λάθος ως μια αναγκαιότητα και νομική και πολιτική.

Ποια είναι η δική μας θέση; Όσοι διατελούν ή διετέλεσαν μέλη της κυβέρνησης ή Υφυπουργοί διώκονται για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν και κατά την άσκηση, αλλά επ' ευκαιρία των καθηκόντων τους, όπως ο νόμος ορίζει για όλους τους πολίτες. Απαγορεύεται η θέσπιση ιδιώνυμων υπουργικών αδικημάτων. Τη δίωξη μελών της κυβέρνησης ή Υφυπουργών ασκεί συμβούλιο στο οποίο μετέχουν τρεις αντεισαγγελείς του Αρείου Πάγου και το οποίο εξετάζει κατ' απόλυτη προτεραιότητα τις καταγγελίες.

Συμφωνούμε με την ερμηνευτική δήλωση, να μην περιλαμβάνεται, δηλαδή, στο προστατευτικό πεδίο της διάταξης η τέλεση αδικημάτων επ' ευκαιρία των καθηκόντων. Απλά εμείς θεωρούμε ότι δεν θα πρέπει να περιλαμβάνονται ούτε τα αδικήματα, που τελέστηκαν κατά την άσκηση των καθηκόντων. Διότι θεωρούμε ότι με την πρότασή μας αυτή αποκαθίσταται η αρχή της διάκρισης των εξουσιών και η εμπιστοσύνη στη δικαστική εξουσία. Ενισχύεται το θεσμικό και πρακτικό κύρος της Βουλής. Παύει η ποινικοποίηση της πολιτικής ζωής και αίρεται εν τέλει αυτή η σκανδαλώδης προνομιακή μεταχείριση των μελών της κυβέρνησης έναντι των απλών πολιτών, συμβάλλοντας περαιτέρω στην επανοικοδόμηση του διαταραγμένου κλίματος εμπιστοσύνης μεταξύ των πολιτών και του πολιτικού συστήματος.

Συνακόλουθη και αυτονόητη θα είναι και η στάση μας στο ζήτημα της βουλευτικής ασυλίας. Δεν επιτρέπεται η Βουλή να υποκαθιστά με κανέναν τρόπο, έστω και στον ελάχιστο βαθμό, τη δικαιοσύνη, αρκεί και πάλι η τακτική δικαιοσύνη να προστατεύει τον Βουλευτή και το κύρος του από δικομανία ή από δόλιες καταμηνύσεις των πολιτικών του αντιπάλων. Είναι η ερώτηση που έθεσα στον κ. Λοβέρδο ότι παρεμπιπτόντως ενός δικαστικού ελέγχου και αν τελικά ο δικαστής κρίνει ότι θα πρέπει να αθωωθεί, είναι σαν να έχει κρίνει ουσιαστικά ότι επρόκειτο για μια πολιτική δίωξη.

Παρακολουθώντας εδώ και χρόνια τη Βουλή ως απλός πολίτης, διερωτώμαι αν η εμπειρία σας τελικά έχει διαπιστώσει κάποια ουσιαστική θωράκιση του κύρους μας ατομικά και ως Σώματος από όλη αυτή την πρακτική. Είδατε

σε κάποια από τις έρευνες που βαθμολογούν την εμπιστοσύνη του λαού στο κύρος των θεσμών να απολαμβάνουν οι ίδιοι οι Βουλευτές υψηλού επιπέδου αποδοχή;

Εμείς, ως ΜέΡΑ25, δεν είμαστε και δεν θα είμαστε ποτέ εκείνοι οι οποίοι εξανίστανται υποκριτικά για παρεμβάσεις στη δικαιοσύνη, για υπονόμηση του έργου της, την ώρα που τραβάμε ουσιαστικά το χαλί κάτω από τα πόδια της. Άλλωστε, ο Βουλευτής κινδυνεύει πολύ λιγότερο από κάποιον Υπουργό και το ανεύθυνο του άρθρου 61 συγκεκριμένα για γνώμη ή ψήφο που δίνει κατά την άσκηση των βουλευτικών καθηκόντων είναι επαρκές για να προστατεύεται.

Δεν μας βρίσκει, λοιπόν, σύμφωνους η κατασκευή του άρθρου 62 και των όσων συνεπάγεται πολιτικά και νομικά. Υποστηρίζουμε, λοιπόν, το εξής απλό και κατανοητό: Καμμία προνομιακή μεταχείριση, καμμία απολύτως διάκριση στην ποινική μεταχείριση μεταξύ πολιτών και Βουλευτών ή Υπουργών. Ό,τι ισχύει για τον πολίτη να ισχύει και για τον Βουλευτή και για τον Υπουργό. Αυτό, εξάλλου, υπαγορεύει και η αρχή της ισότητας. Κανένα προνόμιο, καμμία διακριτή μεταχείριση.

Αντί να θέλουμε οι πολιτικοί να αποτελούμε παραδείγματα ισονομίας και εντιμότητας στη συνείδηση του λαού, επιφυλάσσουμε για τους εαυτούς μας μια άλλη μεταχείριση. Δεν είμαστε, όμως, πολίτες μιας άλλης κατηγορίας. Είμαστε ισότιμο μέρος του λαού με αυξημένες μεν υποχρεώσεις και κινδύνους κατά την άσκηση των καθηκόντων, αλλά οι θεσμικές διακηρύξεις από το Σύνταγμα υπάρχουν έτσι κι αλλιώς. Αυτό ισχύει για όλους μας, ανεξαρτήτως πολιτικής τοποθέτησης ή κομματικής ταυτότητας.

Η πρότασή μας, λοιπόν, προωθεί την κατάργηση του ακαταδίωκτου και συνδυάζει και την ίση μεταχείριση και τη διασφάλιση ενός σημαντικού επιπέδου προστασίας του κύρους και του έργου των Βουλευτών.

Προς τούτο, λοιπόν, προτείνουμε: Οι Βουλευτές διώκονται, συλλαμβάνονται, φυλακίζονται ή περιορίζονται με άλλον τρόπο, όπως ο κοινός νόμος ορίζει, εκτός εάν οι πράξεις ή οι παραλείψεις τους συνδέονται ουσιαστικά με την άσκηση των καθηκόντων τους. Στην περίπτωση αυτή ζητείται άδεια της Βουλής, η οποία θεωρείται ότι δόθηκε αν παρέλθουν άπρακτοι τρεις μήνες αφότου η αίτηση του εισαγγελέα για δίωξη διαβιβάστηκε στον Πρόεδρο της Βουλής.

Σήμερα έχουμε την ευκαιρία να αναμορφώσουμε προς τη σωστή κατεύθυνση ένα κορυφαίο ζήτημα, που για πολύ καιρό και πολύ άδικο έχει ταλαιπωρήσει αφάνταστα τόσο τη Βουλή, την πολιτική ζωή, την ισονομία, αλλά και τους ίδιους τους πολίτες.

Όταν μιλάμε, λοιπόν, για συνταγματική Αναθεώρηση, μιλάμε ουσιαστικά για μια ευκαιρία. Είναι η πλειοδοσία στην εφήμερη συγκυρία, αφού οι όποιες αποφάσεις θα καθορίσουν τελικά την πολιτική και τη ζωή μας για πολλά χρόνια, μέχρι την επόμενη συνταγματική Αναθεώρηση.

Η λύση είναι απλή. Με αυτό τον τρόπο το μόνο που χρειάζεται και το μόνο που μπορείτε να κάνετε είναι, για να τιμήσετε την ψήφο σας, να συνταχθείτε με τις θέσεις που περιέγραψα προηγουμένως. Δεν το λέμε, βεβαίως, αυτό διότι ως κόμμα έχουμε μεγάλη ιδέα για τον εαυτό μας. Το λέμε διότι σοβαρή έρευνα έδειξε ότι το 82% των πολιτών επιθυμούν ακριβώς αυτό, κατάργηση της αρμοδιότητας της Βουλής να έχει καθοριστικό ρόλο στη λογοδοσία των πολιτικών ενώπιον των δικαστηρίων. Είπαν,

λοιπόν, οι πολίτες ότι δεν μπορούν οι πολιτικοί να αποφασίζουν οι ίδιοι αν θα παραπέμπονται ή όχι στη δικαιοσύνη. Δεν έχουμε παρά να πράξουμε ακριβώς αυτό.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ (Προεδρεύων της Επιτροπής):

Ευχαριστούμε πολύ κι εμείς, κυρία συνάδελφε.

Τον λόγο έχει τώρα ο Πρόεδρος της επιτροπής, ο κ. Στυλιανίδης Ευριπίδης.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Η ενδιαφέρουσα συζήτηση που προηγήθηκε μου αποσπά την προσοχή και μου δίνει την ευκαιρία να φύγω λίγο από τις σκέψεις, που κατέγραψα και να κάνω κάποιες αρχικές παρατηρήσεις που νομίζω ότι είναι κρίσιμες και για την ανάλυση που θα ακολουθήσει μετά.

Διαδεχόμενος στο Βήμα την εκπρόσωπο του ΜέΡΑ25, θα ήθελα να πω ότι πολλές φορές το ορθόν δεν είναι και το δημοφιλές. Και αν είναι ένα προνόμιο που έχει η Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος, η οποία δεν βλέπει, όπως είπαμε, τις επόμενες εκλογές, αλλά τις επόμενες γενιές στα μάτια, οφείλει να υπηρετήσει το ορθόν και όχι το δημοφιλές.

Επομένως, δεν είναι επιχείρημα για μένα η οποιαδήποτε δημοσκοπική έρευνα αποτυπώνει την ευκαιριακή στάση της κοινής γνώμης πάνω σε ένα ζήτημα. Είναι πολύ σοβαρότερη η ρύθμιση, που πρέπει εμείς να επιφέρουμε.

Δεύτερη παρατήρηση. Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι είναι προφανές ότι η νοοτροπία αυτών, που δεν έχουν ασκήσει διοίκηση είναι παντελώς διαφορετική από αυτούς που έχουν ασκήσει διοίκηση και ξέρουν τι θα πει να παίρνεις αποφάσεις, να αναλαμβάνεις ευθύνη και την επόμενη μέρα, εξαιτίας της ορθής απόφασης του αποτελέσματος που επέφερες, να κινδυνεύεις ο ίδιος. Φαίνεται και από τις πολιτικές δυνάμεις πώς εξελίσσονται ή μετεξελίσσονται και πώς τοποθετούνται κάθε φορά ανάλογα με το αν έχουν ασκήσει διοίκηση ή δεν έχουν ασκήσει διοίκηση.

Εγώ θα κάνω μια ιστορική παρατήρηση. Όλη την περίοδο από το 1830 που υπάρχει ελληνικό κράτος μέχρι το 1974, η χώρα άλλαξε περίπου είκοσι επτά πολιτεύματα, γιατί οδηγούνταν συνήθως όχι σε δημοκρατικές αντιπαραθέσεις, αλλά σε εθνικούς διχασμούς. Όταν υπήρξε μιας μορφής κατευνασμός και εθνική συμφιλίωση από το 1974 και μετά, μέχρι σήμερα, διατήρησε ένα πολίτευμα, αυτό της Γ' Ελληνικής Δημοκρατίας, γιατί ακριβώς δεν είχαμε αυτές τις εντάσεις που κατέληγαν συνήθως σε ειδικά δικαστήρια, που δεν δίσταζαν να πουν ακόμα και «θάνατος» στους πολιτικούς που πήραν αποφάσεις.

Αυτός ο λαός, για τον οποίο είμαστε περήφανοι όλοι, ήταν που όπλισε το πιστόλι αυτού, που δολοφόνησε τον Καποδίστρια. Αυτός ο λαός ήταν που αποπειράθηκε να δολοφονήσει τον Ελευθέριο Βενιζέλο, ο οποίος μεγάλωσε την Ελλάδα, που παρέπεμψε τον Χαρίλαο Τρικούπη, που παρέπεμψε για να διώξει σε ειδικό δικαστήριο τον Κωνσταντίνο Καραμανλή ή τον Ανδρέα Παπανδρέου.

Θα πρέπει, λοιπόν, με πολύ μεγάλη σωφροσύνη να προσεγγίσουμε τα συγκεκριμένα ζητήματα περί ευθύνης Υπουργών και να δούμε να μην οπλίζουν το όπλο αυτών που πολλές φορές επιδιώκουν, σπιλώνοντας τη δημοκρατική πολιτική, να απομακρύνουν τους πολίτες από αυτή, στρέφοντας το ενδιαφέρον τους και την επιθυμία τους προς άλλα ακραία σχήματα.

Όσον αφορά δε την επισήμανση, που έγινε για αυτή τη θεωρία που αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια για αδική-

ματα που ασκήθηκαν κατά την άσκηση και επ' ευκαιρία της άσκησης κυβερνητικών καθηκόντων, εγώ σας θυμίζω κάτι πολύ πρακτικό από την εμπειρία μας, ότι ο Αλ Καπόνε φυλακή πήγε για φορολογικές παραβάσεις και όχι για τις δολοφονίες που έκανε. Άρα και αυτό πρέπει να το εξετάσουμε.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ: Κατά την άσκηση των καθηκόντων του!

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ: Κατά την άσκηση των καθηκόντων του! Όχι, επ' ευκαιρία μάλλον ήταν αυτό.

Έρχομαι τώρα στο διακύβευμα της σημερινής συζητήσεως και ξεκινάω από το άρθρο 62. Το ανεύθυνο του Βουλευτή στο άρθρο 61 του Συντάγματος και το ακαταδίωκτο του Βουλευτή στο άρθρο 62 του Συντάγματος οφείλεται σε ιστορικούς, σε λειτουργικούς και σε πολιτικούς λόγους της ίδιας της δημοκρατίας.

Ιστορικά, πρώτα από όλα, ο Βουλευτής προστατεύεται από τυχόν επεμβάσεις της εκτελεστικής εξουσίας εναντίον του για λόγους σκοπιμότητας. Έχουμε τέτοια παραδείγματα, που οδήγησαν σε αυτή την κατοχύρωση του ακαταδίωκτου του Βουλευτή. Για τον λόγο αυτό η θεσμική ασπίδα του Βουλευτή εμφανίζεται για πρώτη φορά στο Γαλλικό Σύνταγμα το 1791, στον θεμελιώδη νόμο της Βόννης στο άρθρο 46 το 1948-1949 μετά τον πόλεμο και στο Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών στο άρθρο 1 παράγραφος 6. Όλα σχεδόν τα ελληνικά Συντάγματα, όπως προειπώθηκε, συμπεριλαμβάνουν ιστορικά σχετικές διατάξεις, όπως το άρθρο 56, για παράδειγμα, του Συντάγματος του 1844 ή το άρθρο 63 του 1864.

Λειτουργικά τώρα, το άρθρο 62 του Συντάγματος προστατεύει τον Βουλευτή από υστερόβουλες ή πολιτικές διώξεις τρίτων, που σκοπίμως θα μπορούσαν να τον εκθέσουν, προκειμένου να τον πλήξουν πολιτικά, εξυπηρετώντας άλλα συμφέροντα και παρεμποδίζοντας την αμερόληπτη και ελεύθερη άσκηση των καθηκόντων του. Καθημερινά έχουμε τέτοιες περιπτώσεις: «Του κάνω μια μήνυση να έρθει στη Βουλή, να ακουστεί ότι ήρθε η δικογραφία για να τον πλήξω πολιτικά» και δεν ξέρεις πίσω από τη μήνυση τι κρύβεται. Μπορεί ακόμα και διαπλεκόμενα συμφέροντα να κρύβονται, που θέλουν να εμποδίσουν τον Βουλευτή να κάνει σωστά και απροκατάληπτα τη δουλειά του.

Πολιτικά τώρα, το άρθρο 62 αποσκοπεί να λειτουργεί εμβληματικά ως θεσμική εγγύηση -το είπε ο κ. Τζαβάρας προηγουμένως στην τοποθέτησή του- που αποτυπώνει την υπεροχή της νομοθετικής εξουσίας, η οποία είναι ευθέως δημοκρατικά νομιμοποιημένη από τον ίδιο τον λαό. Έχει αυτό το προνόμιο η νομοθετική εξουσία σε σχέση με τις άλλες. Ωστόσο, αυτό, βέβαια, δεν σημαίνει σε καμία περίπτωση -και εκεί θα συμφωνήσουμε- ότι ο Βουλευτής εξαιρείται εκ της ιδιότητάς του από τον γενικό κανόνα της ισότητας όλων ενώπιον του νόμου.

Στο νέο περιβάλλον τώρα, που δημιουργείται διεθνώς όσο σταθεροποιούνται και ωριμάζουν οι δημοκρατικοί θεσμοί τόσο εκλείπει ο δικαιολογητικός λόγος της απολύτου προστασίας του κοινοβουλευτικού ανδρός ή της αντίστοιχης κοινοβουλευτικής γυναικός, της Βουλευτού. Αυτό προκύπτει και από τις σχετικές αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το οποίο αποφάσισε την άρση της βουλευτικής ασυλίας για πράξεις, που δεν σχετίζονται με την άσκηση βουλευτικών καθηκόντων, σύμφωνα με το άρθρο 6 της παραγράφου 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του

Ανθρώπου. Αυτές οι αποφάσεις είναι η «Τσαλκιτζής κατά Ελλάδος» το 2006, η «Συγγελίδης κατά Ελλάδος» το 2010 και η «Cordova vs Italy» το 2003.

Η Νέα Δημοκρατία θεωρεί ότι ο θεσμικός ρόλος του Βουλευτή περιφρουρείται στο σύγχρονο περιβάλλον επαρκώς, όταν η βουλευτική ασυλία, βεβαίως, αφορά όχι σε όλα τα εγκλήματα, αλλά αποκλειστικά σε αδικήματα που τελέστηκαν κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Την ευθύνη της αξιολόγησης διατηρεί η ίδια η Βουλή, η οποία έχει την εμπειρία και τη γνώση να κρίνει απροκατάληπτα αν υποκρύπτεται ή όχι άλλου είδους σκοπιμότητα πίσω από τη δίωξη του Βουλευτή. Αυτή η προστασία -στο μέτρο που παραμένει- απαντά στον λαϊκισμό ακραίων ομάδων, που δεν διστάζουν να υβρίζουν το Κοινοβούλιο, ώσπου να μπορέσουν οι ίδιες να εισέλθουν σε αυτό -θυμάστε τις μούντζες στο Σύνταγμα πώς έγιναν γραβάτες, όταν κάποιοι μπήκαν μέσα στη Βουλή- ή ακραίων ομάδων πάλι που δεν διστάζουν να απειλούν εκλεγμένους εκπροσώπους του λαού, συκοφαντώντας τους και μειώνοντάς τους έτσι, ώστε να κλονίσουν με λαϊκίστικο τρόπο τη σχέση εμπιστοσύνης των πολιτών με τους αντιπροσώπους τους -που είναι και η δύναμη που έχει ο πολιτικός η σχέση εμπιστοσύνης με τους πολίτες- που οι ίδιοι εξέλεξαν και οι οποίοι, αν θεωρούν ότι δεν τους εκφράζουν, θα έχουν δημοκρατικά την ευκαιρία, όταν πρέπει, να τους στείλουν στα σπίτια τους.

Η αναθεωρητική μας πρόταση επιδιώκει να βρει μια έλλογη χρυσή τομή ανάμεσα στην ατιμωρησία ενδεχομένων κάποιων επίορκων κοινοβουλευτικών και στη συλλήβδην απαξίωση του κοινοβουλευτισμού και άρα της δημοκρατίας μας μέσω της ισοπεδωτικής τιμωρητικότητας. Δεν πρέπει να παρακολουθήσουμε το εκκρεμές της ακρότητος και του λαϊκισμού, αλλά να αποφασίσουμε με νηφαλιότητα και σωφροσύνη, στοχεύοντας στην αποκατάσταση της ποιότητας του πολιτεύματός μας και της αξιοπιστίας του πολιτικού μας προσωπικού.

Όσον αφορά τη δεύτερη διάσταση, το άρθρο 16, συγγνώμη, το άρθρο 86.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ (Ειδικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Από αυτό δεν ξεφεύγουμε, δυστυχώς...

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ: Δεν μπορώ να ξεφύγω από το άρθρο 16, μου έχει μείνει απωθημένο από τα φοιτητικά μου χρόνια.

Το άρθρο 86, λοιπόν, δοκιμάζει την αξιοπιστία του πολιτικού μας συστήματος ακόμη περισσότερο από το άρθρο 62, διότι αφορά, όχι μόνο στα νομοθετικά ή γενικότερα κοινοβουλευτικά καθήκοντα ενός Βουλευτή, αλλά και στην άσκηση της ίδιας της εξουσίας από τον Υπουργό.

Πρέπει, λοιπόν, να επιδιώξει την ισορροπία ανάμεσα στην απόλυτη και απαράδεκτη ατιμωρησία των πολιτικών που ασκούν εκτελεστική εξουσία, η οποία κλονίζει την εμπιστοσύνη των πολιτών στην ηγεσία τους και την ηθική τους και τους απομακρύνει από τα κοινά. Προσβάλλει την ποιότητα της δημοκρατίας μας, ενισχύει τον λαϊκισμό και την επιρροή των ακραίων.

Από την άλλη πλευρά, έχουμε την άδικη, στρεβλωτική και απόλυτη τιμωρητικότητα, που μπορεί σε κάποιες στιγμές να ικανοποιεί το εγκλωβισμένο λαϊκό αίσθημα, ωστόσο -για να είμαστε ειλικρινείς- απομακρύνει σοβαρούς ανθρώπους από την πολιτική. Αποθαρρύνει τους διαχειριστές από το να λαμβάνουν δύσκολες αποφάσεις και να δίνουν λύσεις σε προβλήματα, νιώθοντας απροστά-

τευτοι την επόμενη μέρα από το θεσμικό πλαίσιο. Εγκαθιδρύει μια απίστευτη αδράνεια στην εκτελεστική εξουσία που οδηγεί σταδιακά στον μαρασμό και την καταστροφή της ίδιας της πατρίδας. Ταυτίζει την πολιτική, όχι με αποφάσεις που λύνουν προβλήματα, αλλά με μια επιδερμική και φαύλη επικοινωνία.

Η δυναμική της αδράνειας, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, των μη αποφάσεων εξαιτίας του φόβου της τιμωρητικότητας εμποτίζει ταχύτατα όλη την ιεραρχία της διοικήσεως. Το κόστος, λοιπόν, των μη αποφάσεων τελικά στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια υπολογίζεται ότι είναι τριπλάσιο από το κόστος των κακών αποφάσεων.

Σε όλες τις πτυχές της δημόσιας ζωής παύει να καθίσταται κριτήριο αξιολόγησης η ταχύτητα, η ποιότητα και η ανταποδοτική για την κοινωνία, την πολιτεία και το έθνος αποτελεσματικότητα. Όλα αυτά αντικαθίστανται από μια εποχική, προκατασκευασμένη, τηλεοπτική ή ψηφιακή εικόνα. Όποιος αποφασίζει και παράγει αποτελέσματα συνήθως πληρώνει ακριβιά και προσωπικά το τίμημα, ενώ αντίθετα όποιος αδιαφορεί, δεν υπογράφει ως Υπουργός, αλλά ξέρει να επικοινωνεί περιφερόμενος στα τηλεοπτικά παράθυρα και να κάνει δημόσιες σχέσεις αποκτά υψηλότερες θέσεις στη δημοφιλία ενώπιον του ελληνικού λαού.

Το ερώτημα που τίθεται είναι το εξής: Είναι αυτό πολιτική; Πόσο ακριβιά θα πρέπει να πληρώσει ακόμα η χώρα μας στην οικονομία, στη διοίκηση, στην εξωτερική και αμυντική της πολιτική την ευθυνοφοβία των πολιτικών, την τυφλή τιμωρητικότητα των λαϊκιστών, ή την ατιμωρησία από την άλλη των ανεύθυνων και ανήθικων αρχόντων;

Στην Ελλάδα η ποινική ευθύνη των Υπουργών και η θέσπιση ιδιώνυμων εγκλημάτων έχει βαθιά ρίζα. Ξεκινά, όπως ειπώθηκε, από το 1922 και τον νόμο της Επιδαύρου του 1923, το Σύνταγμα της Τροιζήνας του 1827, τα Συντάγματα του 1844, του 1864, του 1927. Η χρήση ή συχνά η κατάχρηση των αντίστοιχων διατάξεων οδήγησε ακόμα και σε σπύλωση προσωπικοτήτων ή σε τραγικούς εθνικούς διχασμούς, είτε οι κατηγορίες ήταν βάσιμες είτε αποδείχθηκαν εκ των υστέρων αβάσιμες.

Θυμίζω -γιατί πρέπει να θυμηθούμε σήμερα εδώ- μερικές αντιπροσωπευτικές περιπτώσεις από τη σύγχρονη ιστορία μας. Θυμίζω την καθαίρεση του Υπουργού Οικονομικών κ. Περούκα το 1823, διότι χορήγησε άδεια άλατος άνευ νόμου, καθώς και τον Μεταξά και Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη από το εκτελεστικό του 1824, την παραπομπή του Υπουργού Οικονομικών επί Κωλέττη, Νίκου Πονηρόπουλου το 1824 που παραπέμφθηκε για πλαστογραφία πρωτοκόλλων σιτηρών και στο τέλος αθώωθηκε.

Θυμίζω ότι το 1822 προτάθηκε η παραπομπή του Πρωθυπουργού Αλέξανδρου Κουμουνδούρου για το έλλειμμα του ταμείου Θηβών, αλλά δεν ελήφθη απόφαση, καθώς και η παραπομπή του Χαριλάου Τρικούπη για μη εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων και παράνομη δανειοδότησή του ως Πρωθυπουργού και Υπουργού Στρατιωτικών και το ίδιο, βεβαίως, και για τους Υπουργούς του Θεοτόκη, Δραγούμη, Τσαμαδό, Βουλπιώτη, η οποία απορρίφθηκε το 1892.

Κατά τον Εθνικό Διχασμό παραπέμφθηκαν από την κυβερνητική πλειοψηφία των Φιλελευθέρων του 1927, κύριε Τζαβάρα, να δικαστούν οι κυβερνήσεις του 1915 έως 1917 των Σκαλούδη, Λάμπρου και Δημητρίου Γούναρη για εσχάτη προδοσία, αλλά οι δίκες τότε δεν περατώθηκαν.

Το 1830 καταδικάστηκε από την τριακονταμελή Επι-

τροπή Γερουσίας ο δικτάτορας Θεόδωρος Πάγκαλος σε διετή φυλάκιση για ζημιές σε διοικητικές συμβάσεις που είχε υπογράψει για λογαριασμό του δημοσίου.

Το 1933 είχαμε πρόταση παραπομπής του Προέδρου της Δημοκρατίας κ. Αλέξανδρου Ζαΐμη, η οποία ανεκλήθη, καθώς και παραπομπή του Ελευθερίου Βενιζέλου ως ηθικού αυτουργού του Κινήματος Πλαστήρα, στον οποίο χορηγήθηκε αμνηστία, όταν έγινε η απόπειρα δολοφονίας σε βάρος του στις 6 Ιουνίου του 1933.

Μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο έχουμε καταδίκη σε δύο χρόνια με αναστολή του Υπουργού -νομίζω Οικονομικών- του κ. Χατζηπάνου.

Το 1965 απερρίφθη λόγω παραγραφής η πρόταση παραπομπής του Κωνσταντίνου Καραμανλή και των Υπουργών Πρωτοπαπαδάκη, Μπουρνιά, Χέλμη, Μάρτη και Παναγή Παπαληγούρα, για εκ προθέσεως βλάβη των συμφερόντων του κράτους, καθώς και του Υπουργού Ευάγγελου Αβέρωφ και των Υφυπουργών του για παράνομη διαχείριση των μυστικών κονδυλίων.

Υπό το Σύνταγμα του 1975 καταδικάστηκε σε τριετή φυλάκιση ο Αναπληρωτής Υπουργός Οικονομικών του ΠΑΣΟΚ κ. Αθανασόπουλος για ηθική αυτουργία σε παραποίηση εγγράφων.

Το 1989 παραπέμφθηκε ο τότε Πρωθυπουργός Ανδρέας Παπανδρέου και οι Υπουργοί του Κουτσόγιωργας, Τσοβόλας και Πέτσος.

Το 1994 παραπέμφθηκε επί κυβερνήσεων ΠΑΣΟΚ ο Πρωθυπουργός της προηγούμενης κυβέρνησης Κωνσταντίνος Μητσοτάκης και ανεστάλη επί αόριστον η παραπομπή του.

Τέλος, το 2014 -το ξέρετε- επί Νέας Δημοκρατίας παραπέμφθηκε και καταδικάστηκε σε φυλάκιση ενός έτους για νόθευση εγγράφου στην υπόθεση της λίστας Λαγκάρντ ο Υπουργός Οικονομικών του ΠΑΣΟΚ, ο Γιώργος Παπακωνσταντίνου.

Η ιστορική αυτή η διαδρομή -δεν βάζω αυτούς που είναι στη φυλακή, γιατί δεν παραπέμφθηκαν ακριβώς με τη διαδικασία αυτών των άρθρων, είχαμε τα διαρκή εγκλήματα- είναι ίσως διδακτική, τόσο για το παρόν, όσο και για το μέλλον, γιατί μας δείχνει, όχι μόνο πόσο χρήσιμο είναι να αντιμετωπίζεται ο Υπουργός ως ίσος με τους άλλους πολίτες ενώπιον του νόμου, αλλά και πόσο αναγκαίο είναι να θωρακίζεται κατά την άσκηση των καθηκόντων του, ώστε να μην εργαλειοποιείται στα χέρια των πολιτικών του αντιπάλων ή άλλων ισχυρών λαϊκίστικων ή εξωθεσμικών διαπλεκόμενων συμφερόντων το άρθρο 86 παράγραφος 3, οδηγώντας σε σπίλωση του προσώπου, σε αδρανοποίηση του πολιτικού και εν τέλει σε εθνικό, κοινωνικό και πολιτικό διχασμό.

Κανένας δεν είναι υπεράνω του νόμου και κανένας όμως δεν δικαιούται να τον χρησιμοποιεί υστερόβουλα και εκδικητικά έχοντας ως κριτήριο, όχι το συμφέρον της χώρας, αλλά τη μικροκομματική ή προσωπική του υστεροβουλία.

Σε εκτέλεση της συνταγματικής διάταξης του άρθρου 80 του 1864, εκδόθηκε τότε ο νόμος του 1876, που τροποποιήθηκε έναν χρόνο μετά με τον νόμο του 1877, ο οποίος ίσχυε για εκατό σχεδόν χρόνια μέχρι την έκδοση του τελευταίου νομοθετικού διατάγματος 802/1971. Η αποσβεστική προθεσμία τέθηκε για πρώτη φορά στο Σύνταγμα με την Αναθεώρηση του 2001 στο άρθρο 86 παράγραφος 3. Τότε ακριβώς διπλασιάστηκε ο σχετικός χρόνος που προέβλεπε το νομοθετικό διάταγμα 802/1971

από μία σε δύο βουλευτικές συνόδους. Σε εκτέλεση της νέας συνταγματικής διάταξης εκδόθηκε ο ν.3126/2003 για την ποινική ευθύνη των Υπουργών.

Θεωρώ, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας -στην οποία βλέπω ότι δημιουργείται και συνάντηση απόψεων- να απαλείψει από το άρθρο 86 παράγραφος 3 την αποσβεστική προθεσμία για τα αδικήματα των Υπουργών, παραπέμποντάς την στο νόμο, εξισώνει την αντιμετώπιση των Υπουργών με τους κοινούς πολίτες ενώπιον του νόμου, χωρίς όμως να εγκαταλείπει επ' ουδενί τη θωράκιση των υπευθύνων και ηθικών πολιτικών, που είναι διατεθειμένοι να πάρουν αποφάσεις για το καλό της πατρίδας.

Αντίθετα, θεωρώ υπερβολική και επικίνδυνη την ερμηνευτική δήλωση που προτείνει ο ΣΥΡΙΖΑ, ζητώντας αναδρομική ισχύ στην αναζήτηση της ποινικής ευθύνης του Υπουργού. Προσκρούει κατά τη γνώμη μου στη θεμελιώδη αρχή του δικαίου «nullum crimen, nulla poena sine lege», δηλαδή κανένα έγκλημα, καμμία ποινή χωρίς νόμο.

Η εκ των υστέρων δίωξη Υπουργών για υποτιθέμενα ποινικά αδικήματα κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, που διαπράχθηκαν όταν δεν ίσχυε η συγκεκριμένη διάταξη, νομικά εκθέτουν τη χώρα, διότι έρχεται σε αντίθεση με βασικά ανθρώπινα δικαιώματα και ελευθερίες, καθώς και με τη σύγχρονη νομολογία του Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Πολιτικά δημιουργούν περιβάλλον ρεβανσισμού, που με μαθηματική ακρίβεια, όπως μας διδάσκει η Ιστορία, οδηγεί σε έναν νέο εθνικό διχασμό. Υπό αυτή την έννοια η δικαστικοποίηση της πολιτικής και η πολιτικοποίηση της δικαιοσύνης είναι εξίσου επικίνδυνα φαινόμενα για τη δημοκρατία.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως της ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Τελειώνω, κυρίες Πρόεδρε.

Γι' αυτό η πολιτική οφείλει να πάψει να επεμβαίνει στην ανεξαρτησία της δικαιοσύνης, επαινώντας την ή κατηγορώντας την και φορτώνοντάς την με τις δικές της αδυναμίες να πάρει αποφάσεις. Οι δικαστικές διαφωνίες πρέπει να λύνονται στις αίθουσες των δικαστηρίων και οι πολιτικές διαφωνίες στο Κοινοβούλιο και ενώπιον του λαού.

Για τους λόγους αυτούς πιστεύω ότι θα πρέπει να καταψηφιστεί η ερμηνευτική δήλωση του ΣΥΡΙΖΑ και να καταρτηθεί από την άλλη -και εκεί βλέπω ότι συμφωνούμε- η αποσβεστική προθεσμία στο Σύνταγμα, αφήνοντας τον νομοθέτη να ρυθμίσει τα περαιτέρω. Αυτό είναι χρήσιμο, αν θέλουμε η πολιτική να επιστρέψει στη χώρα, η δικαιοσύνη να λειτουργήσει και η Ελλάδα να κυβερνηθεί προς όφελος του λαού και του έθνους μας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ (Προεδρεύων της Επιτροπής): Εμείς σας ευχαριστούμε, κυρίες Πρόεδρε. Σεβαστήκατε και τον χρόνο.

Τον λόγο έχει ο συνάδελφος κ Πλεύρης, Ειδικός Εισηγητής της Νέας Δημοκρατίας στη συγκεκριμένη ενότητα.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ (Ειδικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Κύριοι συνάδελφοι, κατ' αρχάς πιστεύω ότι και το άρθρο 62 και το άρθρο 86 δεν θα είχαν κανένα πρόβλημα, αν είχε γίνει σωστή λειτουργία τους. Κατά την άποψή μου, όποιες αλλαγές και να κάνουμε, πάλι θα κριθούν με βάση το πώς θα λειτουργήσουν από την ίδια τη Βουλή.

Ειδικά για το άρθρο 62 η παρούσα διάταξη έδινε απόλυτα τη δυνατότητα στη Βουλή να άρει την ασυλία, αλλά

υπάρχει μια ευρύτερη υποκρισία σε αυτό και το αντιμετωπίζουμε και στην Επιτροπή Κοινοβουλευτικής Δεοντολογίας.

Πρώτα απ' όλα, αν θυμάμαι καλά, τουλάχιστον μέχρι το 2009 δεν αείρονταν ασυλίες για οποιοδήποτε πράγμα. Και πάλι, όμως, υποχρεωτικά μπαίνουμε μέσα στην υπόθεση. Θα αναφερθώ στο γιατί. Και από το Μέγα 25 εσείς, κυρία Αδαμοπούλου, και ο κ. Κλέων Γρηγοριάδης μέσα στην Επιτροπή Κοινοβουλευτικής Δεοντολογίας ψηφίσατε μη άρση ασυλίας για αδικήματα που δεν σχετίζονταν καθόλου με τα βουλευτικά καθήκοντα. Και από αυτό εδώ το Βήμα τοποθετούνται τα κόμματα και λένε να το καταργήσουμε πλήρως, να μην υπάρχει, ενώ υπάρχει η δυνατότητα, που μας δίνει το υφιστάμενο πλαίσιο που μας περιορίζει σε πολιτικές δραστηριότητες. Γι' αυτό, στην Επιτροπή Δεοντολογίας λέμε, λόγω χάριν, για τον κ. Χατζηδάκη, επειδή κρίνουμε ότι προφανώς το θέμα για τον τάφο ήταν ένα άσχετο θέμα και υπήρξαν Βουλευτές που ψήφισαν να μην αρθεί η ασυλία, που είναι εκτός του πλαισίου της αρμοδιότητας που μας δίνει το άρθρο 62. Άρα, δεν πρέπει να έχουμε μια ειλικρίνεια; Και ειλικρίνεια είναι αυτά τα οποία ορίζονται από το Σύνταγμα να μπορούμε να τα εφαρμόσουμε.

Στο άρθρο 86, στο οποίο θα αναφερθώ μετά, μπορούμε να πούμε ότι δεν υπάρχει αναγκαστικά υποκρισία, γιατί σε πολλές περιπτώσεις υπήρξαν στοιχεία πολύ αργότερα, οπότε, και να ήθελε μια κυβερνητική πλειοψηφία ή μια Βουλή να πάρει την πρωτοβουλία, δεν μπορούσε. Δυστυχώς, όμως, θα σας πω ότι υπήρχαν και φάκελοι που έρχονταν και ποτέ δεν τύχαιναν διερεύνησης.

Για το άρθρο 62, λοιπόν, πρέπει να καταλάβουμε ότι προστασία ο Βουλευτής πρέπει να έχει κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Αυτή η προστασία δεν είναι απόλυτη προστασία. Να το ξεκαθαρίσουμε αυτό. Εάν κρίνει, ακόμα και κατά την άσκηση των καθηκόντων του, η Βουλή ότι πρέπει να άρει την ασυλία, μπορεί να την άρει. Πραγματικά, όμως, εγώ θέλω από αυτό εδώ το Βήμα που μιλάω σήμερα να έχω προστασία. Εάν αύριο το πρωί έρθει ένα νομοσχέδιο με το οποίο ενδεχομένως θίγονται τεράστια συμφέροντα, να μην σκέφτομαι, εάν σηκωθώ πάνω στο Βήμα της Βουλής και αναγκαστώ να πω πράγματα και καταστάσεις ή και ονόματα, ότι θα είμαι έρμαιο μιας δίωξης.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Σας καλύπτει ούτως ή άλλως.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ (Ειδικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Όχι, λέω στην αναφορά που λέει την πλήρη κατάργηση του άρθρου 62 γιατί υπάρχει και αυτή η θέση.

Εσείς λέτε «γνώμη ή ψήφο που δεν είναι κατά την άσκηση των καθηκόντων τους». Εγώ δεν αναφέρομαι όμως στη γνώμη και την ψήφο. Αναφέρομαι στα πράγματα τα οποία θα πω. Δεν είναι απλώς γνώμη. Είναι άσκηση καθηκόντων.

Ερχόμαστε, λοιπόν, εδώ και κάνουμε μια διατύπωση, την οποία θα σας την καταθέσω κιόλας, κύριοι συνάδελφοι, και θα διανεμηθεί, όπου στην πραγματικότητα προσθέτουμε μετά το πρώτο εδάφιο το εξής: «Η άδεια δίδεται από τη Βουλή υποχρεωτικά, εφόσον η αίτηση της εισαγγελικής αρχής αφορά αδίκημα το οποίο δεν συνδέεται με την άσκηση των καθηκόντων ή την πολιτική δραστηριότητα του Βουλευτή».

Ο ίδιος που σας το εισηγούμαι καταλαβαίνω ότι και το «πολιτική δραστηριότητα» μπορεί να έχει δυνατότητες διεύρυνσης. Υπό αυτή την έννοια, μπορούμε να το συζητή-

σουμε. Απλώς, η λογική θα είναι ο Βουλευτής να προστατεύεται σε ένα ευρύτερο στάδιο ή να διευρύνουμε τα όρια των καθηκόντων, γιατί λόγω χάριν αυτό που σας είπα πριν, που μιλάω από το Βήμα της Βουλής, μπορεί αύριο σε μια συνέντευξη να μιλήσει σε ένα τηλεοπτικό σταθμό.

Στην πραγματικότητα ό,τι και να ψηφίσουμε, θα έρχεται η υπόθεση στην Επιτροπή Δεοντολογίας και εάν δεν προσαρμοστούμε σε αυτή την επιταγή του τι ψηφίζουμε, θα βλέπετε και υποθέσεις άσχετες τελείως να έρχονται και να λένε, με μια διευρυμένη προσέγγιση, θεωρούμε ότι ήταν στα καθήκοντα του Βουλευτή.

Άρα, να το περιορίσουμε συνταγματικά για να δείξουμε ότι η βούληση είναι η προστασία του Βουλευτή μόνο για τον ρόλο του Βουλευτή και γι' αυτό έχουμε επιλέξει να λείπει την πολιτική δραστηριότητα του Βουλευτή. Πάλι επιμένουμε στην ιδιότητα του Βουλευτή, όχι τη γενικότερη πολιτική δραστηριότητα που τα βαφτίζω ότι είναι δραστηριότητα Βουλευτή.

Πρέπει να το ψηφίσουμε, να δώσουμε το σαφές μήνυμα, αλλά πρέπει να κριθούμε αυστηρά. Κι εδώ έρχομαι σε μια διαδικασία την οποία ακολουθήσατε -ακολουθήσε η προηγούμενη κυβέρνηση- που, κατά την άποψή μου, ήταν μια διαδικασία τελείως λανθασμένη. Τι έλεγε; Ότι όταν έρχονταν υποθέσεις για Υπουργούς, για οποιοδήποτε αδίκημα και να ερχόταν αυτή η υπόθεση, θα έπρεπε να πηγαίνει σε προκαταρκτική επιτροπή με το άρθρο 86, για να αποφανθεί αν είναι στο πλαίσιο των καθηκόντων ή όχι.

Αυτή ήταν η πρακτική που ακολουθήσατε και κοιτάξετε τι γίνεται, γιατί εδώ μιλάμε για την ατιμωρησία. Έρχονταν μηνύσεις κατά Υπουργών του ΣΥΡΙΖΑ, αλλά για καθήκοντα που ήταν άσχετα, πήγαιναν στην Επιτροπή Δεοντολογίας και δεν γινόταν άρση ασυλίας και έλεγαν ότι πρέπει να συσταθεί προκαταρκτική. Δεν συστηνόταν, όμως, προανακριτική επιτροπή.

Γιατί αν ήσασταν έντιμοι σε όλο το σκεπτικό, θα λέγατε: Έκανε μήνυση η κ. Μπακογιάννη κατά του κ. Καμμένου; Ναι. Επειδή είναι Υπουργός θα πρέπει να κρίνει η προκαταρκτική αν ήταν ή δεν ήταν στα καθήκοντα. Λέγατε αυτό στην Επιτροπή Δεοντολογίας και μετά δεν κάνατε προκαταρκτική για να κρίνετε τα καθήκοντα. Άρα, στην πράξη δημιουργήθηκε μια οιονεί ατιμωρησία ακόμη χειρότερη από το υφιστάμενο καθεστώς.

Και αυτό δεν θέλω να το πω με την έννοια του αντιπολιτευτικού λόγου γιατί αντίστοιχα να σας πω ότι και σε προηγούμενες θητείες -είναι οι θητείες της Νέας Δημοκρατίας- δεν αείρονταν ασυλίες ακόμα και για τροχαία αδικήματα. Να το δούμε, λοιπόν, συνολικά. Άρα, προστασία του Βουλευτή στα καθήκοντά του και θα κριθούμε στην πράξη ότι το εφαρμόζουμε.

Ερχόμαστε τώρα στο δεύτερο κομμάτι που έχει να κάνει με το άρθρο 86. Κι εδώ να ξεκαθαρίσουμε κάτι κυρίως για τα κόμματα της ήσσονος Αντιπολίτευσης. Καλώς κάνουν εδώ και θέτουν τις απόψεις τους για το πώς πρέπει να γίνεται η δίωξη, αλλά αυτό δεν είναι αντικείμενο της Αναθεώρησης.

Η προηγούμενη Βουλή μάς δεσμεύει και αναθεωρητέα διάταξη είναι το άρθρο 86 παράγραφος 3. Το άρθρο 86 παράγραφος 1 ορίζει ότι μόνο η Βουλή μπορεί να ασκεί τη δίωξη. Άρα, και να θέλαμε εδώ πέρα και οι τριακόσιοι να κάνουμε ένα άλλο όργανο, δεν μπορούσαμε. Καλό είναι να καταγράφονται μεν οι απόψεις.

Εγώ διαφωνώ κιόλας, γιατί θεωρώ ότι πρέπει να υπάρ-

χει μια διαδικασία από τη Βουλή. Και το μεγάλο πρόβλημα, μην κοροϊδευόμαστε, ήταν ο σύντομος χρόνος αποσβεστικής προθεσμίας.

Εδώ θα ανοίξει μια πολύ μεγάλη κουβέντα. Η πολύ μεγάλη κουβέντα είναι ότι εάν δεν υπάρχει κανένας απολύτως χρόνος, αντιλαμβανόμαστε αντιστοίχως ότι ένας Υπουργός που διατελεί σήμερα τα καθήκοντά του...

Και είναι σημαντικό ότι έρχεται μια κυβέρνηση και σήμερα αλλάζει κάτι που απευθύνεται στους Υπουργούς της, δηλαδή θα ψηφίσουν άνθρωποι που ξέρουν ότι δεν θα έχουν αυτές τις ευνοϊκές ρυθμίσεις. Και ήταν η πρόταση την οποία είχε κάνει ως Βουλευτής -και μακάρι τότε να είχε ακουστεί- ο Κυριάκος Μητσοτάκης. Δεν είχε συγκεντρώσει τότε τον απαιτούμενο αριθμό των υπογραφών για να μπορέσει να τη συζητήσει. Ήταν το 2008, αν δεν κάνω λάθος, ή το 2004. Πάντως, είχε καταθέσει την πρόταση.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ (Προεδρεύων της Επιτροπής): Το 2007.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΠΛΕΥΡΗΣ (Ειδικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Τι γίνεται τώρα;

Πράγματι υπάρχει αυτός ο κίνδυνος. Και να είμαστε ειλικρινείς και να ξέρουμε τι ψηφίζουμε. Ένας άνθρωπος που σήμερα είναι Υπουργός και μετά από δεκαπέντε χρόνια δεν είναι αρεστός σε κάποια πλειοψηφία, μετά από δέκα έντεκα χρόνια, μπορεί να πουν «όταν έκανες αυτά στα καθήκοντα».

Θεωρούμε, όμως, ότι όπως, δυστυχώς, έτυχε σε όλο αυτό το σημείο, υπάρχει μια επιταγή, που πλέον είναι έτοιμη να τη συζητήσουμε. Άκουσα με μεγάλη προσοχή την πρόταση του γενικού μας εισηγητή. Εδώ θέτω κάποιους προβληματισμούς. Εάν πιστεύουμε ότι πρέπει να υπάρχει συγκεκριμένη παραγραφή άλλη για τους Υπουργούς -μεγάλη πάλι, όχι μικρή- κατά την άποψή μου, για να είναι συνταγματικά συμβατή, θα πρέπει τουλάχιστον όταν λέμε ότι το αφήνουμε στον κοινό νομοθέτη, να το προβλέψουμε στο Σύνταγμα, γιατί μετά μπορεί να υπάρχει θέμα συνταγματικότητας πώς χωρίς καμμία πρόβλεψη ο Υπουργός θα έχει διαφορετικό χρόνο παραγραφής. Τώρα αυτό καθορίζεται γιατί υπάρχει συνταγματική πρόβλεψη.

Το θέτω ως προβληματισμό ότι αν στο μυαλό μας έχουμε και συζητήσουμε κάποια στιγμή ότι στο κομμάτι των παραγραφών θα έχουμε μεν επαρκείς παραγραφές, για να μην υπάρχει το κομμάτι της ατιμωρησίας, αλλά να μην είναι παραγραφές που να φτάνουν σε αυτά του κοινού ποινικού δικαίου, τότε, κατά την άποψή μου, θα πρέπει να προβλεφθεί ότι η παραγραφή μπορεί να καθορίζεται όπως νόμος ορίζει.

Όμως, το μείζον στο κομμάτι της συνταγματικής διαδικασίας -το βάζω ως προβληματισμό- είναι ότι δεν πρέπει να υπάρχει αυτή η αποσβεστική προθεσμία και με τους κινδύνους τους οποίους υπάρχουν, να είμαστε ειλικρινείς. Γιατί άκουσα με μεγάλη προσοχή και του Προέδρου της επιτροπής, του κ. Στυλιανίδη, την διαδικασία πώς έγινε. Και αντιλαμβανόμαστε ότι αυτές οι διαδικασίες θα είναι πολύ περισσότερες όταν δεν θα υπάρχει αποσβεστική προθεσμία.

Όμως, αυτή τη στιγμή το φέρνουμε ως πλειοψηφία. Δεν θα υπάρχει αποσβεστική προθεσμία. Από δω και πέρα θα πάμε στην κανονική διαδικασία. Ωστόσο, θεωρούμε ότι πάλι θα πρέπει να υπάρχει η δυνατότητα της Βουλής που άλλωστε με όλα τα κριτήρια που έχουν μπει, ότι πλέον η ίδια η Βουλή δεν ασκεί τη δίωξη αλλά οδηγεί την υπόθεση

σε ένα ειδικό όργανο του Ειδικού Δικαστηρίου, το συμβούλιο, αυτομάτως υπάρχουν όλες οι θεσμικές εγγυήσεις.

Γεννάται ένα θέμα αναφορικά με τη δήλωση την οποία προτείνει η προηγούμενη πλειοψηφία, ο ΣΥΡΙΖΑ. Κατά την άποψή μου, αυτό το σημείο είναι πάρα πολύ προβληματικό. Θα το καταλάβαινα, αν θέλετε, να το προτείνετε ως αλλαγή του άρθρου. Επειδή -και βλέπω εδώ τον κ. Λάππα ότι είναι πολύ καλός συνάδελφος και ασχολείται με το ποινικό δίκαιο- αντιλαμβανόμαστε όλοι -και ο συνάδελφος εδώ- ότι το άρθρο 86 μπορεί να είναι μεν ένα άρθρο του Συντάγματος, αλλά έχει και χαρακτηριστικά ουσιαστικά ποινικής διάταξης.

Ερμηνευτικές δηλώσεις σε ποινικό δίκαιο είναι κάτι το οποίο είναι τελείως ξένο. Διότι στην πραγματικότητα τι γίνεται; Προσπαθείτε με την ερμηνευτική διάταξη να μην αλλάξετε ευθέως τη διάταξη, για να πείτε ότι αυτή η ερμηνεία δεν συνιστά νέα προσθήκη, αλλά δίνω μια ερμηνευτική κατεύθυνση.

Ναι, αυτό στο ποινικό δίκαιο δεν στέκεται πουθενά, κύριε Κατρούγκαλε, με όλο τον σεβασμό. Γιατί δεν στέκεται πουθενά; Διότι αυτή τη στιγμή έχουμε την ξεκάθαρη αρχή από το ίδιο το Σύνταγμα ότι έγκλημα δεν υπάρχει ούτε ποινή επιβάλλεται χωρίς νόμο που να ισχύει -το άρθρο 7-, την επιταγή στον ίδιο τον Ποινικό Κώδικα -το άρθρο 1- που ξεκινάει ως εξής: «Ποινή δεν επιβάλλεται παρά μόνο για τις πράξεις εκείνες για τους οποίους ο νόμος την είχε ορίσει πριν από την τέλεσή τους». Αναφέρεται σε μια σειρά από συμβάσεις που έχει υπογράψει η χώρα, το άρθρο 7 της ΕΣΔΑ, το άρθρο 15 του Διεθνούς Συμφώνου του ΟΗΕ και το άρθρο 11 παράγραφος 2 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Και προσέξτε: Ειδικά η ΕΣΔΑ έχει πάρει θέση ότι ακόμα και η αλλαγή της νομολογίας -που αυτό δεν υπάρχει στο Ελληνικό Δίκαιο- αν ήταν μια μακροχρόνια νομολογία και αλλάξει στην πορεία προς το χειρότερο, μπορεί υπό όρους και προϋποθέσεις να συνιστά παραβίαση αυτής της αρχής -και είναι η συγκεκριμένη υπόθεση για βιασμό που υπήρχε κατά του Ηνωμένου Βασιλείου του 1995.

Εδώ, λοιπόν, τι έχουμε; Έχουμε μια νομολογία που έχει διαμορφωθεί. Μια νομολογία η οποία, είτε μας αρέσει είτε δεν μας αρέσει -κατά την άποψή μου είναι σωστή νομολογία το ξεκαθαρίζω- για το αδίκημα της δωροδοκίας γιατί όλη η κουβέντα γίνεται γι' αυτό και θα σας πω γιατί είναι σωστή με απλά λόγια.

Υπάρχει βέβαια και απόφαση του Συμβουλίου στην υπόθεση του Τσοχατζόπουλου, η απόφαση 3/2011 που ακολουθεί την πάγια νομολογία. Είναι πάγια νομολογία ακόμα και για το Ανώτατο Ειδικό Δικαστήριο που δίκασε τον Ανδρέα Παπανδρέου, που πάλι αυτή τη νομολογία ακολούθησε. Και για όσους δεν είναι νομικοί -γιατί στην Επιτροπή Αναθεώρησης δεν είναι υποχρεωτικό όλοι να είναι νομικοί- να το πούμε απλά. Στη δωροδοκία υποχρεωτικά ο άλλος πρέπει να έχει ιδιότητα. Δεν μπορεί να δωροδοκηθεί ένας απλός πολίτης. Δωροδοκείται ένας υπάλληλος, δωροδοκείται κάποιος που έχει την ιδιότητα. Οπότε εκ φύσεως αυτό το αδίκημα υποχρεωτικά βρίσκεται στα καθήκοντα. Διότι, αν δεν έχεις αυτή τη συγκεκριμένη θέση, δεν συντελείται αδίκημα δωροδοκίας, αν πάρεις λεφτά. Άρα, είναι απόλυτα συνδεδεμένο.

Προσπαθώ να το πω με έναν απλό τρόπο. Είναι αυτό ουσιαστικά που εκρίνε και η πάγια νομολογία. Δεν μας

αρέσει; Δεν μας αρέσει. Θέλουμε να την αλλάξουμε; Θέλουμε να την αλλάξουμε. Θα την αλλάξουμε σωστά, όμως, αν θέλετε. Θα το φέρνατε στην ίδια σας τη διάταξη.

Η ερμηνευτική δήλωση, στην πραγματικότητα, δημιουργεί το εξής. Την ερμηνεία των νόμων την κάνουν τα δικαστήρια. Έχω, λοιπόν, μια νομολογία που έχει διαμορφωθεί. Αν δεν αρέσει αυτή η νομολογία και θεωρήσω ότι θέλω κάτι άλλο, έρχεστε και αλλάζετε τη διάταξη.

Εσείς πιστεύατε και αυτό ουσιαστικά το έχει υποστηρίξει ο κ. Παπαγγελόπουλος από το Βήμα της Βουλής, όταν είχαν έρθει οι φάκελοι και ήταν η πρώτη φορά που υποστηρίχθηκε, δεν λέω μέσα σε θεωρία. Νομολογία δεν έχει υποστηριχθεί πουθενά. Σε θεωρία υπάρχουν κάποιοι που έχουν γράψει, αλλά κατά βάση είναι ξεκάθαρη και η θεωρία και η νομολογία -η νομολογία από όλη τη θεωρία κυρίαρχη- ότι αυτά τα αδικήματα είναι στο πλαίσιο του άρθρου 86.

Έτσι έγινε και με τους εισαγγελείς, το είχαν στείλει με το άρθρο 86. Στην πραγματικότητα, προσπαθήσατε να αλλάξετε όλο αυτό. Είναι λανθασμένη ερμηνευτική δήλωση. Αν και εφόσον η νομολογία θέλει να κρίνει κάτι διαφορετικό, έχει τις δυνατότητες να το κρίνει. Δεν μπορεί, όμως, να καθοδηγηθεί η νομολογία, γιατί στην πραγματικότητα τότε τι κάνουμε; Δεν ερμηνεύουμε τη διάταξη που υπάρχει, αλλά προσθέτουμε έναν νέο κανόνα δικαίου, οπότε και να τον προσθέσουμε, υποχρεωτικά δεν έχει αναδρομική ισχύ.

Από το ποινικό δίκαιο θα σας φέρω ένα παράδειγμα που όλοι το γνωρίζουμε και το κάναμε στα φοιτητικά μας χρόνια. Έκλεβαν το ρεύμα, πήγαιναν για κλοπή και τέθηκε τότε το θέμα ότι δεν είναι κινητό πράγμα το ρεύμα -το θυμάστε, το διαβάζαμε- και αγχώονταν όλοι. Δεν σκέφτηκε ποτέ ο νομοθέτης να πει «κάνω ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 372 ότι το ηλεκτρικό ρεύμα είναι κινητό πράγμα». Ήρθε και πρόσθεσε διάταξη. Άρα, προσθέτοντας διάταξη αφορούσε τα αδικήματα από εδώ και πέρα.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Βουλευτή)

Τελειώνω σε λιγότερο από ένα λεπτό, κύριε Πρόεδρε.

Ερμηνευτικές δηλώσεις και ποινικό δίκαιο δεν συνάδουν. Είναι μια λανθασμένη προσέγγιση και επειδή σε κάθε περίπτωση, ακόμα και αν έμπαινε μια τέτοια ερμηνευτική δήλωση -κατά την άποψή μου, αυτή είναι κρίση- πάλι θα ξεκινούσε από εδώ και πέρα, από τη στιγμή που πλέον καταργούμε την αποσβεστική προθεσμία, δεν υπάρχει ούτε αυτή η αναγκαιότητα. Διότι με τον άλφα ή βήτα τρόπο οι Υπουργοί σε οποιοδήποτε στάδιο, ακόμα και αν κρίνονται ότι θα έπρεπε να πάνε με το άρθρο 86, δεν έχουν το πλεονέκτημα πλέον της αποσβεστικής προθεσμίας. Έχουν τις κανονικές διαδικασίες των παραγραφών και της απόσβεσης του δικαιώματος να ασκηθεί και άρα, η ίδια η νομολογία θα κρίνει ποιες υποθέσεις θα έρχονται με το άρθρο 86 και ποιες υποθέσεις θα είναι στην τακτική δικαιοσύνη χωρίς να έχει κανένα περαιτέρω πρόνομο.

Αυτό είναι το οποίο έρχεται να κάνει η συγκεκριμένη πλειοψηφία και νομίζω σε αυτό το κομμάτι ότι είναι επιταγή όλων ότι ερχόμαστε να πούμε ότι με αυτή τη συνταγματική Αναθεώρηση πλέον ως προς το κομμάτι των παραγραφών, των αποσβεστικών προθεσμιών ο Υπουργός δεν έχει καμμία καλύτερη μεταχείριση από αυτή που έχει ο απλός πολίτης.

Κύριε Πρόεδρε, καταθέτω τα προαναφερθέντα έγγραφα.

(Στο σημείο αυτό ο Βουλευτής κ. Αθανάσιος Πλεύρης καταθέτει τα προαναφερθέντα έγγραφα, τα οποία βρίσκονται στο αρχείο της Γραμματείας της Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος)

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ (Προεδρεύων της Επιτροπής): Σειρά έχει τώρα ο κ. Λάππας.

ΘΕΟΔΩΡΑ ΤΖΑΚΡΗ: Κύριε Πρόεδρε, εγώ θα μιλήσω ως απλή Βουλευτής, γιατί έχω ένα θέμα.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ (Προεδρεύων της Επιτροπής): Το κατάλαβα. Αν συναινεί ο κ. Λάππας, όμως.

Συναινείτε, κύριε Λάππα;

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Παρακαλώ, κύριε Πρόεδρε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ (Προεδρεύων της Επιτροπής): Ορίστε, κυρία Τζάκρη, έχετε τον λόγο για δέκα λεπτά αυστηρά.

ΘΕΟΔΩΡΑ ΤΖΑΚΡΗ: Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε, όπως και εσάς, κύριε Λάππα, που μου παραχωρήσατε τη σειρά σας.

Κυρίες και κύριοι Βουλευτές, η διάταξη του άρθρου 86 του Συντάγματος ανατρέπει, πρώτον, στο Σύνταγμα του 1864, το Σύνταγμα που καθιέρωσε τη Βασιλευόμενη Δημοκρατία και εξυπηρετούσε την ανάγκη δημιουργίας ενός χώρου πολιτικής δράσης για τον πολιτικό προϊστάμενο, ο οποίος δεν θα υπόκειτο στην ποινική αξιολόγηση, ακριβώς επειδή πρόκειται για πολιτική απόφαση.

Οι ενδεχόμενες προεκτάσεις των πολιτικών αποφάσεων στη δικονομική ζωή είναι αναπόφευκτες. Αν ο καθένας ο οποίος θίγεται από το οικονομικό περιεχόμενο των πολιτικών αποφάσεων κατέφευγε στη δικαιοσύνη, ελέγχοντας ποινικά την ποινική απόφαση, το γεγονός αυτό θα είχε δύο σοβαρότατες παρενέργειες. Πρώτον, ο Υπουργός-φορέας της απόφασης θα δίσταζε να προχωρήσει σε πολιτικές αποφάσεις γενικών και αορίστως που αγγίζουν τη οικονομική σφαίρα και η κυβερνητική μηχανή θα μπλόκαρε κατά το οικονομικό της σκέλος, εφόσον θα απέφευγε ο Υπουργός να λάβει πολιτικές αποφάσεις με οικονομικό περιεχόμενο και ως εκ τούτου, θα δημιουργούνταν αδράνεια και αδυναμία διευθέτησης οικονομικών υποθέσεων που απαιτούν πολιτική απόφαση.

Αν σε αυτό προσθέσεις και τη ροπή του νεοέλληνα να προσφεύγει στη δικαιοσύνη δι' ασήμαντον αφορμήν, θα έπρεπε ο Υπουργός από την απομάκρυνσή του από τον υπουργικό θώκο, αλλά και κατά τη διάρκεια της υπουργικής του θητείας να λογοδοτεί εσαεί στη δικαιοσύνη.

Ακριβώς για να αποφευχθούν τα φαινόμενα αυτά, υπήρξαν σχετικές διατάξεις σε όλα τα Συντάγματα των ευρωπαϊκών χωρών, για να μπορούν εν πάση περιπτώσει όλα τα πολιτικά υποκείμενα, όλοι οι πολιτικοί να λαμβάνουν αποφάσεις χωρίς τον φόβο του περιεχομένου των διατάξεων αυτών.

Η διάταξη του άρθρου 86 του ισχύοντος Συντάγματος, όπως τροποποιήθηκε το 2001, έτασσε σύντομη αποσβεστική προθεσμία. Ήταν μέχρι το τέλος, όπως γνωρίζετε όλοι, της Β' Συνόδου της Βουλής από τον χρόνο που τελέσθηκε η πράξη, η οποία σε συνδυασμό με την εφαρμογή συστημάτων ενισχυμένης αναλογικής, που έδινε στο Κοινοβούλιο πλασματική απόλυτη πλειοψηφία και με την πρόβλεψη, σύμφωνα με την οποία για την παραπομπή του μέλους της κυβέρνησης ήταν αναγκαία η απόλυτη πλει-

οψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών, κατέληγε επί της ουσίας στο ακαταδίωκτο των μελών της κυβέρνησης.

Θεωρώ ότι η ρύθμιση αυτή, μετά από δέκα χρόνια πτώχευσης και χρηματοοικονομικής κατάρρευσης, αποτελεί πρόκληση για την κοινωνία, η οποία έχει εμπεδωμένη την πεποίθηση -και μάλιστα, δικαίως- ότι οι Υπουργοί μπορεί να εγκληματούν χωρίς να υπάρχουν ποινικές κυρώσεις και ποινικές προεκτάσεις, σε αντίθεση με τους πολλούς πολίτες, οι οποίοι παραπέμπονται στη δικαιοσύνη.

Η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ, η οποία θέλω να τονίσω ότι είναι όμοια με την πρόταση, που κατέθεσε η Νέα Δημοκρατία στη συνταγματική Αναθεώρηση του 2014, καταργεί τη σύντομη αποσβεστική προθεσμία, προβλέποντας ότι για τα εγκλήματα του Υπουργού που τελούνται κατά την άσκηση των καθηκόντων του ισχύει ο χρόνος παραγραφής του αδικήματος που ισχύει για όλους τους πολίτες. Παραπέμπονται Υπουργοί στο δικαστικό συμβούλιο με απόφαση που λαμβάνεται με την απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών, ενώ εισάγει και ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 86, που διασαφηνίζει ότι στην ειδική ποινική δικαιοδοσία του άρθρου 86 υπάγονται μόνο τα αδικήματα των Υπουργών, που τελούνται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και όχι αυτά που τελούνται και επ' ευκαιρία αυτών και διώκονται κατά την κοινή νομοθεσία.

Τη διάταξη αυτή, όμως, θα πρέπει να τη δούμε σε συνδυασμό με την πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ για τη συνταγματική καθιέρωση αναλογικότερου εκλογικού συστήματος, στο οποίο η έννοια της απόλυτης πλειοψηφίας του όλου αριθμού των Βουλευτών δεν συμπίπτει με τις ψήφους της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του κόμματος, που ήρθε πρώτο στις εκλογές, καθώς για τον σχηματισμό κυβερνητικής πλειοψηφίας απαιτούνται ευρύτερες διακομματικές συναινέσεις.

Βέβαια, να το πω και αυτό, ότι με τη θεσμοθέτηση του εγκλήματος του ξεπλύματος του «μαύρου» χρήματος πρώτον το 1993, όπως αυτή η νομοθεσία τροποποιήθηκε και το 1995 και το 2008 και αναμορφώθηκε πρόσφατα το 2018, υπήρξε μερική μόνο -επιτρέψτε μου να πω- θεραπεία των παρενεργειών του άρθρου 86 ως προς το σκέλος της σύντομης αποσβεστικής προθεσμίας μόνο για το έγκλημα του ξεπλύματος του «μαύρου» χρήματος, επειδή εξ ορισμού τα σοβαρά εγκλήματα διαφθοράς που διαπράττουν οι Υπουργοί εμπίπτουν τις περισσότερες φορές και στην αντικειμενική υπόσταση του ξεπλύματος του «μαύρου» χρήματος, το οποίο είναι αδίκημα το οποίο τελείται επ' ευκαιρία και όχι κατά την άσκηση των καθηκόντων των Υπουργών και με αυτό τον νόμο ακριβώς και με αυτές τις δυνατότητες παραπέμφθηκαν στη δικαιοσύνη και μάλιστα, φυλακίστηκαν Υπουργοί προηγούμενων κυβερνήσεων.

Η σύντομη αποσβεστική προθεσμία παύει να ισχύει και για τα εγκλήματα που τελούνται κατά την άσκηση των καθηκόντων των μελών της κυβέρνησης, όπου για την παραπομπή του Υπουργού απαιτείται η απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών, η οποία όμως, σύμφωνα με όσα προείπα, αποκτά διαφορετικό περιεχόμενο, ιδωμένη μέσα από την πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ να ισχύσουν αναλογικότερα εκλογικά συστήματα, βάσει συνταγματικής πρόβλεψης, όπου αποκτά και διαφορετικό νόημα, όπως καταλαβαίνετε, η απόλυτη πλειοψηφία του όλου αριθμού των Βουλευτών.

Έρχομαι τώρα στο άρθρο 62. Η βουλευτική ασυλία του

άρθρου 62 του Συντάγματος υπαγορεύεται από την πραγματική ανάγκη να έχει ο Βουλευτής ελευθερία γνώμης, λόγου και έκφρασης γενικά, αλλά και πολιτικής δράσης, προκειμένου απερίσπαστος και χωρίς τον φόβο δίωξης, να ανταποκρίνεται στον δημόσιο ρόλο του.

Από την άλλη, όμως, θα πρέπει ο Βουλευτής να μην καταχράται ούτε τη βουλευτική του θέση ούτε τη βουλευτική του ιδιότητα για να διαπράττει αδικήματα του κοινού ποινικού δικαίου που καμμία σχέση έχουν με την πολιτική του δραστηριότητα και εν γένει με τον δημόσιο ρόλο του και τη δημόσια ιδιότητά του.

Γι' αυτό τον λόγο προτείνεται να αναθεωρηθεί η διάταξη του άρθρου 62 του ισχύοντος Συντάγματος. Η λογική είναι ότι έτσι όπως είναι διατυπωμένη σήμερα γίνεται αντικείμενο καταχρηστικής επίκλησης και καταχρηστικής εφαρμογής. Για παράδειγμα, Βουλευτές που διαπράττουν αδικήματα υπό την επήρεια αλκοόλ ή Βουλευτές που ασκούν παράνομη σωματική βία δεν πρέπει να τυγχάνουν της προστασίας και να μη διώκονται επειδή ακριβώς δεν αίρεται η βουλευτική τους ασυλία.

Προς ποια κατεύθυνση, επομένως, πρέπει να αναθεωρηθεί η διάταξη αυτή; Για αδικήματα που δεν έχουν σχέση με τη βουλευτική τους ιδιότητα ή με τη βουλευτική τους δράση να διώκονται όπως οι απλοί πολίτες, χωρίς δηλαδή να απαιτείται η προηγούμενη άδεια της Βουλής για την άσκηση ποινικής δίωξης, τούτέστιν να λογοδοτούν οι Βουλευτές στα ποινικά δικαστήρια κατ' εφαρμογή των κοινών δικονομικών κανόνων, χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη άδεια της Βουλής, που λαμβάνεται με την πλειοψηφία των παρόντων για την άσκηση της ποινικής δίωξης σε βάρος του Βουλευτή, χωρίς δηλαδή να λαμβάνεται η άδεια της Βουλής για την άρση της ασυλίας του.

Τόσο στο άρθρο 86, όσο και στο άρθρο 62, κύριες και κύριοι συνάδερφοι, θεωρώ πλέον ότι είναι αδιανόητη η διαφωνία για την αναθεώρησή τους προς τη συγκεκριμένη κατεύθυνση, που προτείνεται από την πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ, δεδομένης και της ομόφωνης θέσης της επιστήμης, αλλά και της ευρύτερης κοινωνικής αποδοχής τους, πολλώ δε μάλλον που έχει μεσολαβήσει αυτό που ανέφερα προηγουμένως, δηλαδή η δεκαετία της πτώχευσης και της χρηματοοικονομικής κατάρρευσης της χώρας μας. Αναφέρομαι ειδικότερα στο άρθρο 86.

Τώρα, η Νέα Δημοκρατία αρνείται την εισαγωγή της ερμηνευτικής διάταξης του άρθρου 86 -άκουσα προηγουμένως και τον Εισηγητή σας, τον κ. Πλεύρη- χωρίς να υπάρχει προφανής δικαιολογητικός λόγος, καθώς αποτελεί, κατά την άποψή μου, συνταγματική αταξία η αποδοχή της κατάργησης της σύντομης αποσβεστικής προθεσμίας, χωρίς την ερμηνευτική αυτή διάταξη εφόσον αυτή θα γίνει δεκτική παρερμηνειών. Γι' αυτό, άλλωστε, χρειάζεται και η επεξήγηση αυτή της ερμηνευτικής διάταξης.

Τώρα, όσον αφορά την αναθεώρηση του άρθρου 62 προς την κατεύθυνση, που προτείνεται από τον ΣΥΡΙΖΑ, θεωρώ ότι θα πρέπει να γίνει ομόφωνα δεκτή, απ' όλες τις πτέρυγες, εφ' όσον, εν τοις πράγμασι, υπό το πρίσμα αυτό εξετάζονται η άρση ή όχι της ασυλίας των Βουλευτών -και από την Επιτροπή Κοινοβουλευτικής Δεοντολογίας έχει δημιουργηθεί μία πρακτική, μία δεδομένη κατάσταση- ενώ θα απαλλάξει και τη δικαιοσύνη -και οφείλουμε να το πούμε αυτό- από την υποχρέωση να αιτείται κάθε φορά την άδεια της Βουλής για την άρση της ασυλίας του Βουλευτή για αδικήματα τα οποία καταφανώς δεν έχουν σχέση ούτε με την άσκηση του βουλευτι-

κού έργου ούτε με τη βουλευτική ιδιότητα εν γένει.

Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ (Προεδρεύων της Επιτροπής):

Ευχαριστούμε και εμείς.

Τον λόγο έχει ο Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας κ. Σπυρίδωνας Λάππας.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Κάνω μία παρατήρηση σήμερα. Νομίζω ότι σήμερα η Βουλή πρέπει να είναι πολύ περήφανη για το είδος, την ποιότητα και το επίπεδο του διαλόγου και σκέφτομαι και σαν νομικός ότι όταν είναι συμφύρεται ο πολιτικός με τον νομικό λόγο, καταυγάζεται η έννοια της δημοκρατίας, του διαλόγου, της ελευθερίας της άποψης και, τελικά, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε μία λύση που θα ικανοποιεί όλα τα μέρη, τα οποία συμμετέχουν στη συζήτηση. Και να μη μας ξενίζει ότι μπορεί να υπάρχουν και συγκρούσεις, διότι ξέρετε ότι από την εποχή του Ηράκλειτου «εκ των διαφερόντων καλλίστην αρμονίαν» -από τις διαφορές προκύπτει η αρμονία- αλλά «και τα πάντα κατ' έριν γίνεσθαι», δηλαδή για να φτάσεις σε ένα αποτέλεσμα πρέπει να συγκρουστείς. Χωρίς σύγκρουση δεν παράγεται κανένα αποτέλεσμα, ιδίως τέτοιο που να ικανοποιεί όλα τα μέρη που συγκρούονται, όπως εδώ που συζητάμε. Αυτό είναι το πρώτο.

Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να κάνω και μία δεύτερη παρατήρηση πριν μπω στην ουσία του ζητήματος. Θεωρώ ότι η χθεσινή συζήτηση μαζί με τη σημερινή αποτελούν ένα ενιαίο σύνολο, το οποίο αποτυπώνει μία τεράστια κοινωνική και λαϊκή δυσανεμία για τον τρόπο με τον οποίον η ελληνική Βουλή διαχρονικά αντιμετώπισε και τις δύο διατάξεις που συζητάμε σήμερα.

Δεν είναι τυχαίο ότι ημερίδες, διημερίδες, συνέδρια, συγγράμματα, αποφάσεις των επιτροπών της Βουλής, έχουμε παραδεχτεί και έχουμε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το πολιτικό σύστημα, ειδικά τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, έχει απολέσει ένα πολύ μεγάλο μέρος -αν δεν το έχει απολέσει ολόκληρο- της τιμής και της αξιοπιστίας του. Λένε δε ότι βρίσκεται πλέον στο ναδίρ, παρακάτω δεν υπάρχει.

Άρα, λοιπόν, η χθεσινή συζήτηση και η σημερινή μακάρι να είναι μία ευκαιρία να αποκαθιστά σιγά-σιγά το πολιτικό σύστημα, κερδίζοντας μέρος της χαμένης τιμής και αξιοπιστίας του, γιατί χωρίς τιμή και αξιοπιστία του πολιτικού συστήματος εκ των κομμάτων του οδηγούμαστε σε μία παρέκβαση του δημοκρατικού πολιτεύματος, που γεννά τέρατα. Νομίζω ότι βρισκόμαστε σήμερα σε μια εποχή των τεράτων, αφού το κοινοβουλευτικό μας σύστημα εμφανίζει μία μοναδική εικόνα από τη διαχρονική ανάγνωση της ιστορίας από την ίδρυση του ελληνικού κράτους, όπως ειπώθηκε πριν και από τον κ. Στυλιανίδη και από τον κ. Κατρούγκαλο.

Η τρίτη παρατήρηση είναι η εξής: Μπορεί να λεχθεί ιδίως για το άρθρο 86 με μία σοβαρότητα ότι αποτελεί ένα μέρος του αφηγήματος ή του διαλόγου, σχετικά με την πολιτική διαφθορά; Εγώ θα έλεγα «ναι». Και λέω «ναι». Ο κ. Κατρούγκαλος, βέβαια, το ανέφερε. Βρισκόμαστε σε μία εποχή -και η χώρα μας το έζησε στα χρόνια των μνημονίων και πρέπει να αναστοχαστούμε για τις πολιτικές μας, τις συμπεριφορές μας, τις απόψεις μας, τις πρακτικές μας- όπου εκείνο το μεγάλο ερώτημα, που αναδύθηκε στα χρόνια τα δύσκολα τις τελευταίες δεκαετίες στη χώρα μας -και παγκοσμίως θα έλεγα εγώ- είναι «Τι είναι

η δημοκρατία και πώς κερδίζεται».

Μετά τα μνημόνια, που δεν έχει βγει από την κρίση η χώρα, νομίζω ότι το μεγάλο ερώτημα, που κυριαρχεί είναι τι είναι η δικαιοσύνη και πώς απονέμεται. Και στη δικαιοσύνη εξειδικεύω και λέω «ιδίως η απονομή της ποινικής δικαιοσύνης», γιατί μεγάλοι διανοητές -Τσόμσκι, Χάμπερμας, Καστοριάδης παλιότερα, Μπάουμαν, Ζίζεκ, Στίγκλιτς, Κρούγκμαν- και νομπελίστες στην οικονομία λένε ότι η απόλυτη κυριαρχία στην αγορά του χρηματοπιστωτικού συστήματος δεν εκφράζεται μόνο ως απόλυτη κατίσχυση πάνω στους κανόνες της αγοράς. Δυστυχώς, επηρεάζει και πλευρές της δημοκρατίας, αλλά -ακούστε και έχει πολύ μεγάλη σημασία- επηρεάζει ακόμα και το σύστημα απονομής της δικαιοσύνης και ειδικότερα της ποινικής δικαιοσύνης. Θα τα πούμε αυτά παρακάτω.

Αυτό, λοιπόν, τα λέω σαν πρόλογο. Άρα, είναι μια πολύ καλή ευκαιρία να κοιτάξουμε τον εαυτό μας στον καθρέφτη και να πάρουμε τολμηρές αποφάσεις.

Μιλάμε για δύο εμβληματικά άρθρα, λοιπόν, που έχουν να κάνουν με αυτά που σας είπα πριν, το άρθρο 62 και το άρθρο 86. Θα ήθελα να πω δυο πράγματα για το άρθρο 62. Διατύπωσε ο κ. Λοβέρδος μία ένσταση σχετικά με την πρόταση μας σχετικά με τη λέξη που λέμε. Τι προσθέτουμε; Λέμε «Όσο διαρκεί η βουλευτική περίοδος και για αδικήματα που σχετίζονται άμεσα...» -και θα σας πω τι εννοώ με το «άμεσα»- «...με την άσκηση των καθηκόντων του».

Το «...με την άσκηση των καθηκόντων του» πρέπει να τίθεται πλέον παντού, όπου κάνουμε τέτοιες παρεμβάσεις, γιατί ο νομικός διάλογος κυρίως είναι: «Τι είναι κατά την άσκηση». Για το τι είναι: «επ' ευκαιρία των καθηκόντων» έχουν χυθεί τόνοι μελάνης. Υπάρχουν συγγράμματα καθηγητών πανεπιστημίου. Πολιτικές προσωπικότητες, δικηγόροι σύλλογοι, νομικοί πάσης προελεύσεως και παντός επιπέδου έχουν εκφραστεί και γι' αυτό το πράγμα ακόμα δεν μπορούμε να καταλήξουμε.

Άρα, λοιπόν, το «άμεσα» -και απευθύνομαι στον κ. Τζαβάρα που είναι και νομικός, αλλά και στους νομικούς συναδέλφους- είναι γιατί όταν λέμε «κατά την άσκηση των καθηκόντων άμεσα», εξοστρακίζουμε αμέσως το κατά έμμεσο τρόπο «άσκηση των καθηκόντων» που πάει στο «επ' ευκαιρία». Μπορεί να είναι πλεονασμός στη φράση «κατά την άσκηση των καθηκόντων», το υπερτονίζει όμως και εξοστρακίζει την άλλη πλευρά που θέλουμε να δώσουμε μακριά από τη διάταξη, δηλαδή το «επ' ευκαιρία των καθηκόντων». Αυτό, λοιπόν, είναι το «άμεσα» κατά την άσκηση των καθηκόντων.

Μπορεί να φαίνεται πλεονασμός, γιατί το Σύνταγμα πρέπει να είναι πολύ τυπικό και πολύ «σφιχτό» από νομοτεχνική άποψη, αλλά νομίζω ότι δεν είναι περιττολογία. Είναι θετικό αυτό.

Έχει δίκιο η περιρρέουσα λαϊκή αντίληψη της κοινωνίας, η κοινωνία των πολιτών, που λέει ότι το άρθρο 62 ήταν μια πολύ καλή ευκαιρία το πολιτικό σύστημα να μην κοιτάει ποτέ τον εαυτό του στον καθρέφτη και να αθώνει τον εαυτό του; Έχει βάση; Έχει βάση όχι επειδή είναι αυτή η διάταξη, αλλά γιατί ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόστηκε και η πρακτική του είναι σκανδαλώδης. Το έχουν πει καθηγητές και διαπρεπείς πανεπιστημιακοί, διότι δεν είναι δυνατόν Βουλευτής να είναι κατηγορούμενος για την έκδοση ακάλυπτων επιταγών ή για διάπραξη τροχαίου ατυχήματος ή για αποπλάνηση ανηλίκου και να έρχεται εδώ και να ζητά την άρση ασυλίας ή να αξιώνει ή να περι-

μένει ή να προσδοκά! Είναι αδιανόητο! Καταργεί και αυτό που είπε ο κ. Τζαβάρας. Έχει σχέση αυτό με τη θεσμική εγγύηση; Διότι δεν πάμε πλέον σε ατομική αξίωση του ατόμου του Βουλευτή. Δεν αφορά μόνο τον Βουλευτή! Αφορά το πολιτικό σύστημα. Θέλει θεσμική εγγύηση, έτσι που να μην αφήνει κανέναν να περάσει από τον ιστό της αράχνης. «Μηδέν των αραχνιών διαφέρειν...», έλεγε ο Σόλωνας. Δηλαδή, δεν γίνεται ο μεγαλόσχημος και ο πανίσχυρος να μπορεί να περνά από τον ιστό της αράχνης πολύ εύκολα, έλεγε ο Σόλων, αλλά ο αδύναμος να μην μπορεί να περάσει ούτε από τον ιστό της αράχνης και να συλλαμβάνεται.

Αυτό είναι, λοιπόν, η βάση για την οποία η λαϊκή βούληση, η κοινωνία των πολιτών είναι δύσπιστη και καχύποπτη απέναντί μας, απέναντι συνολικά στο πολιτικό σύστημα. Η πρακτική της, λοιπόν, ήταν.

Νομίζω, λοιπόν, ότι η πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ ως προς το άρθρο 62 επιλύει ικανοποιητικά σε έναν βαθμό το θέμα. Κοιτάξτε, μην ψάχνουμε να βρούμε την απόλυτη δικαίωση και το απόλυτα ορθό. Πριν ο Πρόεδρος κ. Στυλιανίδης έκανε μία αντιπαράθεση μεταξύ του ορθού και του επωφελούς. Το ιδανικό είναι το ορθό να είναι και επωφέλες. Και το επωφέλες όχι εξατομικευμένα, για την κοινή γνώμη, για την κοινωνία των πολιτών, για τους πολίτες, για το σύνολο, για την πλειοψηφία. Είναι αδύνατο για όλους.

Άρα, λοιπόν, η προηγούμενη άδεια της Βουλής καταργείται για όλα τα αδικήματα. Αυτός είναι ο κανόνας. Όταν έχουμε υποψία ότι κατηγορείται ένας Βουλευτής για ένα αδίκημα που έχει λάβει χώρα κατά την άσκηση των καθηκόντων του και έχει πολιτικά χαρακτηριστικά, τότε κατ'εξαίρεση η Βουλή δεν θα αίρει την ασυλία. Αυτό νομίζω ότι είναι βασικό και ικανοποιεί και τη νομική επιστήμη από δογματική άποψη, αλλά επιλύει και τα μεγάλα προβλήματα και τους προβληματισμούς και τις ανησυχίες της κοινωνίας των πολιτών.

Υπήρξαν πολλές φορές στο ελληνικό Κοινοβούλιο πριν το 2015 -εγώ δεν ήμουν Βουλευτής βέβαια τότε- μεγάλες προσωπικότητες της πολιτικής που έχουν εκφραστεί κατά αντίθετο τρόπο. Για παράδειγμα, ακούστε: Το 2006 ο κ. Βενιζέλος είπε στη Βουλή: «Θεωρώ ότι δεν χρειάζεται καμμία αναθεώρηση το άρθρο 62, αλλά ενδεχομένως μία ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 61.». Τότε χρειάζονταν ερμηνευτική δήλωση, σήμερα δεν χρειάζεται ερμηνευτική δήλωση. Βλέπετε τις μεγάλες αντιφάσεις της πολιτικής και των πολιτικών που διώχνουν μακριά τον πολίτη, όχι μόνο από την κάλπη -βλέπετε τα ιλιγγιώδη και αβυσσαλέα ποσοστά αποχής των εκλογών-, αλλά και μακριά από την Πολιτική -με κεφαλαία γράμματα το «Π»- και τους πολιτικούς.

Να, λοιπόν, τότε ήταν αναγκαία η ερμηνευτική δήλωση το 2006. Σήμερα δεν είναι. Το είπε και ο εκπρόσωπος, ο γενικός εισηγητής. Μετά τον κ. Βενιζέλο παίρνει τον λόγο ο κ. Πάγκαλος και λέει: «Δεν υπάρχει κανένας λόγος...» -το 2006 αυτά!- «...να δημιουργήσουμε συνθήκες που θα κάνουν προβληματική την άσκηση του λειτουργήματος». Αυτό ήταν το ζητούμενο ή να αναιρέσουμε την πρακτική που οδηγούσε σε απίστευτες καταστάσεις; Σας είπα πριν μερικά παραδείγματα.

Είχαμε Βουλευτή του ελληνικού Κοινοβουλίου που δεν ήρθε η ασυλία του για ανθρωποκτονία την ώρα που γλεντούσε το βράδυ με μία ερωμένη του εκτός γάμου. Αυτό δεν μας ενδιαφέρει, βέβαια, γιατί είναι προσωπικό το

θέμα. Είχε σχέση με τα υπουργικά του καθήκοντα; Ο εκδότης πολλών μπλοκ ακάλυπτων επιταγών συνδέεται καθ'οιονδήποτε τρόπο με την άσκηση των βουλευτικών του καθηκόντων; Βλέπετε ότι οι ακραίες περιπτώσεις είναι αυτές, που κεντρίζουν το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης και τη σκανδαλίζουν αφόρητα. Έχουμε, λοιπόν, σοβαρές ευθύνες ως πολιτικό σύστημα και ως κόμματα, αλλά και ατομικά ο καθένας μέσα στο κόμμα που ανήκει. Άρα, λοιπόν, να είμαστε πιο τολμηροί.

Ας δούμε, λοιπόν, γιατί πλέον όλα τα κόμματα αναστοχάζονται και λένε ότι δεν μπορεί να πάει άλλο έτσι αυτή η διάταξη. Ακούστε -όχι τώρα, αλλά το 2007- δύο καθηγητές πανεπιστημίου της νομικής επιστήμης. Αναφέρω ενδεικτικά τον έναν για να γραφτεί στα πρακτικά. Μιχάλης Σταθόπουλος: «Σε ταραχώδεις περιόδους της ιστορίας -αυτό είναι περίπου ένας πρόλογος που συμπίπτει, σχεδόν ταυτίζεται, με την άποψη του Προέδρου κ. Στυλιανίδη- όπου επικρατούσε φανατισμός, είχε κάποια δικαιολογία ο θεσμός της βουλευτικής ασυλίας. Τα πολιτικά πάθη οδηγούσαν ή υπήρχε κίνδυνος να οδηγήσουν σε αστήρικτες ποινικές διώξεις Βουλευτών, με σκοπό την εξουδετέρωσή τους από τον πολιτικό αντίπαλο για μεγάλο χρονικό διάστημα έως ότου δηλαδή αποφανθεί η δικαιοσύνη. Άλλος αποτελεσματικός τρόπος άμυνας τότε δεν υπήρχε. Αν δεχτούμε, όμως, ότι τα πολιτικά μας ήθη έχουν προσδεύσει και ότι στο σημερινό κράτος δικαίου υπάρχει τρόπος προστασίας από αστήρικτες διώξεις, δεν έχει πλέον νόημα η διατήρηση γενικής -με του αντικειμένου που υπάρχει δηλαδή- βουλευτικής ασυλίας».

Και διαπιστώνει ότι είναι γνωστό πως η διάταξη αυτή και η διαδικασία που τηρούνταν, λέει ο καθηγητής, η διαδικασία δηλαδή της Βουλής για τη δίωξη, δεν σήμαινε τελικά το ακαταδίωκτο ως εξαίρεση, αλλά ως κανόνα. Και αυτό είναι κάτι που, πραγματικά, γράφεται με μελανά γράμματα εις βάρος του πολιτικού συστήματος.

Την ίδια περίοδο, το 2006 ο Σταύρος Τσακουράκης λέει τα εξής: «Η μακρόχρονη πρακτική της ελληνικής Βουλής να παρέχει ασυλία στα μέλη για να αποφύγουν οποιαδήποτε ποινική δίωξη αποτελεί θεσμικό σκάνδαλο για τη δημοκρατία μας». Αείμνηστος, έχει αποδημήσει ήδη, μεγάλη προσωπικότητα του Συνταγματικού Δικαίου. «Η βουλευτική ασυλία αποσκοπεί...» -μιλούσε για θεσμικό σκάνδαλο, κρατήστε το αυτό- «...στην Ελλάδα, όμως, με αγαστή διακομματική ευρηματικότητα...» -εδώ είναι αυτή η διακομματική ευρηματικότητα, που δυστυχώς όλοι θα πάρουμε την ευθύνη για όσα καταγράφονται στις μετρήσεις της κοινής γνώμης σε σχέση με το θέμα της ασυλίας- «...και κατά παράβαση του Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας μέχρι και την έκδοση ακάλυπτων επιταγών». Το έλεγε το 2006.

Θα πρέπει να γυρίσει κανείς σε αριστοκρατικά καθεστώτα για να βρει μια τόσο απροκάλυπτη πρακτική που εξαιρεί κάποιους από την εφαρμογή των νόμων. Και τον Σταθόπουλο, αλλά και τον Τσακουράκη δεν θα τους κατηγορούσε κανείς ότι ανήκαν στους ακραίους από πολιτική, αλλά και νομική άποψη ανθρώπους και προσωπικότητες.

Σε όλες τις πολιτισμένες χώρες υπάρχει ο θεσμός της βουλευτικής ασυλίας. Υπάρχει πράγματι. Σε καμμία όμως

δεν εφαρμόζεται, όπως εδώ. Σε όλες τις πολιτισμένες χώρες ο κανόνας και το αυτονόητο είναι να δίνεται άδεια αμέσως για δώξη. Και εκτός από σπάνιες περιπτώσεις, όταν είναι πρόδηλο ότι αυτή σχετίζεται με τα κοινοβουλευτικά καθήκοντα του Βουλευτή.

Με αυτό ακριβώς, που λέμε τώρα θα μπορούσε κανείς να πει ότι έτσι αυτομάτως, με έναν αυτόματο λογικό συνειρμό, ικανοποιείται η άποψη του ΜέΡΑ25. Δεν είναι, όμως, έτσι. Νομίζω ότι έτσι που διατυπώνεται η διάταξη προστατεύει και το κύρος και την ελευθερία της γνώμης και την προσωπικότητα του Βουλευτή, αλλά ικανοποιεί και μια αξίωση της κοινωνίας συλλογικά και του πολιτικού συστήματος, να είναι αξιόπιστο και να έχει την τιμή του.

Ας μην αναφέρω τι είπε το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο. Αναφέρθηκαν από όλους, οπότε τα παραβλέπω.

Πάμε στην άποψη ενός ανθρώπου, που δεν θα κατηγορηθεί ποτέ ότι ανήκε σε κόμμα πέραν του κέντρου. Θα σας πω τι λέει και μετά θα σας πω το όνομά του. «Αποτελεί κοινό μυστικό ότι αποτελεί κανόνα στην ελληνική κοινοβουλευτική πρακτική να μην αίρεται η βουλευτική ασυλία και να ισχύει παντάπασιν το ακαταδίωκτο των Βουλευτών για οποιαδήποτε αξιόποινη πράξη τυχόν ετέλεσαν, ακόμα και αν είναι εντελώς άσχετη προς τα βουλευτικά πολιτικά καθήκοντα και προς την αποστολή τους». Βλέπετε ότι ο χρόνος είναι αδυσώπητος, οπότε ας μην το διαβάσω ολόκληρο. Είναι ο Μακρυδημήτρης Αντώνης, καθηγητής του ΕΚΠΑ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Είναι εκλεκτός καθ' όλα.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Και λέει ότι φυσικά πρέπει ν' αλλάξει. Λάβρος εναντίον της διάταξης αυτής, έτσι όπως υπάρχει. Προτείνει απλώς την αντιστροφή του τεκμηρίου. Αυτό το 2001, παρακαλώ! Δεν μιλάμε για το 2019, μιλάμε για το 2001! Και επικαλούνταν μάλιστα τον Μαξ Βέμπερ και έλεγε «αν ο Βουλευτής δεν αισθανθεί αυτή την ηθική της υπευθυνότητας και αυτό που επιβάλλει αυτή...» και ανέφερε διάφορα παραδείγματα, όπως Γαλλία, Ιταλία, Μεγάλη Βρετανία, Γερμανία –με τον νόμο της Βόννης-, την Ολλανδία που από το 1884 έχει αποσυνδέσει πλήρως το ζήτημα από τη Βουλή. Δεν υπάρχει καμμία βουλευτική ασυλία.

Επίσης, αναφέρεται στα «Ηθικά Νικομάχεια» του Αριστοτέλη, ότι η δικαιοσύνη, που αποτελεί την κορωνίδα, είναι η μεσότητα ανάμεσα στην υπερβολή και την εξάλειψη. Τα ξέρει αυτό ο κ. Τζάβαρας. Και φοβάται ότι όσον αφορά τη διατήρηση μιας τέτοιας διάταξης, πολλοί θα λένε αυτό που έλεγε ο George Orwell «μπορεί να είναι όλοι ίσοι, όμως κάποιος πρέπει να είναι και περισσότερο ίσος από τους άλλους».

Νομίζω ότι δεν υπάρχει καμμία αμφιβολία σε καμμία από τις πτέρυγες της Βουλής ότι το άρθρο 62 πρέπει να λάβει μία άλλη μορφή, που να ικανοποιεί αυτά τα κριτήρια που είπαμε.

Πάμε τώρα στο άρθρο 86. Νομίζω ότι είναι το αγκάθι και η πληγή στο μάτι του πολιτικού συστήματος εδώ και χρόνια. Ανέφερε η κυρία συνάδελφος από το ΜέΡΑ25 μία σφυγμομέτρηση, που έκανε η «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» παλαιότερα, όπου το 82% των Ελλήνων πολιτών όλων των κατηγοριών -απευθυνόταν σε επιστήμονες, σε νομικούς, σε πολίτες, σε εργαζόμενους- είπε ότι το άρθρο 86 είναι κάτι το οποίο αποτελεί προσβολή για την αρχή της ισότητας απέναντι στον ποινικό νόμο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της

Πλειοψηφίας): Η ισότητα είναι αναλογική όμως.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Συμφωνούμε απολύτως, κύριε Τζάβαρα. Άλλωστε αυτό έχει κριθεί. Η ισότητα δεν είναι οριζόντια, έχει αναλογικό χαρακτήρα, γι' αυτό συνδυάζεται με το άρθρο 25 παράγραφος 1 της αρχής της αναλογικότητας.

Της σφυγμομέτρησης αυτής του 82% των πολιτών, κύριε Πρόεδρε, έκανε χρήση σε μία αποστροφή του λόγου του ο Χάρης Καστανίδης, Υπουργός Δικαιοσύνης τότε -όταν ψηφίζοταν ο εκτελεστικός νόμος 3126 το 2003- και είπε: «Πρέπει να δούμε τη διάταξη του άρθρου 86 και αποτελεί...», λέει, «...η τροποποίησή του πάνδημο αίτημα». Δεν είναι εδώ ο Χάρης Καστανίδης να του δώσω τα εύσημα, αλλά το λέω δημοσίως.

Παράλληλα, έλεγε, αναγνωρίζει και τον συνταγματικό σκόπελο που υπάρχει για το θέμα της δίωξης των Υπουργών και πως είναι η διάταξη του άρθρου 3 παράγραφος 86. Και ήταν ο λόγος που είχε εκφωνήσει στην Ολομέλεια της Βουλής, όπως σας είπα, γι' αυτό τον νόμο.

Για την τροποποίηση του άρθρου 86, κύριε Πρόεδρε, ένας θεσμός της ίδιας της ελληνικής πολιτείας, η Γενική Γραμματεία Καταπολέμησης κατά της Διαφθοράς, κατ' εντολή που πήρε από την GRECO και από την υπηρεσία του ΟΗΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς -δηλαδή υπερεθνικά όργανα των οποίων οι αποφάσεις έχουν και εθνική υποχρέωση, δηλαδή και το Ενωσιακό και το Διεθνές Δίκαιο έχει υπερεθνικό χαρακτήρα, σύμφωνα με το άρθρο 28, που είναι υποχρεωτικό για το εγχώριο δίκαιο- είχε κάνει δύο συστάσεις. Προσέξτε το πάρα πολύ καλά.

Το ένα το υλοποιούμε σήμερα. Λέει: Δύο πράγματα πρέπει να κάνουμε. Την κατάργηση της δυνατότητας του Κοινοβουλίου να ανακαλεί με απόφασή του την ποινική δίωξη των μελών της κυβέρνησης. Δεν το κάνουμε σήμερα και το κρατάω σαν σκέψη.

Δεν μπορεί μία Βουλή με κάποια πολιτική συγκυρία, με κάποια δεδομένα, με κάποια δικογραφία, να αποφασίζει για τη δίωξη του Υπουργού και να αλλάζει μία κυβέρνηση ή να αλλάζουν οι πλειοψηφίες και να έρχεται ένα άλλο Κοινοβούλιο να ανακαλεί ή να αναστέλλει την άρση ποινικής δίωξης που αποφάσισε η προηγούμενη Βουλή. Αυτό λέει ότι είναι απαράδεκτο και δεν μπορεί να υφίσταται ούτε δογματικά ούτε πολιτικά. Και μας δίνει την εντολή να το αλλάξουμε. Δεν το αλλάζουμε και το κρατώ ως επιφύλαξη κυρίως ως νομικός. Νομίζω ότι είναι μία ατυχής στιγμή που δεν το αλλάζουμε. Και αλλάζουμε, βέβαια, το ειδικό καθεστώς της παραγραφής του άρθρου 86.

Θα μπορούσα να πω πάρα πολλά σε αυτά, αλλά κρατώ μόνο ένα πράγμα, κύριε Πρόεδρε, και θα απαντήσω και στον κ. Πλεύρη, για τη δωροδοκία, σύμφωνα με το άρθρο 86.

Έχει χυθεί τόση μελάνη για το θέμα της δωροδοκίας αν είναι κατά την άσκηση ή επ' ευκαιρία των καθηκόντων. Και έχω να πω κάτι δημόσια στη Βουλή, κάτι που είπαμε και είπα και ως ο άνθρωπος, που έγραψε το κεφάλαιο του πορίσματος για το σκάνδαλο της «NOVARTIS», σχετικά με την αρμοδιότητα της Βουλής και σχετικά με το αδίκημα της δωροδοκίας.

Η δωροδοκία δεν μπορεί να είναι ποτέ μα, ποτέ μέσα στο πλαίσιο των καθηκόντων του Υπουργού. Δεν είναι δυνατόν να λέμε ότι αν ο Υπουργός είναι με τη γίδα στην πλάτη, ξέρετε αυτό είναι ένα αδίκημα που εντάσσεται στα υπουργικά καθήκοντα. Είναι δυνατόν; Προκαλούμε την

κοινή γνώμη, προκαλούμε την κοινωνία των πολιτών και προκαλούμε και τη δογματική της νομικής επιστήμης. Δεν είναι δυνατόν.

Αναφέρω τέσσερα ονόματα. Ποιοι το λένε αυτό για τη δωροδοκία, που είναι μέσα στο πλαίσιο της συζήτησης που γίνεται για την κατάργηση του άρθρου 3 του άρθρου 86;

Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Προκόπης Παυλόπουλος ως καθηγητής Πανεπιστημίου -φοβερό άρθρο- εντέλλεται στην ελληνική πολιτεία άμεσα να πει και προς τα δικαστήρια ότι η δωροδοκία δεν μπορεί καθ' οιονδήποτε τρόπο να εντάσσεται στην άσκηση των καθηκόντων των υπουργών.

(Στο σημείο αυτό την Έδρα της Επιτροπής καταλαμβάνει ο Πρόεδρος αυτής κ. **ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ**)

Ο ίδιος ο κ. Βενιζέλος σε μία συνέντευξη στην «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» 31 Απριλίου 2011 έλεγε ότι για τα άθλια φαινόμενα της δωροδοκίας ή της διακίνησης μαύρου χρήματος, δεν παρεμποδίζεται η ποινική αντιμετώπισή του από το άρθρο 86, ισχυριζόμενος ότι η διάταξη, όπως υφίσταται, περιλαμβάνει μέσα ως αδίκημα, εκτός της άσκησης των υπουργικών καθηκόντων, και τη δωροδοκία.

Λάμπρος Μαργαρίτης. Αυτός και η Συμεωνίδου, που είναι οι διάδοχοι του Μανωλιδάκη. De lege ferenda, πρέπει να οδηγηθεί η ελληνική δικαιοσύνη οπωσδήποτε στη μη αποδοχή της άποψης που θέλει τη δωροδοκία να ανάγεται στα υπουργικά καθήκοντα. De lege lata δεν μπορεί, θέλει τροποποίηση της διάταξης.

Νομίζω, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι η κορωνίδα, εκείνο που αποτελεί ένα υπέροχο υπερόπλο πραγματικά για τους νομικούς και κοσμεί τη νομική επιστήμη και την καθηγεσία είναι το έργο της Συμεωνίδου-Καστανίδου, καθηγήτριας στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, με το περίφημο βιβλίο της «Η Ποινική Ευθύνη των Υπουργών», όπου όλο το έργο της αναφέρεται στο αν η δωροδοκία ανάγεται στα υπουργικά καθήκοντα ή όχι. Και καταλήγει ότι δεν υπάγεται με μια πλειάδα νομικών σκέψεων και παραπομπών και στη νομολογία. Είχαμε ποτέ δικαστή ανώτερο ή ανώτατο που να είναι υπέρ της άποψης; Ήταν η μειοψηφία στην υπόθεση Παπακωνσταντίνου, ο Αθανάσιος Κουτρουμάνος, που είναι σήμερα Πρόεδρος του ΕΣΡ, που αν διαβάσετε τη μειοψηφία του -1 προς 14- λέει ότι ...

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ποιον είπατε, κύριε Λάππα;

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Είπε αυτό που είπε η ολομέλεια των προέδρων του Δικηγορικού Συλλόγου της Ελλάδας τότε, ότι δηλαδή δεν μπορεί να ισχύει, έτσι όπως είναι το άρθρο 86. Και ακόμα κι αν ισχύει, συγκρούεται ως αναθεωρητέα διάταξη με μη αναθεωρητέα άρθρα, όπως είναι τα ατομικά δικαιώματα και ιδίως η διάταξη του άρθρου 4, που είναι η ισότητα ενώπιον των νόμων.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κύριε Λάππα, με συγχωρείτε, μπορώ να σας διακόψω;

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Βεβαίως, κύριε Πρόεδρε.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ο κ. Μαύρος ήταν το 2011 στην απόφαση 1, στο βούλευμα του δικαστικού συμβουλίου, το άρθρο 86 παράγραφος 4, που είπε ότι η δωροδοκία υπουργού αναγκάως συνάπτεται με την εκτέλεση των καθηκόντων του.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Μέλος του δικαστηρίου λέτε;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ναι.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Εγώ λέω τον κ. Κουτρουμάνο, που είναι μειοψηφία αυτού του συμβουλίου.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Μάλιστα.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Το έχω μπροστά μου και σε παράγραφο.

Θα κλείσω με το εξής: Αυτή η συζήτηση είναι συζήτηση για το τι είναι πολιτική, τι είναι πολιτικός; Αν είναι συζήτηση αυτό, θα ήθελα να σας πω -και αυτό θα το πω για τον κ. Τζαβάρα- ότι ο Μαξ Βέμπερ σε μία ωραία διάλεξη που έδωσε το 1919 στους φοιτητές του Πανεπιστημίου του Μονάχου είπε για την πολιτική ως κάλεσμα και ως επάγγελμα. Αναφέρει, λοιπόν: Τι είδους άνθρωπος πρέπει να είναι κανείς για να του επιτραπεί να βάλει το χέρι του στις ακτίνες του τροχού της ιστορίας; Να είναι πολιτικός, δηλαδή. Τρεις -λέει- πρέπει να είναι οι ιδιότητες: το πάθος, το αίσθημα ευθύνης και το μέτρο. Και αναλύει άπειρες σελίδες για το τι είναι, κυρίως, το αίσθημα ευθύνης και το μέτρο. Και καταλήγει: Στο πεδίο της πολιτικής υπάρχουν μονάχα δύο θανάσιμα αμαρτήματα. Η υποκειμενικότητα και η ανευθυνότητα.

Και σε αυτά τα ερωτήματα που έθεσε ο Βέμπερ, νομίζω ότι το μεγαλύτερο ερώτημα, που προκύπτει σήμερα από αυτή την ολομέλεια, από αυτή την υπέροχη σημερινή μέρα, που είναι πραγματικά ακαδημία καλλιέργειας της νομικής και πολιτικής επιστήμης, είναι τι είναι τελικά δικαιοσύνη. Και για τον κ. Τζαβάρα του αφιερώνω έναν λάτρη δικό του, κορυφαία προσωπικότητα όλων των εποχών, τον Χανς Κέλσεν, ο οποίος έλεγε «Μα, τι είναι δικαιοσύνη; Κανένα άλλο ερώτημα δεν έχει συζητηθεί με τόσο πάθος. Για κανένα άλλο ερώτημα δεν έχει χυθεί τόσο πολύτιμο αίμα, τόσο πικρά δάκρυα, κανένα άλλο ερώτημα δεν έχει στοχαστεί τόσο βαθιά και πιο φωτεινά πνεύματα από τον Πλάτωνα μέχρι τον Καντ. Και όμως, το ερώτημα αυτό παραμένει μέχρι σήμερα αναπάντητο. Ίσως, γιατί είναι ένα από εκείνα τα ερωτήματα για τα οποία λέγεται με μια στάση στοχαστικής παραίτησης, πως ο άνθρωπος δεν θα βρει ποτέ μια οριστική απάντηση. Μπορεί, όμως, να προσπαθεί διαρκώς για να δώσει καλύτερες απαντήσεις...». Μακάρι, η σημερινή συζήτηση να τείνει προς το να δίνει πάντοτε καλύτερες απαντήσεις!

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα του ΣΥΡΙΖΑ)

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ο κ. Λοβέρδος έχει ζητήσει τον λόγο για ένα λεπτό και μετά θα συνεχίσουμε με τον κ. Καμίνη.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Θεωρώ, κύριε Πρόεδρε, τη χθεσινή και τη σημερινή ημέρα ιδιαίτερα χρήσιμες γι' αυτό που εν τέλει θα διαμορφώσουμε ως πρόταση στην Ολομέλεια.

Όμως, κύριε Πρόεδρε, θέλω να κάνω μία διευκρίνιση με απόλυτη ευγένεια προς τους συναδέλφους με τους οποίους είχαμε μια συζήτηση το πρωί, την οποία θέλω και εσείς να ακούσετε εν όψει της πρότασης που θα εισάγουμε στην Ολομέλεια δι' υμών και για την οποία έχετε και ευθύνη. Όλοι εσάς θα κοιτάνε αν κάτι δεν πάει καλά.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Την αναλαμβάνω, κύριε συνάδελφε. Το καλό είναι ότι δεν τη διαμορφώνω μόνος μου.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Εγώ θέλω να βοηθήσω.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ευχαριστώ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Όπως συζητήσαμε μετά την πρόταση του κ. Τζαβάρα, και αναφέρω τον κ. Τζαβάρα, γιατί εκφράζει την πλειοψηφία, άρα εξαρτάται από τη βούλησή τους η τελική μας ψηφοφορία προς την Ολομέλεια...

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Ποια πρόταση; Για την παραγραφή;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Αναφέρομαι ειδικά στο άρθρο 86 παράγραφος 3. Οι συνάδελφοι του ΣΥΡΙΖΑ θα τα μεταφέρουν και στον κ. Κατρούγκαλο, αλλά θα του τηλεφωνήσω και εγώ.

Εάν απαλειφθεί το εδάφιο 5 του άρθρου 86, σχετικά με την αποσβεστική προθεσμία, είναι πάρα πολύ σοβαρή η συζήτηση περί του ποιος αναλαμβάνει την αρμοδιότητα να καθορίσει ποιες θα είναι οι σχετικές ρυθμίσεις από τούδε και στο εξής.

Ο Κανονισμός της Βουλής που ακούστηκε εδώ είναι κανονιστικό κείμενο άσχετο προς το θέμα μας.

Η μόνη εξουσιοδότηση που έχει το άρθρο 86 προς τον κοινό νομοθέτη παρέχεται από την παράγραφο 1. Άρα, πρέπει όλοι οι εισηγητές να την επικαλεστούμε. Πρέπει να επικαλεστούμε δηλαδή ότι απαλειφομένου του εδαφίου 5, η εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση θεμάτων σχετικών είναι αυτή η οποία παρέχεται στο 86 παράγραφος 1. Εκεί βρίσκεται, λοιπόν, η εξουσιοδότηση προς τον κοινό νομοθέτη.

Δεύτερον, πρέπει να γίνουν ορισμένες διευκρινίσεις από τους γενικούς εισηγητές. Και γιατί λέω μόνο από τους γενικούς εισηγητές; Γιατί από αυτούς προκύπτει τεκμήριο πλειοψηφίας.

Πρέπει να γίνει μια διευκρίνιση περί του τι ακριβώς συνιστά η αποσβεστική προθεσμία. Κατά την επιστημονική μου άποψη, η αποσβεστική προθεσμία είναι οιονεί παραγραφή και η παραγραφή σε καμμία περίπτωση δεν είναι διάταξη δικονομικού δικαίου. Είναι διάταξη ουσιαστικού ποινικού δικαίου κατά τη θεωρία και τη νομολογία αιώνων.

Η ιδιαιτερότητα ότι η αποσβεστική προθεσμία είναι κοινοβουλευτικός θεσμός δεν αλλοιώνει τον χαρακτήρα της. Δεν είναι η παραγραφή του Ποινικού Κώδικα καταφανώς, αλλά είναι μια μορφή παραγραφής. Είναι μια οιονεί παραγραφή.

Θέλω, ζητώ και παρακαλώ τους γενικούς εισηγητές είτε στη δευτερολογία τους είτε καλύτερα πηγαίνοντας προς το τέλος και πριν την ψηφοφορία αυτά τα θέματα να τα διευκρινίσουμε, κύριε Πρόεδρε, διότι από τη δική μας διευκρίνιση θα κριθούν και οι επιλογές που πρέπει να γίνουν στη συνέχεια, αφού αναθεωρηθεί το Σύνταγμα.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Έχετε πρόταση;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Κλείνω με το εξής. Ο Κανονισμός της Βουλής δεν συζητείται, δεν υπάρχει ως κανονιστική διαδικασία ρύθμισης του κενού, που θα μείνει με την απάλειψη του εδαφίου 5 του άρθρου 86. Υπάρχουν, όμως, δύο άλλες εκδοχές.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Να ρωτήσω κάτι, που ίσως βοηθήσει;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινή-

ματος Αλλαγής): Αφήστε με να το πω, κύριε Πρόεδρε, γιατί θα το ξεχάσω.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Συνεχίστε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Υπάρχουν, όμως, δύο εκδοχές. Η μια εκδοχή είναι ο κοινός νομοθέτης να μην κάνει τίποτα επ' αυτού και άρα, να ακυρωθεί η έννοια της αποσβεστικής προθεσμίας και για όλα τα αδικήματα να τρέχει κανονικά η κοινή παραγραφή, όπως την ξέρουμε από το ουσιαστικό ποινικό δίκαιο. Άρα η Βουλή να μπορεί να κινήσει διαδικασία ποινικής προκαταρκτικής εξέτασης στα όρια της κοινής παραγραφής. Η δεύτερη είναι να παρέμβει ο νομοθέτης βάσει της εξουσιοδότησεως της παραγράφου 1 του άρθρου 86 και να ορίσει όσα προκύπτουν ως βούλησή τους.

Θα μου πείτε -γιατί ακούστηκε και αυτό, το άκουσα από κάποια πλευρά εδώ της Βουλής- μπορεί ο κοινός νομοθέτης να κάνει τέτοια παρέμβαση για θέμα που αφορά τη Βουλή; Βεβαίως! Πώς μπορούσε, άλλωστε, με το διάταγμα 802 του 1971;

Εάν υπάρχει εξουσιοδότηση, σαφώς και μπορεί. Ας θεωρήσουμε, λοιπόν, για να καλυφθεί και αυτό το δεδομένο, ως εξουσιοδότηση την παράγραφο 1 του άρθρου 86.

Αυτά ήθελα να πω.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Πριν δώσω τον λόγο στον κ. Τζαβάρα, εγώ θα ήθελα να σας προτείνω, πρώτον, να αναλογιστούμε τι ίσχυε πριν μπει στο Σύνταγμα, που νομίζω ότι το υπαινιχθήκατε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Το 802.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Δηλαδή, ο κοινός νομοθέτης το ρύθμιζε. Άρα, τότε γιατί δεν είχε αντισυνταγματικότητα;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Δεν είπα εγώ ότι δεν ήταν συνταγματικό. Είπα ότι πρέπει να το διευκρινίσουμε, για να αποφεύγονται παρεξηγήσεις.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ωραία. Το βάζω προς προβληματισμό.

Δεύτερον, επειδή κάνατε μια πολύ ουσιαστική πρόταση, η οποία έχει την αξία της. Θα διευκολύνετε το Προεδρείο, για να μπορέσει και το Προεδρείο να σας βοηθήσει, εάν οι εισηγητές των ομάδων μπορούσατε να αποσαφηνίσετε το λεκτικό επί του κειμένου που προτείνουμε στο συγκεκριμένο σημείο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Κύριε Πρόεδρε, κοιτάξτε, επειδή μου το είπε ο κ. Καμίνης, που τον παρακαλέσατε να ετοιμαστούμε, προτείνω να κάνετε το εξής. Το λέω όχι ως συμβουλή, αλλά ως πρόταση. Την Τρίτη που θα ξαναέρθουμε, να δώσετε μια δυνατότητα στους γενικούς εισηγητές...

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Υπάρχει μια πρόταση.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Δώστε τη δυνατότητα να συναντηθούμε εκτός συνεδρίασης της επιτροπής, για να δούμε τι μπορεί να συνεισφέρει ο καθένας.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Πολύ ωραία. Πριν ξεκινήσουμε την Τρίτη, θα επανέλθετε οι εισηγητές με μια πρόταση κειμένου.

Ορίστε, κύριε Τζαβάρα, έχετε τον λόγο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Πριν φύγει ο κ. Κατρούγκαλος, είχαμε μια μικρή συζήτηση και πράγματι γι' αυτό το οποίο είπε τώρα ο κ. Λοβέρδος έχουμε ήδη λάβει πρόνοια να το συμπεριλάβουμε σ' έναν σχεδιασμό για μια συνάντηση που θα κάναμε οι εισηγητές τη Δευτέρα. Εκεί, λοιπόν, θα θέσουμε αυτά τα θέματα.

Είναι πολύ ενδιαφέρον και το ζήτημα, που έθεσε ο κ. Λοβέρδος. Πράγματι, είναι αποσαφηνισμένο τι είναι η αποσβεστική προθεσμία. Η αποσβεστική προθεσμία είναι η προθεσμία εντός της οποίας πρέπει να ασκηθεί ένα δικαίωμα, διαφορετικά υπάρχει έκπτωση από του δικαιώματος. Όμως, εγώ δεν είμαι υπέρ της ευκολίας -και συμφωνώ με τον κ. Λοβέρδο- ότι κάποια πράγματα πρέπει να τα βλέπουμε σε βάθος και να είμαστε σε θέση να επανερχόμαστε, παρά την εκ πρώτης όψεως ευκολία με την οποία μας δίδεται η δυνατότητα να τα προσεγγίσουμε.

Θεωρώ, λοιπόν, ότι υπάρχουν ζητήματα τα οποία πρέπει να αποσαφηνιστούν. Και επειδή μιλάμε για τη διάπλαση κάποιων συγκεκριμένων διατάξεων που ασκούν μεγάλη επιρροή, όχι μόνο σ' αυτό που θα γίνει στο μέλλον, αλλά κυρίως ασκούν μεγάλη επιρροή και στην κοινή γνώμη και στους πολίτες, που περιμένουν από εμάς μια υπεύθυνη στάση σ' αυτά τα ζητήματα, χωρίς να υποχωρούμε σε κραυγές και υστερικές, εν πάση περιπτώσει, αναφωνήσεις κάποιων, που νομίζουν ότι θα καταλυθεί υπέρ των πάντων το πολιτικό στερέωμα, εάν δώσουμε τη δυνατότητα στον οποιονδήποτε να πολεμά τον οποιονδήποτε επί ίσους όρους.

Αυτό που θέλω να πω είναι αυτό, που είπα προηγουμένως, όταν μιλούσε ο εκλεκτός συνάδελφος κ. Λάμπας. Αυτό που λέγεται ισότητα με βάση τη διάταξη του άρθρου 25 του Συντάγματος είναι και εφαρμόζεται ως αναλογική ισότητα. Δηλαδή, η ισοπεδωτική ισότητα δεν εντάσσεται στο κράτος δικαίου και είναι πολύ εύκολο, βέβαια, να παίρνουμε από την αγορά διάφορες βαρύγδουπες εκφράσεις και να τις φέρνουμε στη Βουλή, για να παριστάνουμε ότι δήθεν είμαστε υπέρμαχοι μιας ισότητας, αλλά αυτή η ισότητα μέσα στη Βουλή και μέσα στη δημοκρατία θα πρέπει να προσλαμβάνει το μέτρο, που το ίδιο το Σύνταγμα επιβάλλει: αναλογική ισότητα.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Τώρα, στο πλαίσιο της ισότητας, την οποία καταπατώ, γιατί την στερώ από τον κ. Καμίνη ως δικαίωμα, θα δώσω τον λόγο στον κ. Μπούγα για μια σύντομη παρέμβαση.

Ορίστε, κύριε Μπούγα, έχετε τον λόγο. Παρακαλώ να είστε σύντομος.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΓΑΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε. Θα είμαι πολύ σύντομος και ας με συγχωρέσει και ο κ. Καμίνης.

Ήθελα να πω το εξής. Επειδή μιλάμε για ποινική ευθύνη των Υπουργών, νομίζω ότι παρέλκει να κάνουμε λόγο για αποσβεστική προθεσμία και για παραγραφή, διότι σε συνέχεια των όσων ανέφερε ο κ. Τζαβάρας, ότι δηλαδή η αποσβεστική προθεσμία αφορά δικαίωμα που εάν μέσα στον χρόνο που προβλέπεται δεν κάνεις χρήση εκπίπτει, θα πρέπει να σας πω και το εξής. Από την αποσβεστική προθεσμία δεν μπορεί να παραιτηθεί κανείς, από την παραγραφή όμως μπορεί να παραιτηθεί. Αυτό, όμως, δεν ισχύει στο ποινικό δίκαιο.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της

Πλειοψηφίας): Στο ιδιωτικό.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΓΑΣ: Διότι στο ποινικό δίκαιο δεν μπορεί να παραιτηθεί ο κατηγορούμενος ούτε από την παραγραφή. Ως εκ τούτου, νομίζω ότι δημιουργούμε πρόσθετες δυσκολίες, εάν βάζουμε όρους χωρίς να υπάρχει ουσιαστικός λόγος. Μόνο περί παραγραφής μπορεί να γίνεται λόγος εν προκειμένω, εκτός εάν κανείς με ευρεία και διασταλτική ερμηνεία της παραγράφου 5 του τελευταίου εδαφίου θεωρήσει πως έχουμε δυνατότητα παραίτησης από την παραγραφή για τις περιπτώσεις που διαλαμβάνει η διάταξη της παραγράφου 5.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Το 86 παράγραφος 5.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΓΑΣ: Ακριβώς.

Κατά τα λοιπά, μπορούμε να κάνουμε λόγο μόνο για...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Για ουσιαστικό ποινικό δίκαιο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΓΑΣ: Για ουσιαστικό ποινικό δίκαιο, διότι η παραγραφή είναι θεσμός ουσιαστικού δικαίου.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Συμφωνώ απόλυτα μαζί σας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΓΑΣ: Δεν είναι δικονομικός όρος, από τον οποίο μπορεί να παραιτηθεί ο κατηγορούμενος, σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στο αστικό δίκαιο, που εκεί ο διάδικος μπορεί να παραιτηθεί από την παραγραφή, δεν μπορεί όμως να παραιτηθεί από την αποσβεστική προθεσμία.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΑΠΠΑΣ (Ειδικός Εισηγητής της Μειοψηφίας): Δεν την κερδίζει, εάν δεν την επικαλεστεί.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΓΑΣ: Έτσι. Πρέπει να υποβληθεί ένσταση, προκειμένου να παραγραφεί.

Αυτά ήθελα να πω, κύριε Πρόεδρε, και με συγχωρείτε για την παρέμβαση.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ευχαριστούμε.

Εμείς μένουμε στο ότι οι εισηγητές θα αξιοποιήσουν τον ενδιάμεσο χρόνο και πριν ξεκινήσουν τη συζήτηση της επόμενης θεματικής ενότητας, θα μας φέρουν, εφόσον έχουν καταλήξει, ένα κοινό κείμενο.

Ορίστε, κύριε Καμίνη, έχετε τον λόγο.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΜΙΝΗΣ (Ειδικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Θα παρακαλούσα, κύριε Τζαβάρα, αυτή η συνάντηση να γίνει τη Δευτέρα μέχρι τις 15:00', γιατί πρέπει να αναχωρήσω για Καβάλα.

Πριν από λίγο ο κ. Πλεύρης, μιλώντας πάλι απ' αυτό το Βήμα, είπε ότι ουσιαστικά δεν χρειαζόταν στην πραγματικότητα καμμία τροποποίηση ούτε του άρθρου 62 ούτε του άρθρου 86, εάν είχαμε εφαρμόσει τις διατάξεις όπως θα έπρεπε στο παρελθόν.

Με συγχωρείτε, αλλά θα επιμείνω και πάλι σ' αυτό, που είπα προ ημερών, που το είπε και ο κ. Λοβέρδος, αλλά αισθάνομαι και λόγω επιστημονικής ειδικότητας την ευθύνη ότι θα πρέπει να το πω ρητά και ολοκληρωμένα στη Βουλή. Είναι τεράστιο το κόστος αυτής της Αναθεώρησης που αναλαμβάνουμε με ανύπαρκτο κέρδος, γιατί ξέρουμε ότι Αναθεώρηση θα μπορεί να γίνει πάλι σε δέκα χρόνια.

Είναι μια Αναθεώρηση τελείως εσωστρεφής στον βαθμό, που αφορά μόνο διόρθωση σφαλμάτων που έχει διαπράξει στο παρελθόν το πολιτικό μας σύστημα, η πολιτική ηγεσία της χώρας, σε όλες τις διατάξεις που έχουν συγκεντρώσει την πλειοψηφία των εκατόν ογδόντα στην προηγούμενη Βουλή, είτε αφορά σ' αυτά τα θέματα, της

ασυλίας και της ποινικής ευθύνης των Υπουργών, είτε αφορά στη διάλυση της Βουλής, που πάμε να θεραπεύσουμε την πληγή, που άφησε η καταστρατήγηση που έγινε το 2014 και θα πάμε «πονάει χέρι, κόψει χέρι», γιατί θα πάμε στους εκατόν πενήντα έναν Βουλευτές -που δεν συγχωρείται αυτό, να εκλέξουμε Πρόεδρο της Δημοκρατίας με τόσο ισχυρή πλειοψηφία-, είτε θα πάμε στις εξεταστικές επιτροπές -που ξέρουμε ότι υπάρχει ήδη διάταξη και ουσιαστικά δεν την εφαρμόζουμε-, είτε στην ανάδειξη των ανεξάρτητων αρχών, που θα έπρεπε να έχει μπει στον κόπο το πολιτικό σύστημα να βρίσκει πάντοτε την αυξημένη πλειοψηφία και να μην παρατείνεται εσαεί η θητεία των ήδη εκλεγέντων.

Όλα αυτά θα μπορούσαμε με μια διαφορετική νοοτροπία να τα έχουμε θεραπεύσει. Εάν ήταν στο χέρι μου, εγώ δεν θα την έκανα αυτή την Αναθεώρηση.

Όσον αφορά το άρθρο 62, εμείς κάνουμε μία ρηξικέλευθη πρόταση. Ελέχθη προηγουμένως ότι θέλουμε να αντιστρέψουμε τη σχέση κανόνα-εξαίρεσης, που υπάρχει αυτή τη στιγμή στο άρθρο. Σήμερα ο Βουλευτής απολαμβάνει, κατ' αρχάς, την ασυλία και δεν αίρεται παρά μόνο αφού πάρει σχετική απόφαση η Βουλή. Εμείς προτείνουμε το αντίστροφο: Ο κανόνας να είναι ότι ο Βουλευτής, όπως και κάθε πολίτης, δεν απολαμβάνει του προνομίου της ασυλίας, αλλά ότι αυτό ενεργοποιείται μόνο μετά από δική του πρωτοβουλία. Ο ίδιος, δηλαδή, ζητά την προστασία της Βουλής και, βεβαίως, φέρει το βάρος να αποδείξει ότι η ποινική δίωξή του υποκρύπτει στην πραγματικότητα πολιτική σκοπιμότητα. Πρόκειται για μια αντιστροφή του βάρους της απόδειξης.

Τόσο ο ΣΥΡΙΖΑ όσο και η Νέα Δημοκρατία, ουσιαστικά, προτείνουν τη «συνταγματοποίηση» του άρθρου 83 του Κανονισμού της Βουλής. Εμείς πιστεύουμε ότι θα έπρεπε να ακολουθήσουμε τον δρόμο που είπαμε. Ακούω πολύ προσεκτικά αυτό που είπε περί θεσμικής εγγύησης ο κ. Τζαβάρας. Πολύ απλά δεν θα υπάρχει πια μία τέτοια θεσμική εγγύηση, αλλά θα παραμένει η ουσία, δηλαδή πως η Βουλή θα μπορεί να κρίνει ότι εφόσον υπάρχει πολιτική σκοπιμότητα, που υποκρύπτεται στη δίωξη, θα παρέχει ασυλία στον Βουλευτή.

Τώρα, ως προς την παράγραφο 3 του άρθρου 86 οφείλουμε μια προκαταρκτική εξήγηση. Γιατί; Διότι έχει εμπεδωθεί σε ένα ευρύ τμήμα της κοινής γνώμης εσφαλμένα, ότι η αναθεώρηση του 2001 υπήρξε ένα προϊόν συμπαιγνίας Νέας Δημοκρατίας και ΠΑΣΟΚ, προκειμένου οι μεν να καλύψουν τα αμαρτήματα των δε και αντίστροφα. Η αλήθεια, όμως, είναι ότι με την Αναθεώρηση του 2001 η ρύθμιση κατέστη, από πολλές πλευρές, αυστηρότερη. Η Βουλή περιορίστηκε στη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης και η περαιτέρω διαδικασία ανατέθηκε σε δικαστικούς λειτουργούς, αφού η ανάκριση και κυρίως η παραπομπή στο ακροατήριο, ανατίθεται σε πενταμελές δικαστικό συμβούλιο. Οι τυχόν συμμετοχοί παραμένουν στη δικαιοδοσία των κοινών ποινικών δικαστηρίων. Καταργήθηκαν οι κατηγοροί Βουλευτές. Διπλασιάστηκε πρακτικά η χρονική αρμοδιότητα της Βουλής μέχρι τη λήξη της Β' αντί της Α' Συνόδου της βουλευτικής περιόδου που ακολουθεί την τέλεση της πράξης.

Η Αναθεωρητική Βουλή του 2001 επέλεξε να ρυθμίσει με αυτό τον τρόπο το άρθρο 86, γιατί τότε ήταν νωπή η ανάμνηση της περιόδου '89-'94, ήταν ζωντανή η εμπειρία του '89 με στόχο τον Ανδρέα Παπανδρέου, αλλά και η δίωξη του πρώην Πρωθυπουργού Μητσotάκη και Υπουρ-

γών της κυβέρνησής του το '93.

Υπάρχει, όμως, κι ένας ευρύτερος δικαιολογητικός λόγος του θεσμού που υπερβαίνει την ιστορική εμπειρία. Οι Υπουργοί και οι Υφυπουργοί βρίσκονται σε μία ιδιαίτερη θέση που συνεπάγεται ειδική ευθύνη. Εδώ υπεισέρχεται η αναλογική ισότητα. Δεν επιτρέπεται να μεταχειριζόμαστε με όμοιο τρόπο ανόμοια πράγματα. Επομένως, η ειδική θέση των Υπουργών και των Βουλευτών επιβάλλει μια διαφορετική μεταχείριση.

Όλα αυτά τα οποία είπα προηγουμένως, τι δείχνουν; Δείχνουν ότι η διάταξη του άρθρου 86 είναι μία άκρως λεπτομερειακή, από πλευράς δικονομικής μεταχείρισης, διάταξη που αφορά την ποινική ευθύνη των Υπουργών, ενώ το νομοθετικό πλαίσιο που τη συμπληρώνει, επέτρεψε, πάντως, τη δίωξη αδικημάτων που αφορούν πρώην Υπουργούς, όπως η περίπτωση Τσοχατζόπουλου, Μαντέλη και Παπαντωνίου. Το άρθρο 86, όπως αποδείχθηκε, δεν εμποδίζει την εφαρμογή των κοινών ποινικών διατάξεων για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, που είναι έγκλημα διαρκές. Ωστόσο, φαίνεται ότι υπάρχει ζήτημα -και εκεί θα καταλήξουμε- με τη σύντομη αποσβεστική προθεσμία.

Θα ήθελα να σας πω την εμπειρία μου ως Δήμαρχος Αθηναίων. Έχω υπογράψει εκατοντάδες πράξεις. Πολλές από αυτές κοστολογούνται σε ύψος εκατομμυρίων. Για τους δημάρχους δεν υπάρχει καμμία αποσβεστική προθεσμία, καμμία ειδική μεταχείριση. Μέσα στα επόμενα περίπου είκοσι χρόνια θα ζω με την αγωνία ότι ο πέλεκυς μίας δίωξης θα επικρέμαται υπεράνω της κεφαλής μου. Χτες μπήκα στο σπίτι μου και βρήκα να με περιμένει πάνω στο τραπέζι μία κλήση, ως ύποπτο, από την εισαγγελία Πρωτοδικών, που αναφέρει, μάλιστα, κάποια άρθρα ενός νόμου που ακόμα δεν ξέρω ποιος είναι. Και αυτό θα συνεχιστεί για τα επόμενα χρόνια!

Επομένως, επειδή ακριβώς δεν πρέπει να μεταχειριζόμαστε με όμοιο τρόπο ανόμοια πράγματα, πρέπει να αποφύγουμε πάση θυσία τον συνταγματικό λαϊκισμό. Το γεγονός ότι στο παρελθόν υπήρξαν καταχρήσεις, δεν πρέπει να μας οδηγήσει στο αντίθετο άκρο, όπως πιθανόν πάει να μας οδηγήσει η ρύθμιση που θα υιοθετήσουμε για την ανάδειξη του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Θα πρέπει, κύριε Πρόεδρε, κύριοι συνάδελφοι, να καταβάλουμε κάθε προσπάθεια, ούτως ώστε να προασπιστούμε πραγματικά και το κύρος του υπουργικού αξιώματος, αλλά και την αποτελεσματικότητα στην καθημερινή λειτουργία της διοίκησης. Γιατί αυτό που πολύ πιθανόν θα συμβεί, είναι ότι οι Υπουργοί θα κάνουν διαρκώς εξουσιοδοτήσεις υπογραφών, προτιμώντας να αποφύγουν τις ενδεχόμενες ποινικές δίωξεις, που θα ασκηθούν για λόγους πολιτικής σκοπιμότητας. Κάθε πράγμα έχει το κόστος του και αυτό πρέπει να το συνειδητοποιήσουμε.

Εγώ αναλαμβάνω αυτή τη στιγμή -και τελειώνω, κύριε Πρόεδρε, γιατί θεωρώ ότι τα σημαντικότερα έχουν λεχθεί- την ευθύνη να πω καθαρά ότι θα πρέπει να έχουμε το θάρρος να μην, ουσιαστικά, προσυπογράψουμε τον συνταγματικό λαϊκισμό, ο οποίος αυτή τη στιγμή κινδυνεύει να καταλάβει το Κοινοβούλιο.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Σε τι συνίσταται ο συνταγματικός λαϊκισμός;

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΜΙΝΗΣ (Ειδικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Ο συνταγματικός λαϊκισμός συνίσταται στο

ότι πάμε να εξομοιώσουμε, ουσιαστικά, πλήρως τους Υπουργούς με τους κοινούς πολίτες. Αν εξαλείψουμε την αποσβεστική προθεσμία, τι θα συμβεί; Και πώς θα πάμε να κάνουμε ειδική διάταξη για την παραγραφή;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Προσυπογράφουμε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΜΙΝΗΣ (Ειδικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Ωραία.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Καμίνη.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Τραγάκης.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ: Θα ξεκινήσω με μία παρατήρηση. Όταν διαφωνούμε συμφωνούντες -διότι έχουμε συμφωνήσει, απ' ό,τι βλέπω όλες οι πλευρές έχουν συμφωνήσει-, φαντάζομαι τι θα γίνει όταν κληθούμε να συμφωνήσουμε διαφωνούντες.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αντιλαμβάνεστε ότι η Αναθεώρηση του Συντάγματος είναι η κορυφαία κοινοβουλευτική διαδικασία. Εγώ είχα την τύχη και την τιμή να είμαι σχεδόν σε όλες τις Αναθεωρήσεις. Ήμουν Γραμματέας της Βουλής το 1975. Έχω διατελέσει Πρόεδρος στην Επιτροπή Αναθεώρησης του Συντάγματος -ήταν και ο Αντρέας τότε- το 2006-2007 και διετέλεσα βραχύχρονος Πρόεδρος το 2014, όταν η Νέα Δημοκρατία τότε είχε υποβάλει μία πολύ σοβαρή πρόταση σε πάρα πολλά άρθρα για αναθεώρηση και η πλευρά του ΣΥΡΙΖΑ, με τη μη αποδοχή της εκλογής του Προέδρου της Δημοκρατίας, οδήγησε τη χώρα σε εκλογές, που αυτές οι εκλογές ξέρουμε που οδήγησαν.

Θα κάνω μία ιστορική αναδρομή σε ό,τι αφορά τα Συντάγματα. Η χώρα από το 1821 έχει προβεί σε δεκαέξι Αναθεωρήσεις των Συνταγμάτων. Από αυτά - κρατήστε το μόνο τρία έχουν γίνει σύμφωνα με τις συνταγματικές προβλέψεις, το 2001, το 2008 και τώρα.

Έχω την αίσθηση, λοιπόν, ότι θα πρέπει να είμαστε φειδωλοί σε ό,τι αφορά τα όσα λέμε. Και εγώ εννοώ πάντοτε για την τιμή του πολιτικού κόσμου. Έχουμε, δηλαδή, πρέπει θύματα του λαϊκισμού -το είπε ο κ. Καμίνης και είναι πολύ σωστό αυτό- διότι η πολιτική αντιπαλότητα, η καθημερινή μας τριβή σε πολιτική αντιπαλότητα, μας οδηγεί σε ακρότητες, οι οποίες οδήγησαν -αν δεν απατώμαι- δεκαπέντε Πρωθυπουργούς στο εδώλιο. Δεκαπέντε Πρωθυπουργοί ήταν στο εδώλιο του κατηγορουμένου. Από ποιον να ξεκινήσουμε; Από τον Βενιζέλο, τον Γόντικα, τον Κωνσταντίνο Καραμανλή, τον Ανδρέα Παπανδρέου, τον Κωνσταντίνο Μητσotάκη;

Επειδή είχα διατελέσει τότε και μέλος της εξεταστικής επιτροπής, θα ήθελα να πω ότι το άρθρο 86 δεν χρησιμοποιήθηκε στην καταδίκη Τσοχατζόπουλου. Η εξεταστική επιτροπή -τότε ήταν και προανακριτική επιτροπή- ήταν εκείνη η οποία λειτούργησε τότε. Κι εδώ, θα ήθελα να εξάρω προσωπικά και τη συμβολή του Ανδρέα Λοβέρδου για τον έλεγχο που κάναμε. Τέσσερα ολόκληρα χρόνια προσπαθήσαμε και ανοίξαμε λογαριασμούς σχεδόν σε όλο τον κόσμο. Ανοίξαμε λογαριασμούς στη Ρωσία, στην Κύπρο, στις Ηνωμένες Πολιτείες, στην Ελβετία. Κρατήσατε ότι στην Ελβετία είμαστε οι μόνοι, οι οποίοι καταφέραμε και ανοίξαμε λογαριασμούς χωρίς την έγκριση του έχοντος τον λογαριασμό.

Να σας φέρω ένα παράδειγμα: Ακόμα και οι κληρονόμοι του Χαϊλέ Σελασιέ δεν μπορούσαν να ανοίξουν τις θυρίδες και τους λογαριασμούς.

Αντιλαμβάνεστε, λοιπόν, ότι έγινε μία πολύ επίπονη

προσπάθεια τότε και είχε επιτελεσθεί ένα τεράστιο έργο.

Τι σημαίνει αυτό; Αυτό σημαίνει ότι χρειάζεται η πολιτική βούληση. Και βλέπω τώρα ότι όλοι έχουμε την πολιτική βούληση αυτά τα θέματα να τα προχωρήσουμε. Υπάρχει σύμπνοια.

Η πρόταση την οποία υπέβαλε ο κύριος Πρόεδρος ήταν πρόταση την οποία χρησιμοποιήσαμε σε όλες τις Αναθεωρήσεις του Συντάγματος. Πράγματι, οι εισηγητές μετά από κάθε ενότητα μαζεύονταν και δημιουργούνταν ένα άτυπο συμβούλιο, όπου αποφάσιζαν πώς θα διατυπωθεί η κάθε έκφραση και πώς θα διατυπωθεί το κάθε θέμα.

Θα ήθελα να κάνω μία διευκρίνιση σε ό,τι αφορά το άρθρο 62 και το άρθρο 86.

Κατ' αρχάς, το άρθρο 62, που αφορά το ακαταδίκτο των Βουλευτών, διαφέρει πάρα πολύ από το ανεύθυνο. Το άρθρο 60 και το άρθρο 61 του Συντάγματός μας αφορά το «ανεύθυνο των Βουλευτών», δηλαδή αναφέρονται σε λόγους, πράξεις ή παραλείψεις που βρίσκονται σε άμεση συνάρτηση προς το Βουλευτικό λειτουργήμα, ενώ το ακαταδίκτο αναφέρεται σε οποιαδήποτε αξιόποινη πράξη του Βουλευτή που δεν σχετίζεται με το λειτουργήμα του.

Εξαίρεση στην αρχή του ακαταδίκτου προβλεπόταν. Ήταν, αν δεν απατώμαι, στην παράγραφο 4 του άρθρου 62 που αφορούσε τα αυτόφωρα αδικήματα.

Άρα, αυτή είναι η βασική διαφορά μεταξύ του ακαταδίκτου και του ανεύθυνου. Χαίρομαι που είναι εδώ και οι δύο εκπρόσωποι του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας. Στην προτεινόμενη Βουλή είχε δημιουργηθεί ένα θέμα -και διευκρινίστηκε- εάν, δηλαδή, το ακαταδίκτο των Βουλευτών ισχύει και για τις πολιτικές τους θέσεις εκτός του Κοινοβουλίου και εκτός Βουλής. Πράγματι αυτό διευκρινίστηκε. Και υπάρχει στα Πρακτικά.

Και εδώ θα κάνω πάλι μία παρένθεση και μία παρατήρηση. Επιτελείται σπουδαίο έργο. Σε όλες τις Αναθεωρήσεις που έχω παραστεί, το έργο το οποίο επιτελείται στις επιτροπές είναι μοναδικό. Είναι πραγματικά μοναδικό. Και χαίρομαι ιδιαίτερα που και αυτή η Αναθεωρητική Βουλή είναι στο ίδιο ύψος με τις προηγούμενες Βουλές. Διότι αν θα δείτε, εκτός του ότι η Επιστημονική Επιτροπή της Βουλής όταν κάνει την έκθεση συνταγματικότητας για οποιοδήποτε νομοσχέδιο αναφέρεται στα πρακτικά των επιτροπών -και αυτό είναι ένα πολύ σημαντικό θέμα- υπάρχουν και αποφάσεις δικαστηρίων -και ποινικών και πολιτικών- οι οποίες αναφέρονται αποκλειστικά σε αυτά που έχουν λεχθεί στις επιτροπές της Βουλής.

Άρα, θέλω να πω με λίγα λόγια, ότι μας δίνεται η μοναδική ευκαιρία να προχωρήσουμε όλοι μαζί σε θέματα που συμφωνούμε. Διότι τι είναι η κοινοβουλευτική διαδικασία της Αναθεώρησης Συντάγματος; Είναι μία συναινετική διαδικασία. Όμως, θα μου επιτρέψετε εδώ να εκφράσω και το παράπονό μου προς την πλευρά του ΣΥΡΙΖΑ, που δεν δέχτηκαν επ' ουδενί να γίνει αναθεώρηση του άρθρου 16 και του άρθρου 24. Ήταν μία πολύ σημαντική οπισθοδρόμηση αυτή. Κάναμε έναν ολόκληρο αγώνα να φέρουμε το άρθρο 16 και το άρθρο 24 και δεν καταφέραμε να το περάσουμε αυτό.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ: ... (Δεν ακούστηκε)

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ: Κοιτάξτε, η πρόταση μας για το άρθρο 16 ήταν πολύ βελτιωμένη σε ό,τι αφορά τα μη κρατικά, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα εκπαιδευτικά ιδρύματα υπό την εποπτεία του κράτους. Ήταν πολύ πιο βελτιωμένη από εκείνη, που είχαμε καταθέσει το 2007 και

η οποία και πάλι είχε απορριφθεί με ευθύνη ορισμένων.

Θέλω να πω, λοιπόν, ότι σε αυτή την περίπτωση του άρθρου 16, όπως ξέρετε, θα έχουμε τη δυνατότητα ίδρυσης αυτού του είδους των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων μετά από δέκα χρόνια. Μετά από δέκα χρόνια θα μας δοθεί αυτή η ευκαιρία. Αντιλαμβάνεστε, λοιπόν, τι μεγάλη ευκαιρία χάσαμε.

Επίσης, το άρθρο 24 είναι και αυτό ένα σημαντικό άρθρο, διότι αφορά την τύχη εκατοντάδων χιλιάδων συμπολιτών μας. Η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας ήταν μία ρεαλιστική πρόταση, η οποία είχε χρονικό ορίζοντα τις 11 Ιουνίου του 1975, διότι από τότε ήταν οι καινούργιες αεροφωτογραφίες, που μας δίνουν τη δυνατότητα να έχουμε χάρτες ακόμα και ένα προς πεντακόσια. Το κύριο επιχείρημα από την πλευρά του ΣΥΡΙΖΑ ήταν ο αποεξοπλισμός των δασών, πώς, δηλαδή, αφού δεν έχει γίνει το δασολόγιο και ο αποεξοπλισμός των δασών θα μας δοθεί η ευκαιρία να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις εκείνες ώστε να ισχύσει στο άρθρο 24. Στο άρθρο 24, λοιπόν, και εκεί μείναμε πίσω. Ήταν κρίμα.

Το 2007, η προτείνουσα Βουλή είχε προς αναθεώρηση -αν δεν απατώμαι- εκατόν είκοσι οκτώ διατάξεις. Αυτή ήταν φτωχή, διότι από τις εκατόν πενήντα τέσσερις διατάξεις -αν δεν κάνω λάθος- οι οποίες ήρθαν προς αναθεώρηση στην προτείνουσα Βουλή, φτάσαμε να έχουμε τώρα μόνο σαράντα εννέα διατάξεις εκ των οποίων πολλές είναι και άνευ ουσιαστικού περιεχομένου.

Αντιλαμβάνεστε, λοιπόν, ότι δημιουργήθηκε πρόβλημα στην προτείνουσα Βουλή.

Εύχομαι, λοιπόν, σε αυτές τις εργασίες της Αναθεωρητικής Βουλής να μας δοθεί η μοναδική ευκαιρία να διατυπώσουμε έτσι τις θέσεις μας και τις προθέσεις μας, ώστε να κάνουμε πράξη τη συναίνεση, που επιβάλλει η αναθεωρητική διαδικασία.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΚΑΣ (Γενικός Αγορητής του ΚΚΕ): Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να κάνω μία διευκρίνιση.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ορίστε, κύριε συνάδελφε.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΚΑΣ (Γενικός Αγορητής του ΚΚΕ): Έχει δίκιο ο κ. Τραγάκης για το πρόβλημα, που υπήρχε με την αρχική διατύπωση του άρθρου 62 όσον αφορά την πρόταση του ΣΥΡΙΖΑ. Ποιο ήταν το πρόβλημα; Το πρόβλημα ήταν ότι έκανε μία εξομοίωση των αυτόφωρων κακουρηγήματων για τα οποία και σήμερα δεν απαιτείται η προηγούμενη άδεια της Βουλής, με τα αδικήματα, που τελούνται έξω από τα καθήκοντα των Βουλευτών, που, όμως, επειδή δεν θα ζητείται η άδεια της Βουλής, στην ουσία θα είναι στη διακριτική ευχέρεια του εισαγγελέα να κρίνει ποια είναι αυτά.

Υπήρχε όντως μία φραστική βελτίωση στο άρθρο μετά, όμως η αρχική διατύπωση ήταν πάρα πολύ προβληματική.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΑΓΑΚΗΣ: Νομίζω ότι η φραστική βελτίωση αυτή έλυσε το όλο θέμα.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ευχαριστούμε πολύ, κύριε Τραγάκη.

Η κ. Παπακώστα έχει τον λόγο.

Νομίζω, κυρία Παπακώστα, ότι μιλάτε για πρώτη φορά. Σας εύχομαι «καλή αρχή».

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΠΑΠΑΚΩΣΤΑ-ΠΑΛΙΟΥΡΑ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θεωρώ κατ' αρχάς ότι

είναι ιδιαίτερη τιμή για μία νέα Βουλευτή να μετέχει στην κορυφαία κοινοβουλευτική διαδικασία της συνταγματικής Αναθεώρησης. Έχω την χαρά και την τιμή να συμμετέχω σε μία συζήτηση όπου εξαιρετικοί συνάδελφοι, με τεράστια πείρα και νομική κατάρτιση, τοποθετούνται με βάθος και με νομική γνώση. Εμείς οι νέοι μαθαίνουμε και θα γινόμαστε σαφώς κάθε μέρα και καλύτεροι.

Σαφώς η συνταγματική Αναθεώρηση είναι η κορυφαία, κατά την άποψή μου, πολιτική πράξη, η οποία επιτάσσεται από τη δυναμική των καιρών, αλλά και από την ανάγκη να ξεαναδούμε από την αρχή την κορωνίδα της πολιτείας μας με το βλέμμα στραμμένο σε εκείνα που η ίδια η εξέλιξη μας υποχρεώνει να διορθωθούν και να προσαρμοστούν στις ανάγκες της σημερινής πραγματικότητας.

Η περιπέτεια που πέρασε η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια μέσα από τη δημοσιονομική κρίση που βιώσαμε, οφείλει να είναι οδηγός μας στις προτάσεις μας. Νομίζω πως όλοι θα συμφωνήσουμε ότι σήμερα, περισσότερο από ποτέ, χρειαζόμαστε ένα Σύνταγμα που θα διαπνέει σοβαρότητα, εμπιστοσύνη, πρόβλεψη, αλλά και κοινωνική δικαιοσύνη.

Η Νέα Δημοκρατία σε όλη τη διαδικασία της συνταγματικής Αναθεώρησης ξεκίνησε με αφετηρία τη διαπίστωση πως το Σύνταγμα του 1975 χρήζει Αναθεώρησης, γιατί δεν εξυπηρετεί τις σκοπιμότητες του σήμερα. Οφείλουμε να διορθώσουμε σφάλματα προηγούμενων Αναθεωρήσεων και χρειαζόμαστε ασφαλώς ένα Σύνταγμα, που θα προσαρμόζεται στα διδάγματα της κρίσης.

Συντασόμενη απολύτως με το πλαίσιο αυτό, θεωρώ δεδομένη την αναφορά μου σε συγκεκριμένα άρθρα του Συντάγματος, τα οποία αφορούν τη δικαστική προστασία του πολιτικού προσωπικού. Είναι δύο άρθρα, που λειτουργούν προς την ίδια κατεύθυνση: τον περιορισμό των δικαιωμάτων ασυλίας του πολιτικού συστήματος, χωρίς, όμως, να το αφήνουμε ευάλωτο απέναντι σε κακόβουλες επιθέσεις που στόχο έχουν την ρίζα του κοινοβουλευτισμού.

Στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί πως οφείλουμε να προχωρήσουμε σε αυτές τις αλλαγές για να περάσουμε ένα ξεκάθαρο μήνυμα στην κοινωνία, η οποία πολλές φορές παρασύρεται και παρερμηνεύει τα δεδομένα, το μήνυμα πως δεν υπάρχει κανένα καθεστώς ατιμωρησίας των πολιτικών, μια αίσθηση η οποία ευλόγως δημιουργείται κάποιες φορές.

Έτσι, λοιπόν, το άρθρο 62, στο οποίο η βουλευτική ασυλία αφορά μόνο αδικήματα, που τελέστηκαν κατά την άσκηση καθηκόντων των Βουλευτών και το άρθρο 86, στο οποίο καταργείται η παράγραφος 3, δηλαδή η ειδική αποσβεστική προθεσμία για τα αδικήματα των Υπουργών, αποτελούν μια παρέμβαση ουσίας από όλες και όλους εμάς με στόχο την αναβάθμιση της αξιοπιστίας του κοινοβουλευτικού συστήματος, αλλά και του ρόλου μας, ως Βουλευτές του ελληνικού Κοινοβουλίου.

Επιτρέψτε μου, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, να ξεκινήσω από το άρθρο 62. Πολύς λόγος -και πολλές φορές άδικος- γίνεται για το πολιτικό προσωπικό της χώρας. Όμως, έδωσε και το πολιτικό σύστημα δικαιώματα προς αυτή την κατεύθυνση. Από άγνοια ή από σκοπιμότητα εκτεθήκαμε και είναι ώρα τώρα να διορθώσουμε τα σφάλματα.

Προς αυτή την κατεύθυνση είναι σκόπιμο να ισοσκελίσουμε τις όποιες ανισότητες υπάρχουν ανάμεσα σε πολίτες και μέλη του Κοινοβουλίου, επιτρέποντας παράλληλα

στους Βουλευτές να επιτελούν το έργο τους χωρίς να αποτελούν έναν κινούμενο στόχο μηνύσεων. Σε αυτή την κατεύθυνση, η προστασία του Βουλευτή θα πρέπει να περιορίζεται στις πράξεις, που αφορούν την άσκηση των καθηκόντων του και μόνο. Αξίζει να αναφερθεί, βέβαια, πως ήδη τα τελευταία χρόνια η Βουλή κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση και σε σχέση με το παρελθόν άρει πιο συχνά την ασυλία, ειδικά σε θέματα που δεν αφορούν την άσκηση των καθηκόντων των Βουλευτών. Έτσι απομένει να επισφραγιστεί αυτή η αλλαγή με την τροποποίηση του συγκεκριμένου άρθρου του Συντάγματος.

Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί στο σημείο αυτό, πως οι ίδιοι οι Βουλευτές -σε μεγάλη πλειοψηφία- ζητούν πια από το Σώμα την άρση της ασυλίας τους, προκειμένου να οδηγηθούν οι υποθέσεις τους στα πολιτικά δικαστήρια.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, με το άρθρο 62 επικυρώνουμε την εξέλιξη της πολιτικής πραγματικότητας και πιστεύω βαθιά πως όλες και όλοι θέλουμε να βρισκόμαστε στη σωστή πλευρά.

Είναι αλήθεια δε περαιτέρω πως το άρθρο 86 έχει, επίσης, συμβάλλει στη δημιουργία της αίσθησης ατιμωρησίας, όπως αναφέρθηκε νωρίτερα. Η Νέα Δημοκρατία προτείνει το σημείο της παραγράφου 3, που αφορά στην αποσβεστική προθεσμία να απαλειφθεί, έτσι ώστε η Βουλή να μπορεί να ασκήσει τα κατά την παράγραφο 1 καθήκοντα της, δηλαδή την άσκηση δίωξης κατά όσων διετέλεσαν ή διατελούν μέλη της κυβέρνησης για ποινικά αδικήματα που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, χωρίς να υπάρχει ο κίνδυνος παραγραφής τους μετά από κάποιο χρονικό διάστημα.

Είναι σαφές, λοιπόν, κατά την γνώμη μου, ότι η ειδική αποσβεστική προθεσμία πρέπει να καταργηθεί. Αποτελεί θεμελιώδη υποχρέωση μας και βασική προϋπόθεση αναβάθμισης της αξιοπιστίας και της διαφάνειας για ολόκληρο το πολιτικό σύστημα.

Δεν νομίζω πως υπάρχει συνάδελφος που να μην έχει γνώση για όσα συζητάει η ίδια η κοινωνία για το ζήτημα αυτό. Δεν νομίζω ότι υπάρχει συνάδελφος, που δεν έχει βρεθεί αντιμέτωπος με τις ερωτήσεις πολιτών για αυτό το ζήτημα. Και, τέλος, δεν νομίζω πως υπάρχει συνάδελφος, που δεν κατανοεί την ανάγκη κατάργησης της παραγράφου.

Κοινά παραδεκτό είναι από όλους μας πως το Σύνταγμά μας χρειάζεται παρεμβάσεις, διορθώσεις και -επιτρέψτε μου τη λέξη- προβλέψεις. Η κανονικότητα επιβάλλει την πρόβλεψη και η πρόβλεψη τον σεβασμό στις απαιτήσεις της εξέλιξης. Κι αυτό είναι ένα σημείο, που έρχεται για να σημειώσει την έννοια της δυναμικής του Συντάγματος: η προσαρμογή του στις ανάγκες της σύγχρονης εποχής, όπως και της εποχής που θα λάβουν χώρα οι επόμενες Αναθεωρήσεις. Σήμερα είμαστε υποχρεωμένοι να κοιτάξουμε στην πλευρά της πρόβλεψης της επόμενης μέρας και να τοποθετηθούμε αναλόγως.

Στη Νέα Δημοκρατία είμαστε αποφασισμένοι να περπατήσουμε στο δρόμο της δυναμικής Αναθεώρησης, της Αναθεώρησης που θα προβλέπει, θα προστατεύει και θα απελευθερώνει τις δημιουργικές δυνάμεις της χώρας σε ένα πλαίσιο αξιοκρατίας, αξιοπιστίας, σεβασμού και ουσιαστικής αναβάθμισης της αξιοπιστίας του πολιτικού συστήματος.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα από την πτέρυγα της Νέας Δημοκρατίας)

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ευχαριστούμε πολύ. Ο κ. Λαμπρόπουλος έχει τον λόγο.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε. Θα προσπαθήσω να είμαι πάρα πολύ σύντομος.

Το Σύνταγμά μας, το Σύνταγμα του 1975, της Μεταπολίτευσης, εδραίωσε και καθιέρωσε τη δημοκρατία μας, λειτούργησε και λειτουργεί με τον καλύτερο τρόπο. Παρά τα προβλήματα είμαστε ευτυχείς, γιατί αυτή η δημοκρατία που καθιέρωσε το Σύνταγμα του 1975, είναι η καλύτερη δημοκρατία που έχει γνωρίσει ο λαός μας, η χώρα μας στη νεότερη ιστορία της.

Η Αναθεώρηση που συζητάμε σήμερα, κατά γενική ομολογία είναι άτολη και αναιμική. Μπορούσαν και έπρεπε μετά από τόσα χρόνια εφαρμογής του Συντάγματος από το 1975, να έχουν γίνει τομές, γιατί έχουν αλλάξει πολλά και έχουν προχωρήσει πολύ τα πράγματα. Δεν τόλμησε η προηγούμενη κυβερνητική πλειοψηφία. Στην ουσία τα μόνα άρθρα, που συζητάμε και θα αλλάξουν σημαντικά, είναι το 62, το 86 και κυρίως -θα έλεγα εγώ- αυτό που αφορά την εκλογή του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Το πολιτικό μας σύστημα από λάθη, από παραλείψεις, από λαϊκισμούς έχασε την εμπιστοσύνη και οι πολίτες αμφισβητούν το ίδιο το σύστημα, αμφισβητούν την πολιτική, αμφισβητούν τους πολιτικούς. Τα άρθρα 62 και 86 πολλές φορές στην πράξη κλόνισαν την εμπιστοσύνη των πολιτών και δημιούργησαν συζητήσεις για pronómia των πολιτικών, των Βουλευτών και πολλά τέτοια.

Όσον αφορά την ασυλία, το άρθρο 62, θέλω να πω τα εξής: Είμαι ένας από τους πολιτικούς, όπου αυτά τα χρόνια κατά τα οποία θητεύω εδώ στη Βουλή δεν έχει έρθει ποτέ αίτηση άρσης ασυλίας που να με αφορά. Συμμετείχα σε πάρα πολλές ψηφοφορίες. Στην αρχή είχε φτάσει στο άκρο. Για όποιο παράπτωμα και αν ερχόταν αίτηση, αυτή απορριπτόταν. Ήμασταν λίγοι οι Βουλευτές οι οποίοι ψηφίζαμε και ξεχωρίζαμε τις περιπτώσεις. Αυτό προκαλούσε στην κοινωνία, προκαλούσε τον κόσμο και δημιουργούσε οργή κατά των πολιτικών, οργή κατά των Βουλευτών. Τελευταία έχει τροποποιηθεί και πράγματι έχει περιοριστεί η άρση να μην παρέχεται στις περιπτώσεις όταν και μόνο στο πλαίσιο της ενάσκησης των καθηκόντων. Και είναι πολύ σωστό.

Πρέπει, λοιπόν, τώρα, με αυτή την τροποποίηση του Συντάγματος μας, να οριοθετήσουν ακριβώς τα καθήκοντα και οι πολιτικές για να μην υπάρχει πλέον καμμία αμφισβήτηση στην κοινωνία. Πρέπει να γίνει γνωστό στους πάντες και προς κάθε κατεύθυνση ότι σε αυτές τις περιπτώσεις θα υπάρχει πολιτική ασυλία.

Όσον αφορά το άρθρο 86 και εδώ υπήρχαν πολύ μεγάλα προβλήματα και πάντοτε η κοινωνία μας κατέκρινε.

Πρέπει όλοι να έχουμε ενότητα. Εγώ χαίρομαι τη σημερινή συζήτηση εδώ στη Βουλή, τη διάθεση που εκφράστηκε από όλα τα κόμματα, από όλους τους εισηγητές και όλους τους ομιλητές να συγκλίνουμε, να βρούμε και να διαμορφώσουμε την καλύτερη διάταξη, που και προβλήματα δεν θα δημιουργεί και το πολιτικό μας σύστημα θα στηρίξει και στην κοινωνία θα περάσει θετικά, καθώς πρέπει -χωρίς φυσικά λαϊκισμούς- από τη μια ακρότητα να περνάμε στην άλλη ακρότητα.

Εύχομαι και πιστεύω ότι αυτές οι συζητήσεις, όπως έχουν εξελιχθεί και ιδιαίτερα η σημερινή, θα έχουν και θα δώσουν το καλύτερο αποτέλεσμα -γιατί;- γιατί θα δώσουμε ένα Σύνταγμα, θα δώσουμε μία διάταξη, συγκεκρι-

μένες διατάξεις, οι οποίες θα ωφελήσουν τη δημοκρατία μας, θα ωφελήσουν τους πάντες, την πολιτική, τους πολιτικούς στο μέλλον.

Ευχαριστώ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Σας ευχαριστώ πολύ, κύριε Λαμπρόπουλε.

Τον λόγο έχει τώρα ο κ. Μανούσος Βολουδάκης από τη Νέα Δημοκρατία.

ΜΑΝΟΥΣΟΣ – ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΟΛΟΥΔΑΚΗΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε. Θα είμαι πολύ σύντομος.

Τα άρθρα που συζητάμε σήμερα για τη βουλευτική ασυλία και για την ευθύνη των Υπουργών είναι ίσως αυτά στα οποία θα επικεντρωθεί η προσοχή της κοινωνίας. Είναι αυτά, που αφορούν περισσότερο την κοινωνία και έχουν απασχολήσει τον δημόσιο διάλογο.

Δεν θέλω να μπω σε λεπτομέρειες, γιατί τα έχουν αναπτύξει πολύ καλά νομικοί συνάδελφοι, κατ' εξοχήν ο κ. Τζαβάρας, τον οποίο άκουσα με προσοχή, ο γενικός μας εισηγητής και συμφωνώ απολύτως με την πρόταση της παρατάξεώς μας, για την οποία θα ήθελα να πω και δυο λόγια.

Εστιάζουμε σε δύο σημεία.

Ως προς τη βουλευτική ασυλία, θεωρούμε ότι πρέπει να περιοριστεί αυστηρά και μόνο σε ό,τι έχει να κάνει με την άσκηση των καθηκόντων του Βουλευτή, να μην παρατηρείται, δηλαδή, το φαινόμενο που είδαμε στο παρελθόν, κάποιος να καλύπτεται πίσω από την ασυλία του για να μην δικαστεί για υποθέσεις που δεν έχουν καμμία σχέση με την κοινοβουλευτική του δραστηριότητα ή με την πολιτική του δραστηριότητα εν γένει.

Θέλω, όμως, εδώ να κάνω μια επισήμανση, που βεβαίως δεν αλλάζει τίποτα ως προς το ποια θα είναι η διατύπωση στο άρθρο, έχει όμως μια γενικότερη πολιτική σημασία για όσο τμήμα της κοινωνίας μάς παρακολουθεί.

Κατά κανόνα, στις περισσότερες των περιπτώσεων, έχω ψηφίσει υπέρ των άρσεων ασυλίας για όσους συναδέλφους έχει έρθει τέτοιο ζήτημα για λόγους αρχής, για τους λόγους, που περιέγραψα και στην εισαγωγή μου.

Σε μία πρόσφατη ψηφοφορία ψήφισα κατά της άρσης ασυλίας. Ψήφισα κατά της άρσης ασυλίας του συναδέλφου κ. Κυρανάκη, για τον οποίο είχε έρθει δίωξη, που ασκείτο επί τη βάσει μηνύσεως του γνωστού κ. Δημητρά για τον τρόπο, που εκφράστηκε ο κ. Κυρανάκης. Δεν θέλω να μπω στην ουσία του τι είπε, γιατί εκεί γίνεται ακόμα πιο κραυγαλέο το θέμα. Η επίμαχη λέξη ήταν η λέξη «Ελληνόπουλα» που κάποιους ενόχλησε.

Θέλω, όμως, να πω ότι βλέπουμε ότι στη σημερινή εποχή χρειαζόμαστε και την προστασία της ασυλίας για τις περιπτώσεις έκφρασης γνώμης, γιατί έχει αρχίσει να αναπτύσσεται σιγά σιγά μία τάση επέκτασης κυριαρχίας δικτατορικού –θα έλεγα- χαρακτήρα της ονομαζόμενης «πολιτικής ορθότητας». Για ορισμένους λέξεις όπως «πατρίδα», «έθνος», το όνομα των πολιτών της πατρίδας, «τα Ελληνόπουλα» είναι ρατσισμός, ξενοφοβία, φασισμός και δεν ξέρω εγώ τι άλλο. Έχει καθένας το δικαίωμα να έχει την άποψή του, αλλά το Σύνταγμα οφείλει να προστατεύει τον Βουλευτή, όταν εκφράζει άποψη.

Αυτό, λοιπόν, θα να ολοκληρώσουμε τη συζήτηση περί ασυλίας. Αυτό, βεβαίως, δεν σημαίνει ότι πρέπει ο Βουλευτής να προστατεύεται για παραπτώματα τα οποία δεν έχουν να κάνουν με την πολιτική του δραστηριότητα και πολύ ορθώς ερχόμαστε σήμερα με την πρότασή μας να περιορίσουμε την ασυλία αποκλειστικά και μόνο στην

άσκηση της κοινοβουλευτικής δραστηριότητας, θα έλεγα κατ' εξοχήν δε στην έκφραση της γνώμης.

Τώρα ως προς την ποινική ευθύνη των Υπουργών, το περίφημο άρθρο 86, και εδώ έχουμε δει στην πατρίδα μας να γίνεται κατάχρηση μιας διατάξεως που σκοπό είχε να αποφευχθούν οι πολιτικές διώξεις, που όμως τελικά κατάρφερε να αποξενώσει, να γίνει ένας από τους παράγοντες που οδήγησαν σε αποξένωση της κοινωνίας από την πολιτική.

Ίσως ένας από τους λόγους, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, που δεν μας παρακολουθεί η κοινωνία σήμερα –και τώρα και σε αυτή μας τη συζήτηση- είναι και το άθροισμα, η σωρευτική επίδραση παραγόντων, όπως η αντιμετώπιση της ποινικής ευθύνης των Υπουργών από το Σύνταγμα και βέβαια μετά και από τον νόμο περί ευθύνης Υπουργών.

Η δική μας πρόταση, λοιπόν, η πρόταση της Νέας Δημοκρατίας είναι από το άρθρο 86 του Συντάγματος, που περιγράφει το πώς ασκείται δίωξη σε Υπουργό, όταν αυτός παραβεί τα καθήκοντά του, όταν παραβιάσει τον νόμο, να φύγει αυτό που λέγεται «αποσβεστική προθεσμία», το γεγονός δηλαδή ότι παραγράφονταν, ουσιαστικά, –για να το πούμε απλά για όλο τον κόσμο- τα αδικήματα των Υπουργών νωρίτερα από ό,τι τα αδικήματα των άλλων πολιτών. Αυτό πρέπει να φύγει, αυτό είναι μία από τις μεταρρυθμίσεις, μία από τις αλλαγές στο Σύνταγμά μας, οι οποίες θα κάνουν τη δημοκρατία μας πιο καθαρή, πιο αξιόπιστη. Θα επιτρέψει στους πολίτες να αισθανθούν ξανά ότι δεν είναι η λειτουργία της πολιτείας ένα ξένο σώμα μέσα στην κοινωνία, δεν ασκείται από μία ελίτ που αυτοπροστατεύεται, αλλά είναι αντιθέτως η έκφραση της ίδιας κοινωνίας και ο αποτελεσματικότερος τρόπος της λειτουργίας της.

Θέλω εδώ να κάνω μια πολύ μικρή πρόσθετη επισήμανση, παρ' ότι πάλι δεν οδηγεί σε κάποια αλλαγή ως προς τη διατύπωση, αλλά επειδή έχει γίνει αρκετός διάλογος δημόσια τελευταία για το ζήτημα του τι είναι το «κατά την άσκηση των καθηκόντων» που λέει το Σύνταγμα ή τι είναι το «επ' ευκαιρία της άσκησης των καθηκόντων» που ορισμένοι χρησιμοποίησαν για να οδηγηθούν οι υποθέσεις σε διαδικασία της τακτικής δικαιοσύνης, χωρίς να περάσουν από τη διαδικασία της Βουλής.

Νομίζω ότι όταν το Σύνταγμα λέει «κατά την άσκηση των καθηκόντων του Υπουργού», είναι πάρα πολύ σαφές τι εννοεί. Δεν μπορεί να εισαγάγουμε στον δημόσιο διάλογο –και το Σύνταγμα πρέπει να είναι σαφές σε αυτό- την έννοια του ότι ένας Υπουργός παραβιάζει τον νόμο επ' ευκαιρία της άσκησης των καθηκόντων του και άρα δεν υπόκειται στη διαδικασία του άρθρου 86. Διότι αν το πάμε αυτό στα άκρα, τότε δεν θα υπάρχει ποτέ κανένα αδικήμα του Υπουργού, γιατί η άσκηση των καθηκόντων του, αν ερμηνευθεί πολύ αυστηρά, είναι πάντα μέσα στον νόμο. Δεν θέλω να εμπλακώ σε νομικές λεπτομέρειες, γιατί δεν είμαι νομικός. Προσπαθώ να μιλήσω με τον κοινό νοου και όπως καταλαβαίνει ο κόσμος τα πράγματα.

Είναι απολύτως απαραίτητο, λοιπόν, και στα δύο αυτά άρθρα, και της βουλευτικής ασυλίας και στο περί ευθύνης Υπουργών, να αποκαταστήσουμε αυτή τη στιγμή την αξιοπιστία του πολιτικού συστήματος και της λειτουργίας της πολιτείας απέναντι στην κοινωνία, για να κάνουμε ξανά τους πολίτες να πιστέψουν ότι δεν ασκείται η εξουσία –εκτελεστική ή νομοθετική- από κάποια ελίτ με ξεχωριστά προνόμια, αλλά ότι αυτοί οι άνθρωποι οι οποίοι ασκούν

την εξουσία υπόκεινται στους περιορισμούς στους οποίους υπόκειται κάθε πολίτης, με όποιες πρόσθετες ρυθμίσεις χρειάζεται για να λειτουργεί σωστά το πολίτευμα και από εκεί και πέρα αυτό να αποτελέσει μια καινούργια αρχή για τη δημοκρατία μας.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ευχαριστώ πάρα πολύ, κύριε Βολουδάκη. Είναι ο τελευταίος ομιλητής.

Και τώρα τον λόγο έχει ο κ. Υψηλάντης, ο οποίος μας έχει συνηθίσει να κάνει μια συμπύκνωση των αποτελεσμάτων της κουβέντας μας.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ – ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ: Θα προσπαθήσω, κύριε Πρόεδρε, ευχαριστώ.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, οι σκέψεις μου αναφορικά με τους περιορισμούς της βουλευτικής ασυλίας του άρθρου 62, αλλά και της υπουργικής ευθύνης του άρθρου 86, που θα αναπτύξω στηρίζονται σε δύο βασικούς πυλώνες για τη δημοκρατία μας, αφ' ενός μεν τη μη εκβιαστική ποινικοποίηση του πολιτικού βίου από εξωθεσμικούς κύκλους, αφ' ετέρου δε την προάσπιση του δικαιώματος προς τη δικαστική προστασία και τη δίκαιη δίκη των θιγόμενων τρίτων από πράξεις και παραλείψεις των αντιστοίχων πολιτικών προσώπων, Βουλευτών, Υπουργών.

Ειδικότερα, ως προς το άρθρο 62, η ασυλία των Βουλευτών, πράγματι, στην εποχή μας δημιουργεί μία πρώτη ματιά καχυποψίας και επιφυλάξεως από τους πολίτες ως προνόμιο και δυσανάλογη εξαίρεση από τις αρχές του κράτους δικαίου και της ισότητας ενώπιον του νόμου.

Με την παρούσα Αναθεώρηση στις μέρες μας είναι αναγκαίο να καταστεί σαφές πως η ασυλία δεν σημαίνει το απυρόβλητο και το ακαταδίκωτο για τον Βουλευτή, για ένα γενικευμένο σύνολο παράνομων ποινικών συμπεριφορών. Γι' αυτό και η ασυλία πρέπει να διέλθει σε μία στενότερη αιτιώδη συνάφεια με τη βουλευτική ιδιότητα με όρους αναλογικότητας.

Στη χώρα μας η ουσιαστική στρέβλωση της συναδελφικής βουλευτικής αλληλεγγύης έχει ως αποτέλεσμα, όπως έχουν καταδείξει ένα σύνολο από επιστημονικές μελέτες, να χορηγούνται σπάνια από τη Βουλή άδειες που επιτρέπουν την άσκηση ποινικής δίωξης. Σε μία τέτοια μελέτη αναφέρονται αδειοδοτήσεις ανάμεσα σε χιλιάδες αναφορές. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η χώρα μας να έχει δεχθεί καταδίκες από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, που δεν συνάδουν με τον προορισμό της δημοκρατίας μας και του κράτους μας γενικότερα.

Συνεπώς το ζητούμενο δεν είναι η κατάργηση της ασυλίας των Βουλευτών, αλλά η ορθολογικότερη και η αποτελεσματικότερη αξιοποίηση του νομότυπου και εγγυητικού για τη δημοκρατία μας αυτού θεσμού. Υπό αυτό το πρίσμα πρέπει και καταδειχθεί -και νομίζω ότι καταδείχθηκε κατά τη συζήτησή μας από όλους σε αυτήν εδώ την αίθουσα- πως το ανεύθυνο του Βουλευτή για τη γνώμη ή την ψήφο του είναι διαχρονικά έγκυρο, αδιαπραγμάτευτο και απαραίτητο.

Έτσι, λοιπόν, όπως έχει υποστηρίξει αξιοσέβαστο μέλος της συνταγματικής θεωρίας, ο Βουλευτής πρέπει να διώκεται όπως και κάθε άλλος πολίτης, εκτός αν αποφασίσει για την άρση της ασυλίας του αιτιώδως διαφορετικά η Βουλή, εφόσον κρίνει δημοκρατικά, με βάση τους τιθέμενους κανόνες δικαίου και τις πραγματικές περιστάσεις, ότι η δίωξη είναι κατά μείζονα λόγο πολιτική.

Πρέπει, συνεπώς, να γίνει αντιληπτό πως δεν είναι έργο της δικαστικής εξουσίας η εκτίμηση της πολιτικής δίωξης. Με αυτή την τροποποίηση επιστημονικά παραμένει η θεσμική εγγυητική δικλίδα. Αξίζει, επίσης, προς αυτή την κατεύθυνση να κρατήσουμε τη λειτουργικότητα της σημασίας των υφιστάμενων προβλέψεων, που δεν αίρουν το οποιοδήποτε αξιόποινο, όπως εσφαλμένα μπορεί να υπάρχει η εντύπωση από το κοινό αίσθημα, αλλά στην ουσία το αναστέλλουν όσο είναι σε ισχύ η βουλευτική ιδιότητα του προσώπου, ανεξαρτήτως μάλιστα αν οι αξιόποινες πράξεις διαδραματίστηκαν πρωθύστερα ή κατά τη διάρκεια αυτής της ιδιότητας, ενώ παράλληλα τυχόν αστικές ευθύνες του οποιουδήποτε δεν απολαμβάνουν ακόμα και σήμερα την παραμικρή έστω και ανασταλτική ανοχή.

Τέτοιες υποθέσεις έχουν εκδικαστεί πάρα πολλές. Έχουμε πάρα πολλά παραδείγματα και από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Σε αυτές τις υποθέσεις το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο έχει καταλήξει στο θεμελιώδες συμπέρασμα ότι το σχετικό άρθρο 62 του ελληνικού Συντάγματος, ερμηνευόμενο υπό το φως της παραγράφου 1 του άρθρου 6 περί δίκαιης δίκης της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, επιτρέπει στο ελληνικό Κοινοβούλιο να αρνηθεί την άρση της ασυλίας ενός βουλευτή, μόνον εφόσον οι αποδιδόμενες σε αυτόν πράξεις συνδέονται αναμφίβολα, υπό τους στοιχειοθετημένους όρους της αρχής της αναλογικότητας και με ισχυρή αιτιολογία, αμιγώς με την κοινοβουλευτική του δραστηριότητα. Με άλλα λόγια, και το άρθρο 6 της σύμβασης επιτάσσει η Βουλή σε κάθε συγκεκριμένο αίτημα περί άρσης ασυλίας ενός μέλους της να εξετάζει την ύπαρξη συνάφειας μεταξύ των καταγγελλομένων πράξεων και των κοινοβουλευτικών καθηκόντων και να αποφαινεται αιτιολογημένα υπέρ της άρσης ασυλίας του Βουλευτή μόνον εφόσον διαπιστώνεται τέτοια πρόδηλη και αναλογική συνάφεια. Έτσι δεν καταστρατηγείται το δικαίωμα των πολιτών για έννομη προστασία από τα δικαστήρια, αλλά και οι Βουλευτές δεν χρησιμοποιούν τον θεσμό του Βουλευτή καταχρηστικά, ώστε να μένουν ατιμώρητοι για αξιόποινες πράξεις άσχετες με τα καθήκοντά τους, σε αντίβαρο βέβαια και με την αντίθετη σκοπιμότητα εκφοβισμού του Βουλευτή και καταχρηστικών του διώξεων.

Όσον αφορά το άρθρο 86 του Συντάγματος για την ευθύνη των Υπουργών, για τη Νέα Δημοκρατία στην παρούσα συνταγματική Αναθεώρηση το άρθρο 86 αποτελεί σήμα κατατεθέν του δημοσίου συμφέροντος, του πολιτικού ήθους και της έννομης διαφάνειας, που επιθυμεί να καθιερωθεί στην επανεκκίνηση της πολιτικής αναδιοργάνωσης της πατρίδας μας, ειδικά μάλιστα έπειτα από δέκα μνημονιακά χρόνια απότοκα ακόμα και εν μέρει διασπαρτων συγκεκαλυμμένων υποθέσεων διαφθοράς, παραβατικότητας και ανέλεγκτων πελατειακών σχέσεων της εκτελεστικής εξουσίας με διάφορα οικονομικά εξωθεσμικά συμφέροντα.

Ο ίδιος ο Πρωθυπουργός, ο Κυριάκος Μητσοτάκης, σε προγενέστερο της παρούσας Αναθεώρησης χρόνο, ως Βουλευτής είχε επιδιώξει να είναι το άρθρο 86 αναθεωρητέο, με την υπογραφή πενήντα Βουλευτών, εισπράττοντας τότε την ανασφάλεια των συναδέλφων του σε καιρούς έντονου λαϊκισμού, με τις εντυπώσεις των πολιτικών διώξεων να παραγκωνίζουν την πραγματική ανάγκη για δικαϊκή ελεγχσιμότητα και διαφάνεια, δίχως μάλιστα παρεμβατισμούς προς τον τελικό κριτή της ουσίας των

υποθέσεων, που δεν είναι άλλος από τη δικαστική λειτουργία.

Η πρότασή μας είναι, κατά τη γνώμη μου, ξεκάθαρη και συγκεκριμένη. Για τους Υπουργούς θα πρέπει να καταργηθεί η εξαιρετικά σύντομη ειδική αποσβεστική προθεσμία για την άσκηση αρμοδιότητας παραπομπής από τη Βουλή στην κοινή δικαιοσύνη, με οποία μάλιστα απόφαση να υποστηρίζεται θετικά ή αρνητικά από ένα διευρυμένο δικαστικό συμβούλιο αποτελούμενο από υψηλόβαθμους δικαστικούς λειτουργούς.

Επίσης, η όλη διαδικασία σύνταξης πορίσματος και της έγκρισής του από τη Βουλή θα πρέπει να ολοκληρώνεται το ταχύτερο δυνατό με τη μνεία συγκεκριμένου εύλογου χρόνου, ώστε καμμία υπόθεση να μη σέρνεται επί μακρόν.

Ειδική ρύθμιση περί ευθύνης των Υπουργών είναι μία συνταγματική διάταξη, που βρίσκεται μονίμως στα ελληνικά Συντάγματα από το 1844 μέχρι τις ημέρες μας. Με την Αναθεώρηση του 2001 η σχετική ρύθμιση του Συντάγματος του 1975 έγινε, πραγματικά, πολύπλευρα αυστηρότερη ως προς τη διαδικασία και την ουσία της. Γι' αυτό υπερψηφίστηκε και από τους διακόσιους εξήντα οκτώ Βουλευτές. Ακολούθησε, με τις όποιες ατέλειες του, ο ν.3126/2003 περί ευθύνης Υπουργών.

Όσotόσο η δικονομικού τύπου τεχνητή διαμόρφωση των προϋποθέσεων παραγραφής των αδικημάτων με πρόωρη διάλυση της Βουλής στο παρελθόν ερμηνεύτηκε στην ουσία ως θεσμική συγκάλυψη. Αυτό καθιστά, συνεπώς, αναγκαία τη θέσπιση πρόσθετων εγγυήσεων.

Ανάλογες ρυθμίσεις, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, υπάρχουν σε όλα σχεδόν τα Συντάγματα των δυτικών κρατών. Σε πολλά μάλιστα από αυτά, όπως στις ΗΠΑ, το Κοινοβούλιο είναι αρμόδιο, όχι μόνο για την κίνηση της σχετικής διαδικασίας, αλλά και την εκδίκαση της υπόθεσης στο δικαστήριο. Αυτά έχουν αναφερθεί και έχουν υποστηριχθεί επιστημονικά και από τον Ευάγγελο Βενιζέλο, ο οποίος υποστήριξε ότι ο νόμος περί ευθύνης Υπουργών που προστατεύει τον Υπουργό που κλέβει πρέπει να καταρρεύσει δίχως καμμία αμφισβήτηση. Υποστήριξε δηλαδή αυτή τη θέση.

Όπως εξάλλου διαφάνηκε και μέσα και από την ποινική νομολογία για τη διακίνηση του μαύρου χρήματος με την υπόθεση Τσοχατζόπουλου, ο ποινικός καταλογισμός επ' ουδενί δεν μπορεί να παρεμποδιστεί στα μείζονα και στα κρίσιμα, αφού δεν εμπίπτουν στα περιοριστικά χρονικά όρια του άρθρου 86 πράξεις που διασώζεται το προϊόν του εγκλήματος. Ορθώς κρίθηκε πως ο νόμος περί ευθύνης Υπουργών καλύπτει αποκλειστικά τον Υπουργό αμιγώς για τις αρμοδιότητές του. Δεν είναι αρμοδιότητα του Υπουργού να κλέβει ούτε να εκβιάζει ούτε να εξαπατά ούτε να διακινεί μαύρο χρήμα εις βάρος του ελληνικού δημοσίου.

Καταλήγοντας, με αίσθημα αισιοδοξίας πρώτα ως πολίτης και ύστερα ως πολιτικός, θέλω να επισημάνω από το Βήμα αυτό πως η Ελλάδα ανήκει στις ευρωπαϊκές χώρες που δεν προβλέπουν ιδιώνυμα υπουργικά αδικήματα. Για τους Υπουργούς ισχύει ο Ποινικός Κώδικας και η κοινή ποινική νομοθεσία, αξιολογούμενος αποκλειστικά από τα τακτικούς δικαστές. Η ορθολογική μεταρρύθμιση - αναθεώρηση του άρθρου 86 του Συντάγματος για την ποινική ευθύνη των πολιτικών με την απάλειψη της προνομιακά απαράδεκτης, κατά την άποψή μου, σύντομης προθεσμίας και την κατάργηση της διαδικαστικής παραγραφής πιστεύω ότι θα εξασφαλίσει την αποδοχή από την

πλειοψηφία των κομμάτων, ως μία επιπλέον αποκαταστατική κίνηση των πολιτειακών θεσμών προς την κοινωνία μας αναδεικνύοντας τη θεσμική και λειτουργική ουσία των συγκεκριμένων αναγκών κατά τα λοιπά διατάξεων.

Οι προς αναθεώρηση διατάξεις -και κλείνω- των άρθρων 62 και 86 είναι πιο ώριμες από ποτέ να σταθούν απολογητικά προς την κοινωνία και εγγυητικά για το έργο των πολιτικών προσώπων. Γι' αυτό, η σημερινή μας Βουλή είναι ελεύθερη να τολμήσει ξεκάθαρη τομή, με συναίνεση και αποφασιστικότητα για την επιδιωκόμενη πολιτική και δικαιοκρατική μας ηθική και ιστορία.

Ευχαριστώ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ευχαριστώ, κύριε Υψηλάντη.

Για δυο λεπτά ζήτησε τον λόγο ο κ. Μπούγας και μετά έχει τον λόγο ο κ. Ρουσόπουλος, πριν πάμε στους δευτερομλητές.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΠΟΥΓΑΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να κάνω μια πολύ σύντομη παρέμβαση.

Σε ό,τι αφορά στο άρθρο 62, θα ήθελα να τονίσω το εξής. Σε συνέχεια των όσων είπε ο συνάδελφος, πράγματι υπάρχουν αποφάσεις του Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σύμφωνα με το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ, προς τις οποίες όμως οφείλω να πω ότι έχει εναρμονισθεί το άρθρο 83 του Κανονισμού της Βουλής. Διότι με βάση τις αποφάσεις αυτές, κύριε συνάδελφε, έχει διαμορφωθεί μια κοινοβουλευτική νομολογία -επιτρέψτε μου να πω- από όπου μπορεί κανείς να αντλήσει χρήσιμα συμπεράσματα για την ερμηνεία του άρθρου 62 του Συντάγματος.

Η δεύτερη παρατήρηση, που αφορά στο άρθρο 62, είναι η εξής: Μιλούμε για το ακαταδίωκτο, δηλαδή για μια άσκηση ποινικής δίωξης ή καθ' οιονδήποτε τρόπο ποινική έρευνα εναντίον του Βουλευτή. Οι αστικές, όμως, συνέπειες των πράξεων του Βουλευτή υπάρχουν, παραμένουν, διεκδικούνται και ικανοποιούνται. Αν, για παράδειγμα, κάποιος πολίτης θεωρήσει ότι συκοφαντήθηκε από τον Βουλευτή, μπορεί μεν να μη δοθεί η άδεια δίωξης του Βουλευτή, έτσι ώστε να λογοδοτήσει για συκοφαντική δυσφήμιση ενώπιον του ποινικού δικαστηρίου, μπορεί όμως να εγείρει αγωγή στα αστικά δικαστήρια, να προχωρήσει η αστική δίκη, να εκδοθεί απόφαση και όχι μόνο να υποχρεωθεί σε αποζημίωση ο εναγόμενος Βουλευτής, αλλά να υποχρεωθεί να δημοσιεύσει και το κείμενο της αποφάσεως προς αποκατάσταση της τιμής του θιγομένου.

Σε ό,τι αφορά στο άρθρο 86, κύριε Πρόεδρε, θέλω να κάνω την εξής και μόνο επισήμανση. Είναι μεγάλος ο χρόνος της παραγραφής, αν πούμε ότι πρέπει να εφαρμοστούν χωρίς άλλο οι κοινές διατάξεις περί παραγραφής του Ποινικού Κώδικα. Και είναι μεγάλος, διότι πρέπει να λάβουμε υπ' όψιν μας πως δεν έχουμε να κάνουμε μόνο με την πενταετία επί πλημμελημάτων και την εικοσαετία επί κακουργημάτων, αλλά και με τον χρόνο αναστολής, ο οποίος επιμηκύνει τον χρόνο της παραγραφής. Δηλαδή στα πλημμελήματα θα πάμε στα πέντε συν τρία σύνολο οκτώ, ενώ στα κακουργήματα θα πάμε είκοσι συν πέντε σύνολο εικοσιπέντε χρόνια. Αυτό έχει να κάνει, όχι μόνο με το γεγονός ότι θα είναι, όπως ελέχθη ευστόχως, όμηρος των μελλοντικών πολιτικών και απρόβλεπτων εξελίξεων ο Βουλευτής, αλλά κυρίως -και σε αυτό θέλω να εστιάσω- στο γεγονός ότι δεν θα είναι δυνατή στον ίδιο βαθμό με τους άλλους πολίτες η άντληση στοιχείων για να αποδείξει την ικανότητά του. Διότι, αν κάποιος έχει

φύγει από το Υπουργείο του δέκα χρόνια πριν και διώκεται για ένα αδίκημα το οποίο έχει τελέσει ως Υπουργός, αντιλαμβάνεται κανείς ότι θα είναι πάρα πολύ δύσκολο να βοηθηθεί, προκειμένου να αντλήσει τα στοιχεία, που είναι αναγκαία για την υπεράσπισή του δέκα ή δεκαπέντε χρόνια μετά.

Φρονώ, λοιπόν, ότι θα πρέπει με περισυλλογή να δούμε και να σκεφθούμε τη διάταξη του άρθρου 86 και για τον λόγο τον οποίον σας εξέθεσα.

Σας ευχαριστώ πολύ.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Εύστοχο αυτό που λέτε, αλλά νομίζω ότι η μόνη λύση είναι η αυριανή σύσκεψη ή η σύσκεψη της Δευτέρας των επικεφαλής των ομάδων να διευθετήσει τη διατύπωση της πρότασης κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να καλυφθεί.

Τον λόγο έχει ο κ. Ρουσόπουλος.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε, εσάς και το Σώμα για την ανοχή του.

Πιστεύω ότι, όντως, η σύσκεψη της Δευτέρας θα παίξει καθοριστικό ρόλο και νομίζω ότι καλό θα ήταν να ακουστεί και μια μικρή ιστορία, η οποία θα βοηθήσει.

Ξεκινώ ρωτώντας αν είναι αλήθεια πραγματική ανάγκη ή δημοφιλής πρόταση. Μιλώ για το άρθρο 86. Για το άρθρο 62 δεν θα πω τίποτα. Συμφωνώ απολύτως ότι έχει δώσει την εντύπωση στον κόσμο ότι οι Βουλευτές νιώθουν τους εαυτούς τους ανώτερους από τους άλλους. Άρα, λοιπόν, συμφωνώ με τις προτάσεις του κόμματός μου.

Θα μιλήσω μόνο για την αποσβεστική ημερομηνία του άρθρου 86. Δεν είναι, όπως είπατε και εσείς στην ομιλία σας και άλλοι εισηγητές και ο γενικός μας εισηγητής και ο κ. Λοβέρδος και από τον ΣΥΡΙΖΑ, ελληνική πρωτοτυπία αυτό, αλλά κατάγεται ιστορικά από εκείνη την εποχή της Γαλλικής Επανάστασης και σε πολλά άλλα Συντάγματα υπάρχει η αποσβεστική ημερομηνία.

Ρώτησα προηγουμένως τον συνάδελφο, τον κ. Μπούγα, να μου πει αν υπάρχει αποσβεστική ημερομηνία στον δικαστή και στις αποφάσεις, γιατί εγώ δεν είμαι νομικός, όπως ξέρετε. Μου είπε ότι υπάρχει η ένσταση κακοδικίας, η οποία πρέπει να υποβληθεί εντός έξι μηνών. Άρα, λοιπόν, όταν έχουμε μια ανεξάρτητη εξουσία, όπως είναι η δικαιοσύνη, στην οποία υπάρχει η αποσβεστική ημερομηνία και μάλιστα τόσο σύντομη, το να μειώσουμε την ανεξαρτησία της εκτελεστικής εξουσίας είναι ένα θέμα που το θέτω ως ερώτημα στο Σώμα.

Η περίφημη φράση του Μπίσμαρκ ότι οι πολίτες καλό είναι να μη γνωρίζουν πως φτιάχνονται τα λουκάνικα και οι νόμοι, ειδικά όταν κάνουμε Σύνταγμα και αλλαγή Συντάγματος, νομίζω ότι πρέπει να μας βρει αντίθετους. Επιτρέψτε μου να πω στο Σώμα μια μικρή ιστορία. Συνήθως στις ταινίες λένε στο τέλος ότι οποιαδήποτε σχέση με πρόσωπα ή καταστάσεις είναι συμπτωματική. Εγώ σπεύδω να αφήσω στην κρίση του Σώματος το πόσο συμπτωματική είναι αυτή η ιστορία που θα σας πω για πρόσωπα ή καταστάσεις.

Κάποτε, λοιπόν, υπήρξε ένας επιχειρηματίας των τηλεοπτικών μέσων, ο οποίος ήταν ισχυρός και ζήτησε από έναν Υπουργό, ο οποίος ήταν πολύ κοντά σε έναν Πρωθυπουργό, να του λύσει υποθέσεις στη δικαιοσύνη. Όταν ο Υπουργός τού είπε ότι «εγώ δεν είμαι εδώ για να κάνω τέτοια πράγματα», αυτός ανταπάντησε «καλά, θα δεις τι έχει να πάθεις και εσύ και ο Πρωθυπουργός σου».

Αυτή η ιστοριούλα συνεχίζεται, όπου ο επιχειρηματίας καταφέρνει και στήνει ένα ωραίο σκάνδαλο, εντάσσει σε αυτό πέντε Υπουργούς συνολικά κάποιας κυβέρνησης μιας κάποιας άλλης εποχής, όπως όλοι αντιλαμβανόμαστε, και εν συνεχεία, αυτοί οι πέντε βρίσκονται στην κρίση του Σώματος του Κοινοβουλίου, το οποίο έρχεται να αθώσει τους δύο -με ψήφους, μάλιστα, των κομμάτων της Αντιπολίτευσης, αλλά και της κυβερνητικής πλειοψηφίας- και να στείλει στο επόμενο βήμα τους υπόλοιπους τρεις. Ποιο ήταν το επόμενο βήμα; Το δικαστικό συμβούλιο.

Δείτε τώρα τι έγινε με την αποσβεστική ημερομηνία. Έρχεται το δικαστικό συμβούλιο και λέει ότι «έχει περάσει ο χρόνος και δεν κρίνεστε». Άρα, λοιπόν, «αθώοι» -εντός εισαγωγικών η λέξη- ουσιαστικά, αλλά υπό ερωτηματικά.

Ένας εκ των τριών λέει το εξής: Εδώ το άρθρο 86 δεν έχει μόνο την παράγραφο 3, αλλά και την 5. Τι λέει η παράγραφος 5; Ότι για να σώσω την τιμή και την υπόληψή μου, θα ζητήσω από τον Πρόεδρο της Βουλής να φτιάξει μια επιτροπή με δικαστικούς, με την οποία, λέει το άρθρο του σοφού Συντάγματος του 1975 -αν είναι από το 1975 και δεν έχει προστεθεί στην πορεία, νομίζω ότι ήταν του 1975- όχι μόνο ο ίδιος, αλλά και οι κληρονόμοι του μπορούν να διεκδικήσουν αυτή την αποκατάσταση της τιμής και της υπόληψής του.

Στέλνει τρεις επιστολές στον Πρόεδρο του Σώματος. Και στις τρεις επιστολές ο Πρόεδρος του Σώματος απαξίζει να απαντήσει. Αυτός επανεξελέγη τρεις φορές Βουλευτής. Άρα, οι πολίτες του ήξεραν και τον έκριναν. Και άλλοι από αυτούς τους πέντε Υπουργούς της μικρής μας ιστορίας επανεξελέγησαν. Ένας εξ αυτών απέθανε, ένας άλλος δεν του δόθηκε η ευκαιρία να επανεκλεγεί κ.ο.κ..

Άρα, λοιπόν, πού μας οδηγεί το άρθρο 86; Από τη μια, η αποσβεστική ημερομηνία λέει ότι μπορεί και να είναι ένοχοι στη συνείδηση της κοινής γνώμης οι τρεις από τους πέντε, οι δυο απεδείχθησαν αθώοι. Μάλλον, όχι απεδείχθησαν, αλλά εκρίθησαν, γιατί και οι άλλοι αθώοι ήταν. Ο ένας που ζητάει το άρθρο 86 για να πει «δώστε μου λίγο χρόνο παραπάνω και κρίνετέ με» δεν είχε αυτή την ευκαιρία.

Κατά συνέπεια, δημιουργήθηκε μια αίσθηση στην κοινωνία η οποία κράτησε για πάρα πολλά χρόνια, γιατί καταλαβαίνουμε όλοι στη σύγχρονη εποχή που εντάσσεται η ιστορία μας, πόσο μεγάλο ρόλο παίζουν τα μέσα ενημέρωσης και δη τα ηλεκτρονικά.

Τελειώνω. Η αποσβεστική ημερομηνία γιατί τίθεται; Διότι υπάρχει ευλόγως, δεν βρίσκω καλύτερη λέξη, ας την πούμε, καχυποψία στο πολιτικό μας σύστημα ή, ας το πω διαφορετικά, υπάρχει αυτό που είχε πει ο Γεώργιος Παπανδρέου, ότι οι ισχυρές και καλές αντιπολιτεύσεις κάνουν τις καλές κυβερνήσεις. Μια αντιπολίτευση έρχεται να ελέγξει την κυβέρνηση και στη συνέχεια, όταν αυτή η αντιπολίτευση γίνει κυβέρνηση, έρχεται να ελέγξει την προηγούμενη κυβέρνηση. Έτσι έχει συμβεί πολλές φορές με διάφορες υποθέσεις. Υπήρχε κάποια πραγματική υπόθεση που εκρύβη πίσω από το άρθρο 86, που χάθηκε;

Εσείς, κύριε Πρόεδρε, αναφέρατε ένα σωρό υποθέσεις για πρώην Πρωθυπουργούς, για πρώην Υπουργούς, οι οποίοι πήγαν είτε στο Ειδικό Δικαστήριο είτε έφτασαν μέχρι ενός σημείου, όπου εκρίθη ότι ήταν αθώοι ή ένοχοι. Δεν υπάρχει μείζων υπόθεση που να κρύφτηκε πίσω από το άρθρο 86.

Αν, λοιπόν, υποθέσουμε ότι όλο αυτό ξεκινάει και κατα-

λήγει στο ότι η αντιπολίτευση που γίνεται κυβέρνηση έρχεται να ελέγξει μια αβελτηρία, ένα πρόβλημα, ένα σκάνδαλο, που έκανε η προηγούμενη κυβέρνηση, τότε θα πρέπει να σκεφθούμε ότι η αποσβεστική ημερομηνία θα πρέπει να έχει κάπου ένα τελείωμα.

Εγώ θα πρότεινα, παρ' ότι δεν είμαι νομικός και νομίζω ότι νομικά αυτό δεν μπορεί να καταγραφεί, όπως το λέω -γι' αυτό θα ενταχθώ ευχαρίστως στην πρόταση του Κώστα Τζαβάρα- το εξής: Τι είναι εκείνο που μπορεί να μας λύσει αυτό το πρόβλημα; Να πάμε σε μια επόμενη Βουλή, όπου έχει αλλάξει πια η ισχυρή κυβερνητική πλειοψηφία. Άρα, ο πολιτικός σου αντίπαλος έρχεται και έχει το δικαίωμα ή την εντολή από τον πολίτη να ελέγξει και εσένα για όσα έκανες προηγουμένως.

Επειδή αυτό δεν νομίζω ότι μπορεί να νομοθετηθεί έτσι όπως το λέω, εικάζω ή εκτιμώ ότι μία περίοδος δεκαετίας στην οποία αναφέρθηκε ο Κώστας Τζαβάρας είναι μία αρκετά ικανή περίοδος, διότι τα προβλήματα που ανέφεραν πολύ εναργώς και ο Θάνος Πλεύρης και ο πρώην Δήμαρχος Αθηναίων κ. Καμίνης και ο Ανδρέας Λοβέρδος, όπως νομίζω, θα είναι τέτοια που θα δημιουργήσουν στο πολιτικό σύστημα διαρκή αναταραχή και δεν θα δώσουν εν τέλει την αίσθηση στον πολίτη ότι υπάρχει δικαιοσύνη. Η αίσθηση στον πολίτη ότι υπάρχει ανισότητα δεν είναι τόσο από το άρθρο 86 -είναι, βεβαίως, για την αποσβεστική ημερομηνία, γι' αυτό και εκεί λέω ότι πρέπει να την πάμε παραπέρα, αλλά όχι να τη φτάσουμε στα είκοσι πέντε χρόνια- αλλά κυρίως από το άρθρο 62.

Ευχαριστώ πολύ για την ανοχή σας.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Ρουσόπουλε. Ενδιαφέρουσα η ιστορία στην οποία αναφερθήκατε, αλλά ενώ μας είπατε για τη μοίρα των πολιτικών, δεν μας είπατε τίποτα για τη μοίρα του επιχειρηματία.

Τον λόγο έχει ο κ. Τζαβάρας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Εγώ θέλω πρώτα απ' όλα να εκφράσω, κύριε Πρόεδρε, τη μεγάλη ικανοποίησή μου, γιατί σήμερα είχαμε την ξεχωριστή εμπειρία να συμμετέχουμε σε ένα συλλογικό συνταγματολογικό αναστοχασμό, σε τέτοιο εύρος και σε τέτοιο βάθος που αυτό το οποίο τελικώς απομένει μετά την ολοκλήρωση της συζήτησης είναι η γόνιμη -η καρποφόρα, θα έλεγα- αναθεώρηση των δύο σοβαρών διατάξεων που αφορούν την τιμή του πολιτικού κόσμου, του άρθρου 62 και του άρθρου 86, χωρίς βέβαια μετά τα πορίσματα αυτού του αναστοχασμού να αφήνεται η οποιαδήποτε καχυποψία ακόμα και στον πιο κακόπιστο πολίτη της χώρας. Με ευπρέπεια αντιμετωπίσαμε και διεισδύσαμε σε όλα τα ζητήματα.

Είναι, πράγματι, πολύ σημαντική η συνεισφορά των περισσότερων πτερύγων. Η δε προσπάθεια που γίνεται είναι μια προσπάθεια που θεωρώ ότι είναι μια ευπρόσωπη και με όρους αναλογικής ισότητας ένταξη στο όλο σύστημα του δημοκρατικού πολιτεύματος της δράσης αυτών που έχουν τη μοίρα, το προνόμιο αν θέλετε, να είναι Βουλευτές, Υπουργοί, Υφυπουργοί ή Πρωθυπουργοί και Πρόεδροι Δημοκρατίας αυτής της χώρας.

Εδώ, λοιπόν, σε δύο αναφορές, με δυο σύντομες προτάσεις συνέβη σήμερα το εξής: Πρώτον, με τη σύμφωνη γνώμη των περισσότερων πτερύγων -υποθέτω ότι και τη Δευτέρα θα μας δοθεί η ευκαιρία με τους εισηγητές των άλλων κομμάτων να κάνουμε τις ορθές διατυπώσεις, τις κοινά αποδεκτές- όσον αφορά το άρθρο 62 θεωρώ ότι

έγινε η μεγάλη ανατροπή. Δηλαδή, ενώ με την ισχύουσα διάταξη ο κανόνας είναι η ασυλία και η εξαίρεση είναι η άρνηση της ασυλίας, τώρα με τη συγκεκριμένη τροποποίηση ο κανόνας είναι η άρση της ασυλίας στα αιτήματα της εισαγγελικής αρχής, όταν οι καταγγελλόμενες πράξεις είναι πράξεις οι οποίες έχουν άμεση συνάφεια με την εκτέλεση των κοινοβουλευτικών και των πολιτικών καθηκόντων του Βουλευτή.

Είναι πολύ μεγάλη αυτή η τομή που γίνεται και ανεξάρτητα με το πώς θα συζητήσουμε και το ζήτημα που ετέθη σχετικά με την πρόταση που έκανε το Κίνημα Αλλαγής, θεωρώ ότι είμαστε όλοι προς την ίδια τη σωστή κατεύθυνση.

Υπάρχει, λοιπόν, αυτό που ονόμασα -και όλοι γνωρίζουμε ότι πρέπει να υπηρετούμε- «αναλογική ισότητα». Όσον αφορά τη δεύτερη περίπτωση, την περίπτωση του άρθρου 86, επίσης είναι προφανές -και το είπε ο κ. Βολουδάκης με έναν πολύ απλό και περιεκτικό τρόπο- ότι μέχρι σήμερα αυτό, που εμπόδιζε την ίση μεταχείριση επί της ουσίας, επί της εφαρμογής δηλαδή του ποινικού νόμου μεταξύ των πολιτικών, των Υπουργών, Υφυπουργών, Πρωθυπουργών και του απλού πολίτη, ήταν η σύνομη αποσβεστική προθεσμία.

Αυτή, λοιπόν, καταργείται με την πρόταση που κάνουμε εδώ, η πλειοψηφία των κομμάτων και, άρα, καταργούμενης αυτής της αποσβεστικής προθεσμίας δεν θα υπάρχει κανένα εμπόδιο στη Βουλή να ασκήσει μόνο το δικονομικό δικαίωμα, που της αναγνωρίζει το άρθρο 86 και όχι να κρίνει επί της ουσίας τα αδικήματα που αποδίδονται στους Υπουργούς, Υφυπουργούς ή Πρωθυπουργούς. Αυτό ακριβώς το συγκεκριμένο της δικαίωμα αφήνεται ελεύθερο χρονικά.

Όπως πολύ ορθά το είπε ο κ. Ρουσόπουλος, αυτή η ελευθερία βεβαίως θα πρέπει να έχει και ένα όριο, γιατί να μην η διαδοχή κυβερνήσεων που ανήκαν στο ίδιο κόμμα πολλές φορές εμπόδιζε την ατιμωρησία Υφυπουργών, Υπουργών, κ.λπ., αλλά τώρα που μετά την κατάργηση της αποσβεστικής προθεσμίας δίνεται η άνεση να εξελιχθεί ο εκλογικός κύκλος σε τέτοιο βαθμό που και οι αντιπολιτεύσεις να έρθουν στη θέση της κυβέρνησης και το αντίστροφο, τότε λοιπόν αυτό θα πρέπει να μην προσλάβει τον χαρακτήρα της εικοσιπενταετούς διάρκειας ως προς την ανάπτυξη των σχετικών δικονομικών χειρισμών από τη Βουλή, γιατί και του κ. Μπούγα η παρατήρηση είναι σωστή. Θα πρέπει, λοιπόν, εδώ να βρούμε -και πιστεύω ότι και με τους άλλους συναδέλφους τους γενικούς εισηγητές θα βρούμε έναν τρόπο να συμφωνήσουμε- ένα όριο. Και αυτό το όριο, κατά την εκτίμηση τη δικιά μου, είναι η δεκαετία.

Θα ήθελα, τέλος, να πω και κάτι ακόμα, γιατί και η παρέμβαση του ειδικού εισηγητή του Κινήματος Αλλαγής,, του πρώην Δημάρχου Αθηνών, του κ. Καμίνη, ήταν εντυπωσιακή και μπορώ να πω ότι μας ενθάρρυνε όλους να ακολουθήσουμε μια σταθερή πορεία προς την κατεύθυνση, που κινήθηκαν οι τοποθετήσεις των περισσότερων κομμάτων. Δεν πρέπει να χαριστούμε σε κανέναν από αυτούς που έχουν αναλάβει τον ρόλο στην κοινωνία να πετροβολούν τη Βουλή και να την πετροβολούν με επιχειρήματα, με βρισιές και με δήθεν συκοφαντίες ότι εδώ υπάρχουν τριακόσιοι, που δεν κάνουν τίποτα άλλο από το πρωί μέχρι το βράδυ από το να ευλογούν τα γένια τους και να κατοχυρώνουν τα προνόμιά τους.

Όλοι εμείς εδώ που συζητούμε σήμερα στο πλαίσιο

αυτής της διαδικασίας, που έχει όλα τα χαρακτηριστικά μιας αξιόπιστης, ευπρεπούς και πολιτικής αντιλογίας, την τροφοδοτούμε όλοι, δηλαδή και εκείνοι που συμφωνούν και εκείνοι που δεν συμφωνούν. Πολιτική σημαίνει διαμάχη και σύγκρουση. Σ' αυτήν εδώ την ευκαιρία, λοιπόν, δεν θα ενδώσουμε στον συνταγματικό λαϊκισμό, που θέλει οπωσδήποτε να εμφανίσει τους πολιτικούς να μην είναι τίποτα περισσότερο ή τίποτα διαφορετικότερο όταν ασκούν την αρμοδιότητα που ο ίδιος ο λαός τους εμπιστεύτηκε, από τον οποιοδήποτε άνθρωπο που δεν ασχολείται με αυτά τα υψηλά καθήκοντα.

Η αναγνώριση, λοιπόν, του ότι οι πολιτικοί έχουν αυτό το δημοκρατικό προνόμιο δεν είναι διάκριση ανισότητας, αλλά είναι ευθύνη την οποία τους την ανέθεσε ο λαός με την ψήφο τους και απέναντι σ' αυτή την ευθύνη η κοινωνία πρέπει για όσους, τουλάχιστον, αξίζουν τον σεβασμό της, να μην τους τον αρνείται με αυτού του είδους τα επιχειρήματα που έχουν μέσα τους μια καταφρονητική τάση ισοπέδωσης. Σ' αυτή θα αντισταθούμε. Δεν πρόκειται να ενδώσουμε.

Θα απαντήσω, λοιπόν –και καταλήγω– και στον κ. Λάππα, που ανέφερε την πολύ ενδιαφέρουσα αυτή ομιλία του Μαξ Βέμπερ το 1919, αν δεν απατώμαι στο Μόναχο. Σ' αυτήν ακριβώς που αναφέρει την πολιτική ως επάγγελμα και θέτει το δίλημμα αν ο πολιτικός πρέπει να ζει από την πολιτική ή για την πολιτική, αναφέρει και έναν πολύ παραβολικό ορισμό για το τι είναι η πολιτική και λέει, λοιπόν, χαρακτηριστικά ότι πολιτική είναι να καρφώνεις επίμονα και συστηματικά ένα καρφί πάνω σε μια σανίδα.

Αυτή ακριβώς η παραγωγική, η μεταφορική ρήση δειχνει και το άχαρο πολλές φορές αυτού που κάνουμε, αλλά δίνει και τη δυνατότητα ακόμα και στους κακόπιστους να αντιληφθούν ότι χωρίς την πολιτική δεν θα μπορούσε η κοινωνία να υπάρξει και να συνεχίσει να πορεύεται ως συντεταγμένη, ως οργανωμένη στα πλαίσια του κοινού της βίου ολότητα.

Γι' αυτό, λοιπόν, νομίζω ότι σήμερα κάναμε κάτι πολύ σημαντικό. Και αυτό το σημαντικό, μετά από όλες τις παρεμβάσεις που έγιναν, θα φροντίσουμε και τη Δευτέρα να το διατυπώσουμε με τον προσήκοντα τρόπο, ώστε να γίνει ο βασικός συνταγματικός ρυθμός που θα διέπει, με αυτόν τον τρόπο που ανέφερα, του λοιπού και για το μέλλον, τα συγκεκριμένα δύο ζητήματα που προκύπτουν από την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 62 και 86.

Ευχαριστώ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ: Κύριε Πρόεδρε, θα μπορούσα να έχω τον λόγο για δέκα δευτερόλεπτα;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ορίστε, έχετε τον λόγο.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ: Υπό την πίεση του χρόνου νιώθω ότι έμεινε ξεκρέμαστο το συμπέρασμα της μικρής ιστορίας, που είπα και ευχαριστώ τον κ. Τζαβάρα που το έθεσε. Ο λόγος που το είπα είναι πολύ συγκεκριμένος και σαφής –άλλωστε στην αρχή της συζήτησής μας προς την κ. Αδαμοπούλου έδωσα ένα πολύ συγκεκριμένο παράδειγμα– είναι διότι δεν νομοθετούμε, φτιάχνοντας μάλιστα το νέο καταστατικό χάρτη της χώρας, σε συνθήκες θερμοκηπίου ούτε σε κενό, αλλά με βάση την ιστορική εμπειρία, την ιστορική γνώση και την ιστορική ευθύνη. Και αυτά νομίζω ότι οφείλει κανείς να τα καταθέσει, ειδικά αν τα έχει βιώσει.

Ευχαριστώ πολύ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της

Πλειοψηφίας): Κύριε Πρόεδρε, θα ήθελα να πω μια κουβέντα, γιατί το λησμόνησα...

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Πόσα λεπτά θέλετε, κύριε Τζαβάρα;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Τίποτα, τριάντα δευτερόλεπτα.

ΘΕΟΦΙΛΟΣ ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΣ: Είναι το πεντάλεπτο από χθες, κύριε Πρόεδρε!

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ακριβώς!

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Θα ήθελα, πράγματι –το θεωρώ υποχρέωσή μου– να κάνω μία αναφορά και να αφιερώσω όλο αυτό τον αναστοχασμό που είπα, ο οποίος έγινε με αυτή την ευπρέπεια, στη μνήμη ενός ανθρώπου που τον γνώρισα εδώ, στα έδρανα της Βουλής και ήταν ένας πραγματικός ευπατρίδης. Αυτός ο άνθρωπος λέγεται Ευάγγελος Μπασιάκος.

Κρίμα που δεν επιβίωσε, όλων όσων του εξέμεσαν αυτοί οι κονδυλοφόροι, που είναι πράγματι πληρωμένοι για το κακό, και που έφυγε από αυτό τον κόσμο με το παράπονο ότι επί της ουσίας μέσα του έκαιγε αυτό το σαράκι, παρ' όλο που οι πολίτες της εκλογικής τους περιφέρειας, για τρεις φορές τον τίμησαν με το βουλευτικό αξίωμα μετά την ιστορία με το «σκάνδαλο Βατοπεδίου».

Το αισθάνομαι υποχρέωση και πραγματικά θεωρώ ότι αυτός ο άνθρωπος πήγε με αυτό τον καημό. Ας του αφιερώσουμε, λοιπόν, όλον αυτό τον διάλογο που έγινε σήμερα, με αυτή την ποιότητα και αυτή την ευπρέπεια.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΡΟΥΣΟΠΟΥΛΟΣ: Να διορθωθεί μόνο μια λέξη, η λέξη «σκάνδαλο». Δεν είναι, αλλά σκευωρία.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Έχετε δίκιο.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Παρ' ότι δεν ήταν Βουλευτής, θα ήθελα να προσθέσω και το όνομα του κ. Αγγέλου αντίστοιχα. Θα ήθελα να το προσθέσω σε αυτό που είπατε, κύριε Τζαβάρα, παρ' ότι –επαναλαμβάνω– δεν ήταν Βουλευτής, διότι και αυτός ταλαιπωρήθηκε από την ίδια υπόθεση.

Υπάρχουν άλλοι δευτερομλητές;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Θα ήθελα τον λόγο, κύριε Πρόεδρε.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Παρακαλώ έχετε τον λόγο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Θέλω να σας μεταφέρω το αίτημα συναδέλφων η συνάντηση να γίνει την Τρίτη και όχι τη Δευτέρα. Εγώ μπορώ και τη Δευτέρα και την Τρίτη, αλλά επειδή ένας εξ αυτών θα ταξιδεύει και έτερος εξ αυτών θα είναι εκτός Αθηνών, να γίνει την Τρίτη στη μία η ώρα το μεσημέρι.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Αν το κάνετε την Τρίτη όμως, δεν προλαβαίνουμε να διευθετήσουμε το ζήτημα στη συνεδρίαση της Τρίτης. Θα πρέπει να το αφήσουμε για την Τετάρτη να συζητηθεί. Καταλάβατε τι λέω;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Όχι.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Θα καταλάβετε τώρα και θα βρούμε μια λύση.

Πριν κηρύξω περαιωμένη τη σημερινή συζήτηση, θα ήθελα να μαζέψουμε λίγο τις εκκρεμότητες για να είμαστε και πρακτικοί. Η πρώτη εκκρεμότητα είναι ότι θα πρέπει

κάποια εκ των κομμάτων –νομίζω ο ΣΥΡΙΖΑ έχει αυτή την εκκρεμότητα- να μας προσκομίσουν τα ακριβή κείμενα των διατάξεων που εισηγούνται και για την προηγούμενη συνεδρίαση και για αυτήν.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Την προηγούμενη δεν την έφεραν ακόμα;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Όχι, δεν την έχουμε.

Για την προηγούμενη και γι' αυτή. Διότι αυτά τα κείμενα είναι αυτά που θα ψηφιστούν στο τέλος και πρέπει να είμαστε πολύ ακριβείς στα πρακτικά.

Δεύτερον, την επόμενη εβδομάδα –και αυτό εννοούσα προηγουμένως- έχουμε αποφασίσει να γίνουν τρεις συνεδριάσεις: την Τρίτη, την Τετάρτη και την Πέμπτη. Εάν, λοιπόν, φέρετε κείμενο, αφού πρώτα συνεννοηθείτε μεταξύ σας και δεν προλαβαίνετε να το κάνετε αυτό τη Δευτέρα για να μπορέσουμε στην αρχή πριν ξεκινήσουμε να το συζητήσουμε την Τρίτη, τότε να πούμε από τώρα ότι θα το συζητήσουμε όταν ξεκινήσουμε την Τετάρτη το πρωί. Απλά να ξέρετε ότι την Τετάρτη έχουμε έναν χρονικό περιορισμό. Επειδή στις 17.00' θα πρέπει να δοθεί η Αίθουσα εδώ στον Επίτροπο της Κύπρου, θα πρέπει να έχουμε τελειώσει πριν τις 17.00' Τετάρτη.

Τώρα, εφόσον το δέχεστε αυτό μπορούμε να το καταγράψουμε, να κάνετε τη συνάντησή σας την Τρίτη και να το συζητήσουμε την Τετάρτη το πρωί πριν ξεκινήσουμε την ημερήσια διάταξη.

Τώρα, μπαίνω στην ημερήσια διάταξη. Αφού ολοκληρώθηκε η συζήτηση επί του συνόλου των άρθρων, που είχαμε προγραμματίσει σήμερα να συζητήσουμε, που είναι τα άρθρα 62 και 86, θα ήθελα να πω τώρα ότι την Τρίτη παρακάλεσε ο κ. Κατρούγκαλος –διότι θα είναι η μόνη μέρα, που θα βρίσκεται στην Αθήνα, γιατί έχει υποχρέωση στο εξωτερικό- αντί να συζητήσουμε τη θεματική που είχαμε προγραμματίσει και εφόσον, όπως διαφαίνεται και από τους συναδέλφους του ΚΚΕ, δεν θα προλάβουμε να συζητήσουμε το άρθρο 54, που το έχουμε πάει στην τελευταία συνεδρίαση που αφορά την ψήφο των ομογενών και τον εκλογικό νόμο, να μεταφέρουμε την Τρίτη τη συζήτηση για το άρθρο 96 και του άρθρου 101Α που αφορούν την εξίσωση της ποινικής δικαιοσύνης με την αστική δικαιοσύνη και τις ανεξάρτητες αρχές, αν δεν έχετε αντίρρηση. Αυτό να συζητηθεί την Τρίτη στις 10.00'.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Τα επαναλαμβάνετε;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Επαναλαμβάνω και με προσοχή.

Την Τρίτη να συζητήσουμε το άρθρο 96 και το άρθρο 101Α, είναι δηλαδή η ποινική δικαιοσύνη και οι ανεξάρτητες αρχές.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Εντάξει. Ωραία.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Την Τετάρτη, αντιστοίχως, θα μεταφέρουμε τη συνεδρίαση για τα άρθρα 101, 102, 112, 113, 114, 115 και 119 που είναι οι καταργούμενες και αυτές που αφορούν την τοπική αυτοδιοίκηση.

Εδώ, πριν ξεκινήσουμε την ημερήσια διάταξη, θα μπορούσαμε να δώσουμε λίγο χρόνο για να δούμε ή να καταθέσουμε, αν υπάρξει κοινή πρόταση, την κοινή πρόταση, που θα έχουν διαμορφώσει οι γενικοί εισηγητές των πολιτικών ομάδων. Αν δεν υπάρχει κοινή πρόταση,

παραμένουμε σε αυτές που ήδη έχουν κατατεθεί στα πρακτικά.

Και την Πέμπτη αντιστοίχως, που είναι η όγδοη θεματική συνεδρίαση θα ασχοληθούμε με το θέμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, άρθρο 32 παράγραφος 4 και παράγραφος 5.

Άρα, την επόμενη βδομάδα βγάζουμε τον κύριο όγκο της υπολειπόμενης δουλειάς που έχουμε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Θα ήθελα να κάνω μια ερώτηση.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Έχετε τον λόγο.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Με την εμπειρία που έχουμε και ο κύριος Τζαβάρας και εγώ, οι δυο μας, η Τετάρτη είναι η μέρα των καταργούμενων διατάξεων.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ακριβώς.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Πώς σκέφτεστε τη συνεδρίαση αυτή;

Η προηγούμενη εμπειρία που επικαλέστηκα είναι η εξής: Προτεινόταν να καταργηθεί η διάταξη, η οποία δεν είχε ολοκληρώσει την εφαρμογή της.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Αυτή έχει καταργηθεί.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Όχι.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κατάλαβα τι λέτε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Από παρεξήγηση είχε συμπεριληφθεί και ρύθμιση, της οποίας τα θέματα ήταν ακόμη ενεργά

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Η οποία ήταν σε ισχύ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Ναι. Άρα, πρέπει να αποφευχθεί κάποιο λάθος εδώ πιθανόν.

Πώς βλέπετε, λοιπόν, να γίνεται; Να ανεβαίνουμε στο Βήμα και να λέμε τι;

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κοιτάξτε, έχουμε δύο κομμάτια σε αυτή την ενότητα. Το ένα κομμάτι είναι ενεργό. Είναι μία πρόταση αναθεωρητική του ΣΥΡΙΖΑ για κάποιες διατάξεις, που αφορούν την τοπική αυτοδιοίκηση. Εκεί θα γίνει ουσιαστική κουβέντα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Άλλο αυτό.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Όσον αφορά το πακέτο των καταργούμενων –εξ όσων τουλάχιστον γνωρίζω, ακόμα δεν τα έχω μελετήσει και εγώ σε βάθος- οι περισσότερες έχουν ολοκληρώσει τη λειτουργία τους. Εσείς που το είδατε και στην προανακριτική νομίζω το θυμάστε. Δεν θα έχουμε νομίζω σοβαρά ζητήματα να διαφωνήσουμε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Πώς θα γίνει η δουλειά πείτε μου.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Πρακτικά, εφόσον θέλει κάποιος συνολικά να τοποθετηθεί επ' αυτών θα μπορεί να πει δυο κουβέντες, αλλά θα γίνει όπως το λέτε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Όχι, όχι. Έχω να σας κάνω μια πρόταση.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής):

πής): Παρακαλώ.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Επειδή θεωρώ ότι το να σηκώνεται εδώ πέρα ο κ. Τζαβάρας, μετά ο κ. Κατρούγκαλος, μετά εγώ και να λέμε τα ίδια, είναι λάθος, να μας βάλετε να σας περιγράφουμε τι ρυθμίζανε, ως προς το παρελθόν αυτές οι διατάξεις, θα πρέπει λοιπόν να αναλάβετε εσείς, με τις υπηρεσίες σας, να μας διανείμετε ένα έγγραφο, ένα κείμενο όπου να λέτε «είναι η διάταξη τάδε, που αφορά τα θέματα αυτά και πρέπει να καταργηθεί».

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ναι τι αφορά. Ωραία.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Να τα δούμε εδώ πέρα όλοι, να πούμε ένα «ναι», μην κάνουμε εδώ αγορεύσεις χωρίς νόημα

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Πολύ ωραία. Θέλετε με αυτό να ξεκινήσουμε ή με αυτό να κλείσουμε;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Να ξεκινήσουμε με αυτό.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Με αυτό που είναι το εύκολο. Μετά να πάμε στο κείμενο και μετά να αρχίσουμε την ουσιαστική κουβέντα για τα θέματα της αυτοδιοίκησης.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Αν μας το στέλνατε δε από τη Δευτέρα αυτό στα email μας των έξι εισηγητών,...

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Μπορούμε να το κάνουμε.

Κοιτάξτε εφόσον έχετε τις διατάξεις –είναι αυτό που σας ανάγνωσα προηγουμένως και αν θέλετε να το επαναλάβω- διαβάζοντας το Σύνταγμα θα καταλάβετε γιατί καταργούνται.

Τι θέλετε από εμάς; Να σας στείλουμε τις διατάξεις;

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Όχι. Θα μας διανείμετε ένα κείμενο αντί να κάθεστε να το διαβάζετε που θα λέτε «οι τάδε διατάξεις καταργούνται για αυτό τον λόγο», από μία σειρά στην κάθε μία.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ωραία.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Θα σας πούμε και οι έξι «ναι» και σε πέντε λεπτά έχει τελειώσει αυτή η ενότητα. Και μπαίνουμε στη συζήτηση του άρθρου 86 και στη συνέχεια στη συζήτηση του 102.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Ούτως ή άλλως θα γίνει. Εν πάση περιπτώσει, θα σας διανείμουμε τις διατάξεις, αλλά εγώ δεν μπορώ να κάνω την τεκμηρίωση για λογαριασμό όλων σας. Θα πω αυτές οι διατάξεις είναι καταργούμενες και θα συμφωνήσετε ή θα διαφωνήσετε.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Τέλος πάντων, εντάξει.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Αν θέλετε να ελέγξετε το περιεχόμενο των διατάξεων ή αν υπάρχει κάποια ένσταση εκεί, θα πρέπει κάποιος να το πει εκείνη την ώρα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ (Γενικός Αγορητής του Κινήματος Αλλαγής): Θα κάνετε εσείς ανάγνωση των αριθμών των διατάξεων και θα λέμε «ναι».

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Έτσι ακριβώς.

Όμως, δεν ψηφίζουμε την Τετάρτη, απλά συζητάμε. Αν δεν έχει, λοιπόν, κάποιος να πει κάτι...

ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΑΒΑΡΑΣ (Γενικός Εισηγητής της Πλειοψηφίας): Αν δεν έχει να πει κάποιος κάτι, καλύτερα να σιωπά.

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ (Πρόεδρος της Επιτροπής): Κηρύσσεται επομένως περαιωμένη η συζήτηση για τα άρθρα 62 και 86 και προγραμματίζεται η επόμενη συνεδρίαση για την Τρίτη στις 10.00' με θεματική ενότητα που αφορά στα άρθρα 96 και 101Α.

Σας ευχαριστώ πολύ. Λύεται η συνεδρίαση.

Ώρα λήξης: 15.35'

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ

Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΜΙΝΗΣ